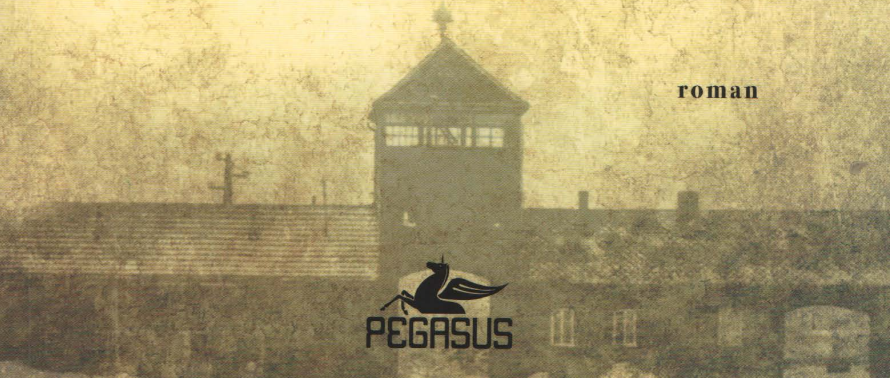

Lale Sokolov'un gerçek yaşam öyküsünden yola çıkılarak kaleme alınmıştır.

AUSCHWITZ dövmecisi

HEATHER MORRIS

roman

PEGASUS

"*Auschwitz Dövmecisi* insan davranışlarına en uç örneklerle dolu: içten gelen fedakârca sevgi eylemlerine karşılık kasten yapılan kötülükler. Bu kitabın içine çekilmeyecek, okurken gerçeklerle yüzleşip duygulanmayacak tek bir kişi bile hayal edemiyorum."

GRAEME SIMSION, *Rosie Projesi*'nin yazarı

"*Auschwitz Dövmecisi*'nde karanlık bir peri masalı havası var. Basit ve destansı, merhamet ve aşkla dolu ama tüm bunların üzerine insanlık tarihinin gelmiş geçmiş en kanlı canavarlarının gölgesi düşüyor. Bu kitabı herkes okumalı."

HUGH RIMINTON, gazeteci ve yazar

"Buraya yazacağım hiçbir şey size bu kitabın ne kadar güçlü ve dokunaklı olduğunu tarif etmeye yetmez. Morris bu hikâyeyi özünde neyse o şekilde anlatmış; bir aşk hikâyesi olarak... Okurken gözyaşlarım sel oldu. Son olarak Lale'nin sözlerinden alıntı yapacağım: 'Sabah uyandıysanız o gün güzel bir gündür.'"

NetGalley

"Geride bıraktıkları yıllara ve hiç ortadan kalkmayan ölüm tehdidine rağmen Lale ve Gita karı koca olarak bir arada yaşayabilecekleri bir geleceğe inanmaktan hiç vazgeçmediler. *Auschwitz Dövmecisi* çok güzel, hayat dolu bir roman. Her aklıma geldiğinde gözlerim doluyor ve yüreğim ısınıyor."

SEIRA WILSON, Amazon Book Review

AUSCHWITZ DÖVMECİSİ

Pegasus Yayınları: 2069
Bestseller Roman: 860

Auschwitz Dövmecisi
Heather Morris
Özgün Adı: The Tattooist of Auschwitz

Yayın Koordinatörü: Yusuf Tan
Editör: Tüvana Zararsız
Düzelti: Halûk Kürşad Kopuzlu
Sayfa Tasarımı: Meral Gök
Kapak Uygulama: Fatma Can

Baskı-Cilt: Alioğlu Matbaacılık
Sertifika No: 11946
Orta Mah. Fatin Rüştü Sok. No: 1/3-A
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: 0212 612 95 59

1. Baskı: İstanbul, Nisan 2019
ISBN: 978-605-299-662-1

Türkçe Yayın Hakları © PEGASUS YAYINLARI, 2019
Copyright © Heather Morris, 2018
Avrupa Haritası, Nicolette Caven
Birkenau Haritası, AR Design

Yazar bu kitabın manevi haklarını saklı tutmaktadır.

Bu kitabın orijinal baskısı "The Tattooist of Auschwitz" adıyla Bonnier Zaffre'nin alt yayıncısı Zaffre tarafından İngilizce olarak yayımlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Bu kitapta yer alan fotoğraf/resim ve metinler Pegasus Yayıncılık Tic. San. Ltd. Şti.'den izin alınmadan fotokopi dâhil, optik, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla kopyalanamaz, çoğaltılamaz, basılamaz, yayımlanamaz.

Yayıncı Sertifika No: 12177

Pegasus Yayıncılık Tic. San. Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Mah. Osmanlı Sk. Alara Han
No: 11/9 Taksim / İSTANBUL
Tel: 0212 244 23 50 (pbx) Faks: 0212 244 23 46
www.pegasusyayinlari.com / info@pegasusyayinlari.com

pegasusyayinlari pegasusyayinevi pegasusyayinlari Pegasus Yayınları

Heather Morris

AUSCHWITZ DÖVMECİSİ

İngilizceden çeviren:
Sevinç Seyla Tezcan

PEGASUS YAYINLARI

ÖVGÜLER

"Samimi... etkileyici."
SUNDAY TIMES

"Fenomen."
THE TIMES

"Büyüleyici."
GUARDIAN

"Sevgi ve özgeciliğin dokunaklı ve kurtarıcı öyküsü."
TIMES LITERARY SUPPLEMENT

"Auschwitz dövmecisinin toplama kampında aşkı bulmasının inanılmaz öyküsü... yürek burkuyor."
INDEPENDENT

"Değerli bir tarihsel anlatı olarak hem Yahudi Soykırımı dehşetinin taze bir hatırlatması hem de insanlığın en karanlık zamanlarda bile sergilediği direnç bir övgü niteliğinde."
IRISH TIMES

"Lale, Herkül'ü aratmayacak ahlaki güce sahip; insanlığı, hayatta kalma mücadelesini ve nihayet Gita'yla kavuşmasını anlatan bu destansı hikâyesi geniş bir okuyucu kitlesini hak ediyor."
JEWISH CHRONICLE

"Bu kitabı ne kadar tavsiye etsem az."
THE POOL

"Kayda değer bir okuma tecrübesi."
DAN WALKER, BBC Breakfast

"Zekice kaleme alınmış, yürek sızlatıyor."
LOUISE MINCHIN, *BBC BREAKFAST*

"Bu yıl okuduğum en önemli kitap."
BBC RADIO 5 LIVE

"Güzellik, zulüm, hayat ve ölüm, insan olmak ve insanlıktan uzak olmak üzerine hüzünlü ama unutulmaz bir hikâye... Olağanüstü bir sevginin olağanüstü hikâyesi."
LANCASHIRE EVENING POST

"*Auschwitz Dövmecisi* inanılmaz bir aşk hikâyesi ve sıra dışı bir adamın insanlığını kutsuyor."
THE AUSTRALIAN

"Bir toplama kampında tutsak yaşamanın dehşetini güçlü bir şekilde canlandırıyor."
PUBLISHERS WEEKLY

"Güzel bir hayatta kalma ve kurtuluş hikâyesi."
SUNDAY WORLD

"Sıra dışı ve çok hüzünlü."
ABERDEEN PRESS

"Tek kelimeyle inanılmaz."
BEST MAGAZINE

"Yüreğinizi paramparça edecek ama çok önemli bir hikâye."
SHEERLUXE

"Bu kitabı 100 yıl sonra da okuyacaklar. Aslında hâlâ çoksatanlar listesinde bile olabilir... İnsanın uykusunu kaçırıyor ve bunun tek nedeni kitabı elinizden bırakamamanız değil."
JEFFREY ARCHER

"*Auschwitz Dövmecisi* savaş dehşetinin ortasında aşka, sadakate ve dostluğa dair hem acı hem de moral veren bir hikâye... Bu bir zafer."

JILL MANSELL

"Olağanüstü bir hikâye."

ASHLEY HAY

"Asla unutulmaması gereken bir geçmişin sarsıcı hatırlatması... Güzel ve rüyalarınıza girecek türden. Herkesin okuması gereken bir kitap."

THEBOOKREVIEWCAFE.COM

"Zor şartlar altında yaşanan aşkın gücünün hikâyesi ve en dehşet verici zamanlardan bile olumlu bir şeylerin doğabileceğinin bir hatırlatması."

KILLYOURDARLINGS.COM.AU

YAZARIN NOTU

Auschwitz Dövmecisi, Auschwitz'den sağ çıkan bir adamın ilk elden tanıklığına dayanan bir kurgu romandır, Yahudi Soykırımı olaylarına dair geçerli bir kaynak değildir. O korkunç geçmişin olgularını bir romanda meşrulaştırılamayacak kadar çok detayla belgeleyen birçok eser var ve ilgili okurlara o eserleri de bulup okumalarını öneririm. Lale, Auschwitz-Birkenau'da geçirdiği süre zarfında bu sayfalarda anlatılandan çok daha fazla nöbetçi ve mahkûmla karşılaşmış; bazı durumlarda birden fazla bireyi temsil eden karakterler yarattım ve bazı olayları sadeleştirdim. Buradaki karşılaşma ve konuşmaların bir kısmı hayalî olmakla birlikte bu hikâyedeki pek çok olayın anlatıldığı şekilde yaşandığına hiç şüphe yoktur ve olgu olarak sunulan bilgiler kaynaklara dayandırılmış ve araştırılmıştır.

Heather Morris

Heather Morris bugün Avustralya'da yaşayan bir Yeni Zelandalıdır. Melbourne'da büyük bir devlet hastanesinde çalıştığı yıllarda, içlerinden biri ABD'de Akademi Ödülü'ne layık görülmüş bir senarist tarafından satın alınan çeşitli senaryolar kaleme almıştır. 2003 yılında "anlatmaya değer bir hikâyesi olabilecek" bir beyefendiyle tanıştırılmıştır. Lale Sokolov'la tanıştıkları gün ikisinin de hayatı değişmiştir. Dostlukları ilerledikçe Lale kendini açmaya başlamış ve hayatının Yahudi Soykırımı dönemindeki en özel detaylarını Morris'e emanet ettiği bir yolculuğa çıkmıştır. Morris, Lale'nin hikâyesini ilk olarak uluslararası yarışmalarda üst sıralara yerleşen bir senaryo olarak kaleme aldıktan sonra yeniden şekillendirmiş ve ilk romanı *Auschwitz Dövmecisi*'ni yaratmıştır.

Lale Sokolov'un anısına.
Senin hikâyeni ve Gita'nın hikâyesini anlatma konusunda
bana güvendiğin için teşekkür ederim.

GİRİŞ

Lale başını kaldırıp bakmamaya çalışıyordu. Ona uzatılan kâğıt parçasını almak için elini uzattı. Beş haneli numarayı kâğıdı tutan kızın tenine aktarmalıydı. Orada zaten bir numara vardı ama rengi solmuştu. İğneyi kızın sol koluna batırdı ve ona nazik davranmaya çalışarak bir "4" çizdi. Kızın teninde kan damlacıkları belirdi. Ama iğne yeterince derine batmamıştı ve genç adamın rakamın üstünden bir kez daha geçmesi gerekecekti. Lale kızın acı çektiğinden emin olsa da kız irkilmemişti bile. *Hiçbir şey söylemeyin, hiçbir şey yapmayın, diye uyarılmışlar.* Lale kanı sildi ve yaraya yeşil mürekkep yedirdi.

"Acele et!" diye fısıldadı Pepan.

Lale'nin işi fazla uzun sürüyordu. Erkeklerin kollarına dövme yapmak da kötüydü ama genç kızların vücutlarını lekelemek dehşet vericiydi. Lale kafasını kaldırınca kızların oluşturduğu sıra boyunca ağır ağır ilerleyen beyaz ceketli adamı gördü. Adam korku içindeki bir genç kadının yüzünü ve vücudunu incelemek için arada bir duraksıyordu. Sonunda Lale'nin yanına ulaştı. Lale kızın kolunu elinden geldiğince nazik bir şekilde tutarken adam kızın yüzünü avuçlayıp kabaca bir o yana, bir bu yana çevirdi. Lale kızın korku dolu gözlerine baktı ve kız kendini tutamayıp bir şey söyleyecekmiş gibi dudaklarını kıpırdattı. Genç adam onu durdurmak

için kolunu sıktı. Kız ona bakınca Lale sadece dudaklarını oynatarak, "*Hişşşt*," dedi. Beyaz ceketli adam kızın yüzünü bırakıp uzaklaştı.

Lale, "Aferin," diye fısıldayarak kalan üç rakamın –5 6 2– dövmesini yapmaya koyuldu. İşi bitince kızın kolunu olması gerekenden daha uzun süre tutarak gözlerine bir kez daha baktı. Kendini gülümsemeye zorladı. Kız onunkinden de küçük bir gülümsemeyle karşılık verdi ona. Oysa gözleri Lale'nin karşısında âdeta dans ediyordu. O gözlere bakarken Lale'nin kalbi hem durur gibi hem de ilk kez atmaya başlar gibi oldu, göğsünden fırlayıverecekmişçesine hızla çarpıyordu. Lale bakışlarını yere indirirken zemin âdeta ayaklarının altından kaydı. Önüne bir kâğıt parçası daha uzatıldı.

"Elini çabuk tut Lale!" diye fısıldadı Pepan telaşla.

Lale başını tekrar kaldırdığında kız gitmişti.

BİRİNCİ BÖLÜM
NİSAN 1942

Lale taşrada sarsılarak ilerleyen trende tetikte ve kimseyle konuşmadan oturuyordu. Yirmi dört yaşındaki genç adam, yanında oturan ve arada sırada başını omzuna yaslayarak uyuyakaldığında sesini çıkarmadığı adamla samimiyet kurmanın bir anlamı olduğunu düşünmüyordu. Lale aslında canlı hayvan taşımak için tasarlanmış vagonlardan birine tıkılmış sayısız genç adamdan biriydi. Nereye gittikleri konusunda onlara hiçbir ipucu verilmediği için her zamanki kılığıylaydı; ütülü bir takım, temiz, beyaz bir gömlek ve kravat. *İnsan her zaman şık olmalı.*

İçine kapatıldığı daracık alanın boyutlarını hesaplamaya çalıştı. Vagonun genişliği yaklaşık iki buçuk metreydi. Ama Lale ucunu göremediği için uzunluğunu tahmin edemiyordu. Birlikte yolculuğa çıktığı adamları saymayı denedi ama sarsıntıdan kafalar sürekli oynadığı için bir süre sonra pes etti. Kaç vagon olduğunu bilmiyordu. Sırtı ve bacakları ağrımıştı. Yüzü kaşınıyordu. Uzamaya başlayan sakalı ona iki gün önce trene bindiğinden beri yıkanmadığını ve tıraş olmadığını hatırlatıyordu. Kendinden her an biraz daha uzaklaşıyordu.

Diğer adamlar onu konuşmalarına dâhil etmeye çalışınca Lale onlara cesaret verici sözcüklerle cevap veriyor, korkularını

umuda dönüştürmeye gayret ediyordu. *Bokun içinde duruyor olabiliriz ama bizi boğmasına izin vermemeliyiz.* Dış görünüşü ve tavrı sağdan soldan küfürlü yorumların yükselmesine neden olabiliyordu. Üst sınıftan olmakla suçlanıyordu. "Bak kendini nerede buldun." Lale söylenenleri duymazlıktan gelmeye ve bakışlara gülümseyerek karşılık vermeye çalışıyordu. *Kimi kandırmaya çalışıyorum? Ben de herkes kadar korkuyorum.*

Genç bir adam bakışlarını ona kilitledi ve etten duvarın arasında kendine yol açarak ona yaklaştı. Adamların arasından geçerken onu itekleyenler oldu. *Bir yerin olsun istiyorsan önce o yeri sahipleneceksin.*

Genç adam Lale'ye, "Nasıl bu kadar sakin olabiliyorsun?" diye sordu. "Tüfekleri vardı. Piç kuruları tüfeklerini bize doğrultup bizi bu... hayvan trenine binmeye zorladılar."

Lale ona gülümsedi. "Benim beklediğim de bu değildi doğrusu."

"Sence nereye gidiyoruz?"

"Bir önemi yok. Unutma ki evlerimizdeki ailelerimizin güvenliğini sağlamak için buradayız."

"Ama ya?.."

"'Ya'lara gireyim deme. Ben bilmiyorum, sen bilmiyorsun, hiçbirimiz bilmiyoruz. Bize söyleneni yapalım yeter."

"Durunca üstlerine saldırmayı denesek mi? Sonuçta sayıca onlardan üstünüz?" Genç adamın yüzü çaresiz bir saldırganlıkla çarpılmıştı. Sıktığı yumruklarını acınası bir tavırla Lale'nin gözünün önünde sallıyordu.

"Bizim yumruklarımız, onların tüfekleri var. Sence bu savaşı kim kazanır?"

Genç adam sessizliğine geri döndü. Omzu Lale'nin omzuna dayanmıştı ve Lale onun saçındaki yağ ve ter kokusunu

alabiliyordu. Adamın elleri cansız bir şekilde iki yanına düştü. "Adım Aron."

"Lale."

Etraflarındaki diğer erkekler bir an konuşmalarına kulak kesildiler, kafalarını kaldırıp onlara şöyle bir baktıktan sonra yeniden sessiz hayallerine ve kendi düşüncelerinin derinliklerine daldılar. Ortak noktaları korkuydu. Ve gençlik. Ve dinleri. Lale zihnini onları bekleyen olasılıklar hakkında bir şeyler kurgulamaktan uzak tutmaya çabalıyordu. Almanlar için çalışmaya gönderildiği söylenmişti ve öyle yapmayı planlıyordu. Evdeki ailesini düşündü. *Güvendeler.* Bir fedakârlıkta bulunmuştu ve hiç pişman değildi. Evdeki sevgili ailesini bir arada tutmak için yine olsa yine aynı şeyi yapardı.

İnsanlar ona neredeyse her saat başı benzer sorular soruyordu. Bitkin düşen Lale, "Bekleyip görelim," gibi cevaplar vermeye başladı. Özel bir bilgisi yoktu. Tamam, sırtında bir takım elbise, boynunda bir kravat vardı ama o ve diğerleri arasındaki gözle görülür tek fark buydu. *Hepimiz aynı pis gemideyiz.*

Kalabalık vagonda uzanmak bir yana, oturmak bile zordu. Tuvalet olarak iki kova kullanılıyordu. Kovalar doldukça o korkunç kokudan uzaklaşmaya çalışan adamlar arasında kavgalar çıkıyordu. O sırada kovalar devriliyor, içindekiler yere saçılıyordu. Lale yanındaki para ve giysilerle kendini onları bekleyen her neyse ondan kurtarabilmeyi ya da en azından kendine güvenli bir iş satın alabilmeyi umuyordu. *Belki bildiğim dilleri kullanabileceğim bir iş olur.*

Vagonun yan tarafında bir yer bulduğu için kendini şanslı hissediyordu. Çıtaların arasındaki küçük boşluklardan, yanlarından akıp giden taşra manzarasını görebiliyordu. Aradan

içine çekmeyi başardığı temiz hava sayesinde mide bulantısını bastırmayı da başarabiliyordu. Bahar aylarında olmalarına rağmen günler yağmur ve ağır bulutlarla geçiyordu. Lale zaman zaman rengârenk bahar çiçeklerinin açtığı tarlaların arasından geçerken kendi kendine gülümsüyordu. Çiçekler. Henüz çok küçükken annesi sayesinde kadınların çiçekleri sevdiğini öğrenmişti. Bir daha ne zaman bir kıza çiçek verebilecekti acaba? Canlı renkleriyle gözlerinin önünden akan çiçeklere, esintiyle dans eden kıpkırmızı gelincik tarlalarına bakarken içinden bir daha birine vereceği çiçekleri kendi elleriyle toplayacağına yemin etti. Çiçeklerin doğada böyle büyük gruplar halinde yetiştiği hiç aklına gelmemişti. Annesinin bahçesinde birkaç çiçek vardı ama onları koparmaz ve içeri getirmezdi. Lale kafasında bir "eve döndüğümde" yapılacak şeyler listesi tutmaya başladı.

Bir kavga daha patladı. İtiş kakış. Bağırışlar. Lale ne olduğunu göremiyordu ama itiş kakışı hissedebiliyordu. Sonra sessizlik oldu. Ve loş vagondan bir ses yükseldi: "Onu öldürdün."

Biri, "Şanslı herifmiş," diye mırıldandı.

Zavallı adam.

Hayatım bu bok çukurunda sonlanmak için fazla iyi.

•

Yolculuk sırasında kimi birkaç dakika, kimi saatlerce süren ama her zaman kasaba ve köylerin dışında pek çok mola verdiler. Önlerinden hızla geçerken Lale bazen istasyonların adlarını görüyordu: Zwardoń, Dziedzice ve kısa bir süre sonra, Polonya'da olduklarını doğrulayan Dankowice. Cevabı bilinmeyen soru şuydu: Nerede duracaklardı? Lale yolculukta

zamanının çoğunu Bratislava'daki hayatıyla, işiyle, dairesiyle, dostlarıyla ve özellikle karşı cinsten arkadaşlarıyla ilgili düşüncelere dalarak geçirdi.

Tren yine durdu. Hava zifirî karanlıktı, bulutlar ayı ve yıldızları tamamen kapatıyordu. Bu, karanlık geleceklerinin meşum bir işareti olabilir miydi? *Aslında her şey olduğu gibi. Şu anda görebildiğim, hissedebildiğim, duyduğum ve kokusunu aldığım gibi*. Lale sadece kendisi gibi genç ve bilinmeze doğru yol alan erkekler görüyordu. Boş midelerin gurultusunu ve kurumuş soluk borularının hırıltısını duyuyordu. İdrar, dışkı kokusu ve uzun zamandır yıkanmamış vücutların kokusunu alıyordu. Adamlar oradan oraya savrulmamalarından itişip kakışma ihtiyacı duymadan dinlenerek istifade ettiler. Lale'ye yaslanan kafa sayısı biri geçmişti.

Birkaç vagon geriden yükselen sesler gittikçe yaklaşıyordu. Artık bu durum adamların canına tak etmişti ve kaçmayı deneyeceklerdi. Kendilerini vagonların ahşap duvarlarına vuranların gürültüleri ve dışkı kovalarının birinden geldiğini tahmin ettiği tangırtı herkesi uyandırdı. Çok geçmeden vagonların hepsi içeriden başlayan bu ayaklanmaya katılmıştı.

İri yarı bir adam kendini vagonun duvarına vururken Lale'ye, "Ya bize yardım et ya da ayakaltından çekil!" diye bağırdı.

"Enerjinizi boşa harcamayın," dedi Lale. "Bu duvarlar kolay aşılabilir olsaydı sizce de bir inek o işi çoktan yapmaz mıydı?"

Adamlardan birkaçı durup öfkeyle ona döndü.

Lale'nin yorumunu değerlendiriyorlardı. Tren sarsılarak hareket etti. Belki de trenin başındakiler hareketin huzursuz-

luğa son vereceğine karar vermişti. Vagonlar duruldu. Lale gözlerini kapattı.

•

Küçük kasabalardaki Yahudilerin toplanıp Almanlar için çalıştırılmak üzere başka yerlere gönderildiği haberinin yayılması üzerine Lale anne ve babasının Krompachy, Slovakya'daki evine geri dönmüştü. Yahudilerin çalışmasına izin verilmediğini ve işyerlerine el konduğunu biliyordu. Yaklaşık dört hafta boyunca evin etrafındaki işlerde, beşiklerine sığmaz olan küçük yeğenlerinin yeni karyolalarının yapımında babasına ve ağabeyine yardım etti. Terzi olan kız kardeşi ailenin para kazanan tek ferdiydi. İşe şafak sökmeden ve hava kararddıktan sonra gizlice gidip gelmek zorunda kalıyordu. Patronu en iyi çalışanı için risk almaya hazırdı.

Bir akşam eve patronundan dükkânın vitrinine asmasının istendiği bir posterle döndü. Posterde her Yahudi ailenin, on sekiz yaşında ya da daha büyük olan bir çocuğunu Alman hükümeti için çalışmaya vermesi isteniyordu. Başka şehirlerde olup bitenlerle ilgili fısıltılar, dedikodular Krompachy'ye kadar ulaşmıştı. Görünüşe bakılırsa Slovak hükümeti Hitler'le gittikçe yakınlaşıyor, ona her istediğini veriyordu. Poster kalın harflerle şartlara uygun bir çocuğu olmasına rağmen teslim etmeyen ailelerin tamamının toplama kampına götürüleceği uyarısını taşıyordu. Lale'nin ağabeyi Max hemen kendisinin gideceğini söyledi ama Lale ona bunun lafını bile ettirmedi. Max'in bir karısı ve iki küçük çocuğu vardı. Ona evde ihtiyaçları vardı.

Lale, Krompachy'deki yerel hükümet birimine gidip kendisinin gitmeye hazır olduğunu bildirdi. Muhatap olduğu

memurlar arkadaşlarıydı, birlikte okumuşlardı ve birbirlerinin ailelerini tanırlardı. Lale'ye Prag'a gitmesi, ilgili yetkililere bilgi vermesi ve talimatları beklemesi söylendi.

•

İki günün sonunda hayvan treni bir kez daha durdu. Bu kez dışarıda büyük bir yaygara vardı. Köpekler havlıyor, Almanca emirler yağdırılıyor, sürgüler çekilip vagonların kapıları açılıyordu.

Askerler, "Eşyalarınızı bırakıp trenden inin!" diye bağırıyorlardı. "Acele edin, çabuk olun. Eşyalarınızı yere bırakın!" Lale vagonun kapıya uzak tarafında olduğu için son inenlerden biri oldu. Kapıya yaklaşırken, itiş kakış sırasında öldürülen adamın ölüsünü gördü. Bir an gözlerini kapattı ve ölmüş adama hızlı bir duayla veda etti. Sonra vagondan çıktı ama giysilerine, tenine ve varlığının her hücresine sinen o kötü kokuyu da beraberinde götürüyordu. Büktüğü dizlerinin üstüne indi, ellerini çakıl taşlı zemine dayayıp birkaç saniye çömelmiş halde kaldı. Nefes nefeseydi. Bitkindi. Acı verici derecede susamıştı. Yavaşça doğruldu ve etrafındaki, karşılarındaki sahneyi anlamlandırmaya çalışan yüzlerce sersemlemiş, şaşkın adama baktı. Köpekler yavaş hareket edenlerin üzerlerine atlayıp onları ısırıyordu. Adamların çoğu yalpalıyordu; günlerce kullanılmayan kasları çalışmayı reddediyordu. Valizler, kitap bohçaları ve az miktardaki özel eşya, onları teslim etmeye yanaşmayanların ya da sadece emirleri anlamayanların ellerinden zorla alınıyordu. Bunu bir tüfek ya da yumruk darbesi izliyordu. Lale üniformalı adamları süzdü. Siyah ve tehditkârdılar. Ceketlerinin yakasındaki ikiz şimşek sembolü

Lale'nin kiminle karşı karşıya olduklarını anlamasına yetti. SS. Farklı şartlar altında giysilerinin işçiliğini, kumaşların kalitesini ve kesimlerin ustalığını takdir edebilirdi.

Valizini yere koydu. *Bunun benimki olduğunu nereden anlayacaklar*? İçi ürpererek çantasını ve içindekileri bir daha görmesinin pek olası olmadığını fark etti. Elini kalbine, ceketinin cebinde sakladığı paranın üstüne koydu. Göğe baktı, temiz ve soğuk havayı içine çekerken kendine en azından açık havada olduğunu hatırlattı.

Silah sesi Lale'yi yerinden sıçrattı. Karşısında tüfeğinin namlusu göğe çevrilmiş bir SS subayı vardı. "Kıpırdayın!" Lale arkasına, boşalan trene baktı. Giysiler uçuyor, kitap sayfaları açılıyordu. Birkaç kamyon geldi ve içlerinden küçük çocuklar indi. Terk edilen eşyaları kapıp kamyonlara attılar. Lale'nin omuzlarına bir ağırlık çöktü. *Üzgünüm anne, kitapların artık onlarda.*

Adamlar geniş pencereli, kirli pembe tuğla binalara doğru ilerlediler. Girişin iki yanına baharda serpilen yemyeşil ağaçlar sıralanmıştı. Lale açık kapılardan geçerken metalden dövülmüş Almanca sözcüklere baktı.

ARBEIT MACHT FREI

Çalışmak özgürleştirir.

Lale ne nerede olduğunu ne de ondan ne iş beklendiğini biliyordu ama çalışmanın onu özgür bırakacağı düşüncesi hastalıklı bir şaka duygusu uyandırıyordu.

SS, tüfekler, köpekler, el konulan eşyaları – bunların hiçbirini hayal bile edemezdi.

"Neredeyiz?"

Lale başını çevirince Aron'ı yanında buldu.

"Sanırım yolun sonunda."

Aron'ın yüzü düştü.

"Sana söyleneni yaparsan bir şey olmaz." Lale sözlerinin kulağa pek ikna edici gelmediğini biliyordu. Aron'a gönderdiği küçük gülümseme karşılıksız kalmadı. Lale içinden, tavsiyesine kendisinin de uymasının iyi olacağını geçirdi. *Sana söyleneni yap. Gözün hep açık olsun.*

Yerleşkeden içeri girince adamlar düz çizgiler halinde sıralandılar. Lale'nin sırasının en başındaki küçük bir masada dayak yemişe benzeyen bir adam oturuyordu. Üstünde mavi beyaz çizgili bir ceket ve pantolon, göğsünde yeşil bir üçgen vardı. Arkasında tüfeğini hazırda tutan bir SS subayı dikiliyordu.

Bulutlar gittikçe yoğunlaşıyordu. Uzakta gök gürlüyordu. Adamlar beklediler.

Bir grup askerin eşlik ettiği kıdemli bir subay, grubun ön tarafına ulaştı. Adamın köşeli bir çenesi, ince dudakları ve gür, siyah kaşların gölgelediği gözleri vardı. Üniforması onu koruyan askerlere göre sadeydi. Yakasında şimşekler yoktu. Tavırlarından burada onun sözünün geçtiği anlaşılıyordu.

"Auschwitz'e hoş geldiniz."

Lale neredeyse hiç kıpırdamayan bir ağızdan duyduğu bu sözler karşından kulaklarına inanamamıştı. Evinden zorla koparılıp hayvan muamelesi görerek getirildiği ve şimdi etrafının ağır silahlı SS subaylarıyla çevrili olduğu bu yerde "hoş geldiniz"le karşılanıyordu. Hoş geldiniz!

"Ben Kumandan Rudolf Hoess. Auschwitz'den ben sorumluyum. Az önce geçtiğiniz kapıda, 'Çalışmak özgürleştirir,' yazıyor. Bu sizin ilk ve terk dersiniz olacak. Çok çalışın. Size söylenenleri yerine getirirseniz özgür kalırsınız. İtaatsizlik

sonuçsuz kalmaz. Burada işlemleriniz yapıldıktan sonra yeni evinize götürüleceksiniz: Auschwitz İki – Birkenau."

Kumandan yüzleri tarıyordu. Bir şey daha diyecek oldu ama güçlü bir gök gürültüsü sözünü kesti. Göğe baktı, kendi kendine bir şeyler mırıldandı ve adamlarına bir el hareketi yaptıktan sonra dönüp uzaklaştı. Gösteri bitmişti. Güvenlik ekibi peşinde koşturuyordu. Beceriksizce bir gösteriydi bu ama yine de sinir bozucuydu.

İşlemler başladı. Lale ilk mahkûmların masaya doğru itilmelerini seyretti. Konuşmaları duyamayacak kadar uzaktaydı ama pijamalı ve oturan adamların bir şeyler yazdıklarını ve her mahkûma bir fiş verdiklerini görebiliyordu. Sonunda sıra ona geldi. Ondan adını, adresini, mesleğini ve anne babasının adlarını söylemesi istendi. Masadaki harap görünüşlü adam, Lale'nin cevaplarını düzgün bir el yazısıyla not etti ve ona üstünde bir sayı olan bir kâğıt parçası verdi. Bunu yaparken bir kez olsun başını kaldırıp Lale'ye bakmadı.

Lale sayıya baktı: 32407.

Lale diğer adamların arasına karışıp birlikte yine göğüslerinde yeşil üçgenler olan çizgili pijamalar giymiş mahkûmların, başlarında yine SS subaylarıyla oturdukları bir başka masa grubuna doğru ilerledi. Susuzluğu onu artık sersemletmeye başlamıştı. Susamış ve bitkin haliyle, kâğıt parçası elinden hızla çekilince şaşırdı. Bir SS subayı Lale'nin ceketini çekip çıkardı, gömleğinin kolunu yırttı ve sol kolunu masanın üstüne bastırdı. Lale 32407 sayısının masadaki mahkûm tarafından derisine kazınmasını şaşkınlıkla izledi. İçine bir iğnenin kakıldığı uzun ahşap parçası acı vererek hızla hareket ediyordu. Sonra adam eline yeşil mürekkebe batırılmış bir paçavra aldı ve Lale'nin yarasının üstüne sertçe sürttü.

Dövmenin yapılması sadece birkaç saniye sürmüştü ama Lale'nin şaşkınlığı zamanı durdurdu. Genç adam kolunu tutup sayıya baktı. *Bir insan bunu bir başkasına nasıl yapabilir?* Ömrünün sonuna kadar –belki uzun, belki kısa bir ömür– hep bu anla, bu kuralsız numarayla mı tanımlanacaktı?

Bir dipçiğin dürtmesiyle daldığı düşüncelerden sıyrıldı. Ceketini yerden aldı ve önündeki adamların peşi sıra sendeleyerek duvarlar boyunca ahşap sıraların sıralandığı büyük, tuğla bir binadan içeri girdi. Burası ona buraya yolculuğuna başlamadan önce Prag'da beş gece geçirdiği okulun spor salonunu hatırlatmıştı.

"Soyunun."

"Daha hızlı, daha hızlı."

SS subayları adamların çoğunun anlayamadığı emirler yağdırıyordu. Lale yakınındakiler için onların sözlerini tercüme etti, onlar da ağızdan ağıza diğerlerine yaydılar.

"Giysilerinizi sıraya bırakın. Siz duş aldıktan sonra burada olacaklar."

Çok geçmeden gruptakiler pantolonlarını, gömleklerini, ceketlerini ve ayakkabılarını çıkarmaya, kirli giysilerini katlayıp düzgün bir şekilde sıraların üstüne bırakmaya başladılar.

Su fikri Lale'yi neşelendirmişti ama muhtemelen giysilerini de cebindeki parayı da bir daha göremeyeceğini biliyordu.

Giysilerini çıkarıp sıranın üstüne bıraktı fakat öfkelenmemek için kendini zor tutuyordu. Pantolonunun cebinden geçmişteki hazların anısını taşıyan incecik bir kibrit kutusu çıkardı ve en yakınındaki subaya kaçamak bir bakış attı. Adam başka tarafa bakıyordu. Lale bir kibrit çaktı. Bu özgür iradesiyle yapacağı son eylem olabilirdi. Kibriti ceketinin astarına tuttu, üstünü pantolonuyla örtüp koşar adımlarla duş

sırasındaki adamlara katıldı. Birkaç saniye içinde arkasından, "Yangın!" çığlıkları duydu. Arkasına bakınca bir SS subayı alevleri söndürmeye çalışırken birbirlerini iterek uzaklaşmaya çalışan çıplak adamlar gördü.

Henüz duşa ulaşmamıştı ama şimdiden titriyordu. *Ne yaptım ben böyle?* Günlerdir etrafındaki herkese dikkat çekmemelerini, söylenenlere uymalarını, kimseyle takışmamalarını söyleyip duruyordu ve şimdi tutmuş, bir binanın içinde lanet olası bir yangın çıkarmıştı. Biri kundakçı olarak onu işaret etse yaşanacaklardan hiç şüphesi yoktu. *Aptal. Aptal.*

Duşa girince kendini toplamak için derin derin nefes alıp verdi. Tir tir titreyen yüzlerce adam, üzerlerinden akan soğuk suyun altında omuz omuza ayakta duruyordu. Başlarını arkaya yatırdılar ve suyu kokuşmuş olmasına rağmen çaresizce içtiler. Pek çoğu cinsel organını elleriyle örterek utancını azaltmaya çalışıyordu. Lale terden, kirden ve pis kokudan kurtulmak için saçlarını ve vücudunu ovaladı. Tıslayan borulardan inen su zemini dövüyordu. Su kesilince soyunma odasının kapıları tekrar açıldı ve komut beklemeden, bıraktıkları giysilerin yerinde onları bekleyen eski Rus ordusu üniformalarının ve botlarının yanına çıktılar.

"Giyinmeden önce berberi ziyaret etmelisiniz," dedi pis pis sırıtan bir SS subayı. "Dışarıda, çabuk olun."

Adamlar bir kez daha sıra oldular. Elinde usturayla bekleyen mahkûma doğru ilerlediler. Sırası gelince Lale sırtını ve başını dik tutarak sandalyeye oturdu. SS subaylarının silahlarının ucuyla çıplak tutsakları taciz ederek, hakaretler yağdırarak ve acımasızca kahkahalar atarak sıra boyunca ilerlemelerini seyretti. Saçı neredeyse sıfıra vurulurken sırtını iyice dikleştirdi, çenesini daha da kaldırdı ve ustura kafa derisini çizerken bile bozuntuya vermedi.

Bir subayın sırtını dürtmesiyle işinin bittiğini anladı. Sıradaki yerini alarak duş odasına döndü ve doğru ölçülerde giysi ve tahta ayakkabı bulmak için herkes gibi arayışa girdi. Eldeki giysiler kirli ve lekeliydi ama ayağına neredeyse uyan ayakkabılar bulmayı başarmıştı ve kaptığı Rus üniformasının da üstüne olacağını umdu. Giyininceye talimatlar doğrultusunda binadan ayrıldı.

Hava kararıyordu. Ona çok uzun gelen bir süre boyunca onlarca erkeğin arasında, yağmurun altında yürüdü. Yoğunlaşan çamur ayaklarını kaldırmasını zorlaştırıyordu. Ama azimle yürüdü. Bazı erkekler zorlanıyor, ellerinin ve dizlerinin üstüne düşüyor ve tekrar ayağa kalkana kadar hırpalanıyordu. Kalkamayanlar vuruluyordu.

Lale sırılsıklam olan ağır üniformayı teninden ayırmaya çalıştı. Kumaş tenini ısırıyor ve kaşındırıyor, ıslak yün ve pislik kokusu onu hayvan trenine geri götürüyordu. Göğe baktı ve olabildiğince yağmur damlası yutmaya çalıştı. Suyun lezzeti günlerdir başına gelen en iyi şeydi, günlerdir boğazından ilk kez bir şey geçiyordu. Susuzluk takatsizliğini artırıyor, görüşünü bulanıklaştırıyordu. Yağmur suyunu iştahla yuttu. Avuçlarını birleştirip biriken suyu çılgınlar gibi içti. Uzakta geniş alanı çevreleyen spot ışıklarını gördü. Yarı hezeyanlı haliyle ışıklar gözüne yağmurda dans eden, ışıldayarak evin yolunu gösteren işaret fenerleri gibi göründü. *Bana gel. Seni barındırır, ısıtır, karnını doyururum*, diye seslenir gibiydiler. *Yürümeye devam et.* Ama kapıların arasından geçerken aynı ışıklar ne bir mesaj, ne bir teklif, ne de köle gibi çalışmasına karşılık özgürlük vaadi sununca Lale o ışıltılı serabın kaybolduğunu anladı. Başka bir hapishanedeydi.

Bu avlunun ötesinde, karanlığın içinde görünmez olan bir başka yerleşke daha vardı. Çitlerin üstü dikenli tellerle

kaplıydı. Lale nöbetçi kulelerinde tüfeklerini onlara doğrultan SS subaylarını gördü. Yakındaki bir çite yıldırım düştü. Demek çitlere elektrik veriliyordu. Gök gürültüsü silah sesini bastıracak kadar güçlü değildi, adamlardan biri daha yerdeydi.

"Başardık."

Lale dönünce diğerlerinin arasından kendine yol açarak yanına gelen Aron'ı gördü. Sırılsıklam ve perişan görünüyordu ama hayattaydı.

"Evet, sanırım evimize geldik. Müthiş görünüyorsun."

"Daha kendini görmedin. Beni ayna kabul et."

"Hayır, sağ ol."

"Şimdi ne olacak?" derken Aron'ın sesi bir çocuğunkinden farksızdı.

•

Hiç durmayan insan seliyle ilerleyip bir binanın önünde duran ve sayıları bir dosyaya not eden bir SS subayına dövmeli kollarını gösterdiler. Lale ve Aron itile kakıla kendilerini bir duvar boyunca üçlü ranzaların sıralandığı geniş bir kulübe olan 7. Blok'ta buldular. Düzinelerce erkek zorla binaya sokuldu. İçeri girince yer kapmak için itiş kakış başladı. Yeterince şanslı ya da saldırgan olanlar yerlerini sadece bir ya da iki kişiyle daha paylaşabilecekti. Ama şans Lale'den yana değildi. O ve Aron bir ranzanın şimdiden iki mahkûmun oturduğu en üst katına tırmandılar. Günlerdir bir şey yemedikleri için kavga etmeye halleri kalmamıştı. Lale şilte yerine geçen saman dolu çuvalın bir köşesine elinden geldiğince kıvrıldı. Bağırsaklarını istila eden krampları susturma gayretiyle ellerini midesine

bastırdı. Adamlardan birkaçı kapıdaki nöbetçilere, "Yiyeceğe ihtiyacımız var," diye seslendi.

Cevap gecikmedi: "Sabah bir şeyler verilecek."

Blokun arka tarafından birisi, "Sabaha açlıktan ölmüş oluruz," dedi.

"Ve huzura kavuşmuş," diye ekledi biri de cansız bir sesle.

Bir başkası, "Bu şiltelerin içinde saman var," dedi. "Belki de büyükbaş hayvanlar gibi davranmaya devam edip saman yemeliyiz."

Birkaç cılız gülüş yükseldi. Subaydan cevap gelmedi.

Ve sonra koğuşun derinliklerinden çekingen bir, "Mööö," sesi duyuldu.

Kahkahalar. Cılız ama gerçek. Orada olan ama görünmeyen subay duruma müdahale etmedi ve bir süre sonra adamlar mideleri guruldayarak uykuya daldılar.

•

Lale tuvalet ihtiyacıyla uyandığında hava hâlâ karanlıktı. Ranza arkadaşlarının üstünden tırmanıp yere indi ve rahatlamak için en güvenli yer olacağını düşünerek karanlıkta el yordamıyla blokun arka tarafına yürüdü. Yaklaşırken sesler duydu. Birileri Slovakça ve Almanca konuşuyordu. Lale derme çatma olsa da işlerini görebilecekleri bir yer olduğunu görünce rahat bir nefes aldı. Binanın arka tarafında boydan boya üstü tahtalarla örtülmüş su yolları uzanıyordu. Üç mahkûm, su yolunun üstünde oturmuş işlerini görürken aralarında usul usul konuşuyordu. Lale binanın diğer ucundan yarı karanlıkta omuzlarında tüfekleriyle sigara içip gülerek onlara yaklaşan iki SS gördü. Titreşen spot ışıkları adamların gölgesine sinir

bozucu bir hava veriyordu ve Lale ne dediklerini duyamıyordu. Dolu mesanesine rağmen tereddüt etti.

Subaylar sigaralarını aynı anda havaya fırlatıp sırtlarındaki tüfekleri çektiler ve ateş açtılar. Tuvaletini yapan üç mahkûmun ölüleri su yoluna devrildi. Lale'nin nefesi boğazına tıkandı. Subaylar yanından geçerken, sırtını duvara olabildiğince yapıştırdı. Subaylardan birinin profilini görebilmişti; daha çocuktu, lanet olası bir çocuk.

Subaylar karanlıkta gözden kaybolurken Lale kendi kendine bir söz verdi: *Dayanacak ve buradan sağ ve özgür bir adam olarak çıkacağım. Bir cehennem varsa bu katillerin orada yandıklarını göreceğim.* Krompachy'deki ailesini düşündü ve buradaki varlığının en azından onları benzer bir kaderden koruduğunu umdu.

Çişini yaptıktan sonra ranzasına döndü.

"Silah sesleri," dedi Aron. "Sebebi neydi?"

"Görmedim."

Aron aşağı inmek için bacağını Lale'nin üstünden attı.

"Nereye gidiyorsun?"

"İşemeye."

Lale yatağın yan tarafından uzanıp Aron'ın elini yakaladı. "Dur."

"Neden?"

"Silah seslerini duydun," dedi Lale. "Sabaha kadar sık dişini."

Aron hiçbir şey demeden tekrar yatağa tırmandı ve korku ve meydan okumayla sıktığı yumruklarını kasıklarının üstüne koyup yattı.

•

Babası bir müşteriyi tren istasyonundan alıyordu. Bay Sheinberg zarif hareketlerle arabaya binmeye hazırlanırken Lale'nin babası kaliteli deriden bavulunu karşı koltuğa yerleştirdi. Nereden geliyordu acaba? Prag? Bratislava? Belki Viyana? Adam pahalı yün takım elbisesi ve yeni parlatılmış ayakkabılarıyla gülümsedi ve Lale'nin ön tarafa geçen babasına kısaca bir şeyler söyledi. Lale'nin babası atları harekete geçirdi. Taksi hizmeti verdiği diğer adamların çoğu gibi Bay Sheinberg de önemli bir iş gezisinden evine dönüyordu. Lale babasından çok ona benzemek isterdi.

O gün Bay Sheinberg'in eşi yanında değildi. Lale, Bayan Sheinberg'e ve babasının arabasında yolculuk eden diğer kadınlara bakmaya bayılırdı; beyaz eldivenlerin sarmaladığı küçük ellerine, kolyeleriyle bir örnek zarif inci küpelerine. Önemli adamlara zaman zaman eşlik eden şık giyimli, mücevherler içindeki bu güzel kadınlara bayılırdı. Babasına yardım etmesinin tek avantajı, onlara arabanın kapısını açmak ve inmelerine yardım ederken ellerinden tutup kokularını içine çekerken, yaşadıkları hayatların hayalini kurmaktı.

İKİNCİ BÖLÜM

"Dışarı. Herkes dışarı!"

Düdükler öttürülüyor, köpekler havlıyordu. 7. Blok'un kapısından içeri bulutsuz bir sabahın ışığı süzülüyordu. Adamlar birbirlerinden ayrılıp ranzalarından indiler ve ayaklarını sürüyerek dışarı çıktılar. Binanın hemen önünde durdular. Kimse binadan fazla uzaklaşmaya hazır değildi. Beklediler. Beklediler. Bağırıp ıslık çalanlar ortadan kaybolmuştu. Adamlar ağırlıklarını bir ayaklarından diğerine vererek en yakınlarındaki mahkûmla fısıldaşmaya başladılar. Diğer bloklara bakınca aynı sahnenin oralarda da yaşandığını gördüler. Şimdi ne olacaktı? Beklemeye devam ettiler.

Bir süre sonra bir SS subayı ve bir mahkûm 7. Blok'a yaklaşınca herkes sustu. Subay kendini tanıtmadı. Mahkûm elindeki dosyadan birkaç numara okudu. SS subayı sabırsız bir tavırla ayağını yere, subay kamçısını uyluğuna vuruyordu. Mahkûmların okunan numaraların hepsinin sol kolunda taşıdığı dövmelerle alakalı olduğunu anlaması biraz zaman aldı. Okuma bittiğinde iki numaraya cevap gelmemişti.

"Sen," dedi sayıları okuyan mahkûm sıranın en sonunda duran adama, "bak bakalım içeride kimse var mı?"

Adam ona soran gözlerle baktı. Tek kelime anlamamıştı. Yanındaki adam ona talimatı fısıldayınca telaşlı adımlarla içeri girdi. Birkaç dakika sonra geri döndü, sağ elini kaldırdı ve işaret ve orta parmağıyla iki ölü diye işaret etti.

SS subayı öne çıktı. Almanca konuşuyordu. Mahkûmlar çenelerini tutmaları ve içlerinden birinin söylenenleri tercüme edebileceğini umarak itaatkâr bir şekilde durup beklemeleri gerektiğini şimdiden öğrenmişlerdi. Lale bütün söylenenleri anlıyordu.

"Günde iki öğün yemek yiyeceksiniz. Bir sabah, bir akşam. Tabii akşama sağ çıkarsanız." Subay yüzünde tatsız bir gülümsemeyle duraksadı. "Sabah öğününden sonra biz size durmanızı söyleyene kadar çalışacaksınız. Bu kampın inşaatına devam edeceksiniz. Daha buraya getirilecek çok insan var." Gülümsemesi gururlu bir sırıtışa döndü. "Kaponuzun ve inşaat programından sorumlu olanların talimatlarına uyarsanız güneşin battığını görürsünüz."

Bir metal tangırtısı oldu ve mahkûmlar dönüp bakınca iki kazan ve kucak dolusu küçük metal kaplarla yaklaşan bir grup adam gördüler. Kahvaltı. Mahkûmlardan birkaçı yardım etmek amacıyla daha küçük gruba doğru hareketlendi.

SS subayı tüfeğini kaldırarak kükredi: "Kıpırdayan vurulur! İkinci bir şansınız olmayacak."

Memur uzaklaşırken az önce numaraları okuyan mahkûm gruba hitaben konuştu. "Onu duydunuz," dedi Polonya aksanlı Almancasıyla. "Ben sizin kaponuz, amirinizim. Yemeğinizi almak için iki sıra oluşturun. Yakınan olursa sonuçlarına katlanır."

Adamlar sıraya girdiler. Fısıltılar, "Alman'ın ne dediğini anlayan var mı?" soruları yükseldi. Lale söylenenleri en ya-

kınındakilere tercüme etti ve diğerlerine de aktarmalarını söyledi. Elinden geldiğince tercümanlık yapacaktı.

Sıra ona gelince içindekilerin bir kısmı ona yemeğini uzatan kaba ellere dökülen küçük teneke kabı minnetle aldı. Kenara çekilip yemeğine baktı. Kahverengiydi, içinde katı hiçbir şey yoktu ve Lale'nin çıkaramadığı bir kokusu vardı. Ne çaydı ne kahve ne de çorba. Çok yavaş içerse pis kokulu sıvıyı geri çıkaracağından korktuğu için gözlerini kapattı, parmaklarıyla burnunu sıktı ve bir dikişte içti. Diğerleri o kadar başarılı değildi.

Yakınında duran Aron kabını kadeh kaldırır gibi havada tutarak, "Bana bir parça patates düştü, sende durum ne?" diye sordu.

"Uzun zamandır yediğim en iyi yemekti."

"Her zaman bu kadar neşeli misindir?"

"Bunu bana günün sonunda bir daha sor," dedi Lale ona göz kırparak. Boşalan kabını ona yemek veren mahkûma geri uzattı, hızlıca selam verip yarım bir gülümsemeyle teşekkür etti.

Kapo, "Siz tembel piçler yemek keyfiniz bitince tekrar sıraya girin!" diye bağırdı. "İş sizi bekliyor."

Lale talimatı diğerlerine iletti.

"Beni takip edin!" diye bağırdı kapo. "Sonra da usta-başının talimatlarına uyacaksınız. Kaytaran olursa hemen haberim olur."

•

Lale ve diğerleri kendilerini kendi bloklarının bir kopyası olan, kısmen tamamlanmış bir binanın önünde buldular. Diğer mahkûmlar çoktan gelmişti, marangozlar ve duvarcılar

birlikte çalışmaya alışkın insanların oturmuş ritmiyle sessizce çalışıyorlardı.

"Sen. Evet, sen. Çatıya çık. Orada çalışabilirsin."

Emir Lale'yeydi. Lale etrafına baktı ve çatıya uzanan tahta merdiveni gördü. İki mahkûm çatıda çömelmiş, onlara kiremit taşınmasını bekliyordu. Lale merdivenden çıkarken kenara çekildiler.

İşçilerden biri Lale'yi, "Dikkatli ol," diye uyardı. "Çatı boyunca yukarıya doğru hareket et ve bizi izle. Zor değil. Kısa sürede işi kaparsın." Adam Rus'tu.

"Adım Lale."

"Tanışma merasimi daha sonra, tamam mı?" İki adam birbirine baktı. "Beni anladın mı?"

"Evet," dedi Lale Rusça. Adamlar gülümsedi.

Lale adamların ağır kil kiremitleri çatının kenarından uzanan ellerden alıp son kiremitlerin döşendiği tarafa doğru emeklemelerini ve yeni kiremitleri eskilerinin üstüne dikkatle döşeyip bir sonrakileri almak için merdiven başına dönmelerini seyretti. Rus haklıydı, zor bir iş değildi bu ve çok geçmeden Lale de yeni kiremitleri alıp döşeme işinde onlara katıldı. Bu ılık bahar gününde daha tecrübeli işçilere ayak uydurmasının önündeki tek engel, karnına saplanan açlık sancılarıydı.

Mola vermelerine izin verildiğinde birkaç saat geçmişti. Lale merdivene yöneldi ama Rus onu durdurdu.

"Burada kalıp dinlenmek daha güvenli. Bu kadar yüksekten rahat görünmezsin."

Lale oturulacak ve uzanılacak en iyi yeri bilen adamları takip ederek çatıyı takviye etmek için daha güçlü kerestelerin kullanıldığı köşeye yürüdü.

"Ne zamandır buradasınız?" diye sordu yerleşir yerleşmez.

"Sanırım iki ay oldu. Bir yerden sonra zamanı takip etmek zorlaşıyor."

"Nereden geldiniz? Yani sizi buraya ne getirdi? Yahudi misiniz?"

"Tek tek sor." Rus kıkırdadı, daha genç ve daha iri yapılı olan işçi yeni gelen ve henüz kamptaki yerini öğrenememiş olan çalışma arkadaşının cehaleti karşısında gözlerini devirdi.

"Biz Yahudi değiliz. Rus askerleriyiz. Birimimizden ayrı düştük ve lanet olası Almanlar bizi yakalayıp işe koştu. Ya sen? Yahudi misin?"

"Evet. Dün Slovakya'dan getirilen büyük bir grupla geldim. Tamamı Yahudi."

Ruslar bakıştılar. Daha yaşlı olan başını çevirdi, gözlerini kapatıp yüzünü güneşe verdi ve konuşmayı sürdürme işini arkadaşına bıraktı.

"Etrafına bak. Buradan bakınca kaç blok inşa edildiği ve daha ne kadar araziyi temizlemeleri gerektiği görülüyor."

Lale dirseklerinin üstünde doğruldu ve elektrikli tellerle çevrili geniş araziye baktı. Kendisinin de inşaatına yardım ettiği bloka benzer bir sürü bina gördü. Bu yerin nasıl bir şeye dönüşebileceğini düşününce dehşetle sarsıldı. Sıkıntısının sesine yansımasını istemediği için ne diyeceğini bilemeyerek durdu. Tekrar uzandı ve duygularını kontrol altına almak için çabalarken yüzünü adamların olmadığı tarafa çevirdi. Kimseye güvenmemeli, kendisiyle ilgili çok fazla şey paylaşmamalı, dikkatli olmalıydı...

Adam onu dikkatle süzüyordu. "SS subaylarının buranın en büyük toplama kampı olacağını söyleyip böbürlendiklerini duydum."

Lale sesinin fısıltıdan yüksek çıkması için büyük çaba harcayarak, "Bu doğru mu?" dedi. "Pekâlâ, madem burayı birlikte inşa edeceğiz, belki siz de bana adlarınızı söyleyebilirsiniz."

"Andor," dedi adam. "Ve yanımdaki bu koca ayı da Boris. Çok fazla konuşmaz."

"Burada konuşmak canına mal olabilir," diye mırıldandı Boris, Lale'ye elini uzatırken.

"Bana buradaki insanlar hakkında başka ne söyleyebilirsiniz?" dedi Lale. "Ve şu kapolar neyin nesi?"

"Sen anlat," dedi Boris esneyerek.

"Şey, bizden başka Rus askerleri de var ama çok fazla değiller ve bir de şu farklı üçgenler var."

"Benim kapomun taşıdığı şu yeşil üçgen gibi mi?" dedi Lale.

Andor güldü. "Ah, yeşiller en kötüsüdür. Onlar suçlular. Katiller, tecavüzcüler, o tür adamlar. Korkunç insanlar oldukları için onlardan çok iyi nöbetçi oluyor." Anlatmayı sürdürdü. "Diğerleri Alman karşıtı politik görüşlerinden dolayı buradalar. Onların yıldızları kırmızı. Az sayıda siyah üçgenli de göreceksin, onlar tembel piçlerdir ve çok uzun ömürlü olmazlar. Son olarak da sen ve arkadaşların varsınız."

"Bizim sarı yıldızlarımız var.

"Evet, sizin yıldızlarınız var. Sizin suçunuz Yahudi olmak."

"Sizin neden renginiz yok?" diye sordu Lale.

Andor omuz silkti. "Biz sadece düşmanız."

Boris kişner gibi bir ses çıkardı. "Bizi üniformamızı siz diğerleriyle paylaştırarak aşağılıyorlar. Daha kötüsünü yapamazlar zaten."

Bir düdük öttü ve üç adam çalışmaya geri döndü.

•

O gece 7. Blok'taki adamlar konuşmak, öğrendiklerini paylaşmak ve sorular sormak için küçük gruplar halinde toplandılar. Bazıları dua etmek için barakanın bir ucuna çekildi. Neye dua ettiklerini tahmin etmek güçtü. Tanrı'ya onlara rehberlik etmesi için mi yalvarıyorlardı, intikam için mi, yoksa olanları kabullenebilmek için mi? Lale'ye onları yönlendirecek bir haham olmadığında herkes kendisi için en önemli gördüğü şeye dua ediyormuş gibi gelirdi. Ve zaten öyle olması gerektiğine karar verdi. Grupların arasında dolaşıp konuşulanları dinledi ama kendisi konuşmalara katılmadı.

•

İlk günün sonunda Lale iki Rus mesai arkadaşından alabileceği bütün bilgiyi almıştı. Haftanın geri kalanı boyunca kendi tavsiyesine uydu, dikkat çekmemeye gayret ederek ondan istenenleri hiç itiraz etmeden yerine getirdi. Aynı anda etrafında olan her şeyi ve herkesi izliyordu. Yeni binaların tasarımına baktığında Almanların mimari zekâdan yoksun olduklarını anlamak zor değildi. Her fırsatta onları anlayabildiğini bilmeyen SS subaylarının konuşma ve dedikodularına kulak kesiliyordu. Subaylar Lale'ye ulaşabileceği tek cephaneyi, daha sonra kullanmak üzere depoladığı bilgileri sağlıyorlardı. SS subayları günün büyük bir kısmını duvarlara yaslanıp sigara içerek ve olup bitenleri seyrederek geçiriyorlardı. Lale kulak misafiri olabildiği zamanlarda Kamp Kumandanı Hoess'in yüzünü neredeyse hiç göstermeyen tembel bir piç kurusu olduğunu ve Auschwitz'deki Almanların konaklama şartlarının

bira veya sigaraya erişimin olmadığı Birkenau'dakilerden daha iyi olduğunu öğrenmişti.

İşçiler arasında bir grup Lale'nin dikkatini çekmişti. Kimseyle konuşmuyor, sivil giysiler giyiyor ve güvenliklerinden endişe duymadan SS subaylarıyla konuşuyorlardı. Lale bu adamların kim olduğunu öğrenmeyi kafaya koymuştu. Diğer mahkûmlar bir parça tahta ya da kiremit kaldırmadan yerleşkede başka işler peşinde rahat bir tavırla dolaşıyorlardı. Lale'nin grubunun kaposu da onlardandı. *Böyle bir işi ben nasıl kapabilirim?* Kampta olup bitenleri, Birkenau için ve daha da önemlisi kendisi için ne tür planlar yapıldığını öğrenmesi için bundan daha iyi bir fırsat olamazdı.

•

Lale çatıda, güneşin altında kiremit döşerken gruplarının kaposunun onlara doğru geldiğini gördü ve "Haydi, tembel herifler, daha hızlı çalışın!" diye bağırdı. "Tamamlamamız gereken koca bir blok var."

Kapo aşağıda durduğunda Lale emirler yağdırmaya devam etti. Lale adama belli belirsiz bir baş selamı vermeyi alışkanlık edinmişti. Hatta bir keresinde kısa bir karşılık bile almıştı. Adam onunla Lehçe konuşmuştu. En azından kaposu onu sorun çıkarmayan, itaatkâr bir mahkûm olarak benimsemişti.

Kapo yarım bir gülümsemeyle Lale'yle göz göze geldi ve ona çatıdan inmesini işaret etti. Lale başı öne eğik halde adama yaklaştı.

"Çatıda yaptığın işi seviyor musun?" diye sordu kapo.

"Ne iş verilirse yaparım," dedi Lale.

"Ama herkes daha kolay bir hayat ister, değil mi?"

Lale tek kelime etmedi.

Kapo Rus ordusu gömleğinin yıpranmış etek ucuyla oynayarak, "Bir delikanlıya ihtiyacım var," dedi. Gömlek ufak tefek adamı kontrol altında tutması gerekenlerden daha iri ve daha güçlü göstermek için özellikle büyük tutulmuştu. Lale adamın ayrık dişli ağzından kısmen sindirilmiş etin kekremsi kokusunu duydu.

"Senden ne istersem yapacaksın. Yemeğimi getirecek, çizmelerimi temizleyecek ve ne zaman istersem yanımda olacaksın. Bunu yaparsan hayatını kolaylaştırabilirim ama beni hayal kırıklığına uğratırsan sonuçlarına katlanırsın."

Lale iş teklifine cevap olarak adamın yanında durdu. İnşaat işçiliğinden ayakçılığa geçerken şeytanla anlaşma yapmış olabilir miydi, bilmiyordu.

•

Havanın çok sıcak olmadığı güzel bir bahar gününde Lale büyük, kapalı bir kamyonun inşaat malzemelerini boşaltmak için her zaman durduğu noktayı geçip yola devam etmesini izledi. Kamyon idari binanın arka tarafına dolaştı. Lale sınır çitinin çok uzakta olmadığını biliyordu ve bu bölgeye göz atmaya cesaret edememişti ama şimdi merak içini kemiriyordu. *Ben buraya aitim, nereye istersem gidebilirim*, havasıyla kamyonun peşinden gitti.

Binanın köşesinden arka tarafa baktı. Kamyon mahkûm nakil aracına benzeyen bir minibüsün yanında durdu. Minibüs pencerelerin çerçevelerine çivilenmiş çelik plakalarla bir tür sığınağa çevrilmişti. Lale düzinelerce çıplak adamın kamyondan indirilip minibüse götürülmesini seyretti. Bazıları minibüse

kendi isteğiyle girdi. Direnenler dipçikle darp edildiler. Diğer mahkûmlar yarı baygın itirazcıları kaderlerine sürüklüyordu.

Minibüs o kadar dolmuştu ki son binenler çıplak popoları kapıdan dışarı sarkacak şekilde parmak uçlarında basamaklarda kaldılar. Subaylar onları ağırlıklarıyla iterek minibüse tıktılar. Sonra kapılar kapandı. Bir subay minibüsün etrafında dolaşıp metal plakalara vurarak sağlamlıklarını kontrol etti. Çevik bir subay elinde bir teneke kutuyla minibüsün üstüne çıktı. Taş kesilen Lale subayın minibüsün tepesindeki küçük bir kapağı açıp kutunun içindekileri minibüse boşaltmasını seyretti. Subay daha sonra kapağı kapatıp sürgüledi. Muhafız aceleyle inerken minibüs şiddetle sarsılmaya, içinden boğuk çığlıklar yükselmeye başladı.

Lale öğürerek dizlerinin üstüne çöktü. Çığlıklar duyulmaz olana kadar midesi ağzında, yerinden kıpırdayamadı.

Minibüs hareketsizleşip sesler kesilince kapılar açıldı. Ölü adamlar taş bloklar gibi yere düştüler.

Binanın diğer ucunda bir başka mahkûm grubu göründü. Kamyon geri geri yanaştı ve mahkûmlar bir yandan rahatsızlıklarını saklamaya çalışarak, bir yandan ağırlıklarının altında sendeleyerek ölüleri kamyona aktarmaya başladılar. Lale akıl almaz bir olaya şahit olmuştu. Sallanarak ayağa kalktı, içinde bir duygu fırtınasıyla cehennemin eşiğinde durdu.

Ertesi sabah kalkamadı. Alev alev yanıyordu.

•

Lale'nin bilincinin açılması yedi gün sürdü. Biri ağzına usulca su döküyordu. Alnında ıslak bir paçavranın serinliğini hissetti.

"Dur bakalım evlat," dedi biri. "Yavaş ol."

Lale gözlerini açınca tanımadığı yaşlıca bir adamın, yüzüne sevecenlikle baktığını gördü. Dirseklerinin üstünde doğruldu, yabancı kalkıp oturmasına yardım etti. Lale kafası karışmış bir halde etrafına baktı. Günlerden neydi? Neredeydi?

"Temiz hava sana iyi gelebilir," dedi adam onu dirseğinden tutarak.

Lale özellikle mutlu olunsun diye yapılmış gibi görünen bulutsuz, pırıl pırıl güne çıkarılınca buna benzer son gününün anısıyla ürperdi. Dünya çevresinde döndü, Lale sendeledi. Yabancı onu omuz vererek yakınındaki bir kereste yığınına götürdü.

Lale'nin kolunu açıp dövmesini işaret etti. "Adım Pepan. Tätowierer'im.* El becerim hakkında ne düşünüyorsun?"

"Tätowierer mi?" dedi Lale. "Yani bunu bana sen mi yaptın?"

Pepan, Lale'nin gözlerinin içine bakarak omuz silkti. "Seçme şansım yoktu."

Lale başını iki yana salladı. "Dövme olarak ilk tercihim bu numara olmazdı."

"Sen neyi tercih ederdin?" diye sordu Pepan.

Lale'nin yüzünde manidar bir gülümseme belirdi.

"Kızın adı ne?"

"Âşık olduğum kızın mı? Bilmem. Henüz tanışmadık."

Pepan kıkırdadı. İki adam hoş bir sessizlik içinde yan yana oturdu. Lale parmağını numarasının üstünde dolaştırdı.

"Aksanın nereden?" diye sordu Pepan'a.

"Ben Fransız'ım."

"Peki, bana ne oldu?" diye sordu Lale sonunda.

---

* (Alm.) Dövmeci. (ç. n.)

"Tifo. Az kalsın erkenden nalları dikiyordun."

Lale irkildi. "O zaman nasıl burada seninle oturuyorum?"

"Vücudun ölüler ve ölmek üzere olanlar için kullanılan el arabasına atılırken sizin blokun oradan geçiyordum. Genç bir adam SS subaylarına sana kendisinin bakacağını söyleyerek seni bırakmaları için yalvarıyordu. Bir sonraki bloka geçtikleri zaman seni arabadan aşağı itti ve tekrar içeri sürüklemeye başladı. Ona yardıma gittim."

"Bu ne kadar zaman önceydi?"

"Yedi sekiz gün. O zamandan beri geceleri sana sizin bloktaki adamlar baktı. Ben de gün içinde elimden geldiğince zamanı sana bakmaya ayırdım. Nasıl hissediyorsun?"

"İyiyim. Ne diyeceğimi, sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum."

"Seni arabadan iten adama teşekkür et. Seni ölümün dişlerinin arasından onun cesareti kurtardı."

"Kim olduğunu öğrenince edeceğim. Sen biliyor musun?"

"Hayır. Üzgünüm. Birbirimize adlarımızı söylemedik."

Lale gözlerini yumdu ve güneşin tenini ısıtmasına, ona enerji ve devam edecek güç vermesine izin verdi. Çöken omuzlarını dikleştirdi ve azminin tekrar yerine geldiğini hissetti. Hâlâ hayattaydı. Titrek bacaklarının üstünde durup istirahat, besin ve suya ihtiyacı olan güçsüz bedenine yeniden hayat üflemeye çalışarak gerindi.

"Otur. Hâlâ çok güçsüzsün."

Lale bu gerçeğe teslim olarak adamın sözünü dinledi. Fakat artık sırtı daha dik, sesi daha kararlıydı. Pepan'a gülümsedi. Bilgiye en az yemeğe olduğu kadar aç olan eski Lale geri dönmüştü. "Bakıyorum da sende kırmızı yıldız var," dedi.

"Ah, evet. Paris'te akademisyendim ve haddinden fazla açık sözlüydüm."

"Ne öğretiyordun?"

"Ekonomi."

"Ve ekonomi hocası olmak seni buraya savurdu, öyle mi? Nasıl oldu bu?"

"Şöyle, Lale, vergi ve faiz oranları hakkında ders veren bir insanın ülkesinin politikasına müdahil olması kaçınılmaz. Politika dünyayı anlayacak bir şey kalmayana kadar anlamanı sağlar, sonra da bir esir kampına atılmana neden olur. Hem politika hem din."

"Buradan çıkınca o hayata geri dönecek misin?"

"Karşımda bir iyimser duruyor! Gelecekte beni nelerin beklediğini bilmiyorum. Ya da seni."

"Kristal küren yok yani."

"Aslına bakarsan, hayır."

İnşaat gürültüleri, köpek havlamaları ve muhafızların bağırışları arasında Pepan ona doğru eğildi ve sordu: "Karakter olarak da bedenen olduğun kadar güçlü müsündür?"

Lale, Pepan'ın gözlerine baktı. "Ben sağ kalmak için yaratıldım."

"İçinde olduğumuz şartlar göz önüne alındığında gücün zaafa da dönüşebilir. Cazibe ve hoş bir gülümseme başını belaya sokabilir."

"Ben sağ kalmak için yaratıldım."

"Pekâlâ, bu durumda belki burada sağ kalmana yardım edebilirim."

"Yoksa yüksek makamlarda dostların falan mı var?"

Pepan gülerek Lale'nin sırtına vurdu. "Hayır, yüksek makamlarda dostum yok. Sana söylediğim gibi, ben Tätowierer'im ve çok yakında buraya gelecek insan sayısının oldukça artacağını duydum."

Bir süre bunu düşündüler. Lale'nin aklından geçen şuydu: Bir yerlerde biri kararlar alıyor, bir torbadan numaralar çekiyordu ama hangi torbadan? *Kimin buraya geleceğine nasıl karar veriliyor? Bu kararlar hangi bilgiye dayanıyor? Irka, dine ya da politikaya mı?*

"Merakımı uyandırdın Lale. Bir şey beni sana çekti. Hasta bedeninin bile saklayamadığı bir gücün var. Seni bugün karşımda oturacak duruma gücün getirdi."

Lale bu sözcükleri duydu ama Pepan'ın söylediklerine anlam vermekte zorlanıyordu. Her gün, her saat, her dakika insanların öldüğü bir yerde oturuyorlardı.

"Benimle çalışmak ister misin?" Pepan, Lale'yi daldığı tatsız düşüncelerden uyandırdı. "Yoksa şu anda sana her ne yaptırıyorlarsa ondan memnun musun?"

"Hayatta kalmak için gerekeni yapıyorum."

"O zaman iş teklifimi kabul et."

"Diğer insanlara dövme yapmamı mı istiyorsun?"

"Bu işi biri yapmalı."

"Yapabileceğimi sanmıyorum. Birinde bir iz bırakmak, birinin canını yakmak... Acıtıyor, biliyorsun."

Pepan kolunu sıyırıp ona kendi numarasını gösterdi. "Hem de çok fena acıtıyor. Ama sen işi kabul etmezsen senden daha ruhsuz biri edecek ve insanların canını daha çok yakacak."

"Kapo için çalışmak yüzlerce masum insanı lekelemekle aynı şey değil."

Uzun bir sessizlik oldu. Lale yeniden karanlık dünyasına daldı. *Kararları verenlerin bir ailesi, eşleri, çocukları, ebeveynleri var mıdır? Olmasa gerek.*

"Kendine bunu istediğin kadar telkin edebilirsin ama yine de bir Nazi kuklasısın. İster benimle ister kapoyla ister inşaatta çalış, her durumda onların pis işlerini yapıyor olacaksın."

"Farklı bir bakış açın var."

"Yani?"

"Yani, tamam. Ayarlayabilirsen senin için çalışırım."

"Benim için değil. Benimle. Ama hızlı ve becerikli olmalı, SS subaylarıyla sorun yaşamamalısın."

"Tamam."

Pepan ayağa kalktı. Gitmeye hazırlandı. Lale onun kolunu tuttu.

"Pepan, neden beni seçtin?"

"Açlıktan kurumuş genç bir adamın seni kurtarmak için kendi hayatını tehlikeye attığını gördüm. Kurtarılmaya değer biri olmalısın. Yarın sabah seni almaya gelirim. Şimdi biraz dinlen."

•

O gece blok arkadaşları dönünce Lale, Aron'ın aralarında olmadığını gördü. Yatağını paylaştığı diğer iki adama ona ne olduğunu, ne zamandır gelmediğini sordu.

"Bir hafta kadar oldu."

Lale'nin kalbine bir taş oturdu.

"Kapo seni bulamıyordu," dedi adam. "Aron ona senin hasta olduğunu söyleyebilirdi ama kaponun bundan haberi

olursa seni tekrar ölü arabasına atar diye korkuyordu, bu yüzden ona senin çoktan öldüğünü söyledi."

"Ve kapo gerçeği keşfetti, öyle mi?"

"Hayır," dedi çalışmaktan yorgun düşmüş adam esneyerek. "Ama kapo o kadar sinirlendi ki Aron'ın işini yine de bitirdi."

Lale gözyaşlarını tutmakta zorlanıyordu.

Diğer ranza arkadaşı dirseğinin üstünde doğruldu. "Aron'ın aklına büyük fikirler soktun. 'Kurtarıcı'sını kurtarmak istedi."

Lale cümleyi, "Birini kurtarmak, dünyayı kurtarmak demektir," diye tamamladı.

Adamlar bir süre sessizliğe gömüldüler. Lale tavana bakarak gözlerini kırpıştırdı. Aron orada ölen ilk insan değildi ve sonuncusu da olmayacaktı.

"Teşekkürler," dedi.

"Aron'ın başlattığı şeyi sürdürmeye çalıştık, 'kurtarıcı'yı kurtarabilecek miyiz görmek için."

Aşağıdaki ranzadan bir delikanlı, "Sırayla su çaldık, ekmeğimizi seninle paylaşıp onu sana zorla yedirdik," dedi.

Bir başkası söze girdi. Bezgin görünüşlü, puslu mavi gözleri, duygusuz bir sesi olan bir adamdı ama hikâyenin onun payına düşen kısmını anlatma ihtiyacı duyuyordu. "Kirli giysilerini değiştirdik. Bir önceki gece ölen bir adamınkilerle."

Lale gözyaşlarının zayıflıktan çökmüş yanaklarından süzülmesine daha fazla engel olamadı.

"Ben nasıl?.."

Elinden onlara minnet duymaktan başka hiçbir şey gelmiyordu. Burada, şimdi ya da gerçekçi olması gerekirse hiçbir zaman ödeyemeyeceği bir borca girdiğini biliyordu.

İnançlarına sıkı sıkıya tutunmaya devam edenlerin İbranice ilahilerinin insanın içine işleyen ezgileri arasında uykuya daldı.

•

Ertesi sabah Lale kahvaltı sırasındayken Pepan yanında belirdi ve onu sessizce kolundan tutup ana yerleşkeye götürdü. Orada kamyonlar insan yüklerini boşaltıyordu. Lale kendini klasik bir trajediden bir sahnenin içinde dolaşır gibi hissetti. Aktörlerin bazıları aynı, çoğu yeniydi; replikleri yazılmamış, rolleri henüz belirlenmemişti. Lale'nin yaşam tecrübesi onu olanları anlamaya hazırlamamıştı. Burada daha önce de bulunmuştu. Ama gözlemci değil, katılımcı olarak. *Şimdiki rolüm ne olacak acaba?* Gözlerini kapattı ve kendisinin sol koluna bakan başka bir versiyonun karşısında olduğunu hayal etti. Kolunda numara yoktu. Gözlerini açtı ve önce gerçek sol kolundaki dövmeye, sonra karşısındaki sahneye baktı.

Bakışları oraya toplanmış yüzlerce yeni mahkûmda dolaştı. Yüzlerine korku işlemiş oğlanlar, genç erkekler. Birbirlerinden güç almaya çalışanlar, kollarıyla kendini saranlar vardı. SS subayları ve köpekler onları ölüme giden koyunlar gibi güdüyordu. Onlar da itaat ediyorlardı. Bugün yaşayacaklar mı, yoksa gün bitmeden ölecekler mi, bunun kararı verilmek üzereydi. Lale, Pepan'ın peşinden giderken durdu, donakalmıştı. Pepan geri döndü ve onu üstünde dövme ekipmanları olan küçük masalara yönlendirdi. İlk elemede ayıklananlar masalarının önünde sıraya sokuluyordu. İşaretleneceklerdi. Diğer yeni gelenler –yaşlılar, zayıf ve güçsüzler ve kayda değer bir becerisi olmayanlar– yürüyen ölülerdi.

Bir silah sesi duyuldu. Adamlar korkuyla irkildi. Biri yere düştü. Lale silah sesinin geldiğini yöne baktı ama Pepan hemen onun çenesini tutup yüzünü başka tarafa çevirdi.

Çoğu gençlerden oluşan ve daha yaşlı bir SS subayına muhafızlık eden bir grup SS subayı, Pepan ve Lale'ye yaklaştı. Kırklı yaşlarının ortası ile sonu arasındaki dik duruşlu subay, jilet gibi üniforması ve başında düzgün duran şapkasıyla kusursuz bir vitrin mankenine benziyordu.

SS subayı tam karşılarında durdu. Lale olanları izlerken Pepan bir adım öne çıktı ve subayı başını öne eğerek selamladı.

"Oberscharführer* Houstek, bu mahkûmu bana yardım etmesi için işe aldım." Pepan arkasında duran Lale'yi işaret etti.

Houstek, Lale'ye döndü.

Pepan, "Hızlı öğreneceğine inanıyorum," diye devam etti.

Çelik bakışlı Houstek, Lale'ye dik dik baktıktan sonra işaret parmağını sallayarak ona öne çıkmasını işaret etti. Lale emre itaat etti.

"Hangi dilleri biliyorsun?"

"Slovakça, Almanca, Rusça, Fransızca, Macarca ve biraz Lehçe," dedi Lale adamın gözlerinin içine bakarak.

"Peh." Houstek dönüp uzaklaştı.

Lale eğildi ve Pepan'a, "Çok fazla konuşan biri değil sanırım," dedi. "Bu, işi aldığım anlamına mı geliyor?"

Pepan alçak sesle konuşmasına rağmen gözlerinden ve sesinden alevler çıkarak Lale'ye döndü. "Onu sakın yabana atma. Gözü pek tavrından vazgeç yoksa canından olacaksın.

* (Alm.) "Üst manga önderi" anlamına gelen askeri bir rütbe. (ç. n.)

Bir dahaki sefere onunla konuşurken gözlerini çizme seviyesinden yukarıya kaldırayım deme."

"Özür dilerim," dedi Lale. "Kaldırmam."

Ne zaman öğreneceğim?

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
HAZİRAN 1942

Lale yavaş yavaş uyanıyor, yüzünü gülümseten rüyasına tutunmaya çalışıyordu. *Gitme, gitme, lütfen birkaç saniye daha burada kalayım, lütfen...*

Lale her türlü insanla tanışmayı çok sevse de kadınlarla tanışmayı özellikle severdi. Yaşları kaç olursa olsun, dış görünüşleri ve giyim tarzları nasıl olursa olsun onları güzel bulurdu. Günlük rutininin en sevdiği kısmı, çalıştığı yerin kadın departmanından geçmekti. Tezgâhın arkasında çalışan genç ve o kadar da genç olmayan kadınlarla flört ettiği dakikalar.

Lale mağazanın ana kapılarının açıldığını duydu. Kafasını kaldırdığı anda bir kadın aceleyle içeri girdi. Arkasında, kapıda duran iki Slovak askeri, kadının peşinden içeri girmedi. Lale güven veren bir gülümsemeyle kadının yanına gitti. "Her şey yolunda," dedi. "Burada, benim yanımda güvendesiniz." Kadın ona uzatılan eli tuttu ve Lale'nin onu gösterişli parfüm şişeleriyle dolu tezgâha götürmesine izin verdi. Lale şişelere baktı, bir tanesinde karar kılıp onu kadına uzattı. Kadın işveli bir tavırla boynunu çevirdi. Lale parfümü kadının boynunun önce bir tarafına, sonra diğer tarafına püskürttü. Kadın kafasını çevirirken göz göze geldiler. Kadın iki bileğini birden

öne uzattı, her ikisi de ödüllerini aldı. Sonra bileklerinden birini burnuna yaklaştırdı, gözlerini kapattı ve hafifçe kokladı. Aynı bileği Lale'ye uzattı. Lale kadının elini nazikçe tutarak yüzüne yaklaştırdı ve parfüm ve gençliğin baş döndürücü kokusunu içine çekmek için eğildi.

"Evet, tam size göre," dedi.

"Alıyorum."

Lale şişeyi paketlemesi için orada bekleyen satış asistanına verdi.

"Sizin için yapabileceğim başka bir şey var mı?"

Gözlerinin önünde yüzler belirip kayboluyor, gülümseyen ve hayatın hakkını veren genç kadınlar etrafında mutlulukla dans ediyordu. Lale kadın departmanında tanıştığı genç hanımefendinin kolunu tuttu. Rüyası bir anda hız kazanmış gibiydi. Lale ve genç kadın duvarlarda bulunan az sayıdaki aplikle aydınlatılmış loş ve şık restorandan içeri girdiler. Ağır jakar masa örtülerinin üstüne alevleri titreşen mumlar yerleştirilmişti. Pahalı mücevherlerin renkleri duvarlara yansıyordu. Gümüş çatal bıçakların zarif porselenlere değince çıkardığı sesler, bir köşeye yerleşmiş yaylı dörtlüsünden yükselen yumuşacık ezgilerin arasında silikleşiyordu. Kapı görevlisi onu içtenlikle selamladıktan sonra yanındaki genç kadının paltosunu aldı ve onları masalarına yönlendirdi. Masalarına yerleşince restoranın başgarsonu, Lale'ye bir şarap şişesi takdim etti. Lale gözlerini misafirinden ayırmadan şarabı başıyla onayladı, mantarı çıkarılan şişenin içindeki şarap kadehlere dolduruldu. Lale ve misafiri kadehlerini el yordamıyla buldular. Gözlerini birbirlerinden bir an olsun ayırmadan ellerini kaldırıp şaraplarından birer yudum aldılar. Lale'nin rüyası tekrar ileri sardı. Uyanmaya çok yakındı. *Hayır.* Şimdi gardırobu karıştırıyor, takım elbise ve gömlek seçiyordu. Doğru kravatı bulup

kusursuz bir şekilde bağlayana kadar bir sürü kravatı elden geçirip kenara attı. Cilalı ayakkabılarını ayağına geçirdi. Baş ucu komodininden anahtarını ve cüzdanını aldıktan sonra hâlâ uykuda olan misafirinin yüzüne düşen saçları kenara çekti ve alnına yumuşak bir öpücük kondurdu. Kadın gülümseyerek kıpırdandı. Boğuk bir sesle, "Bu gece..." dedi.

•

Dışarıdan gelen silah sesleri Lale'yi uyanıklığın içine attı. Tehlikenin ne taraftan geldiğini anlamaya çalışan ranza arkadaşlarının hareketleriyle sarsılarak uyandı. Zihninde kadının sıcacık vücudunun anısıyla, yavaş hareket ederek kalktı ve sıraya en son giren oldu. Numarasının okunmasına tepki vermekte gecikince yanındaki mahkûm onu dürttü.

"Neyin var senin?"

"Hiç... Her şey. Burası."

"Dünküyle aynı. Yarın da aynı olacak. Bana bunu sen öğrettin. Seni değiştiren ne?"

"Haklısın, hep aynı. Sadece, şey, rüyamda eskiden, başka bir hayatta tanıdığım bir kızı gördüm."

"Adı ne?"

"Hatırlayamıyorum. Bir önemi de yok zaten."

"O zaman ona âşık değilmişsin."

"Hepsini sevdim ama bir şekilde hiçbiri kalbimi kazanamadı. Sence bu mantıklı mı?"

"Pek sayılmaz. Ben olsam bir kızda karar kılıp onu sever ve hayatımın kalanını onunla geçirirdim."

•

Günlerdir yağmur yağıyordu ama bugün Lale ve Pepan çalışma alanlarını hazırlarken güneş yüzünü gösterecek gibi görünüyordu. İki masaları, bolca mürekkepleri ve iğneleri vardı.

"Hazır ol Lale, geliyorlar."

Lale kafasını kaldırdı ve onlara doğru yönlendirilen düzinelerce genç kadını görünce afalladı. Auschwitz'de kızların da olduğunu biliyordu ama cehennemlerin cehennemi Birkenau'da hiç kız yoktu.

"Bugün bir farklılık var Lale. Auschwitz'den bazı kızları bu tarafa taşımışlar ve bazılarının numaralarının yenilenmesi gerekiyor."

"Ne?"

"Numaraları pek işe yaramayan bir damgayla yapılmış. Onları düzeltmemiz gerekiyor. Kızlara hayranlıkla bakmak için zaman yok Lale. İşini yapmaya odaklan."

"Yapamam."

"İşini yap Lale. Hiçbiriyle tek kelime konuşma. Sakın bir aptallık edeyim deme."

Kızların oluşturduğu sıra kıvrılarak görüş alanının dışına kadar uzanıyordu.

"Bunu yapamam. Lütfen Pepan, bunu yapamayız."

"Evet, yapabilirsin Lale. Mecbursun. Sen yapmazsan başkası yapacak ve seni kurtarmam hiçbir işe yaramayacak. İşini yap Lale." Pepan, Lale'nin gözlerinin içine baktı. Korku Lale'nin kemiklerine kadar işlemişti. Pepan haklıydı. Ya kurallara uyacak ya da ölümü göze alacaktı.

Lale "iş"e koyuldu. Başını kaldırıp bakmamaya çalışıyordu. Ona uzatılan kâğıt parçasını almak için elini uzattı. Beş haneli numarayı kâğıdı tutan kızın tenine aktarmalıydı. Orada zaten bir numara vardı ama rengi solmuştu. İğneyi kızın sol koluna batırdı ve ona nazik davranmaya çalışarak bir "4" çizdi. Kızın teninde kan damlacıkları belirdi. Ama iğne yeterince derine batmamıştı ve genç adamın rakamın üstünden bir kez daha geçmesi gerekecekti. Lale kızın acı çektiğinden emin olsa da kız irkilmemişti bile. *Hiçbir şey söylemeyin, hiçbir şey yapmayın, diye uyarılmışlar.* Lale kanı sildi ve yaraya yeşil mürekkep yedirdi.

"Acele et!" diye fısıldadı Pepan.

Lale'nin işi fazla uzun sürüyordu. Erkeklerin kollarına dövme yapmak da kötüydü ama genç kızların vücutlarını lekelemek dehşet vericiydi. Lale kafasını kaldırınca kızların oluşturduğu sıra boyunca ağır ağır ilerleyen beyaz ceketli adamı gördü. Adam korku içindeki bir genç kadının yüzünü ve vücudunu incelemek için arada bir duraksıyordu. Sonunda Lale'nin yanına ulaştı. Lale kızın kolunu elinden geldiğince nazik bir şekilde tutarken adam kızın yüzünü avuçlayıp kabaca bir o yana, bir bu yana çevirdi. Lale kızın korku dolu gözlerine baktı ve kız kendini tutamayıp bir şey söyleyecekmiş gibi dudaklarını kıpırdattı. Genç adam onu durdurmak için kolunu sıktı. Kız ona bakınca Lale sadece dudaklarını oynatarak, "*Hişşşt*," dedi. Beyaz ceketli adam kızın yüzünü bırakıp uzaklaştı.

Lale, "Aferin," diye fısıldayarak kalan üç rakamın –5 6 2– dövmesini yapmaya koyuldu. İşi bitince kızın kolunu olması gerekenden daha uzun süre tutarak gözlerine bir kez daha baktı. Kendini gülümsemeye zorladı. Kız onunkinden de küçük bir gülümsemeyle karşılık verdi ona. Oysa gözleri Lale'nin karşısında âdeta dans ediyordu. O gözlere bakarken

Lale'nin kalbi hem durur gibi hem de ilk kez atmaya başlar gibi oldu, göğsünden fırlayıverecekmişçesine hızla çarpıyordu. Lale bakışlarını yere indirirken zemin âdeta ayaklarının altından kaydı. Önüne bir kâğıt parçası daha uzatıldı.

"Elini çabuk tut Lale!" diye fısıldadı Pepan telaşla.

Lale başını tekrar kaldırdığında kız gitmişti.

•

Birkaç hafta sonra Lale her zamanki gibi işinin başına geçti. Masası ve ekipmanı çoktan hazırlanmıştı. Kaygılı gözleri Pepan'ı aradı. Bir sürü adam ona doğru geliyordu. Oberscharführer Houstek'in yanında genç bir SS subayıyla yaklaştığını görünce şaşırdı. Pepan'ın sözlerini –"Onu sakın yabana atma,"– hatırlayarak başını önüne eğdi.

"Bugün yalnız çalışacaksın," diye mırıldandı Houstek.

Houstek gitmek için arkasını dönünce Lale alçak sesle, "Pepan nerede?" diye sordu.

Houstek durdu, dönüp ona dik dik baktı. Lale'nin kalbi yerinden oynadı.

"Artık Tätowierer sensin." Houstek, SS subayına döndü. "Ve ondan sen sorumlusun."

Houstek uzaklaşırken SS subayı tüfeğini omzuna yerleştirip namluyu Lale'ye çevirdi. Lale yüzünde acımasız bir sırıtış olan sıska oğlanın siyah gözlerinin içine baktı. Bir süre sonra bakışlarını önüne indirdi. *Pepan, bu işin hayatımı kurtarabileceğini söylemiştin. Ama sana ne oldu?*

Subay, "Kaderim senin ellerinde gibi görünüyor," diye hırladı. "Bu konuda ne düşünüyorsun?"

"Sizi hayal kırıklığına uğratmamaya gayret edeceğim."

"Gayret etmek mi? Gayret etmekten fazlasını yapacaksın. Beni hayal kırıklığına *uğratmayacaksın*."

"Evet, efendim."

"Hangi bloktasın?"

"Yedi numara."

"Burada işin bitince sana yeni bloklardan birindeki odanı göstereceğim. Bugünden itibaren orada kalacaksın."

"Blokumdan memnunum efendim."

"Aptallık etme. Artık Tätowierer olduğun için korunmaya ihtiyacın olacak. Artık SS'in politik kanadı için çalışıyorsun, siktir, belki de senin için endişelenmeliyim." Subayın pis sırıtışı geri döndü.

Bu sorgu turunu sağ salim atlatan Lale şansını zorladı.

"Bir yardımcım olursa iş daha hızlı yürür, biliyorsunuz."

SS subayı, Lale'ye bir adım yaklaştı ve onu aşağılayıcı bir tavırla tepeden tırnağa süzdü.

"Ne?"

"Bana yardım edecek birini bulursanız iş daha hızlı ilerler ve patronunuz mutlu olur."

Subay, Houstek'ten talimat almış gibi döndü ve biri hariç hepsinin başı öne eğik bir şekilde numaralandırılmayı bekleyen genç erkekler sırasının önünde ilerledi. Lale subaya bakan adam adına korku duydu ve subay o adamı kolundan tutup Lale'nin yanına getirince şaşırdı.

"Al sana yardımcı. Önce numarasını hallet."

Lale genç adamın elindeki kâğıdı aldı ve koluna hızla dövme yaptı.

"Adın ne?" diye sordu.

"Leon."

"Leon, benim adım Lale, Tätowierer'im," dedi Pepan'ınki gibi kararlı bir sesle. "Şimdi yanımda dur ve yaptıklarımı seyret. Yarından itibaren yardımcım olarak benimle çalışacaksın. Az önce hayatın kurtulmuş olabilir."

•

Dövmesi tamamlanan son mahkûm da yeni yuvasına doğru itildiğinde güneş batmıştı. Lale'nin, adının Baretski olduğunu öğrendiği muhafızı yanından birkaç metreden fazla uzaklaşmamıştı. Lale'ye ve yeni asistanına yaklaştı.

"Onu senin blokuna götür ve hemen buraya dön."

Lale hızlı adımlarla Leon'u 7. Blok'a götürdü.

"Sabah blokun önünde bekle, gelip seni alacağım. Kapo sana neden diğerleriyle birlikte inşaata gitmediğini sorarsa ona Tätowierer'le çalıştığını söyle."

•

Lale çalışma yerine döndüğünde malzemeleri bir çantaya kaldırılmış, masası katlanmıştı. Baretski onu bekliyordu.

"Bunları yeni odana götür. Her sabah idari binaya malzeme ihtiyacını bildir ve o gün nerede çalışacağını öğren."

"Leon için fazladan bir masa ve malzeme alabilir miyim?"

"Kim?"

"Yardımcım."

"Neye ihtiyacın varsa idari binaya söylersin."

Subay, Lale'yi kampın hâlâ inşaat halinde olan kısmına götürdü. Binaların çoğu henüz tamamlanmamıştı ve ürkütücü

sessizlik Lale'nin içini ürpertti. Bu yeni bloklardan biri tamamlanmıştı ve Baretski, Lale'ye kapının hemen iç kısmındaki tek kişilik odayı gösterdi.

"Burada uyuyacaksın." Lale alet çantasını yere bıraktı ve tecrit edilmiş, küçük odaya baktı. 7. Blok'taki arkadaşlarını şimdiden özlemişti.

Ardından Baretski'yi takip ederken yemeklerini idari binanın yakınındaki bir alanda yiyeceğini öğrendi. Tätowierer olarak eskisinden daha fazla istihkakının olduğunu öğrendi. Akşam yemeğine giderlerken Baretski, "İşçilerimizin gücünün yerinde olmasını isteriz," diye açıkladı. Lale'ye akşam yemeği sırasına girmesini işaret etti. "Tadını çıkar."

Baretski uzaklaşırken Lale'ye bir kâse su gibi çorba ve bir parça ekmek uzatıldı. Lale ikisini de hızla mideye indirip gitmeye hazırlandı.

"İstersen daha alabilirsin," dedi hüzünlü bir ses.

Lale bir parça daha ekmek aldı ve yemeklerini şakalaşmadan, konuşmadan, sadece birbirlerine kaçamak bakışlar atarak yiyen mahkûmlara baktı. Güvensizlik ve korku yüzlerinden okunuyordu. Ekmeğini üniformasının kolunun içine saklayıp oradan çıktı ve eski evine, 7. Blok'a doğru yürüdü. İçeri girerken Lale'nin artık onun komutası altında olmadığı mesajını çoktan almış gibi görünen kapoyu başıyla selamladı. İçeri girince aynı bloku, korkularını ve başka bir hayat hayallerini paylaştığı adamların çoğunun selamıyla karşılandı. Eski ranzasına gelince Leon'u ayaklarını aşağı sarkıtmış otururken buldu. Genç adamın yüzüne baktı. Mavi gözlerinde Lale'de sıcak duygular uyandıran bir incelik, dürüstlük vardı.

"Bir dakika benimle dışarı gel."

Leon ranzadan atlayıp onu takip etti. Bütün gözler üzerlerindeydi. Blokun yan tarafına dönünce Lale üniformasının kolundan bayat ekmek parçasını çıkarıp Leon'a uzattı. Genç adam ekmeği soluksuz yedi. Lale'ye teşekkür etmek sonradan aklına geldi.

"Akşam yemeğini kaçırmış olacağını biliyordum. Artık fazladan istihkakım varmış. Aldıklarımı mümkün olduğunca seninle ve diğerleriyle paylaşmaya çalışacağım. Onlara seni dışarıya azarlamak için çağırdığımı söyle. Göze batmamaya çalış. Sabah görüşürüz."

"Fazladan istihkakının olduğunu bilmelerini istemiyor musun?"

"Hayır. İşlerin nasıl gideceğine bir bakayım. Hepsine birden yardım edemem ve aralarında biraz daha gerginliğe hiç ihtiyaçları yok."

Leon'un, eski blokuna girmesini adını koymakta güçlük çektiği duygularla izledi. *Artık ayrıcalıklı olduğum için korkmalı mıyım? Beni hiçbir şekilde korumamasına rağmen neden kamptaki eski pozisyonumdan ayrıldığım için üzülüyorum?* Ağır adımlarla yarısı tamamlanmış binaların gölgelerinde dolaştı. Tek başınaydı.

O gece aylardır ilk kez kolunu bacağını istediği gibi uzatarak uyudu. Onu tekmeleyen, iten kimse yoktu. Kendi yatağına sahip olmanın lüksüyle kendini kral gibi hissetti. Ve tıpkı bir kral gibi artık insanların onunla arkadaşlık kurmalarının ve ona güven duymalarının ardındaki gerçek niyetlere karşı temkinli olmalıydı. *Beni kıskanıyorlar mı? İşimi mi istiyorlar? İftiraya uğrama riski taşıyor muyum?* Burada açgözlülüğün ve güvensizliğin sonuçlarını görmüştü. Çoğu kişi geriye daha az insan kalırsa daha fazla yiyecek olacağına inanıyordu. Yi-

yecek, para yerine geçiyordu. Yiyecek sayesinde sağ kalabiliyordunuz. Sizden istenenleri yapacak gücü buluyordunuz. Bir gün daha yaşayabiliyordunuz. Yiyecek olmayınca artık hiçbir şeyi umursayamayacak kadar güçsüz düşüyordunuz. Lale'nin yeni pozisyonu hayatta kalma mücadelesinin karmaşıklığını artırmıştı. Eski blokundan çıkmak için hırpalanmış adamların ranzaları arasında ilerlerken birinin, "İş birlikçi," diye mırıldandığını duyduğundan emindi.

•

Ertesi sabah Lale, Leon'la birlikte idari binanın önünde beklerken Baretski geldi ve erken geldiği için ona iltifat etti. Lale alet çantasını elinde tutuyor, masası yanında, yerde duruyordu. Baretski, Leon'a orada kalmasını, Lale'ye ise onu takip etmesini söyledi. İçeri girince Lale büyük resepsiyon alanında etrafına baktı. Farklı istikametlere doğru ofise benzer odalara açılan koridorların uzandığını gördü. Büyük resepsiyon masasının arkasında genç kızların dikkatle çalıştığı –dosyalama yapıyor ya da daktiloda bir şeyler yazıyorlardı– küçük masa sıraları vardı. Baretski onu bir SS subayıyla tanıştırdı. "Seni Tätowierer'le tanıştırayım." Sonra Lale'ye her gün buraya gelip malzeme ve talimat almasını tembihledi. Lale dışarıda bekleyen bir yardımcısı olduğu için fazladan bir masa ve malzeme talep etti. İsteği hiç sorgulanmadan yerine getirildi. Lale rahat bir nefes aldı. En azından bir kişiyi ağır çalışma şartlarından kurtarmıştı. Pepan'ı hatırladı ve içinden ona teşekkür etti. Masayı aldı, fazla malzemeleri çantasına doldurdu. Gitmek için arkasını dönerken idari memur ona seslendi.

"O çantayı hep yanında taşır ve kendini 'Politische Abteilung'* kelimeleriyle tanıtırsan kimse seni rahatsız etmez. Numaraların olduğu kâğıdı her akşam iade edeceksin ama çanta sende kalsın."

Baretski, Lale'nin yanında kişner gibi bir ses çıkardı. "O çantanın ve o iki kelimenin senin güvenliğini sağlayacağı doğru ama bana sökmez. İşi berbat eder ve başımı belaya sokarsan hiçbir kelime ya da çanta seni kurtaramaz." Eli tabancasına gitti, kılıfın üstünde durdu, tokasını açtı. Kapattı. Açtı. Kapattı. Nefes alıp verişi sıklaşmıştı.

Lale akıllı davrandı, gözlerini yere indirip başka tarafa döndü.

•

Auschwitz-Birkenau'ya günün her saatinde sevkiyat geliyordu. Lale ve Leon'un yirmi dört saat çalışması sıra dışı değildi. Böyle günlerde Baretski onlara en nahoş yüzünü gösteriyordu. Leon'a hakaret ediyor ya da vuruyor, delikanlıyı yavaşlığıyla onu yatağından alıkoymakla suçluyordu. Lale bu durumu önlemeye çalıştığı zaman kötü muamelenin daha da kötüleştiğini çok geçmeden anladı.

İşlerinin sabahın ilk saatlerinde bittiği bir gün Baretski daha Lale ve Leon toparlanmadan gitmek için harekete geçti. Sonra yüzünde kararsız bir ifadeyle arkasına döndü.

"Ah, siktir et, siz Birkenau'ya tek başınıza dönebilirsiniz. Ben bu gece burada uyuyacağım. Sabah sekizde burada olun."

"Saatin kaç olduğunu nasıl anlayacağız?" diye sordu Lale.

* (Alm.) Siyasi bölüm. (ç. n.)

"Nasıl anlayacağınız umurumda değil, burada olun yeter. Ve sakın kaçmayı aklınızın ucundan bile geçirmeyin. Peşinize bizzat düşer ve sizi büyük bir zevkle öldürürüm." Yalpalayarak uzaklaştı.

"Şimdi ne yapacağız?" diye sordu Leon.

"Pis herifin söylediğini. Haydi. Zamanında burada olmamız için ben seni uyandırırım."

"Çok yorgunum. Burada kalamaz mıyız?"

"Hayır. Sabah blokunda görülmezsen seni aramaya çıkarlar. Haydi, yola koyulalım."

•

Lale güneşle birlikte uyandı ve Leon'la beraber Auschwitz'e kadarki dört kilometrelik yolu yürüdüler. Onlara bir saat kadar gelen bir süre boyunca Baretski'nin gelmesini beklediler. Baretski'nin halinden gece doğruca yatağına gitmek yerine içtiği anlaşılıyordu. Nefesi içki koktuğu zamanlarda daha öfkeli olurdu.

"Kıpırdayın!" diye kükredi.

Görünürde yeni mahkûmlar olmadığı için Lale istemese de sormak zorunda kaldı: "Nereye?"

"Birkenau'ya. Son parti oraya indirildi."

•

Üçü dört kilometrelik yolu geri yürürken Leon tökezleyip düştü; yorgunluk ve yetersiz beslenme onu etkilemeye başlamıştı. Kendi başına ayağa kalktı. Baretski, Leon'un onlara

yetişmesini bekler gibi hız kesti. Leon yanlarına gelince Baretski ona çelme takıp tekrar düşmesine neden oldu. Yol boyunca bu küçük oyunu birkaç kez oynadı. Yürüyüş ve Leon'a çelme takmaktan aldığı zevk, ayılmasını sağlamıştı. Her defasında Lale'nin ona nasıl tepki vereceğine bakıyordu. Ama hiç tepki alamadı.

Birkenau'ya vardıklarında Lale kimlerin bir gün daha yaşamak üzere ona ve Leon'a gönderileceği kararına Houstek'in bizzat nezaret ettiğini görünce şaşırdı. Baretski üstünün gözüne işe yarar görünmek için genç erkeklerden oluşan sıranın önünde bir aşağı bir yukarı dolaşırken işe koyuldular. Genç bir adamın Leon dövmesini yaparken ciyaklaması bitkin haldeki delikanlının irkilmesine neden oldu. Dövme çubuğunu elinden düşürdü. Çubuğu almak için eğildiği anda Baretski dipçiğini onun sırtına indirerek onu yüzüstü yere yapıştırdı. Ayağını sırtına koyup Leon'u yere bastırdı.

"Ayağa kalkıp işe devam etmesine izin verirseniz işimizi daha çabuk bitirebiliriz," dedi Lale, Leon'un Baretski'nin çizmesinin altında kesik kesik nefes aldığını görünce.

Houstek üç adamın yanına yaklaştı ve Baretski'ye bir şey mırıldandı. Houstek uzaklaşınca Baretski tatsız bir gülümsemeyle Leon'un sırtını yere bir kez daha bastırdıktan sonra ayağını çekti.

"Ben sadece SS'in sadık bir hizmetkârıyım. Sen, Tätowierer, sadece Berlin'e rapor veren Politik Kanat'ın himayesi altına alındın. Fransız'ın seni Houstek'le tanıştırdığı ve bir sürü dil bilen zeki bir herif olduğunu söylediği gün şanslı gününmüş."

Bu söze verilecek doğru bir cevap olmadığı için Lale işiyle meşgul oldu. Leon çamur içinde ve öksürerek yerden kalktı.

"Yani Tätowierer," dedi Baretski hastalıklı gülümsemesini takınarak, "arkadaş olmaya ne dersin?"

•

Tätowierer olmanın avantajlarından biri de tarihleri bilmekti. Ona her sabah verilen ve akşamları iade ettiği evrakın üstünde tarih oluyordu. Tarihi sadece evrakta da görmüyordu. Pazar günü, diğer mahkûmların çalışmaya zorlanmadığı ve günü yerleşkede dolaşarak ya bloklarının yakınından ayrılmadan kampa birlikte geldikleri veya kampta edindikleri arkadaşlarıyla gruplar halinde toplanarak geçirebildikleri tek gündü.

Onu gördüğünde günlerden pazardı. Kızı ilk görüşte tanıdı. Lale tek başına, kız ise yanında saçları tıraş edilmiş, tek tip giysiler içinde bir grup kızla birbirlerine doğru yürüdüler. Gözleri dışında kızı yanındakilerden ayıran hiçbir şey yoktu. Kahverengi değil, siyahtılar. Lale'nin gördüğü en koyu kahverengi gözler. Bir an birbirlerinin ruhlarının derinliklerine baktılar. Lale'nin kalbi duracak gibi oldu. Bakışları birbirlerine kilitlenip kalmıştı.

Baretski elini Lale'nin omzuna koyup, "Tätowierer!" diyerek sihri bozdu.

Mahkûmlar bir SS memurunun ya da konuştuğu bir mahkûmun yakınında olmak istemedikleri için uzaklaştılar. Kız grubu dağıldı ve kız, Lale'ye, Lale kıza bakarak durdu. Kusursuz bir üçgen halinde, her biri birbirinin hareket etmesini bekleyerek dururlarken Baretski'nin gözleri ikisinin arasında gidip geldi. Yüzünde manidar bir gülümseme belirdi. Kızın arkadaşlarından biri cesaret göstererek yaklaştı ve kızı grubun içine geri çekti.

"Çok hoş," dedi Baretski, Lale'yle birlikte oradan uzaklaşırken. Lale onu duymazlıktan geldi, nefretini kontrol altında tutmak için büyük çaba harcıyordu.

"Onunla buluşmak ister misin?"

Lale bir kez daha ona cevap vermedi.

"Ona yaz, hoşlandığını söyle."

Beni ne kadar aptal sanıyor acaba?

"Ben sana kâğıt kalem bulur, mektubunu kıza ulaştırırım. Ne diyorsun? Numarasını biliyor musun?"

4562.

Lale yürümeye devam etti. Bir mahkûmun kâğıt kalemle yakalanmasının cezasının ölüm olduğunu biliyordu.

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu konuyu değiştirmek için.

"Auschwitz'e. Herr* Doktor'un daha fazla hastaya ihtiyacı var."

Lale'nin içi ürperdi. Beyaz önlüklü adamı ve kıllı ellerini güzel kızın yüzünde dolaştırmasını hatırlamıştı. Hiçbir doktor Lale'de o günkü kadar huzursuzluk uyandırmamıştı.

"Ama bugün pazar."

Baretski güldü. "Ah, sırf diğerleri pazar günleri çalışmıyor diye senin de ense yapman gerektiğini mi düşünüyorsun? Bunu Herr Doktor'la tartışmak ister misin?" Baretski'nin tizleşen kahkahası Lale'nin içinin daha da ürpermesine neden oldu. "Lütfen benim için bunu yap Tätowierer. Herr Doktor'a izin günün olduğunu söyle. Bu beni çok eğlendirir."

Lale çenesini ne zaman kapatması gerektiğini iyi biliyordu. Adımlarını hızlandırıp Baretski'yle arasına mesafe koydu.

---

* (Alm.) Bay. (ç. n.)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Auschwitz'e doğru yürürlerken Baretski'nin neşesi yerindeydi. Lale'yi soru yağmuruna tuttu. "Kaç yaşındasın?", "Daha önce ne yapıyordun, bilirsin işte, buraya getirilmeden önce?"

Lale ona çoğunlukla soruyla cevap verdi ve Baretski'nin kendinden bahsetmekten keyif aldığını keşfetti. Adamın ondan sadece bir yaş küçük olduğunu öğrendi ama benzerlikleri bununla sınırlıydı. Kadınlardan ergenler gibi bahsediyordu. Lale bu farkın işine yarayabileceğine karar verdi ve Baretski'ye kızları kazanma yollarını, onlara değer verdikleri şeylere saygı göstermenin çok önemli olduğunu anlattı.

"Hiç bir kıza çiçek verdiniz mi?" diye sordu.

"Hayır, bunu neden yapayım ki?"

"Çünkü kızlar çiçek veren erkeklere bayılırlar. Hatta çiçekleri kendiniz toplarsanız daha da iyi olur."

"Pekâlâ, ben bunu hayatta yapmam. Bana gülerler."

"Kim gülecek?"

"Arkadaşlarım."

"Yani diğer erkekler demek istiyorsunuz?"

"Şey, evet. Benim muhallebi çocuğu olduğumu düşünürler."

"Peki, sizce çiçekleri verdiğiniz kız ne düşünür?"

"Kızın ne düşündüğünün ne önemi var ki?" Baretski sırıtarak kasıklarına vurdu. "Onlardan tek istediğim bu, onların benden tek istediği de. Bu işleri bilirim."

Lale önden yürüdü. Baretski ona yetişti.

"Ne oldu? Yanlış bir şey mi söyledim?"

"Buna cevap vermemi gerçekten istiyor musunuz?"

"Evet."

Lale ona döndü. "Kız kardeşiniz var mı?"

"Evet," dedi Baretski. "İki tane."

"Başka erkeklerin kız kardeşlerinize sizin kızlara davrandığınız gibi davranmasını ister misiniz?"

"Küçük kardeşime bunu yapanı öldürürüm." Baretski tabancasını kılıfından çıkarıp havaya birkaç el ateş etti. "Gebertirim."

Lale yerinden sıçradı. Silah sesleri etraflarında yankılandı. Baretski nefes nefeseydi, yüzü kızarmış, gözleri kararmıştı.

Lale ellerini havaya kaldırdı. "Anladım. Öylesine söylemiştim."

"Bu konuyu daha fazla konuşmak istemiyorum."

•

Lale, Baretski'nin Alman olmadığını, Romanya'da, Slovakya sınırında, Lale'nin geldiği Krompachy'ye sadece birkaç yüz kilometre uzakta yer alan küçük bir kasabada doğduğunu öğrendi. Baretski evden kaçıp Berlin'e gitmiş, Hitler gençliğine ve SS'e katılmıştı. Onu ve kardeşlerini gaddarca döven babasından nefret ediyordu. Evde kalan biri büyük, biri küçük kız kardeşleri için hâlâ endişeliydi.

O gece Birkenau'ya geri dönerlerken Lale alçak sesle, "Sakıncası yoksa kalem kâğıt teklifinizi kabul ediyorum. Numarası 4562," dedi.

Akşam yemeğinden sonra sessizce 7. Blok'a gitti. Kapo ona dik dik baksa da bir şey demedi.

Lale o akşamki birkaç lokma ekmekten oluşan fazladan hakkını bloktaki arkadaşlarıyla paylaştı. Adamlar sohbet edip haber alışverişi yaptılar. Her zamanki gibi dindar olanlar onu akşam dualarına katılmaya davet ettiler. Lale davetlerini kibarca geri çevirdi, onun bu cevabı da kibarlıkla karşılandı. Rutinleri buydu.

•

Lale tek kişilik odasında uyanınca Baretski'yi tepesinde dikilirken buldu. Adam içeri girmeden önce kapıyı tıklatmamıştı –hiçbir zaman tıklatmazdı– ama bu ziyaretinde bir farklılık vardı.

"29. Blok'ta." Baretski ona bir kalem ve biraz kâğıt uzattı. "Al bakalım. Sen yaz, ben eline ulaşmasını sağlarım."

"Adını biliyor musunuz?"

Baretski'nin bakışı Lale'ye cevabı verdi. *Sence?*

"Bir saat sonra gelip mektubu ona götürürüm."

"Şunu iki yapalım."

Lale 4562 numaralı mahkûma yazacağı ilk sözcükleri uzun uzun düşündü. *Nasıl başlayacağım? Ona nasıl hitap etmeliyim?* Sonunda işi basit tutmaya karar verdi. "Merhaba, ben Lale." Baretski geri dönünce Lale ona üstünde sadece birkaç satır olan bir sayfa verdi. Slovakya'nın Krompachy kentinden olduğunu ve güvende olduklarını umduğu ailesini anlatmıştı. Ondan bir sonraki pazar günü idari binanın yakınında olma-

sını rica etmişti. Kendisinin de orada olmaya çalışacağını, olamazsa da herkesinki gibi düzenli olmayan işi yüzünden olmayacağını açıklamıştı.

Baretski mektubu aldı ve Lale'nin yanında okudu.

"Tek söyleyeceğin bu mu?"

"Daha fazlasını ona şahsen söylerim."

Baretski, Lale'nin yanına oturdu ve onun yerinde olsa, yani hafta sonuna sağ çıkıp çıkmayacağını bile bilmiyor olsa kıza neler söyleyeceğini, neler yapmak isteyeceğini sıraladı. Lale ona katkısı için teşekkür etti ama işi şansa bırakmayı tercih ettiğini söyledi.

"Tamam. Bu sözde mektubu ona götürecek ve cevap yazması için kâğıt kalem vereceğim. Cevabını almaya yarın sabah gideceğimi ve senden hoşlanıp hoşlanmadığına karar vermesi için zaman vereceğimi söyleyeceğim."

Odadan çıkmadan önce Lale'ye pis pis sırıttı.

Ben ne yaptım? Lale, Mahkûm 4562'yi tehlikeye atmıştı. Kendisi koruma altındaydı. Ama kız için aynı şey geçerli değildi. Yine de bu riski almak istiyor, almaya ihtiyaç duyuyordu.

•

Ertesi gün Lale ve Leon akşam geç saatlere kadar çalıştılar. Baretski biraz ötelerinde, sıraların arasında devriye geziyor, tipinden hoşlanmadığı biri olduğunda tüfeğini sopa niyetine kullanıp yetkisini konuşturuyordu. Sinsi gülüşü yüzünden hiç silinmiyordu. Adamların arasında dolaşmaktan bariz zevk duyuyordu. Lale ve Leon toparlanmaya başlayınca Baretski ceketinin cebinden bir kâğıt parçası çıkarıp Lale'ye uzattı.

"Ah, Tätowierer," dedi. "Pek bir şey dememiş. Sanırım kendine başka bir kız arkadaş seçmelisin."

Lale notu almak için uzanınca Baretski şaka yollu geri çekti. *Pekâlâ, oynamak istiyorsan oynayalım.* Lale arkasını dönüp yürümeye başladı. Baretski peşinden koşup notu ona verdi. Lale'nin hazırlıklı olduğu tek teşekkür şekli bir baş selamıydı. Notu çantasına koyunca akşam yemeği yiyeceği yere doğru yürüdü. Muhtemelen yemeği kaçırmış olan Leon'un arkasından baktı.

Lale yemek yediği yere vardığında çok az yiyecek kalmıştı. Yemeğini yedikten sonra, Rus üniformasının cepsiz, pijama benzeri giysilerle değiştirilmesine hayıflanarak birkaç parça ekmeği giysisinin kolunun içine tıkıştırdı. 7. Blok'a girince her zamanki gibi bir koronun alçak perdeden selamıyla karşılandı. Sadece Leon'a ve belki iki kişiye daha verebileceği fazladan yiyeceği olduğunu anlattı ve ertesi gün daha fazlasını getirmeye çalışacağına söz verdi. Ziyaretini kısa kesti, hızlı adımlarla odasına döndü. Aletlerinin arasına gömülü kelimeleri okumaya ihtiyacı vardı.

Yatağın üstüne çöktü ve notu göğsüne bastırırken 4562 numaralı mahkûmu, okumak için can attığı sözcükleri yazarken hayal etti. Sonunda zarfı açtı.

Not, "Merhaba Lale," diye başlıyordu. Onun gibi kız da sadece dikkatle seçilmiş sözcüklerle birkaç satır yazmıştı. O da Slovak'tı. Auschwitz'e geleli Lale'den daha uzun zaman olmuştu. Marttan beri oradaydı. Mahkûmların diğer kurbanların el konan eşyalarını ayıkladıkları "Kanada" depolarından birinde çalışıyordu. Pazar günü yerleşkede olacaktı. Ve onu arayacaktı. Lale notu tekrar okudu, kâğıdı elinde defalarca

evirip çevirdi. Çantasından bir kalem çıkardı ve mektubun arka yüzüne, *adın*, yazdı, *adın ne?*

•

Ertesi sabah Baretski, Lale'yi Auschwitz'e tek başına götürdü. Gelen grup küçük olduğu için Leon bir gün istirahat edebilecekti. Baretski, Lale'ye not ve kadınlar üzerindeki etkisini kaybetmiş olması gerektiği konusunda takılmaya başladı. Lale adamın alaycı sözlerini duymazlıktan gelerek ona yakın zamanda iyi bir kitap okuyup okumadığını sordu.

"Kitap mı? Ben kitap okumam," diye mırıldandı Baretski.

"Okumalısınız."

"Neden? Kitaplar neye yarar ki?"

"Kitaplardan çok şey öğrenebilirsiniz, hem kızlar kitaplardan alıntı yapılmasından ve şiir okunmasından çok hoşlanırlar."

"Benim kitaplardan alıntıya ihtiyacım yok. Kızları elde etmem için bu üniforma yeterli. Üniformaya bayılıyorlar. Hem benim bir kız arkadaşım var zaten, biliyorsun," diye böbürlendi.

Bu, Lale için yeni bir haberdi.

"Ne güzel. Ve üniformanıza bayılıyor, öyle mi?"

"Kesinlikle. Hatta üniformamı giyip ortalıkta dolaşıyor, selam duruyor. Kendini Hitler sanıyor." Baretski iç donduran bir gülüşle tek kolunu kaldırıp kızın taklidini yaptı: "Heil Hitler! Heil Hitler!"

Lale, "Üniformanıza bayılması sizden hoşlandığı anlamına gelmez," deyiverdi.

Baretski bir anda durdu.

Lale bu temkinsiz yorumu yüzünden kendine lanet etti. *Geri dönüp ondan özür dilesem mi*, diye düşünerek adımlarını yavaşlattı. Hayır, yürümeye devam edecek ve olacakları bekleyecekti. Gözlerini kapattı, ağır adımlarla, her an silah sesi duymayı bekleyerek yürümeye devam etti. Arkasından koşar adımların sesini duydu. Sonra biri kolunu çekti. "Öyle mi düşünüyorsun Tätowierer? Benden sadece üniformam için mi hoşlanıyor?"

Lale rahat bir nefes alarak ona döndü. "Neden hoşlandığını ben nereden bileyim? Neden bana onun hakkında başka şeyler de anlatmıyorsunuz?"

Aslında bu konuşmanın bir parçası olmak istemiyordu ama daha az önce bir mermiden kurtulmuş bir insan olarak başka seçeneği olmadığını hissediyordu. Anlaşılan Baretski kıza hiç soru sormadığı için "kız arkadaşı" hakkında çok az şey biliyordu. Lale için bunu duymazlıktan gelmek çok zordu ve kendini bir anda Baretski'ye kadınlara nasıl davranması gerektiği konusunda tavsiyelerde bulunurken buldu. İçinden kendine çenesini kapatmasını söylüyordu. Yanındaki canavar da o canavarın bir kıza saygıyla yaklaşıp yaklaşamayacağı da neden umurunda olsundu ki? İşin aslı Baretski'nin buradan sağ çıkamayıp bir daha hiçbir kadınla birlikte olamamasını umuyordu.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Pazar sabahı gelip çattı. Lale yatağından fırladı ve telaşla dışarı koştu. Güneş doğmuştu. *Herkes nerede? Kuşlar nerede? Neden şakımıyorlar?*

Ortaya, "Bugün pazar!" diye seslendi. Hızla dönünce yakındaki nöbetçi kulelerinden kendisine doğrultulan tüfekleri fark etti.

"Ah, siktir." Silah sesleri şafağın ilk ışıkları arasında yankılanırken hızla blokuna döndü. Nöbetçi onu korkutmaya karar vermiş olmalıydı. Lale bunun mahkûmların "geç saate kadar uyuyabildiği" ya da en azından açlık sancıları onları sade kahve ve bir parça bayat ekmeğin peşine düşmeye zorlayana kadar bloklarından çıkmadıkları tek gün olduğunu biliyordu. Nöbetçi eğlence olsun diye birkaç el de binaya ateş etti.

Lale küçük odasına dönünce volta atarak kıza söyleyeceği ilk sözcüklerin provasını yaptı.

Sen gördüğüm en güzel kızsın, cümlesini denedi ve bundan hemen vazgeçti. Kızın kel kafası ve bir zamanlar kendisinden daha iri birine ait olan giysileriyle kendini pek güzel hissetmediğinden emindi. Yine de bu cümlenin üstünü tamamen çizmeyecekti. Ama belki de işi basit tutmak ve sonrasında neler olacağını görmek daha iyi olurdu: *Adın ne?*

Lale artık aşina olduğu ve kampın uyandığını haber veren sesleri duymaya başlayana kadar içeride zor durdu. Önce siren sesi mahkûmların uykusunu delip geçti, sonra akşamdan kalma, uykusuz ve öfkelenmeye hazır SS subayları talimatlar yağdırmaya başladı. Bloklara taşınan ve her gün biraz daha ağırlaşan maden kahvaltı kap kacaklarının tangırtıları, onları taşıyan ve her gün biraz daha zayıf düşen mahkûmların sızlanmalarına karışıyordu.

Lale kahvaltı istasyonuna yürüdü ve fazladan istihkakı olanlara katıldı. Her zamanki kısa baş selamları, kalkan kaşlar ve kısa süreli gülümsemelerle karşılandı. Kimse konuşmuyordu. Lale ekmeğinin yarısını yedi, yarısını giysisinin düşmemeleri için kıvırdığı kolunun içine sakladı. Fırsat bulursa ekmeği kıza ikram edecekti. Bulamazsa ekmek Leon'un olurdu.

Çalışmayanların diğer bloklardaki arkadaşlarıyla kaynaşmasını ve küçük gruplar halinde toplanıp hâlâ ortadan kaybolmamışken yaz güneşinin keyfini çıkarmak için oturmalarını seyretti. Sonbahara az kalmıştı. Lale kızı aramaya başlamak için yerleşkeye doğru yürümeye koyulurken çantasının yanında olmadığını fark etti. *Can simidim.* Odasından onsuz çıkmıyordu ama bu sabah çıkmıştı. *Aklım nerede?* Bloka geri koştu, tekrar dışarı çıktığında elinde çantası, yüzünde görevi olan bir adamın kararlı ifadesi vardı.

•

Lale ona çok uzun gelen bir süre boyunca diğer mahkûmların arasında dolaşıp 7. Blok'tan tanıdığı insanlarla sohbet etti. Bu sırada gözleri kız gruplarının arasında dolaşıyordu. Ensesindeki

tüyler ürperdiğinde ve izlendiği hissine kapıldığında Leon'la konuşuyordu. Arkasına döndü. İşte oradaydı.

Kız diğer üç kızla sohbet ediyordu. Lale'nin onu gördüğünü fark edince durdu. Lale kızlara doğru yürüyünce kızın arkadaşları geri çekilip yabancıyla aralarına mesafe koydular. Lale'den haberleri olmuştu. Kız tek başına kalmıştı.

Kıza yaklaşırken Lale bir kez daha onun gözlerine odaklandı. Geri planda arkadaşları usulca kıkırdadılar. Kız gülümsedi. Tereddütlü, belli belirsiz bir gülümsemeydi bu. Lale'nin dili tutulmuş gibiydi. Ama cesaretini topladı. Ona ekmeği ve mektubu uzattı. Mektupta kendini tutamayıp onu bir türlü aklından çıkaramadığını da yazmıştı.

"Adın ne?" diye sordu. "Adını öğrenmeliyim."

Arkasından biri, "Gita," dedi.

Lale daha fazlasını söylemeye ya da yapmaya fırsat bulamadan Gita'nın arkadaşları yanına koştular ve kıza sorular fısıldayarak onu hızla uzaklaştırdılar.

O gece Lale yatağında o ismi kendi kendine defalarca tekrarladı. "Gita. Gita. Ne güzel isim."

•

Kadınlar kampının 29 numaralı blokunda Gita, arkadaşları Dana ve Ivana'yla aynı ranzaya kıvrılmıştı. Ahşap duvarların arasındaki boşluktan spot lambanın ışığı süzülüyor, Gita o cılız ışıkta Lale'nin mektubunu okumak için çabalıyordu.

"Daha kaç kez okuyacaksın?" diye sordu Dana.

"Ah, bilmiyorum, her kelimesini ezberleyene kadar," dedi Gita.

"Bu ne zaman olur?"

"Yaklaşık iki saat önce oldu," diyerek kıkırdadı Gita. Dana arkadaşına sımsıkı sarıldı.

•

Ertesi sabah Gita ve Dana bloklarından en son çıkanlar oldular. Bloktan çevrelerine dikkat etmeden, kol kola girip konuşarak çıktılar. Bloklarının önünde duran SS subayı uyarmaya gerek görmeden tüfeğiyle Gita'nın sırtına vurdu. Kızların ikisi de yere düştü. Gita acıyla inledi. Subay tüfeğiyle onlara ayağa kalkmalarını işaret etti. Kızlar gözlerini yerden ayırmadan kalktılar.

Subay onlara tiksintiyle baktı ve "Gülümsemelerinizi silin!" diye hırladı. Tabancasını kılıfından çıkarıp Gita'nın şakağına bastırdı. Bir başka subaya, "Bugün bu ikisine yemek yok," diye talimat verdi.

Subay uzaklaşırken kapo yanlarına yaklaştı ve ikisinin de suratlarına birer tokat indirdi. "Nerede olduğunuzu unutmayın." Kapo uzaklaşırken Gita başını Dana'nın omzuna yasladı.

"Sana Lale'nin önümüzdeki salı benimle konuşacağını söylemiş miydim?"

•

Pazar. Mahkûmlar yerleşkenin içinde tek başlarına ya da küçük gruplar halinde dolaşıyorlardı. Yürüyecek ya da hareket edecek takati olmayanlar ise sırtlarını binalara yaslamış oturuyorlardı. Mahkûmları yok sayan birkaç SS subayı sohbet ederek ve sigara içerek devriye geziyordu. Gita ve arkadaşları

ifadesiz yüzlerle yürüyorlardı. Gita dışında hepsi alçak sesle konuşuyordu. Gita etrafına bakmakla meşguldü.

Lale, Gita'yı ve arkadaşlarını izliyordu. Gita'nın endişeli yüzünü görünce gülümsedi. Gita'nın gözleri ne zaman onu bulacak gibi olsa Lale hemen bir başka mahkûmun arkasına saklanıyordu. Gita'ya doğru yavaşça ilerledi. Lale'yi ilk gören Dana oldu ve tam bir şey söyleyecekken Lale işaret parmağını dudaklarına bastırdı. Hiç hız kesmeden uzandı, Gita'yı elinden tutup yürümeye devam etti. Arkadaşları kıkırdayarak birbirlerini dürterlerken Lale hiçbir şey söylemeden ve yakındaki kulübede duran nöbetçinin onların olduğu tarafa bakmadığından emin olarak Gita'yı idari binanın arka tarafına yönlendirdi.

Sırtını duvara verdi ve Gita'yı da yanına çekerek yere oturdu. Oturdukları yerden kampı çevreleyen çitin ötesinde uzanan ormanı görebiliyorlardı. Lale dikkatle Gita'yı süzerken Gita bakışlarını yere dikmişti.

"Merhaba," dedi Lale çekinerek.

"Merhaba," dedi Gita.

"Umarım seni korkutmamışımdır."

"Güvende miyiz?" Gita yakındaki nöbetçi kulesine bir bakış attı.

"Muhtemelen. Ama sadece seni görerek devam edemem. Seninle olmaya ve seninle insanların normalde yapması gerektiği gibi konuşmaya ihtiyacım var."

"Ama güvende değiliz..."

"Hiçbir zaman da olmayacağız. Konuş benimle. Sesini duymak istiyorum. Senin hakkında her şeyi öğrenmek istiyorum. Adından başka bir şey bilmiyorum. Gita. Çok güzel."

"Ne dememi istiyorsun?"

Lale doğru cevabı bulmak için biraz düşündü. Tercihini sıradan bir şeyden yana kullandı. "Mesela bana gününün nasıl geçtiğini anlatmaya ne dersin?"

Kız başını kaldırdı ve Lale'nin gözlerinin içine bakarak, "Ah, nasıldır bilirsin," dedi. "Kalktım. Harika bir kahvaltı yaptım, işe gitmek için otobüse binmeden önce anne ve babamı öpüp onlarla vedalaştım. İşyerinde..."

"Tamam, tamam, özür dilerim, aptalca bir soruydu."

Yan yana oturuyor ama ayrı yönlere bakıyorlardı. Lale, Gita'nın nefesini dinledi. Kız başparmağını bacağına vuruyordu. Sonunda, "Senin günün nasıl gidiyor?" diye sordu.

"Ah, bilirsin, harika bir kahvaltı yaptım..."

Birbirlerine bakıp sessizce güldüler. Gita, Lale'yi hafifçe dürttü. Elleri bir an kazayla birbirine değdi.

"Şey, günümüzün nasıl geçtiğinden bahsedemeyeceksek o zaman bana kendinle ilgili bir şeyler anlat," dedi Lale.

"Anlatacak bir şey yok."

Lale şaşırmıştı. "Elbette var. Soyadın ne?"

Kız başını iki yana sallayarak Lale'ye baktı. "Ben sadece bir numarayım. Bunu biliyor olmalısın. O numarayı bana sen verdin."

"Evet, ama bu sadece burası için geçerli. Buranın dışında kimsin?"

"Dışarısı yok artık. Sadece burası var."

Lale ayağa kalkıp ona baktı. "Adım Ludwig Eisenberg ama insanlar bana Lale der. Krompachy, Slovakya'dan geldim. Annem, babam, bir erkek, bir de kız kardeşim var." Duraksadı. "Şimdi sıra sende."

Gita ona meydan okurcasına baktı. "Birkenau, Polonya'da 4562 numaralı mahkûmum."

Konuşma yerini nahoş bir sessizliğe bıraktı. Lale onu süzerken Gita yine önüne bakıyordu. Düşünceleriyle boğuşuyor, ne demeli, ne dememeli, karar vermeye çalışıyor gibiydi.

Lale bu kez onun karşısına oturdu. Gita'nın elini tutacak gibi uzandı ama sonra elini geri çekti. "Canını sıkmak istemiyorum fakat bana bir söz verir misin?"

"Ne?"

"Buradan gitmeden önce bana kim olduğunu ve nereden geldiğini söyleyeceksin."

Gita, Lale'nin gözlerinin içine baktı. "Tamam, söz."

"Şimdilik bununla yetineceğim. Seni Kanada'da çalıştırıyorlarmış diye duydum."

Gita başını salladı.

"İyi mi bari?"

"Fena değil. Ama Almanlar bütün mahkûmların eşyalarını aynı yere atıyor. Giysilerin arasından çürümüş yiyecekler çıkıyor. Ve ben küfe dokunmaktan nefret ederim, üstelik çok pis kokuyor."

"Dışarıda olmamana sevindim. Köylerinden gelen ve senin gibi Kanada'da çalışan kızları tanıyan bazı arkadaşlarım var. Bana sık sık mücevher ve para bulduklarını anlattılar."

"Bunu ben de duydum. Anlaşılan bana sadece küflü ekmek düşüyor."

"Dikkatli ol, olur mu? Aptalca bir şey yapma ve SS subaylarına karşı gözünü her zaman açık tut."

"O konuda dersimi aldığımdan emin olabilirsin."

Bir siren sesi duyuldu.

"Blokuna dönsen iyi olur," dedi Lale. "Bir dahaki sefere sana biraz yiyecek getireceğim."

"Sende yiyecek mi var?"

"Fazladan alabiliyorum. Önümüzdeki pazar hem görüşürüz hem de sana yiyecek bir şeyler veririm."

Lale ayağa kalktı ve Gita'ya elini uzattı. Kız elini tuttu. Lale onu ayağa kaldırdı, bir süre elini bırakmadı. Gözlerini ondan alamıyordu.

"Gitmeliyiz." Gita gözlerini kaçırdı ama Lale'nin dizlerinin bağını çözen bir gülümsemeyle üstündeki etkisini korudu.

ALTINCI BÖLÜM

Aradan haftalar geçmiş, kampın etrafındaki ağaçlar yapraklarını dökmüş, kış yaklaşırken günler kısalmaya başlamıştı.

Kim bu insanlar? Lale kampa geldiğinden beri kendine bu soruyu soruyordu. İnşaatlarda çalışan, işe her gün sivil giysilerle gelen ve mesai bitiminden sonra hiç görünmeyen bu insanlar kimdi? Gita'yla geçirdiği zamanın etkisiyle adımları hafifleyen Lale SS'i sinirlendirmeden ve üstüne ateş açılmadan bu adamlardan birkaçıyla konuşabileceğinden emindi. Üstelik çanta biçimindeki kalkanı da yanındaydı.

Rahat adımlarla inşaat halindeki yeni tuğla binalardan birine yöneldi. Bu bloklar mahkûmları barındırmak için inşa edilmişe benzemiyordu ama bugün kullanım amaçları Lale'yi hiç ilgilendirmiyordu. Biri diğerinden daha yaşlı görünen ve duvar örmekle meşgul olan iki adama yaklaşıp yerleştirilmeyi bekleyen bir tuğla yığınının yanına çömeldi. Adamlar çalışma hızlarını düşürerek ona dikkatle baktılar. Lale bir tuğla alıp onu inceler gibi yaptı.

"Anlamıyorum," dedi alçak sesle.

"Neyi anlamıyorsun?" diye sordu adamlardan daha yaşlı olan.

"Ben bir Yahudi'yim. Beni sarı bir yıldızla damgaladılar. Çevremde siyasi mahkûmlar, katiller ve çalışmayan tembel adamlar görüyorum. Bir de hiçbir işareti olmayan sizler varsınız."

"Bu seni hiç ilgilendirmez Yahudi çocuk," dedi kendisi de henüz delikanlı olan diğeri.

"Sadece sizinle arkadaşlık kurmaya çalışıyordum. Bilirsiniz, etrafıma bakarken siz ve arkadaşlarınız merakımı uyandırdınız. Adım Lale."

"Kaybol!" dedi genç işçi.

"Sakin ol evlat. Sen ona aldırma," dedi yaşlı adam Lale'ye fazla sigara içmekten kalınlaşmış bir sesle. "Adım Victor. Bu çenebaz da benim oğlum Yuri." Lale, Victor'un uzattığı elini sıktı. Sonra elini Yuri'ye uzattı ama delikanlı ona karşılık vermedi.

"Yakında oturuyoruz," dedi Victor, "bu yüzden her gün buraya çalışmaya geliyoruz."

"Bir şeyi doğru anladığımdan emin olmak istiyorum. Her gün buraya kendi rızanızla mı geliyorsunuz? Yani burada olmak için ücret mi alıyorsunuz?"

Yuri söze girdi. "Aynen öyle, Yahudi çocuk. Para alıyoruz ve her akşam evimize dönüyoruz. Sizin gibi..."

"Sana çeneni kapatmanı söyledim Yuri. Adamın bize dostça davrandığını göremiyor musun?"

"Teşekkürler Victor. Buraya sorun çıkarmak için gelmedim. Dediğim gibi, öylesine bakıyordum."

Lale'nin önünde azar işitmenin sıkıntısını yaşayan Yuri, "O çanta ne?" diye çıkıştı.

"Aletlerim. Mahkûmların numaralarının dövmelerini yaparken kullandığım aletler. Ben Tätowierer'im."

"Başın çok kalabalık olmalı," dedi Victor.

"Bazen. Sevkiyatların ne zaman yapılacağı ya da gelenlerin ne kadar kalabalık olacağı hiç belli olmuyor."

"Duyduğuma göre bunlar iyi günlermiş."

"Duyduklarını bana da anlatmak ister misin?"

"Bu bina. Planlarını gördüm. Ne olduğunu duymak hiç hoşuna gitmeyecek."

"Şu anda burada yaşananlardan daha kötüsü olamaz herhalde." Lale tuğla yığınının yanında ayağa kalktı.

Victor alçak sesle, "Buraya Birinci Krematoryum deniyor," dedikten sonra başını çevirdi.

"Birinci Krematoryum. Yani ikincisinin olması ihtimali de var."

"Üzgünüm. Hoşuna gitmeyeceğini söylemiştim."

Lale duvara eklenen son tuğlaya bir yumruk atıp havada uçmasına neden oldu, sonra acıyla elini silkeledi.

Victor yakınındaki bir çantaya uzandı ve içinden mumlu kâğıda sarılı, kurutulmuş bir sosis çıkardı.

"Al şunu. Sizi aç bıraktıklarını biliyorum ve geldiği yerde bundan çok var."

Yuri, "O bizim öğle yemeğimiz!" diye haykırarak sosisi babasının elinden kapmak için atıldı.

Victor, Yuri'yi itti. "Bir gün öğle yemeği yemezsen ölmezsin. Bu adamın ona daha çok ihtiyacı var."

"Eve dönünce bunu anneme anlatacağım."

"Dua et, ben ona senin bu tavrını anlatmayayım. Medeniyet konusunda öğrenmen gereken çok şey var. Bu ilk dersin olsun."

Lale sosisi almamıştı. "Özür dilerim. Sorun çıkarmak istememiştim."

"Ama çıkardın," dedi Yuri surat asarak.

"Hayır, çıkarmadı," dedi Victor. "Lale, sosisi al ve yarın bizi yine görmeye gel. Ben sana yenisini getireceğim. Tanrı aşkına, en azından birinize yardımımız dokunacaksa ne mutlu. Değil mi Yuri?"

Yuri istemeyerek de olsa Lale'ye elini uzattı. Lale oğlanın elini sıktı.

"Birini kurtarırsan bütün dünyayı kurtarmış olursun," dedi onlardan çok kendine.

"Hepinize yardım edemem."

Lale yiyeceği aldı. "Size bunun karşılığını ödeyebileceğim hiçbir şeyim yok."

"Dert değil."

"Teşekkürler. Yine de belki size bunun karşılığını ödemenin bir yolunu bulabilirim. Bunu başarabilirsem bana başka şeyler de getirir misiniz? Çikolata mesela." Lale çikolata istiyordu çünkü bulabilirseniz bir kıza verebileceğiniz en güzel şey çikolataydı.

"Bir yolunu bulacağından eminim. Artık gitsen iyi olur, bir subay bize doğru bakıyor."

"Görüşürüz," dedi Lale sosisi çantasına tıkarken. Blokuna döndüğü sırada etrafında minik kar taneleri uçuşuyordu. Güneşin son ışıklarının vurduğu taneler Lale'ye çocukken oynadığı kaleydoskobu anımsatan renklere bürünüyordu. *Bu resimde yanlış olan ne?* Aceleyle blokuna dönerken Lale'nin duyguları allak bullaktı. Yüzünde eriyen kar taneleri gözyaşlarına karışıyordu. 1942 kışı gelmişti.

•

Odasına dönünce sosisi çantasından çıkarıp dikkatle eşit parçalara böldü. Mumlu kâğıttan ince şeritler koparıp sosis parçalarını tek tek sardı ve çantasına yerleştirdi. Son parçaya gelince durdu, kirli ve sertleşmiş parmaklarının yanında duran o küçük yiyecek parçasına baktı. Eskiden tertemiz, pürüzsüz ve dolgun olan, pahalı yiyeceklere dokunan, ev sahiplerine, "Hayır, teşekkürler, daha fazlasını yemem imkânsız," demek için havaya kalkan elleri... Başını iki yana salladı ve son parçayı da çantasına koydu.

Kanada binalarından birine doğru yürüdü. Bir keresinde 7. Blok'tan bir adama bu eşya ayıklama odalarına neden bu ismi verdiklerini sormuştu.

"Orada çalışan kızlar her şeyden bol miktarda olan ve hayatın istedikleri gibi olabileceği bir yerin hayalini kurmuşlar. Ve Kanada'nın öyle bir yer olduğuna karar vermişler."

Lale bu Kanada'da çalışan birkaç kızla konuşmuştu. Oradan çıkan insanları defalarca kontrol etmişti ve Gita'nın orada çalışmadığını biliyordu. Erişiminin çok kolay olmadığı başka binalar da vardı. Gita onlardan birinde çalışıyor olmalıydı. Lale daha önce konuştuğu iki kızı gözüne kestirdi. Elini çantasına atıp iki sosis paketi çıkardı ve gülümseyerek kızların yanına sokuldu. Dönüp onlarla birlikte yürümeye başladı.

"Bir elinizi öne uzatmanızı istiyorum ama bunu yavaşça yapın. Size birer sosis paketi vereceğim. Sakın paketleri yalnız kalana kadar açmayın."

Kızlar hız kesmeden ve onları izleyen SS subayları olabilir mi diye etrafı tarayarak dediğini yaptılar. Sosisler ellerine geçer geçmez hediyelerini korumak kadar ısınmaya da çalışır gibi kollarını göğüslerine bastırdılar.

"Kızlar, bazen mücevher, para falan bulduğunuzu duydum. Bu doğru mu?"

Kızlar birbirine baktı.

"Şimdi, sizi riske atmak istemem ama bana o mücevherlerden ya da paralardan kaçırma imkânınız olabilir mi?"

Biri gergin bir tavırla, "Çok zor olmasa gerek," dedi. "Şeflerimiz artık bize pek aldırmıyor. Bizi zararsız buluyorlar sanırım."

"Harika. O zaman şüphe çekmeden bana ne getirebilirseniz getirin, onlarla size ve başkalarına bu sosis gibi yiyecekler alacağım."

Kızlardan biri gözleri parlayarak, "Sence çikolata alabilir misin?" diye sordu.

"Söz veremem ama deneyeceğim. Unutmayın, bir defada çok az şey almalısınız. Yarın öğleden sonra burada olmaya çalışacağım. Olamazsam çaldıklarınızı ben size ulaşana kadar saklayabileceğiniz güvenli bir yer var mı?"

"Bizim blokta olmaz. Bunu yapamayız. Bizi sürekli arıyorlar," dedi kızlardan biri.

"Biliyorum," dedi diğeri. "Bizim blokun arka tarafına kar birikiyor. Tuvalete çıkınca aldıklarımızı bir paçavraya sarıp oraya saklayabiliriz."

İlk kız, "Evet, bu olabilir," dedi.

"Ne yaptığınızı ya da yiyeceği kimden aldığınızı kimseye söylemeyeceksiniz, anlaştık mı? Bu gerçekten çok önemli. Hayatınız kimseye bir şey söylememenize bağlı. Anlaşıldı mı?"

Kızlardan biri parmaklarını kapalı ağzının üstünden kaydırdı. Kadınlar yerleşkesine yaklaşırken Lale onlardan ayrıldı ve kısa bir süre 29. Blok'un önünde oyalandı. Gita ortalıkta yoktu. Ama üç gün sonra yine günlerden pazardı.

•

Ertesi gün Lale, Birkenau'daki işini birkaç saat içinde tamamladı. Leon durumlarını bir blok dolusu adam her kelimeye kulak kesilmeden konuşabilme fırsatını kaçırmamak için Lale'ye öğleden sonrayı onunla geçirmeyi teklif etti. Lale ise iyi hissetmediğini ve dinlenmeye ihtiyacı olduğunu bahane ederek ondan müsaade istedi. Ayrıldılar.

Lale çelişkiye düşmüştü. Victor'un getirdiği her türlü yiyeceği istiyordu ama karşılığını ona bir şekilde ödemeliydi. Kızların çalışma saatleri Victor ve diğer misafir işçilerinkiyle neredeyse örtüşüyordu. Bir şeyler kaçırıp kaçıramadıklarını öğrenecek zamanı olacak mıydı? Sonunda Victor'u ziyaret etmeye ve ona bir ödeme kaynağı bulmak için çalıştığı güvencesini vermeye karar verdi.

Lale elinde çantası, inşaat halindeki bloka doğru yürüdü. Etrafta Victor ve Yuri'yi aradı. Victor onu gördü ve diğer işçilerden uzaklaşırlarken onu takip etmesi için Yuri'yi dürttü. İkisi ağır adımlarla çantasında bir şey arar gibi yapan Lale'nin yanına yaklaştı. Yuri, Lale'yi elini uzatarak selamladı.

"Annesi dün gece bir çift laf etti," dedi Victor.

"Özür dilerim, henüz size verebilecek bir şeyim yok ama en kısa zamanda edinmeyi umuyorum. Bana şu ana kadar verdiklerinizin ödemesini yapmadan yeni bir şey getirmeyin lütfen."

"Sorun değil, paylaşabilecek çok şeyimiz var," dedi Victor.

"Hayır, risk alıyorsunuz. En azından karşılığında bir şey almalısınız. Bana bir ya da iki gün verin yeter."

Victor çantasından iki paket çıkarıp onları Lale'nin çantasına bıraktı. "Yarın aynı saatte burada olacağız."

"Teşekkürler," dedi Lale.

Yuri, "Görüşürüz," deyince Lale gülümsedi.

"Görüşürüz Yuri."

•

Lale odasına dönünce paketleri açtı. Sosis ve çikolata. Çikolatayı burnuna yaklaştırıp kokusunu içine çekti. Önceki sefer olduğu gibi kızların saklamasını ve elden ele dolaştırmasını kolaylaştırmak için yiyecekleri küçük parçalara böldü. Çenelerini tutmalarını bütün kalbiyle umuyordu. Tutmamaları halinde olabilecekleri aklının ucundan bile geçirmek istemiyordu. Sosisten küçük bir parçayı 7. Blok için sakladı. Ama "Paydos" sireni her parçayı eşit tutma çabasının sonunu getirdi. Her şeyi çantasına atıp hızlı adımlarla Kanada'ya yürüdü.

Kadınların yerleşkesine yakın bir mesafede iki arkadaşına yetişti. Geldiğini görünce hız kesip "eve" dönen kız grubu arasında arkaya kalmışlardı. Lale bir elinde yemek bohçalarını, diğerinde açık çantasını tutarak kızların arasından kendine yol açtı. Kızların ikisi de ona bakmadan çantasına bir şeyler bıraktı. Karşılığında Lale'nin ellerine tutuşturduğu yiyecekleri giysilerinin kollarından içeri ittiler. Lale ve kızlar, kadınlar yerleşkesinin girişinde birbirlerinden ayrıldılar.

Lale yatağının üstüne koyduğu dört paçavranın içinde ne bulacağını bilmiyordu. Kumaşları nazikçe açtı. Paçavraların arasından bozuk paralar, Polonya zlotisi, pırlantalar, yakutlar, safirler, kıymetli taşlarla bezeli altın ve gümüş yüzükler çıktı. Lale hızla geri çekilince arkasındaki kapıya çarptı. Her biri önceki sahibinin hayatının önemli bir anına şahitlik etmiş bu nesnelerin nereden geldiğini bilmenin hüznü içini

kaldırmıştı. Ayrıca kendi güvenliğinden de korkuyordu. Bu ganimetle yakalanırsa canından olacağına en ufak bir şüphesi yoktu. Dışarıdan bir ses geldiğini duyunca taşları ve paraları çantasına, kendini yatağın üstüne attı. Kimse gelmedi. Bir süre sonra kalktı ve çantayı yanına alıp akşam yemeğine gitti. Yemekhanede çantasını her zaman yaptığı gibi ayaklarının dibine bırakmak yerine çok tuhaf görünmemeye gayret ederek sıkıca tuttu. Tuhaf görünmediğinden emin değildi.

O gecenin ilerleyen saatlerinde kıymetli taşları, paraları ve diğer mücevherleri birbirinden ayırdı ve geldikleri paçavralara ayrı ayrı sardı. Zulanın büyük bir kısmını şiltesinin altına itti. Çantasına bir yakut ve bir pırlanta yüzük ayırdı.

•

Ertesi sabah Lale saat yedide, yerli işçilerin giriş yaptığı saatte ana yerleşke kapısının yakınlarında takıldı. Victor'u görünce yanına sokuldu ve avucunu açıp ona yakut ve yüzüğü gösterdi. Victor, Lale'nin elini sıkar gibi yapıp mücevherleri ondan aldı. Lale'nin açık tuttuğu çantasına birkaç paket bıraktı. İttifakları mühürlenmişti.

"Mutlu yıllar," diye fısıldadı Victor.

Lale hızla yağan ve kampı örten karın altında oradan yavaş yavaş uzaklaştı. 1943 başlamıştı.

YEDİNCİ BÖLÜM

Acı soğuğa ve kampın bir kar ve çamur deryasına dönüşmüş olmasına rağmen Lale'nin neşesi yerindeydi. Günlerden pazardı. Lale ve Gita kısacık bir buluşma, tek bir kelime, ellerinin birbirine değmesi umuduyla yerleşkede gezinen cesur yüreklerin arasında olacaklardı.

Lale soğuğun kemiklerine işlememesi için çabalarken gözleri Gita'yı arıyordu. Kadınlar kampının önünden şüphe uyandırmayacak kadar sık geçmeye özen gösterdi. 29. Blok'tan bir sürü kız çıkmıştı ama Gita yoktu. Tam pes edecekken gözleriyle etrafı tarayarak Dana çıktı. Lale'yi görünce hızlı adımlarla yanına gitti.

Onu duyabileceği kadar yaklaşınca, "Gita hasta," dedi. "Hastalandı, Lale. Ne yapacağımı bilmiyorum."

Ölüm arabasını, kendisinin nasıl kıl payı kurtulduğunu, ona bakıp sağlığına kavuşturan adamları hatırlayınca Lale'nin yüreği ağzına geldi. "Onu görmeliyim," dedi panik içinde.

"İçeri giremezsin, kapomuz korkunç bir ruh halinde. SS'i çağırıp Gita'yı buradan aldırmak istiyor."

"Onlara izin veremezsin. Onu almalarına izin vermemelisin. Lütfen Dana," dedi Lale. "Nesi var, biliyor musun?"

"Tifo olduğunu düşünüyoruz. Bu hafta bizim bloktan birçok kızı kaybettik."

"O zaman ilaca ihtiyacı var."

"Peki, ilacı nereden bulacağız Lale? Hastaneye gidip sorsak onu hemen alıp götürürler. Onu kaybedemem. Bütün ailemi kaybettim. Lütfen, bize yardım edebilir misin Lale?" diye yalvardı Dana.

"Onu sakın hastaneye götürmeyin. Ne yaparsanız yapın, sakın oraya gitmeyin." Lale hızlı düşünmeye çalışıyordu. "Beni dinle Dana. Birkaç gün sürer ama ona ilaç bulmaya çalışacağım." Her yeri uyuşmuş gibiydi. Görüşü bulanıklaşmıştı. Kalbi hızla çarpıyordu.

"Şöyle yap. Yarın sabah nasıl yapabilirseniz onu taşıyın, sürükleyin, ne yaparsanız yapın, onu mutlaka Kanada'ya götürün. Gün boyu onu giysilerin arasına saklayın, ona mümkün olduğunca çok su içirin ve sonra yoklama için blokunuza geri getirin. Ben ilaç bulana kadar birkaç gün böyle yapmak zorunda kalabilirsiniz ama buna mecbursunuz. Hastaneye götürülmesine engel olmanın tek yolu bu. Şimdi git, onunla ilgilen."

"Tamam. Bunu yapabilirim. Ivana da bana yardım eder. Ama mutlaka ilaç almalı."

Lale, Dana'nın elini tuttu. "Ona söyle..."

Dana bekledi.

"Ona bakacağımı söyle."

Dana dönüp blokuna doğru koşarken Lale arkasından baktı. Kıpırdayamıyordu. Kafasının içi düşüncelerle dolmuştu. Ölü arabasını her gün görüyordu –ona Kara Mary adını takmışlardı–, Gita kendini o arabada bulmamalıydı. Kaderi bu olmamalıydı. Lale dışarıya çıkma cesaretini gösteren diğer insanlara baktı. Karın içine düştüklerini ve orada yatarken,

ölümün onları bu yerden kurtarmasına şükrederek ona gülümsediklerini hayal etti.

"Onu alamayacaksın. Onu benden almana izin vermeyeceğim!"

Mahkûmlar Lale'den uzaklaştı. SS bu kasvetli ve karanlık günde içeride kalmayı seçmişti ve Lale çok geçmeden kendini korku ve soğuktan felç olmuş bir halde tek başına buldu. Sonunda ayaklarını kıpırdatmaya başladı. Zihni de vücudunun geri kalanına katıldı. Ve Lale sendeleyerek odasına dönüp yatağın üstüne yığıldı.

•

Ertesi sabah odasından içeri gün ışığının süzüldüğünü fark etti. Oda Lale'ye bomboş geliyordu, kendisi bile yokmuş gibi. Yukarıdan bakınca kendini görmedi. Bir tür astral seyahat tecrübesi yaşıyordu. *Nereye gittim? Geri dönmeliyim. Yapacak önemli bir işim var.* Önceki gün Dana'yla yaptıkları konuşmayı hatırlayınca sarsılarak gerçekliğe döndü.

Çantasını, botlarını aldı, omuzlarına bir battaniye sarıp odasından ön kapılara koştu. Ortalıkta kim var, kim yok bakmadı. Victor ile Yuri'ye bir an önce ulaşmalıydı.

İki adam diğer çalışma arkadaşlarıyla birlikte attıkları her adımda kara batarak işe geliyordu. Lale'yi görünce diğerlerinden ayrılıp onunla orta yolda buluştular. Lale, Victor'a elindeki küçük bir servet eden taşları ve paraları gösterdi. Neyi var neyi yok Victor'un çantasına attı.

"İlaç, tifo ilacı," dedi. "Bana yardım edebilir misin?"

Victor yiyecek paketlerini Lale'nin açık çantasına aktarırken başını onaylar gibi eğdi. "Evet."

Lale hızlı adımlarla 29. Blok'a gitti ve uzaktan izledi.

Neredeler? Neden çıkmadılar? Kampı çevreleyen kulelerdeki gözlere aldırmadan volta atmaya başladı. Gita'yı görmeliydi. Geceyi sağ atlatmış olmalıydı. Sonunda omuzlarının arasında takatsiz bir şekilde sallanan Gita'yı taşıyan Dana ve Ivana'yı gördü. İki kız sahnenin nöbetçiler tarafından rahatça görülmesine engel olmak için ona siper oldular. Lale bunun onu son görüşü olabileceği düşüncesiyle dizlerinin üstüne düştü.

"Burada ne arıyorsun?" dedi Baretski arkasında biterek.

Lale sendeleyerek ayağa kalktı. "Midem kötü oldu ama şimdi iyiyim."

"Belki de bir doktora görünmelisin. Biliyorsun, Auschwitz'de bir sürü doktorumuz var."

"Hayır, sağ olun, sizden beni vurmanızı rica etmeyi yeğlerim."

Baretski tabancasını kılıfından çıkardı. "Ölmek istediğin yer burasıysa, Tätowierer, isteğini memnuniyetle yerine getiririm."

"Bundan hiç şüphem yok ama bugün almayayım," dedi Lale. "Sanırım yapmamız gereken işlerimiz var."

Baretski tabancasını kılıfına koydu. "Auschwitz," dedi yürümeye başlarken. "Ve o battaniyeyi bulduğun yere geri götür. Çok aptal görünüyorsun."

•

Lale ve Leon sabahı Auschwitz'de yeni gelen korku dolu insanların numaralarının dövmelerini yaparak ve yaşadıkları şoku yumuşatmaya çalışarak geçirdiler. Ancak Lale'nin aklı

Gita'da olduğu için iğneyi insanların koluna birkaç kez fazla sert batırdığı oldu.

Öğleden sonra, iş bitince Lale yarı yürüyerek yarı koşarak Birkenau'ya döndü. 29 numaralı blokun kapısında Dana'yla karşılaştı ve kahvaltı istihkakının tamamını ona verdi.

"Ona giysilerden yatak yaptık," dedi Dana yiyecekleri giysisinin uyduruk kollarının içine saklarken. "Ve kar eritip bol bol su içirdik. Öğleden sonra bloka geri getirdik ama hâlâ kötü durumda."

Lale, Dana'nın elini sıktı. "Teşekkürler. Ona bir şeyler yedirmeye çalış. Yarın ilaç gelmiş olacak."

Dana'dan ayrılırken zihni bir girdaba dönmüştü. *Gita'yı doğru dürüst tanımıyorum bile ama hayatta kalamazsa ben nasıl yaşarım?*

O gece gözüne uyku girmedi.

Ertesi sabah Victor, Lale'nin çantasına yiyeceklerle birlikte ilaç da bıraktı.

O öğleden sonra Lale ilacı Dana'ya ulaştırabildi.

•

Akşam Dana ve Ivana artık bilinci tamamen kapanmış olan Gita'nın başında oturdular. Tifo onlardan daha güçlüydü, o simsiyah hareketsizlik arkadaşlarını büsbütün ele geçirmişti. Onunla konuşuyorlardı ama Gita'da onları duyduğuna dair en ufak bir işaret yoktu. Dana küçük şişeden birkaç damlayı Gita'nın Ivana'nın açık tuttuğu ağzına damlattı.

Bitkin durumdaki Ivana, "Artık onu Kanada'ya taşımaya devam edebileceğimi sanmıyorum," dedi.

"İyileşecek," diye üsteledi Dana. "Sadece birkaç gün daha."

"Lale ilacı nereden buldu?"

"Bunu bilmemize gerek yok. Bulduğuna şükretmekle yetinelim."

"Sence çok mu geç?"

"Bilmiyorum Ivana. Ona sımsıkı sarılıp geceyi atlatmasını sağlayalım."

•

Ertesi sabah Lale, Gita'nın bir kez daha Kanada'ya taşınmasını uzaktan seyretti. Birkaç kez kızın kafasını kaldırmaya çalıştığını gördü ve büyük bir sevince kapıldı. Artık Baretski'yi bulmalıydı.

SS subaylarının ana karargâhı Auschwitz'deydi. Birkenau'da sadece küçük bir binaları vardı ve Lale, Baretski'yi içeri girip çıkarken orada yakalamayı umuyordu. Baretski birkaç saat sonra göründü ve Lale'yi onu beklerken bulunca şaşırdı.

"Yoksa işin yetmiyor mu, ha?"

Lale bir çırpıda, "Sizden bir iyilik isteyeceğim," deyiverdi.

Baretski gözlerini kıstı. "Daha fazla iyilik yapmam."

"Belki günün birinde ben de sizin için bir şey yaparım."

Baretski güldü. "Sen benim için ne yapabilirsin ki?"

"Asla bilemezsiniz ama her ihtimale karşılık bir iyilik yatırımı yapmak istemez misiniz?"

Baretski iç geçirdi. "Ne istiyorsun?"

"Konu Gita..."

"Kız arkadaşın yani."

"Onu Kanada'dan idari binaya aldırabilir misiniz?"

"Neden? Sanırım ısıtma olan bir yerde olsun istiyorsun."

"Evet."

Baretski ayağını yere vurdu. "Sanırım bir iki günümü alır ama ne yapabileceğime bir bakayım. Sana söz vermiyorum."

"Teşekkürler."

"Bana borçlandın Tätowierer." Subay kamçısını okşarken Baretski'nin her zamanki pis sırıtışı geri dönmüştü. "Bana borçlandın."

Lale hissettiğinden daha cesur bir şekilde, "Sanırım henüz değil ama borçlanmayı umuyorum," dedi. Adımları biraz hafiflemiş bir halde uzaklaştı. Belki Gita'nın hayatını daha katlanılabilir kılabilirdi.

•

Ertesi pazar Lale iyileşmeye başlayan Gita'nın yanında ağır adımlarla yürüyordu. Dana ve Ivana'nın yaptığı gibi kolunu Gita'nın beline atmak istiyordu ama buna cesaret edemedi. Yakınında olmak yeterince iyiydi. Gita'nın yorulması çok sürmedi ve dışarısı bir yerde oturulamayacak kadar soğuktu. Gita'nın üstünde uzun, yün bir palto vardı, kızların Kanada'dan SS subayları itiraz etmeden aldıkları bir şey olmalıydı. Paltonun derin cepleri vardı, Lale onu dinlenmesi için blokuna göndermeden önce ceplerini yiyecekle doldurdu.

•

Ertesi sabah bir SS subayı titreyen Gita'yı ana binaya götürdü. Kendisine hiçbir şey söylenmediği için genç kız otomatik olarak

en kötüsünden korkmuştu. Hastalanmış ve güçsüz düşmüştü, belli ki yetkililer artık işe yaramayacağına karar vermişlerdi. Subay daha kıdemli bir meslektaşıyla konuşurken Gita geniş odada etrafına baktı. İçerisi hâkî masalarla ve dosya dolaplarıyla doluydu. Sıra dışı tek bir şey yoktu. Gita'nın en çok dikkatini çeken sıcaklık oldu. SS subayları da orada çalıştığı için elbette ısıtma vardı. Kadın mahkûmlar ve sivillerden oluşan bir grup başları öne eğik bir halde, sessizce ve hızlı bir şekilde çalışıyor, bir şeyler yazıp dosyalama yapıyorlardı.

Ona eşlik eden subay, Gita'yı birlikte çalışacağı kadına yönlendirince henüz tifonun etkisini üstünden tamamen atamamış olan Gita sendeledi. Kadın önce onu tutup düşmesine engel oldu, sonra kabaca itekledi. Kolunu tutup dövmesini kontrol ettikten sonra Gita'yı boş bir masaya götürdü ve kendisi gibi giyinmiş bir başka mahkûmun yanındaki sert, ahşap sandalyeye iterek oturttu. Kız kafasını kaldırmadı bile, memur tarafından görmezlikten gelinmek için küçülmeye, dikkat çekmemeye çalışır gibiydi.

Aksi memur, "Ona iş ver," diye emretti.

Yalnız kalınca diğer kız Gita'ya uzun bir isim ve detay listesi gösterdi. Önüne bir kart yığını koydu, herkesle ilgili detayı önce bir karta, daha sonra da aralarındaki ciltli deftere yazması gerektiğini gösterdi. Hiç konuşmamıştı. Gita etrafına şöyle bir bakınca kendisinin de çenesini kapalı tutması gerektiğini anladı.

Günün ilerleyen saatlerinde tanıdık bir ses duyup kafasını kaldırdı. Lale odaya girmiş, ön büroda çalışan sivil kızlardan birine kâğıtlar uzatıyordu. Konuşmasını tamamlayınca bakışları odadaki yüzlerin üstünde dolaştı. Gita'yla göz göze gelince ona göz kırptı. Gita elinde olmadan şaşkınlıkla iç geçirince

birkaç kadın dönüp ona baktı. Lale aceleyle odadan çıkarken yanındaki kız dirseğiyle Gita'yı dürttü.

•

O gün iş çıkışında Gita, Lale'yi biraz uzaktan idari binadan çıkıp bloklarına gitmeye hazırlanan kızları izlerken buldu. Etrafta çok fazla SS subayı olması onu yaklaşmaktan alıkoyuyordu. Kızlar birlikte yürürken konuştular.

"Adım Cilka," dedi Gita'nın yeni çalışma arkadaşı. "25. Blok'tayım."

"Ben de Gita, 29. Blok."

Kızlar kadınlar kampına girerken Dana ve Ivana telaşla Gita'nın yanına koştular. "İyi misin? Seni nereye götürdüler? Neden götürdüler?" diye sordu Dana, korkusu ve rahatladığı yüzünden anlaşılıyordu.

"İyiyim. Beni idari ofiste çalışmaya götürdüler."

"Nasıl yani?" dedi Ivana.

"Lale. Sanırım bunu bir şekilde o ayarladı."

"Ama iyisin, değil mi? Canını yakmadılar ya?"

"İyiyim. Bu Cilka. Birlikte çalışıyoruz."

Dana ve Ivana, Cilka'yı kucaklayarak selamladılar. Gita arkadaşlarının bir başkasını aralarına bu kadar kolay alabilmesine sevinerek gülümsedi. Bütün öğleden sonra artık soğukla mücadele etmesini ya da fiziksel çaba sarf etmesini gerektirmeyecek, onlara kıyasla daha rahat bir çalışma ortamı olmasına nasıl tepki vereceklerini merak etmişti. Yeni rolünü kıskansalar ve onu kendilerinden biri olarak görmekten vazgeçseler onları suçlayamazdı.

"Ben blokuma gitsem iyi olur," dedi Cilka. "Yarın görüşürüz Gita."

Cilka uzaklaşırken Ivana kızın arkasından baktı. "Tanrım, ne hoş kız. Paçavraların içinde bile çok güzel."

"Evet, öyle. Gün boyunca bana kendimi iyi hissettirmek için gülümseyip durdu. Güzelliği sadece yüzeysel değil."

Cilka dönüp üçüne birden gülümsedi. Sonra bir eliyle başındaki eşarbı çözüp onlara doğru salladı. Koyu renkli uzun saçları sırtından aşağı dökülmüştü. Kendi güzelliğinin farkında olmayan ve etrafındaki dehşetten etkilenmiyor gibi görünen genç bir kadın olarak bir kuğunun zarafetini taşıyordu.

"Ona saçlarını nasıl koruduğunu sormalısın," dedi Ivana eşarpla sarılı kafasını dalgın dalgın kaşıyarak.

Gita da kendi eşarbını çözdü ve elini kirpi gibi kısacık saçının üstünde gezdirdi. Çok yakında saçının tekrar sıfıra vurulacağını biliyordu. Bir an gülümsemesi kayboldu. Sonra eşarbını tekrar taktı, Dana ve Ivana'yla kol kola girip yemek arabasına doğru yürüdü.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Almanlar her şehri, kasabayı ve köyü basıp Yahudileri tahliye ettikçe Lale ve Leon yirmi dört saat aralıksız çalışmaya başlamıştı. Fransa'dan, Belçika'dan, Yugoslavya'dan, İtalya'dan, Moravya'dan, Yunanistan'dan ve Norveç'ten gelen mahkûmlar da Alman, Avusturyalı, Polonyalı ve Slovak dindaşlarına katılmışlardı. Auschwitz'de seçilecek kadar talihsiz olanlara oradaki "tıbbi ekip" dövme yapıyordu. Çalışmaya ayrılanların trenlerle Birkenau'ya getirilmesi Lale ve Leon'u sekiz kilometrelik bir yürüyüşten kurtarmıştı. Ancak gelen sayısı bu kadar artınca Lale, Kanada'daki kızlardan ganimet alamaz olmuştu ve Victor'un getirdiği yiyecekler her gün onunla birlikte eve geri dönüyordu. Arada sırada, yapılacak dövme sayısı azalınca ve uygun bir saat ise Lale tuvalet molası vermek için yalvarıyor ve Kanada'nın yolunu tutuyordu. Şiltesinin altında sakladığı kıymetli taş, mücevher ve para miktarı artıyordu.

Gün geceye dönüşmesine rağmen adamlar kısa ya da uzun, bir ömür boyu taşıyacakları numaraları almak için sırada bekliyorlardı. Lale robot gibi çalışıyor, kâğıda uzanıyor, önüne uzatılan kolu tutup numaraların dövmesini yapıyordu. "Devam edin." "Sıradaki lütfen." Çok yorgun olduğunu biliyordu ama

sıradaki kol o kadar ağırdı ki onu elinden düşürdü. Karşısında kalın enseli, kalın kollu, iri cüsseli, devasa bir adam vardı.

"Çok açım," diye fısıldadı adam.

Lale hiç yapmadığı bir şey yaptı ve "Adın ne?" diye sordu.

"Jakub."

Lale, Jakub'un numarasının dövmesini yapmaya koyuldu. İşi bitince etrafına baktı ve onlara muhafızlık yapan SS'lerin yorgun olduğunu ve olan bitene pek dikkat etmediklerini gördü. Jakub'a arkasına, spot ışıklarının yetişmediği karanlık kısma geçmesini işaret etti.

"İşim bitene kadar orada bekle."

Son mahkûm da numaralandırılınca Lale ve Leon aletlerini topladılar. Lale, Leon'la vedalaştı ve akşam yemeğini yine kaçırdığı için özür diledikten sonra ona ertesi sabah zulasından bir şey götüreceğine söz verdi. Yoksa bu sabah mı demeliydi. Jakub'un hâlâ saklandığını bildiği için bütün SS subaylarının gittiğinden emin olana kadar oyalandı. Nihayet ortalıkta kimse kalmadı. Nöbetçi kulesine kısa bir bakış attı ve kimsenin onların olduğu tarafa bakmadığını gördü. Jakub'a onu takip etmesini söyledi, birlikte hızlı adımlarla Lale'nin odasına yürüdüler. Lale kapıyı arkalarından kapattı. Jakub, Lale'nin yatağına oturdu. Lale ekmek ve sosis çıkarmak için ezilmiş şiltesinin bir köşesini kaldırdı. Adam ona uzatılan yiyecekleri bir çırpıda mideye indirdi.

Adam yemeğini bitirince Lale ona, "Nerelisin?" diye sordu.

"Amerika."

"Yolun *buraya* nasıl düştü?"

"Polonya'daki ailemi ziyaret ederken orada mahsur kaldım, gidemedim, sonra bizi topladılar ve işte buradayım. Ailem nerede bilmiyorum. Ayrı düştük."

"Ama Amerika'da yaşıyorsun."

"Evet."

"Siktir, çok zor olmalı."

"Senin adın ne?"

"Adım Lale, bana Tätowierer diyorlar ve benim gibi sen de yırtarsın."

"Anlamıyorum, ne demek istiyorsun?"

"Boyutların. Almanlar hayattaki en acımasız piçler olabilirler ama büsbütün aptal sayılmazlar. Doğru iş için doğru adamı bulmak konusunda çok becerikliler ve eminim sana uygun bir iş bulacaklardır."

"Ne tür bir iş?"

"Bilmiyorum. Bekleyip görmek zorundasın. Hangi bloka verildiğini biliyor musun?"

"7. Blok."

"Ah, çok iyi bilirim. Haydi gel, seni kimseye görünmeden içeri sokalım. Birkaç saat sonra numaran okunduğunda orada olursan iyi edersin."

•

İki gün sonra pazardı. Son beş pazarı çalışarak geçiren Lale, Gita'yı çok özlemişti. Bugün onu arayarak yerleşkede dolaşırken güneşi üstünde hissediyordu. Bloklardan birinin köşesinden döndüğü sırada tezahürat ve alkış sesleriyle irkildi. Kampta bu tür sesler duyulmazdı. Lale sesin odağına ulaşmak için insanları yararak kendine yol açı. Ortada, mahkûm ve SS subaylarının çevrelediği bir alanda Jakub gösteri yapıyordu.

Üç adam büyük bir kereste parçasını ona taşıdı. Jakub keresteyi tuttuğu gibi fırlattı. Mahkûmlar kendilerini keresteden korumak için kaçıştılar. Bir başka mahkûm büyük, metal bir çubuk getirdi, Jakub çubuğu ortasından bükmek için harekete geçti. Şov, Jakub'un güç gösterisi için gittikçe daha ağır parçaların ona taşınmasıyla devam etti.

Kalabalık bir anda sessizliğe gömüldü. Houstek yanında SS subaylarıyla yaklaşıyordu. Jakub yeni izleyicisinden habersiz, gösterisine devam etti. Houstek onun bir çelik parçasını başının üstüne kaldırıp bükmesini seyretti. Bu kadarı ona yetmişti. Yakındaki SS subaylarına başıyla işaret verince subaylar derhâl Jakub'un yanına gitti. Ona dokunmak için herhangi bir girişimde bulunmasalar da tüfekleriyle gitmesini bekledikleri istikameti işaret ediyorlardı.

Kalabalık dağılınca Lale, Gita'yı gördü. Onun ve arkadaşlarının yanına gitmek için harekete geçti. Lale'yi görünce kızlardan bir iki tanesi kıkırdadı. O ses bu ölüm kampına o kadar aykırıydı ki Lale'nin içi açıldı. Gita'nın yüzünde de güller açıyordu. Lale onu kolundan tutup idari binanın arkasındaki yerlerine götürdü. Yer hâlâ çok soğuk olduğu için Gita sırtını duvara yaslayıp yüzünü güneşe verdi.

"Kapat gözlerini," dedi Lale.

"Neden?"

"Dediğimi yap. Bana güven."

Gita gözlerini kapattı.

"Şimdi ağzını aç."

Kız gözlerini açtı.

"Gözlerini kapat ve ağzını aç."

Gita onun dediğini yaptı. Lale çantasından minik bir çikolata parçası çıkardı. Onu genç kızın dudaklarının üstüne

koydu ve ağzının içine doğru itmeden önce dokusunu hissetmesine izin verdi. Gita dilini çikolataya bastırdı. Lale çikolatayı tekrar kızın dudaklarına çekti. Sonra artık nemlenen çikolatayı kızın dudaklarında usulca dolaştırdı, Gita mutlulukla dudaklarındaki çikolata kalıntılarını yaladı. Lale çikolatayı onun ağzına itince bu kez Gita çikolatayı ısırıp ondan bir parça kopardı ve gözlerini açtı. Çikolatanın tadını çıkarırken, "Neden başkası tarafından yedirilince çikolatanın tadı daha güzel geliyor?" diye sordu.

"Bilmem. Daha önce bana kimse çikolata yedirmedi."

Gita, Lale'nin elinde tutmaya devam ettiği küçük çikolata parçasını aldı. "Gözlerini kapat, ağzını aç."

Aynı oyun bu kez aksi yönde yaşandı. Gita çikolatanın son parçasını Lale'nin dudaklarına değdirdikten sonra onu yavaşça öpüp çikolatanın tadını aldı. Lale gözlerini açınca Gita'nın gözlerinin kapalı olduğunu gördü. Onu kollarının arasına çekti, tutkuyla öpüştüler. Gita nihayet gözlerini açınca Lale'nin yanaklarından süzülen gözyaşlarını sildi.

"O çantada başka neler var?"

Lale burnunu çekerek güldü. "Pırlanta bir yüzük. Yoksa sen zümrüdü mü tercih ederdin?"

"Ah, pırlanta gayet uygun," dedi Gita oyuna ayak uydurarak.

Lale çantayı karıştırdı ve içinden tek taş pırlanta bir yüzük çıkardı. Yüzüğü Gita'ya uzattı. "Bu senin."

Gita gözlerini güneşte parlayan yüzükten alamadan, "Bunları nereden buldun?" diye sordu.

"Kanada binalarında çalışan kızlar bana para ve mücevher buluyor. Sana ve diğerlerine verdiğim yiyecek ve ilaçları satın alırken onları kullanıyorum. Al bakalım."

Gita önce yüzüğü denemek için elini uzattıysa da hemen geri çekti. "Hayır, sende kalsın. Onu iyi bir amaç için kullan."

"Tamam." Tam Lale yüzüğü çantasına geri koyarken Gita onu durdurdu.

"Dur. Ona bir daha bakayım."

Lale yüzüğü iki parmağının arasında tutup bir o yana, bir bu yana çevirdi.

"Gördüğüm en güzel şey," dedi Gita. "Şimdi onu kaldırabilirsin."

"Benim gördüğüm en güzel ikinci şey," dedi Lale ona bakarak. Yanakları kızaran Gita gözlerini kaçırdı.

"Kaldıysa biraz daha çikolata yerim."

Lale ona küçük bir parça daha uzattı. Kız çikolatanın ucundan bir parça koparıp ağzına attı ve gözlerini bir an için kapattı. Kalanını sarıp giysisinin kolunun içine sakladı.

"Haydi," dedi Lale. "Seni geri götüreyim de çikolatayı kızlarla paylaşın."

Gita elini uzatıp onun yüzünü okşadı. "Teşekkür ederim."

Genç kızın yakınlığıyla sarsılan Lale olduğu yerde sendeledi.

Gita onun elinden tutup yürümeye başladı. Lale bu kez ona teslim olmuştu. Ana yerleşkeye girerlerken Baretski'yi gördü. Gita'yla birbirlerinin elini bıraktılar. Lale, Gita'ya bilmesi gereken her şeyi anlatan bir bakış attı. Ondan tek kelime edemeden ve bir daha ne zaman buluşacaklarını bilemeden ayrılmak içini acıtıyordu. Ona dik dik bakan Baretski'nin yanına yürüdü.

"Seni arıyordum," dedi Baretski. "Auschwitz'de yapacak işlerimiz var."

•

Lale ve Baretski, Auschwitz'e yürürken bu pazar günü çalışmakla cezalandırılmış az sayıda insandan ikisi olarak detayları paylaştılar. Baretski ona selam veren SS subaylarını duymazlıktan geldi. Bugün onda yolunda gitmeyen bir şeyler vardı. Normalde bayağı konuşkan bir adamken bugün bütün vücudu gergin görünüyordu. Lale ileride yorgunlukları her hallerinden belli olan ve birbirlerine destek olmak için sırt sırta verip oturan üç mahkûm gördü. Mahkûmlar Lale ve Baretski'yi görmelerine rağmen yerlerinden kıpırdamaya yeltenmediler. Baretski sırtından tüfeğini çekti ve adamların üstüne birkaç el ateş etti.

Lale gözleri ölü adamlara kilitlenmiş halde donakaldı. Sonunda geri çekilen Baretski'ye bakarken Lale savunmasız adamları hedef alan, herhangi bir kışkırtmanın söz konusu olmadığı bir saldırıyı en son gördüğü zamanı hatırlattı. Karanlıkta bir tahtanın üstünde oturan adamlar. Gözünde Birkenau'ya geldiği ilk gece canlandı. Baretski ondan gittikçe uzaklaşıyordu ve Lale adamın öfkesini ondan da çıkarmasından korktu. Ona yetişmek için adımlarını hızlandırdı ama arada az da olsa mesafe bırakmaya özen gösterdi. Baretski'nin onun orada olduğunu bildiğinden emindi. Auschwitz'in kapılarına gelince Lale bir kez daha kapının üstünde yazan sözcüklere baktı. ÇALIŞMAK ÖZGÜRLEŞTİRİR. Onu artık hangi tanrı dinliyorsa Lale içinden lanet etti.

DOKUZUNCU BÖLÜM
MART 1943

Lale talimat almak için idari ofise girdi. Havalar gittikçe güzelleşiyordu. Bir haftadır hiç kar yağmamıştı. İçeri girince Lale, Gita'nın hâlâ olması gereken yerde olduğundan emin olmak için bakışlarıyla ofisi taradı. Oradaydı, Cilka'nın yanında oturuyordu. İki kız çok yakınlaşmıştı ve Dana ile Ivana da Cilka'yı küçük gruplarına kabul etmiş gibi görünüyorlardı. Lale'nin her zamanki göz kırpması kızların bastırmaya çalıştıkları gülümsemelerle karşılandı. Lale ön büronun arkasındaki Polonyalı kıza yaklaştı.

"Günaydın Bella. Hava çok güzel."

"Günaydın Lale," dedi Bella. "Evrakın burada. Bugün bütün numaraların önüne Z harfinin eklenmesi gerektiği söylendi."

Lale önündeki listeye bakınca gerçekten de bütün numaraların önüne bir "Z" eklendiğini gördü.

"Bunun ne anlama geldiğini biliyor musun?"

"Hayır, Lale. Bana bir şey söylenmedi. Sen benden daha fazlasını biliyorsun. Ben sadece talimatlara uyuyorum."

"Ben de öyle Bella. Teşekkürler, sonra görüşürüz."

Lale elinde talimatlarla kapıya yöneldi.

"Lale," diye seslendi Bella arkasından.

Lale arkasına baktı. Bella yüzü Gita'ya dönük halde, "Bir şey unutmadın mı?" diye sordu.

Lale kıza gülümsedikten sonra Gita'ya döndü ve kaşlarını kaldırdı. Kızlardan birkaçı bir yandan onları denetleyen SS subaylarına dikkat ederek ellerini ağızlarına kapattılar.

•

Leon, Lale'yi dışarıda bekliyordu. Çalışma yerlerine giderlerken Lale onu da bilgilendirdi. Kamyonlar biraz ötede yüklerini boşaltıyordu ve inmelerine yardım edilenlerin arasında yaşlı erkek ve kadınlarla birlikte çocukların da olduğunu fark eden iki adam onlara bakakaldı. Daha önce Birkenau'da hiç çocuk görülmemişti.

"Herhalde çocuklara dövme yapmayacağız. Bunu yapmam," dedi Leon.

"Baretski geliyor. O bize ne yapacağımızı söyler. Tek kelime etme."

Baretski kararlı adımlarla yanlarına geldi. "Bakıyorum da bugün bir farklılık olduğunu siz de görüyorsunuz Tätowierer. Bunlar yeni yoldaşlarınız. Şu andan itibaren her şeyi onlarla paylaşacağınız için onlara nazik davranmaya bakın. Sizden sayıca fazlalar, hem de çok fazla."

Lale tek kelime etmedi.

"Bu insanlar Avrupa'nın kiri, sizden de beterler. Çingeneler. Nedenini asla öğrenemeyeceğim ama Führer onların da burada sizinle yaşamasına karar vermiş. Buna ne diyorsun Tätowierer?"

"Çocuklara da dövme yapacak mıyız?"

"Size bir numara veren herkese dövme yapacaksınız. Sizi işinizle baş başa bırakıyorum. Ayıklama kısmında meşgul olacağım için beni buraya gelmek zorunda bırakmazsanız iyi edersiniz."

Baretski uzaklaşırken Leon, "Yapamam," diye kekeledi.

"Bekleyelim ve neler olacağını görelim."

Kucaktaki bebeklerden kamburu çıkmış yaşlılara kadar birçok erkek ve kadının Lale ve Leon'a yaklaşması çok sürmedi. Çocuklara dövme yapılmayacağını öğrenmek Lale ve Leon'a rahat bir nefes aldırsa da kendisine numara uzatanların bazıları Lale'nin gözüne fazla genç göründü. Anne ve babalarına dövme yaparken yanlarında bekleyen çocuklara gülümsüyor ve arada, kucağında bebeğini tutan annelere bebeğinin ne kadar tatlı olduğunu söylüyordu. Baretski onu duyamayacak kadar uzaktaydı. Lale en çok, yaşayan ölüler gibi gözleri boş bakan ve belki de yaklaşan kaderlerinin farkında olan yaşlı kadınların dövmelerini yaparken zorlanıyordu. Onlara fazladan bir, "Üzgünüm," fısıldıyordu. Muhtemelen onu anlamadıklarını bile bile.

•

İdari binada Gita ve Cilka kendi masalarında çalışıyorlardı. İki SS subayı herhangi bir uyarıya gerek görmeden masalarına yaklaştı. İçlerinden biri Cilka'yı kolundan tutup hızla ayağa kaldırırken genç kadın şaşkınlıkla derin bir nefes aldı. Gita, Cilka'nın neler olduğunu anlayamadığını anlatan ve yalvaran bakışlarla odadan çıkarılmasını izledi. İdari SS memurunun yaklaştığını, kafasına işine dönmesini işaret eden bir şaplak inene kadar fark etmedi.

Cilka uzun koridor boyunca binanın bilinmeyen bir kısmına doğru sürüklenirken direndi. Kapalı bir kapıyı açıp onu resmen içeri fırlatan bu iki adamla baş edecek güçte değildi. Ayağa kalkıp etrafına baktı. Odanın en belirgin eşyası dört direkli bir karyolaydı. İçeride bir şifonyer, üstünde bir lamba olan bir komodin ve bir de sandalye vardı. Sandalyede biri oturuyordu. Cilka adamı hemen tanıdı: Lagerführer Schwarzhuber, Birkenau'nun ikinci kumandanı. Kampta sık görünmeyen iri yapılı bir adamdı. Oturduğu sandalyede subay kamçısını deri çizmesine vuruyordu. İfadesiz bir yüzle Cilka'nın başının üstündeki bir noktaya bakıyordu. Cilka geri geri kapıya gitti. Eli kapının tokmağına uzandı. Bir anda kamçı uçtu ve Cilka'nın eline indi. Genç kız acıyla inleyerek sırtını yasladığı kapıdan yere kaydı.

Schwarzhuber, Cilka'nın yanına gelip kamçısını aldı. Kızın tepesine dikildi. Burun delikleri genişlemişti. Hızlı hızlı soluyor ve ona bakıyordu. Şapkasını çıkarıp odanın bir ucuna fırlattı. Diğer eliyle kamçısını bacağına vurmayı sürdürdü. Kamçının adamın bacağında her şaklayışında Cilka kendisine vurulmasını bekleyerek irkiliyordu. Schwarzhuber kamçısını Cilka'nın gömleğini yukarı sıyırmak için kullandı. Kendisinden neyin beklendiğini anlayan Cilka titreyen ellerle üstten iki düğmesini çözdü. Sonra Schwarzhuber kamçıyı onun çenesinin altına dayayıp onu ayağa kalkmaya zorladı. Cilka adamın yanında küçücük kalmıştı. Adamın gözleri hiçbir şey görmüyor gibiydi; karşısındaki ruhu çoktan ölmüş, vücudu da ona yetişmeye çalışan bir adamdı.

Schwarzhuber iki elini yana açınca Cilka bu hareketi "beni soy" mesajı olarak yorumladı. Adama bir adım yaklaştı –hâlâ bir kol mesafesindeydi– ve adamın ceketinin çok sayıdaki düğmesini çözmeye başladı. Kamçı sırtında şaklayınca hızlandı.

Ceketini omuzlarından kaydırabilmesi için Schwarzhuber'in kamçısını bırakması gerekti. Adam ceketi Cilka'nın elinden alıp onu da şapkasını fırlattığı tarafa attı. Atletini kendisi çıkardı. Cilka adamın kemerini çözüp fermuarına uzandı. Önünde diz üstü çöküp pantolonunu aşağı kaydırdı ama botlarından geçiremedi.

Dengesini sağlayamadığı için Schwarzhuber'in itmesiyle yere düşmesi bir oldu. Adam dizlerinin üstünde Cilka'nın üstüne oturdu. Dehşete kapılan Cilka, adam onun gömleğini yırtarak açınca kendini saklamaya çalıştı. Ama Schwarzhuber'in elinin tersi suratına inince gözlerini kapattı ve kaçınılmaz olana teslim oldu.

•

O akşam Gita, yüzünden oluk oluk süzülen yaşlarla ofisten blokuna koştu. Dana ve Ivana bir süre sonra geldiklerinde onu ranzalarında hıçkırırken buldular. Gita'yı teskin etmek imkânsızdı ve Gita'nın gözyaşları arasında tek söyleyebildiği, Cilka'yı götürdükleri oldu.

•

Artık her şey an meselesiydi. Lale, Tätowierer olduğundan beri koca blokta tek başınaydı. Akşamları geri döndüğünde binada o gün kaydedilen ilerlemeyi gözlemleyebiliyordu. Kimsenin kaposu olmamasına rağmen genelde her blokta kapoya ayrılan tek kişilik odada uyuduğu için açıkça belirlenmiş bir konumdaydı. Arkasındaki ranzaların eninde sonunda dolacağını tahmin ediyordu.

O gün blokuna dönünce dışarıda saklambaç oynayan çocukları seyretti. Hayat bir daha asla eskisi gibi olmayacaktı. Çocuklardan bazıları yanına koşup ona anlayamadığı sorular sordular. Her zaman tam olarak doğru olmasa da Macarcanın bozulmuş bir biçimiyle iletişim kurabileceklerini keşfettiler. Lale artık aynı blokta yaşayan diğerlerine odasını gösterdi ve en sert ses tonuyla odasına asla ve asla giremeyeceklerini söyledi. Bunu anladıklarından emindi ama ona saygı duyacaklar mıydı acaba? Bunu zaman gösterecekti. Çingene kültürü hakkındaki kısıtlı bilgisini gözden geçirdi ve şiltesinin altında sakladığı şeyler için alternatif saklama yerleri araması gerekip gerekmediğini düşündü.

Bloka girdi, bir sürü adamla el sıkıştı ve daha yaşlı olanlar başta olmak üzere kadınlarla selamlaştı. Orada ne iş yaptığını biliyorlardı, Lale onlara daha fazla bilgi vermeye çalıştı. Onlara ne olacağını bilmek istiyorlardı. Bu, Lale'nin cevap veremeyeceği, makul bir soruydu. Onları etkileyebilecek herhangi bir şey duyarsa onlara mutlaka bilgi vereceğine söz verdi. Ona minnettar görünüyorlardı. İçlerinde daha önce hiç bir Yahudi'yle konuşmadığını söyleyenler olmuştu. Lale de bir Çingene'yle konuştuğunu hiç sanmıyordu.

O gece ağlayan bebeklerin ve anne babalarına yiyecek için yalvaran çocukların seslerine alışmaya çalışırken uyumakta bayağı zorlandı.

ONUNCU BÖLÜM

Birkaç gün içinde Lale onursal Roman olmuştu bile. Artık resmen "Çingene kampı" olarak adlandırılan blokuna her dönüşünde küçük oğlanlar ve kızlar etrafını sarıyor, onlarla oynamasını istiyor ya da çantasında yiyecek arıyorlardı. Lale'nin yiyeceğe erişimi olduğunu öğrenmişlerdi, yiyecekleri onlarla paylaşmıştı da ama verebileceği yiyecekleri en büyük ihtiyaç sahiplerine pay etmeleri için yetişkinlere vereceğini açıklamıştı. Yetişkin erkeklerden birçoğu ona her gün sokuluyor ve kaderleri hakkında bilgi sahibi olup olmadığını soruyordu. Lale herhangi bir şey duyarsa onlara mutlaka aktaracağına söz vermişti. Bu insanlara durumlarını olabildiğince kabullenmelerini öneriyor, çocuklar için sadece evleri, aileleri ve kültürleri hakkında hikâyeler anlatmak amacıyla bile olsa bir okul düzeni kurmalarını tavsiye ediyordu.

Tavsiyesini dinlediklerini ve daha ileri yaştaki kadınların öğretmenlik rolünü üstlendiğini görünce çok sevindi. Onlarda daha önce var olmayan minik bir kıvılcım fark etmişti. Elbette Lale'nin bloka dönüşü o anda yapılan dersi mutlaka sekteye uğratıyordu. Zaman zaman o da onlarla oturup kendisininkinden çok farklı olan bir halk ve kültürleri hakkında bir şeyler öğreniyordu. Sık sık kadınların memnuniyetle cevapladığı sorular soruyor ve o soru sorunca ilgileri uyanan çocukların daha fazla

şey öğrenmesini sağlıyordu. Bütün hayatını ailesiyle birlikte aynı evde geçirmiş biri olarak Romanların göçebe yaşam tarzı merakını uyandırıyordu. Konforlu hayatı, dünyadaki yerini bilmesi, eğitimi, yaşam tecrübeleri şimdi birlikte yaşadığı bu insanların katlandığı yolculuklar ve zorluklarla kıyaslandığında çok sıradan ve öngörülebilir geliyordu. Genellikle tek başına gördüğü bir kadın vardı. Ailesi ya da çocuğu yok gibiydi; kimse onunla konuşmuyor ya da ona şefkat göstermiyordu. Kadın çoğu zaman çok fazla çocukla uğraşmak zorunda kalan annelere yardım ediyordu. Ellili yaşlarında görünüyordu ama Lale, Roman erkek ve kadınların olduklarından daha yaşlı göründüklerini öğrenmişti.

Bir akşam birlikte çocukların yatırılmalarına yardım ettikten sonra Lale kadının peşinden dışarı çıktı.

"Bu akşamki yardımınız için teşekkürler," diyerek söze başladı.

Kadın ona cılız bir gülümsemeyle baktı ve dinlenmek için bir tuğla yığınının üstüne çöktü. "Kendi bebekliğimden beri çocukları yatırıyorum. Bunu gözüm kapalı bile yapabilirim."

Lale kadının yanına oturdu. "Bundan hiç şüphe duymuyorum. Ama sanırım burada bir aileniz yok..."

Kadın hüzünle başını salladı. "Kocam ve oğlum tifodan öldü. Artık tek başınayım. Nadya."

"Çok üzüldüm Nadya. Onlar hakkında bir şeyler bilmek isterim. Adım Lale."

O akşam Lale ve Nadya gecenin ilerleyen saatlerine kadar sohbet ettiler. Daha çok Lale konuşuyor, Nadya dinlemeyi yeğliyordu. Lale ona Slovakya'daki ailesini ve Gita'ya olan aşkını anlattı. Kadının daha kırk bir yaşında olduğunu öğrendi. Oğlu üç yıl önce babasından iki gün önce öldüğünde

altı yaşındaydı. Lale ona görüşünü sorduğu zaman Nadya'nın cevaplarının annesinin vereceği türden cevaplar olduğunu gördü. Onu Nadya'ya çeken ve Gita'ya karşı olduğu gibi bu kadına karşı da koruma isteğiyle dolmasını sağlayan bu muydu? Derin bir yuva özlemine gömüldüğünü hissediyordu. Geleceğe dair korkularını yok sayamazdı. Ailesi ve güvenlikleriyle ilgili kafasından uzak tutmaya çalıştığı karanlık duygular içini kemiriyordu. Onlara yardımcı olamıyorsa o zaman karşısında duran bu kadın için elinden geleni yapacaktı.

•

Birkaç gün sonra bloka geri döndüğünde küçük bir çocuk yanına sokuldu. Lale oğlanı kucağına aldı. Ağırlığı ve kokusu ona bir yıldan daha uzun bir süre önce vedalaştığı küçük yeğenini hatırlatmıştı. Duygulanan Lale oğlanı yere bırakıp içeri koştu. İlk kez çocuklardan peşine düşen olmamıştı, bir şey onlara Lale'den uzak durmalarını söylemişti.

Yatağına uzanınca Lale ailesiyle birlikte geçirdiği son saatleri düşündü. Onu Prag'a götürecek trene bineceği istasyondaki vedalaşmalarını. Valizini hazırlamasına annesi yardım etmişti. Annesi bir yandan gözyaşlarını silerek Lale'nin topladığı giysileri çıkarmış ve yerlerine "nereye giderse gitsin biraz rahatlaması ve evini hatırlaması için" kitaplar koymuştu.

Lale trene binmeden hemen önce peronda dururlarken babasının gözlerinde hayatında ilk kez gözyaşları görmüştü. Bunu diğer herkesten beklerdi ama güçlü ve güvenilir babasından asla. Trenin penceresinden ağabeyi ve kız kardeşinin babasının yürümesine yardım ettiklerini görmüştü. Annesi biricik oğluna ulaşmak için umutsuzca kollarını uzatarak peron boyunca koşmuştu. Lale'nin değişen dünyadan habersiz olan

iki küçük yeğeni trenin yanında masumca koşuyor ve onunla kovalamaca oynuyorlardı.

Lale giysilerinin ve annesinin koymasına izin verdiği birkaç kitabın durduğu valizine sımsıkı sarılarak başını pencereye yaslamış, hıçkıra hıçkıra ağlamıştı. Ailesinin duygusallığı onu öylesine sarsmıştı ki kendi yıkıcı kaybını düşünememişti bile.

İçinde olduğu şartların onu etkilemesine izin verdiği için kendine kızarak tekrar dışarı çıktı, çocukları kovalayıp onu yakalamalarına ve tepesine tırmanmalarına izin verdi. *Asılacak bir Tätowierer varken ağaca kimin ihtiyacı vardı ki?* O akşam dışarıda oturan bir grup erkeğe katıldı. Kültürleri arasındaki farklılıklar ve benzerliklerden büyülenerek aile hayatlarına dair anılar ve hikâyeler paylaştılar. O günün duygu yoğunluğunu üstünden atamayan Lale, "Biliyor musunuz, başka türlü bir hayatta sizinle hiç alakam olmazdı," dedi. "Belki sokakta bana doğru yürüdüğünüzü görsem yönümü değiştirir ya da yolun karşısına geçerdim."

Birkaç dakikalık bir sessizliğin sonunda adamlardan biri, "Hey, Tätowierer," dedi. "Başka bir hayatta bizim de seninle işimiz olmazdı. Önce biz karşı kaldırıma geçerdik."

Yükselen kahkahalar kadınlardan birinin dışarı çıkıp sessiz olmalarını söylemesine neden oldu; çocukları uyandıracaklardı, işte o zaman başları belaya girerdi. Adamlar işittikleri azarın ardından içeri çekildiler. Lale biraz daha oyalandı. Uyuyacak kadar yorgun değildi. Nadya'nın varlığını hissetti ve dönüp bakınca onu kapı eşiğinde buldu.

"Bana katılsana," dedi.

Nadya yanına oturup gözlerini boşluğa dikti. Lale kadının profilini süzdü. Çok güzeldi. Sıfıra vurulmamış kahverengi saçları omuzlarından aşağı dökülüyordu, hafif esintiyle usul

usul dalgalandığı için Nadya saçlarını ikide bir kulaklarının arkasına itmek zorunda kalıyordu. Bu, Lale'nin çok aşina olduğu, annesinin başına buyruk saç tutamları sımsıkı topuzundan ya da saçlarını gizleyen eşarbın altından kurtulduğunda her gün, gün boyu yaptığı bir hareketti. Nadya, Lale'nin duyduğu en alçak ve doğal sese sahipti. Fısıldamıyordu, sesi böyleydi. Lale kadının sesinde ona hüzün veren şeyin ne olduğunu sonunda çözmüştü. Duygusuzdu. Ailesiyle mutlu zamanlarından kalma hikâyeler anlatırken de buradaki trajediden konuşurken de tonlamasında hiçbir değişiklik olmuyordu.

"Adının anlamı ne?" diye sordu Lale.

"Umut. Umut demek." Nadya ayağa kalktı. "İyi geceler."

Lale'nin cevap vermesine fırsat kalmadan gitmişti.

ON BİRİNCİ BÖLÜM
MAYIS 1943

Lale ve Leon'un gündelik hayatları Avrupa'nın dört bir yanından gelen sevkiyatlara göre düzenleniyordu. Bahar yaza dönüşürken sevkiyatların ardı arkası kesilmiyordu.

Bugün ikilinin önünde uzun bir kadın mahkûm sırası oluşmuştu. Ayıklama işlemi biraz ileride yapılıyordu. Lale ve Leon buna dikkat edemeyecek kadar yoğundular. Önlerinde bir kol ve kâğıt parçası beliriyor, işlerini yapıyorlardı. Durmadan. Bu mahkûmlar belki de havadaki kötülüğü hissettikleri için her zamankinden daha sessizdiler. Lale bir anda bir ıslık sesi duydu. Melodisi tanıdıktı, bir operadan olabilirdi. Islık sesi kuvvetlenince Lale sesin geldiği tarafa baktı. Beyaz önlüklü bir adam onlara doğru yaklaşıyordu. Lale işin ritmini koruma gayretiyle başını önüne eğdi. *Yüzlere bakma.* Kâğıdı aldı ve daha önce binlerce kez yaptığı gibi numaranın dövmesini yaptı.

Islık sesi kesilmişti. Doktor şimdi etrafına kekremsi bir dezenfektan kokusu yayarak Lale'nin yanında duruyordu. Eğildi, Lale'nin çalışmasını denetledi ve numarasının henüz yarısının dövmesinin yapıldığı kola uzandı. Hoşnut kalmış olmalıydı ki bir başka melodiyi ıslığıyla mahvederek geldiği

gibi hızla uzaklaştı. Lale kafasını kaldırıp Leon'a baktı. Benzi atmıştı. Baretski yanlarında belirdi.

"Yeni doktorumuzu nasıl buldunuz?"

"Kendini takdim ettiğini söyleyemem," diye mırıldandı Lale.

Baretski güldü. "Bana güven, bu doktorla tanıştırılmak istemezsin. Ondan ben bile korkuyorum. Tuhaf bir herif."

"Adını biliyor musunuz?"

"Mengele, Herr Doktor Josef Mengele. Bu adı aklında tutsan iyi olur Tätowierer." "Ayıklamada ne işi vardı?"

"Herr Doktor bundan sonra ayıklamaların büyük bir kısmına katılacağını bildirdi, kendine belli türde hastalar arıyormuş."

"İçimden bir ses hasta olmanın onun için gerekli bir kriter olmadığını söylüyor."

Baretski gülmekten kırıldı. "Bazen çok komik olabiliyorsun Tätowierer."

•

Lale işe geri döndü. Bir süre sonra hemen arkasında bir ıslık sesi duydu, ses içine öyle ani bir korku saldı ki bir anda eli kaydı ve iğneyi numarasının dövmesini yapmakta olduğu kadına batırdı. Kadın acı dolu bir çığlık attı. Lale kadının kolundan süzülen kanı sildi. Mengele ona yaklaştı.

"Bir sorun mu var Tätowierer? Sen Tätowierer'sin, değil mi?"

Sesi Lale'nin içini ürpertmişti.

"Efendim, yani, evet, efendim... Ben Tätowierer'im, Herr Doktor," diye kekeledi.

Tepesinde dikilen Mengele sevecenlikten yoksun, kömür karası gözlerle ona dik dik baktı. Yüzüne tuhaf bir gülümseme yayıldı. Sonra yoluna devam etti.

Baretski, Lale'nin yanına geldi ve koluna bir yumruk indirdi. "Zor bir gün mü geçiriyorsun Tätowierer? Belki de mola verip tuvalet temizlemeyi tercih edersin."

•

Lale o gece bir su birikintisinde gömleğindeki kurumuş kanı yıkamaya çalıştı. Kısmen başarılı oldu ama sonra bir kan lekesinin Mengele'yle tanıştığı günün iyi bir hatırası olacağına karar verdi. Giderdiği acıdan daha fazlasına neden olan ve varlığıyla Lale'nin kafa yormak bile istemediği bir tehdit oluşturan bir doktor. Evet, Lale'ye hayatına giren yeni tehlikeyi anımsatacak bu leke kalmalıydı. Lale ruhu neşterinden daha soğuk olan bu adama karşı her zaman temkinli olmalıydı.

•

Ertesi gün Lale ve Leon kendilerini genç kadınlara dövme yapmak üzere bir kez daha Auschwitz'de buldular. Islık çalan doktor da oradaydı. Kızlar geçidini izliyor ve elinin küçük bir hareketiyle –sağa, sola, sağa, sola, sağa, sola– kaderlerini tayin ediyordu. Lale adamın kararlarında bir mantık göremiyordu. Kızların hepsi hayatlarının en iyi döneminde, formda ve sağlıklıydı. Mengele'nin izlendiğini gördüğünü fark etti. Mengele sıradaki kızın yüzünü iri ellerinin arasına alıp öne arkaya, yukarı, aşağı çevirirken ve ağzını açarken Lale gözlerini ondan ayıramadı. Sonra Mengele kızın yüzüne vurup onu

sola doğru itti. Kız reddedilmişti. Lale adamı süzdü. Mengele bir SS subayını yanına çağırıp ona bir şeyler söyledi. Subay, Lale'ye baktı ve ona doğru yürümeye başladı. *Lanet olsun.*

"Ne istiyorsunuz?" diye sordu hissettiğinden daha özgüvenli bir tavırla.

"Kapat çeneni Tätowierer." SS subayı, Leon'a döndü. "Eşyalarını bırak ve benimle gel."

"Bir dakika, onu alamazsınız. Dövmesi yapılması gereken ne çok insan olduğunu göremiyor musunuz?" Lale genç yardımcısı adına korkuya kapılmıştı.

"O zaman işe devam etmeye bak, yoksa bütün geceyi burada geçirirsin Tätowierer. Eminim bu, Herr Doktor'un hiç hoşuna gitmez."

"Onu bırakın lütfen. Bırakın da işimize devam edelim. Herr Doktor'u rahatsız edecek bir şey yaptıysam özür dilerim," dedi Lale.

Subay tüfeğini Lale'ye doğrulttu. "Yoksa sen de mi gelmek istiyorsun Tätowierer?"

Leon, "Ben giderim," dedi. "Sorun değil Lale. En kısa zamanda dönerim."

"Çok üzgünüm Leon." Lale artık arkadaşına bakamıyordu.

"Her şey yolunda. Bir şey olmayacak. Sen işine dön."

Leon götürüldü.

•

Canı fena halde sıkılan Lale o gece Birkenau'ya başı öne eğik halde, tek başına yürüdü. Yolun biraz dışında bir şey, bir renk parlaması gözüne takıldı. Esintiyle sallanan tek bir çiçek. Ortası

simsiyah, taç yaprakları kan kırmızısı. Lale bu çiçekten başka var mı diye baktı ama yoktu. Yine de çiçek çiçekti ve Lale bir daha ne zaman değer verdiği birine çiçek verebilecekti acaba? Gözünün önünde dünyada en çok sevdiği iki kadının –Gita'nın ve annesinin– uzanıp dokunmasının imkânsız olduğu görüntüleri canlandı. Keder onu boğmak istercesine üstüne üstüne geliyordu. *İkisi bir gün tanışabilecek miydi? Gita onun annesinden bir şeyler öğrenebilecek miydi? Mumma, Gita'yı onun kadar benimseyip sevebilecek miydi?*

Lale flört etme sanatını annesinden öğrenmiş ve onun üstünde uygulamıştı. Annesinin durumu fark etmediğinden emin olsa da Lale ne yaptığını biliyordu; annesinde nelerin işe yaradığını, nelerin yaramadığını öğrenmiş, bir kadın ve erkek arasında uygun olan ve olmayan davranışları çözmüştü. Bütün genç erkeklerin bilinçli olarak yapmasalar da bu öğrenme sürecine anneleriyle çıktıklarından şüpheleniyordu. Bu konuyu arkadaşlarının yanında gündeme getirdiğinde şoke olmuştu, onlar kendilerinin öyle bir şey yapmadığını iddia etmişlerdi. Lale onları annelerinin babalarından daha hoşgörülü olup olmadığı konusunda sorguya çektiğinde hepsi flört olarak adlandırılabilecek davranışlara sığındıklarını itiraf etmişlerdi. Annelerinin sadece babalarından daha kolay olduğu için daha hoşgörülü davrandığını düşünüyorlardı. Lale ise ne yaptığını çok iyi biliyordu.

Lale'nin annesiyle arasındaki duygusal bağı, kızlarla ve kadınlarla ilişkilerini şekillendirmişti. Bütün kadınlara sadece fiziksel değil, duygusal olarak da çekildiğini hissediyordu. Onlarla konuşmayı, iyi hissetmelerini sağlamayı severdi. Lale'ye göre bütün kadınlar güzeldi ve bunu onlara söylemekte hiçbir sakınca görmüyordu. Annesi ve kız kardeşi, Lale'ye bir kadının bir erkekten ne istediğini bilinçaltı yoluyla öğretmişlerdi ve

Lale o güne kadar hayatını bu derslerin gereklerini yerine getirmeye çalışarak yaşamıştı: "Özenli ol Lale, küçük şeyleri hatırlarsan büyük şeyler kendiliğinden hallolur." Annesinin tatlı sesi kulaklarında çınlıyordu.

Eğildi ve kısacık saplı çiçeği kopardı. Ertesi gün onu Gita'ya vermenin bir yolunu bulacaktı. Odasına dönünce rüyasız bir uykuya dalmadan önce kıymetli çiçeği özenle yatağının yanına yerleştirdi ama ertesi sabah uyandığında çiçeğin taç yaprakları düşmüştü ve kıvrılmış bir halde siyah orta kısmının yanında duruyorlardı. *Burada sadece ölüm ayakta kalabiliyor.*

ON İKİNCİ BÖLÜM

Lale daha fazla görmek istemediği için çiçeği atmak üzere dışarı çıktı. Baretski oradaydı ama Lale odasına dönmeyi yeğlediği için onu görmezlikten geldi. Baretski arkasından gelip kapı eşiğine yaslandı. Dalgın görünen Lale'yi süzüyordu. Lale değerli taşlardan, paralardan, sosisten ve çikolatadan oluşan bir servetin üstünde oturduğunu biliyordu. Çantasını kaptı ve Baretski'nin yanından hızla geçip onu peşinden gitmek zorunda bıraktı.

"Bekle beni Tätowierer. Seninle konuşmalıyım."

Lale durdu.

"Senden bir şey rica edeceğim."

Lale, Baretski'nin omzunun üstünden uzak bir noktaya bakarak konuşmadan durdu.

"Ben, yani subay arkadaşlarım ve ben biraz eğlenmeye ihtiyaç duyuyoruz ve havalar düzelmeye başladığı için bir futbol maçı iyi olur diye düşündük. Sen ne dersin?"

"Sizin için eğlenceli olacağından eminim."

"Evet, öyle."

Baretski oyununu oynadı ve bekledi.

Bir süre sonra Lale gözlerini kırpıştırdı. "Ben size nasıl yardımcı olabilirim?"

"Pekâlâ, madem sordun Tätowierer, SS subaylarından oluşan bir takımla dostça bir maç yapmak için on bir mahkûma ihtiyacımız var."

Lale buna gülmeyi düşündü ama gözlerini Baretski'nin omzunun üstünden baktığı noktadan ayırmadı. Bu tuhaf talebe verilmesi gereken cevabı uzun uzun düşündü.

"Nasıl yani, yedek olmayacak mı?"

"Yedek olmayacak."

"Elbette, neden olmasın." *Bu da nereden çıktı şimdi? Oysa söyleyebileceğim bir milyon şey var, "siktir git" mesela.*

"İyi, harika. Takımını topla, iki gün sonra, pazar günü yerleşkede buluşuruz. Ah, bu arada topu biz getiririz." Baretski gürültülü bir kahkaha atarak uzaklaştı. "Bu arada Tätowierer, bugün izinlisin. Sevkiyat olmayacak."

•

Lale günün kalanını hazinesini küçük bohçalara bölerek geçirdi. Romanlar, 7. Blok'taki erkekler ve elbette Gita ve arkadaşları için. Cinslerine göre ayrılmış kıymetli taşlar ve para. Gerçeküstü bir süreçti bu. Elmaslar elmaslarla, yakutlar yakutlarla, dolarlar dolarlarla, hatta üstünde Güney Afrika Merkez Bankası ve "Suid-Afrikaans" yazan, daha önce hiç görmediği bir para cinsi bile vardı. Değeri ve Birkenau'ya nasıl geldiği konusunda hiçbir fikri yoktu. Birkaç değerli taş alıp o günün alışverişini yapmak üzere Victor ile Yuri'yi aramaya gitti. Sonra işten döndükleri zaman 7. Blok'taki erkeklere ne diyeceğini kurgulamaya çalışarak blokundaki oğlanlarla oyun oynadı.

Akşam saatlerinde Lale'nin çevresi ona hayretle bakan düzinelerce adamla çevrilmişti.

İçlerinden biri, "Şaka yapıyor olmalısın," dedi.

"Hayır," dedi Lale.

"Bizden lanet olası SS subaylarıyla futbol oynamamızı mı istiyorsun?"

"Evet. Bu pazar."

"Pekâlâ, ben yokum. Bana bunu yaptıramazsınız," dedi aynı adam.

Grubun arka tarafından biri, "Ben oynarım," diye seslendi. "Biraz oynamışlığım var." Adam bir araya toplanan diğerlerini yararak öne çıktı ve Lale'nin karşısında durdu. "Adım Joel."

"Teşekkürler Joel. Takıma hoş geldin. Dokuz kişiye daha ihtiyacım var. Ne kaybedersiniz? Bu o piç kurularını biraz ezmenin yanınıza kalması için bir fırsat."

"15. Blok'tan Macaristan millî takımında oynamış birini tanıyorum. İstersen ona sorayım," dedi bir başka mahkûm.

"Ya sen?" diye sordu Lale.

"Evet, tabii. Benim adım da Joel. Etrafa sorayım, kimleri toplayabileceğime bir bakayım. Pazar gününden önce antrenman yapma şansımız var mı?"

"Hem futbol oynuyor hem de espri anlayışı sağlam. Bu adamı sevdim. Yarın akşam gelir, neler yaptığınıza bakarım. Teşekkürler Büyük Joel." Lale diğer Joel'e baktı. "Alınma lütfen."

"Alınmadım," dedi Küçük Joel.

Lale çantasından çıkardığı ekmek ve sosisi yakındaki bir ranzanın üstüne bıraktı. Çıkarken iki adamın yiyecekleri aralarında paylaşmalarını izledi. İkisi de kendi paylarına düşeni küçük lokmalara bölüp etraflarındakilere dağıttı. Hayat kurtarıcı gıdaları itiş kakışsız, kavgasız, düzenli bir şekilde paylaşıyorlardı. Adamlardan birinin, "Benimkini sen al Bü-

yük Joel," dediğini duydu. "Enerjiye ihtiyacın olacak." Lale gülümsedi. Kötü başlayan bir gün, açlık çeken bir adamın cömert jestiyle son buluyordu.

•

Maç günü gelip çatmıştı. Lale ana yerleşkeye girerken SS subaylarının dikdörtgenle uzaktan yakından alakası olmayan bir alana beyaz bir çizgi çizdiklerini gördü. Adının seslenildiğini duydu ve "takım"ının toplanmış olduğunu gördü. O da yanlarına gitti.

"Hey, Lale, sen ve ben dâhil on dört oyuncu buldum, düşen olursa diye iki yedeğimiz olsun," dedi Büyük Joel gururla.

"Üzgünüm ama bana yedek yok dendi. Sadece bir takım. En formda olanları seç."

Adamlar birbirlerine baktılar, üç el kalktı ve katılmaya gönüllü olmayanlar ayrıldılar. Lale adamlardan birkaçının profesyonel bir ısınma tarzıyla esnediklerini ve zıpladıklarını gördü.

"Bu adamlardan bazıları ne yaptıklarını biliyormuş gibi görünüyor," diye mırıldandı Küçük Joel'e.

"Bilseler iyi olur. Altı tanesi yarı profesyonel olarak oynamış."

"Şaka yapıyorsun!"

"Hayır. Canlarına okuyacağız."

"Küçük Joel, bunu yapamazsın. Kazanamayız. Sanırım kendimi ifade edemedim."

"Sen bana takım topla dedin, ben de topladım."

"Evet, ama kazanamayız. Onları küçük düşürecek bir şey yapamayız. Onları herkese ateş açmaya kışkırtamayız. Etrafına bir bak."

Küçük Joel toplanan yüzlerce mahkûma baktı. Kampa insanların boyanan oyun sahasının çevresinde maç izleyecek bir yer edinmek için birbirlerini ittirdikleri bir heyecan havası yayılmıştı. Küçük Joel iç geçirdi. "Bunu diğerlerine söyleyeyim."

Lale kalabalıkta tek bir yüzü aradı. Arkadaşlarıyla duran Gita ona kaçamak bir tavırla el salladı. Lale de ona koşmayı, onu kucakladığı gibi idari binanın arkasında gözden kaybolmayı umutsuzca isteyerek karşılık verdi. Bir gürültü duydu ve dönüp bakınca SS subaylarının iki uca kale niyetine büyük direkler çakmakla meşgul olduklarını gördü.

Baretski yanına geldi. "Benimle gel."

Sahanın bir ucunda duran mahkûmlar ayrılıp SS takımına yol verdiler. Hiçbiri üniformalı değildi. Çoğu futbol oynamayı kolaylaştıracak giysiler içindeydiler. Şortlar, atletler. Takımın ardından sıkı koruma altındaki Kumandan Schwarzhuber ve Lale'nin amiri Houstek onlara yaklaştı.

Baretski, "Bu, mahkûm takımının kaptanı Tätowierer," diyerek Lale'yi Schwarzhuber'e takdim etti.

"Tätowierer." Schwarzhuber korumalarından birine döndü. "Kazanmak için oynanacak bir şeyimiz var mı?"

Kıdemli bir SS subayı, yanındaki bir askerin taşıdığı kupayı alıp Schwarzhuber'e gösterdi.

"Bu var," dedi üzerinde Lale'nin tam olarak seçemediği bir yazı bulunan kupayı gösterirken.

Schwarzhuber kupayı aldı ve herkesin görebileceği şekilde havaya kaldırdı. SS subaylarından tezahüratlar yükseldi. "Oyun başlasın ve iyi olan kazansın."

Lale kendi kendine, "İyi olan sağ kalıp yarın sabah güneşin doğuşunu görebilsin," diye mırıldanarak takımının yanına koştu.

Takımına katıldı ve birlikte sahanın ortasında toplandılar. Seyirciler tezahürata başlamıştı. Hakem topu ayağıyla SS takımına doğru yuvarladı ve maç başladı.

Maç başlayalı daha on dakika bile olmadan mahkûmlar iki sıfır öne geçmişti. Gollerden keyif alsa da SS subaylarının öfkeli yüzlerini görünce Lale'nin sağduyusu baskın çıktı. Fazla belli etmemeye çalışarak oyuncularına ilk yarının sonuna kadar hız kesmelerini işaret etti. İlk yarı iki-iki son buldu. Kısa mola sırasında SS subaylarına içecek bir şeyler verilirken Lale ve takımı taktik tartışması yaptılar. Lale zamanla bu maçı alamayacaklarını takım arkadaşlarının kafasına yerleştirdi. Sonunda bir gol farkla yenilmeleri kaydıyla, izleyen mahkûmlara moral vermek için iki gol daha atılabileceği konusunda anlaştılar.

İkinci yarıyla birlikte oyuncuların ve izleyicilerin üstüne kül yağmaya başladı. Krematoryum çalışıyordu ve Birkenau'nun bu ana faaliyeti müsabaka için aksatılmamıştı. Önce mahkûmlar, sonra SS subayları birer gol daha attılar. Yetersiz beslenmenin de etkisiyle mahkûmlar yorulmaya başlamıştı. SS subayları iki gol daha attı. Mahkûmların kaybetmek için çabalamasına gerek yoktu çünkü artık mücadele edecek takatleri kalmamıştı. SS subayları iki farkla öndeyken hakem maçın bittiğini haber veren düdüğü çaldı. Schwarzhuber sahaya girdi ve kupayı SS subaylarının kaptanına verdi. Kaptan nöbetçilerin ve orada hazır bulunan subayların cılız tezahüratları arasında kupayı havaya kaldırdı. SS galibiyeti kutlamak üzere kışlasına dönerken Houstek, Lale'nin yanından geçti.

"İyi oynadınız Tätowierer."

Lale takımını toplayıp onlara harika bir iş çıkardıklarını söyledi. Kalabalık dağılmaya başlamıştı. Gita'yı bulmak için etrafına bakınca onun yerinden kıpırdamadığını gördü. Koşarak yanına gidip elini tuttu. Diğer mahkûmların arasından geçip idari bloka doğru ilerlediler. Gita binanın arkasında yere otururken Lale onları izleyen var mı diye etrafı kolaçan etti. Kimsenin olmadığına ikna olunca Gita'nın yanına oturdu. Gita'nın dikkatle bakarak parmaklarını otların arasında dolaştırmasını seyretti.

"Ne yapıyorsun?"

"Dört yapraklı yonca arıyorum. Burada ne kadar çok olduklarına inanamazsın."

Lale gülümsedi. "Şaka yapıyorsun."

"Hayır, ben bir sürü buldum. Ivana sürekli buluyor. Şaşırmış gibisin."

"Şaşırdım. Buradan sağ çıkacağına inanmıyorsun ama uğurlu bir şey arıyorsun."

"Kendim için değil. Bu tür şeylere inanmadığım doğru."

"Kimin için o zaman?"

"SS subaylarının batıl inançlarının ne kadar güçlü olduğunu biliyor musun? Dört yapraklı bir yonca bulursak ona gözümüz gibi bakıyoruz. Bizim için para birimi gibi bir şey bu."

"Anlamıyorum."

"Başımız sıkışınca SS subaylarına hemen bir yonca veriyoruz ve bu bazen onları bize vurmaktan vazgeçirebiliyor. Yemek saatinde yanımıza yonca alırsak fazladan istihkakımız olabiliyor."

Lale yumuşak bir hareketle genç kızın yüzünü okşadı. Sevdiği kızı koruyamamak canını sıkıyordu. Gita tekrar eğilip yonca aramaya devam etti. Bir avuç ot koparıp onları gülüm-

seyerek Lale'ye attı. Lale de sırıttı. Gita'yı şaka yollu iterek yere yatırdı. Üstüne eğilirken yerden bir avuç ot kopardı ve otları genç kızın yüzüne serpiştirdi. Gita otları üfleyerek savuşturdu. Bir avuç ot, bu kez boynuna ve göğsünün üst kısmına serpildi. Gita daha fazla direnmedi. Lale kızın gömleğinin üst düğmesini açtı, oraya biraz daha ot serpiştirdi ve otların dekoltesinden aşağıya doğru inip gözden kaybolmasını seyretti.

"Seni öpebilir miyim?"

"Bunu neden isteyesin ki? Dişlerimi kim bilir ne zamandır fırçalamıyorum."

"Ben de öyle. Sanırım birbirimizin etkisini sıfırlayabiliriz."

Gita genç adama başını ona doğru kaldırarak karşılık verdi. Daha önceki kaçamak öpücükleri bir yıllık bir özlemin fitilini ateşlemişti. Şimdi birbirlerini keşfederlerken, biriken tutkular âdeta çarpışıyordu. Birbirlerinden daha fazlasını istiyor, daha fazlasına ihtiyaç duyuyorlardı.

Anın büyüsü yakınlardaki bir köpeğin havlamasıyla bozuldu. Hayvanın bir gözetimcisi olması gerektiğini biliyorlardı. Lale ayağa kalktı, Gita'yı kollarının arasına çekti. Yerleşkenin güvenliğine ve içinde eriyebilecekleri kalabalığın arasına koşmadan önce son bir kez öpüştüler.

Kadınlar kampına ulaşınca Dana, Ivana ve Cilka'yı görüp onlara doğru yürümeye başladılar.

Cilka'nın solgunluğu Lale'nin dikkatinden kaçmamıştı. "Cilka iyi mi?" diye sordu. "İyi görünmüyor."

"Bu şartlar altında ne kadar iyi olması beklenebilirse o kadar iyi."

"Hasta mı? İlaca ihtiyacınız var mı?"

"Hayır, hasta değil. Bilmesen daha iyi."

Kızlara yaklaşırlarken Lale, Gita'ya sokuldu ve fısıldayarak, "Anlat bana," dedi. "Belki bir yardımım dokunur."

"Bu sefer olmaz aşkım." Kızlar Gita'nın etrafını sardı ve hep birlikte uzaklaştılar. Başı öne eğik duran Cilka geride kalmıştı.

Aşkım!

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

O gece Lale yatağında uzanırken uzun zamandır hiç olmadığı kadar mutluydu.

Gita ise kendi yatağında Dana'nın yanına kıvrılmış, gözünü bile kırpmadan karanlığa bakarak Lale'nin yanında uzandığı anları, Lale'nin öpücüklerini, vücudunun devam etmesi, daha ileri gitmesi için duyduğu özlemi yeniden yaşıyordu. Bir sonraki buluşmalarının hayalleri zihninde canlanırken yüzünü ateş bastı.

Schwarzhuber ve Cilka dört direkli bir karyolada birbirlerinin kolları arasında yatıyorlardı. Cilka hiçbir şey hissetmeden boşluğa bakarken Schwarzhuber'in elleri onun vücudunda dolaşıyordu. Genç kız uyuşmuş gibiydi.

Hoess, Auschwitz'deki özel yemek odasında, tek kişilik, zarif bir masada oturuyordu. Yemek şık porselenlerle servis edilmişti. 1932 Château Latour'yu kristal bir kadehe döktü. Şarabı kadehte çevirdi, kokladı, tadına baktı. Bu görevin stres ve sıkıntılarının hayatının küçük lükslerini gölgede bırakmasına izin vermeyecekti.

Baretski sarhoş bir halde sendeleyerek Auschwitz'deki kışlada yer alan odasına girdi. Kapıyı ayağıyla iterek kapattı, sendeleyerek ilerleyip yatağına yığıldı. Tabancasının olduğu

kemeri güçlükle çıkarıp karyolasının baş ucuna astı. Yatağına serilmiş halde yatarken tavandaki ışığın hâlâ açık olduğunu ve gözlerini rahatsız ettiğini fark etti. Başarısız bir kalkma girişiminin ardından el yordamıyla, beceriksiz hareketlerle silahını bulup kılıfından çıkardı. İkinci atışında inatçı ampulü söndürmeyi başardı. Sızarken tabancası elinden kayıp yere düştü.

•

Ertesi sabah Lale idari ofiste Bella'dan malzemelerini ve talimatlarını alırken Gita'ya göz kırptı. Ama Cilka'nın Gita'nın yanında başı öne eğik halde ve yine onu fark etmeden oturduğunu görünce gülümsemesi silindi. *Bu iş fazla uzun sürdü.* Gita'yı Cilka'nın derdinin ne olduğunu anlatmaya zorlamaya karar verdi. Dışarı çıkınca fena halde akşamdan kalma ve öfkeli bir Baretski'yle karşılaştı.

"Acele et. Bir kamyon bizi Auschwitz'e götürmek için bekliyor."

Lale onun peşinden kamyona doğru yürüdü. Baretski kabine geçip kapıyı kapattı. Lale de mesajı alıp kamyonun kasasına tırmandı. Orada Auschwitz yolculuğunu bir o yana, bir bu yana savrularak tamamladı.

Auschwitz'e varınca Baretski, Lale'ye kendisinin yatacağını, onun 10. Blok'a gitmesi gerektiğini söyledi. Lale bloku bulunca ön tarafta duran SS subayı tarafından arka tarafa yönlendirildi. Blokun Birkenau'dakilerden farklı olması dikkatini çekmişti.

Binanın arkasına dolaşınca gördüğü ilk şey arka avlunun bir kısmını çevreleyen tel örgü oldu. Lale bu alanda bir hareketlilik olduğunu neden sonra fark etti. Tel örgünün arkasındaki

manzara karşısında sendeleyerek ilerledi; düzinelerce çıplak kız, çoğu yerde yatıyor, bir kısmı oturuyor, bazıları ayakta duruyordu ama neredeyse hiçbiri kıpırdamıyordu. Lale felç olmuş halde bir nöbetçinin alana girdiğini, kızların arasında dolaştığını ve sol kollarını kaldırıp numara –muhtemelen Lale tarafından yapılmış dövmeler– aradığını gördü. Nöbetçi istediği kızı bulunca onu diğerlerinin arasından sürüklüyordu. Lale kızların yüzlerine baktı. İfadesiz. Sessiz. Birkaç tanesinin tel örgüye yaslanmış olduğunu fark etti. Auschwitz ve Birkenau'dakilerin aksine bu tel örgüye elektrik verilmemişti. Kendilerini yok etme seçeneği kızların elinden alınmıştı.

Arkasından biri, "Sen de kimsin?" diye sordu.

Lale döndü. Bir SS subayı blokun arka kapısından çıkmıştı. Lale çantasını yavaş hareketlerle havaya kaldırdı.

"Tätowierer."

"O zaman ne diye burada dikiliyorsun? İçeri gir."

Lale geniş bir odadaki bir masaya doğru ilerlerken beyaz önlüklü doktor ve hemşirelerin bir iki tanesi onu üstünkörü selamladı. Buradaki mahkûmlar insana benzemiyordu. Daha çok ustalarının terk ettiği kuklalar gibiydiler. Lale masanın arkasında oturan hemşireye yaklaştı ve çantasını havaya kaldırdı.

"Tätowierer."

Hemşire ona tiksintiyle baktı, küçümseyici bir gülümsemeyle ayağa kalkıp yürüdü. Lale onun peşinden gitti. Hemşire onu uzun bir koridordan geçirip geniş bir odaya soktu. Orada sıra olmuş elli kadar genç kız vardı. Sessizdiler. Odada ekşi bir koku vardı. Sıranın ön tarafında Mengele kızlardan birini muayene ediyordu. Kızın yüzünden sessiz gözyaşları süzülürken Mengele kaba hareketlerle kızın ağzını açtı, elleriyle önce kalçalarını, sonra memelerini yokladı. Muayenesini

tamamlayınca kıza sola geçmesini işaret etti. Reddedilmişti. Boşalan yere bir başka kız itildi.

Hemşire, Lale'yi Mengele'ye götürünce Doktor muayeneye ara verdi.

Lale'nin rahatsızlığından aleni bir zevk aldığını düşündüren pis bir sırıtışla, "Geç kaldın," dedi. Sol tarafında duran küçük kız grubunu işaret etti.

"Bunları tutacağım. Numaralarını yap."

Lale harekete geçti.

"Çok yakında Tätowierer, seni de alacağım."

Lale arkasına baktı ve işte oradaydı. Hastalıklı bir gülümsemeyle bükülen dudaklar. Bir kez daha içi ürperdi. Elleri titredi. Adımlarını hızlandırıp bir başka hemşirenin kimlik kartlarıyla hazır beklediği küçük masaya yürüdü. Hemşire, Lale'ye masada yer açtı. Lale ellerinin titremesini durdurmaya çalışarak aletlerini ve mürekkep şişelerini dizdi. Karşısına başka bir korku dolu kızı almış, ellerini saçlarında ve memelerinin üstünde dolaştıran Mengele'ye baktı.

Doktor'un kıza, "Korkma, canını yakmayacağım," dediğini duydu.

Lale kızın korkudan titremesini seyretti.

"Sakin ol, sakin ol. Güvendesin, burası bir hastane. Burada insanlarla ilgileniyoruz."

Mengele yakındaki bir hemşireye döndü. "Bu küçük, güzel şey için bir battaniye getirin."

Sonra tekrar kıza döndü. "Sana iyi bakacağım."

Kız Lale'nin olduğu tarafa gönderildi. Lale başını öne eğdi ve yanındaki hemşirenin gösterdiği sayıları kızın koluna aktarma işine girişmeye hazırlandı.

İşi bitince, binadan çıkarken bir kez daha tel örgülü alana baktı. Boştu. Dizlerinin üstüne inip öğürdü. Hiçbir şey çıkmadı, vücudundaki tek sıvı gözyaşlarıydı.

•

O gece Gita blokuna dönünce aralarına yeni mahkûmların katıldığını öğrendi. Eski sakinler yeni gelenleri tatsız bakışlarla süzüyorlardı. Ne onları bekleyen dehşeti konuşmak ne de istihkaklarını paylaşmak istiyorlardı.

"Gita. Sen misin Gita?" diye seslendi cılız bir ses.

Gita çoğu ondan yaşça daha büyük görünen kadınlardan oluşan gruba yaklaştı. Çalışabilir durumdaki gençleri barındıran Birkenau'da ileri yaştaki kadınlara nadiren rastlanırdı. Bir kadın kollarını uzatarak öne çıktı. "Gita, benim, komşunuz Hilda Goldstein."

Gita kadına baktı ve bir anda geldiği kasabadan, Vranov nad Topl'ou'dan komşusu olan kadını tanıdı. Onu son gördüğü halinden çok daha solgun ve zayıf görünüyordu.

Anılar geçmişten kokular, dokular ve anlık görüntülerle Gita'nın zihnine aktı. Tanıdık bir kapı eşiği, tavuk suyuna çorba kokusu, mutfak lavabosunun yanında duran çatlamış bir sabun, ılık yaz gecelerinin neşeli sesleri, annesinin kolları.

"Bayan Goldstein." Gita kadına yaklaşıp elini tuttu. "Sizi de almışlar."

Kadın başını salladı. "Bir hafta kadar önce hepimizi aldılar. Diğerlerinden ayrılıp bir trene bindirildim."

Anlık bir umut. "Annemler ve kız kardeşlerim de sizinle mi?"

"Hayır, onları aylar önce aldılar. Anneni, babanı ve kız kardeşlerini. Erkek kardeşlerin gideli uzun zaman oluyor. Annen onların direnişe katıldığını söylemişti."

"Nereye götürüldüklerini biliyor musunuz?"

Bayan Goldstein başını öne eğdi. "Üzgünüm. Bize onların... onların..."

Gita yere yığılırken Dana ve Ivana yanına koştular ve yere oturup ona sımsıkı sarıldılar. Bayan Goldstein konuşmayı sürdürdü. "Çok üzgünüm, çok üzgünüm." Dana ve Ivana ağlayarak, kupkuru gözlerle oturan Gita'ya sarıldılar. Ona dilleri döndüğünce başsağlığı dilemeye çalışıyorlardı. Gitmişlerdi. Anılar bir anda kesildi. Gita içinde korkunç bir boşluk hissetti. Arkadaşlarına döndü ve titrek bir sesle, kesik kesik sordu: "Sizce ağlasam olur mu? Birazcık?"

"Seninle dua etmemizi ister misin?" diye sordu Dana.

"Hayır, birkaç damla gözyaşı. Bu katillerin benden daha fazlasını almasına izin vermeyeceğim."

Ivana ve Dana gözyaşlarını giysilerinin kollarına silerken Gita'nın yüzünden sessiz gözyaşları süzülmeye başladı. İkisi bu kez sırayla Gita'nın gözyaşlarını sildi. Gita sahip olduğunu kendisinin de bilmediği bir güçle ayağa kalkıp Bayan Goldstein'a sarıldı. Çevresinde bu keder anına tanıklık edenlerin onayını hissediyordu. Onu hiç konuşmadan seyrederlerken kendi ailelerine ne olduğunu bilmeyen diğerleri umutsuzluklarının karanlığına gömülmüşlerdi. İki grup –uzun süredir orada olanlar ve yeni gelenler– yavaş yavaş kaynaştı.

•

Akşam yemeğinden sonra Gita, Bayan Goldstein'la birlikte oturdu. Bayan Goldstein ona mahallelerinden haberler aktardı, mahallelerinin nasıl yavaş yavaş, aile aile parçalandığını anlattı. Toplama kamplarıyla ilgili hikâyeler kulaktan kulağa yayılıyordu. Toplama kamplarının ölüm fabrikalarına dönüştüğünden haberleri yoktu ama insanların geri dönmediğini biliyorlardı. Buna rağmen komşu bir ülkeye sığınmak üzere evlerini terk edenlerin sayısı çok azdı. Gita, Bayan Goldstein'ın işe koşulması durumunda fazla dayanamayacağını anlamıştı. Gita'dan çok daha yaşlı, fiziksel ve duygusal açıdan kırık döküktü.

Ertesi sabah Gita bir iyilik istemek için kapolarına yaklaştı. Bayan Goldstein ağır işten sakınılabilir ve günü blokta geçirebilirse Lale'den kapoya istediği bir şeyi ayarlamasını rica edecekti. Ona Bayan Goldstein'ın her gece tuvalet kovalarını boşaltmasını önerdi; bu görev normalde her gün kaponun seçtiği bir kişiye, genellikle hakkında kötü konuştuğunu düşündüklerine veriliyordu. Kaponun ücreti bir pırlanta yüzük oldu. Lale'nin hazine sandığı hakkında söylentiler duymuştu. Anlaşmaya vardılar.

•

Sonraki birkaç hafta boyunca Lale her gün Auschwitz'e gitti. Beş krematoryum tam kapasite çalışıyor olsa da dövmesi yapılacak mahkûm sayısı azalmıyordu. Lale, Auschwitz'deki idari binadan talimatlarını ve malzemelerini aldı. Birkenau'daki idare binasına gitmesine gerek olmadığı ve bunu yapacak zamanı da bulamadığı için Gita'yı görme fırsatını yakalayamıyordu. Ona iyi olduğu mesajını göndermek istiyordu.

Baretski iyi, hatta şakacı bir ruh halindeydi; bir sırrı vardı ve Lale'den ne olduğunu tahmin etmesini istiyordu. Lale, Baretski'nin çocuksu oyununa ortak oldu.

"Hepimizi evlerimize mi gönderiyorsunuz?"

Baretski bir kahkaha atarak Lale'nin koluna bir yumruk indirdi.

"Yoksa terfi mi aldınız?"

"Dua et de terfi almayayım Tätowierer, yoksa başına benim kadar nazik olmayan biri musallat olabilir."

"Tamam, pes ediyorum."

"O zaman ben söyleyeyim. Önümüzdeki hafta birkaç gün boyunca hepinize fazladan istihkak ve battaniye verilecek. Kızıl Haç tatil kampınızı denetlemeye geliyor."

Lale kafasını zorladı. *Bu ne demek olabilir? Dış dünya sonunda burada olanları görecek mi?* Baretski'nin karşısında duygularını kontrol altında tutmaya çalıştı.

"Çok iyi olur. Sizce bu kamp, mahkûmiyet alanında insaniyet testini geçer mi?"

Lale, Baretski'nin beyninin içindeki çarkların döndüğünü görebiliyor, küçük tıkırtılarını neredeyse duyabiliyordu. Baretski'nin anlayış kıtlığını komik bulsa da gülümsemeye cesaret edemedi.

"Burada oldukları sürece karnınızı iyice doyurabileceksiniz. Daha doğrusu aranızdan görmelerine izin vereceklerimiz doyurabilecek."

"Yani kontrollü bir ziyaret olacak."

"Hiç aptala benziyor muyuz?" Baretski güldü.

Lale bu soruyu duymazlıktan geldi.

"Sizden bir şey rica edebilir miyim?"

"Rica etmek serbest," dedi Baretski.

"Gita'ya iyi ve Auschwitz'de meşgul olduğumu anlattığım bir not yazsam iletir misiniz?"

"Daha iyisini yaparım. Bunu ona bizzat söylerim."

"Teşekkürler."

Her ne kadar Lale'nin ve seçkin bir mahkûm grubunun birkaç gün boyunca fazladan istihkakı olsa da bir süre sonra bunun arkası kesildi. Lale, Kızıl Haç'ın kampa girdiğinden bile emin değildi. Baretski böyle bir şeyi pekâlâ uydurabilecek bir adamdı. Lale'nin Gita'ya mesajının iletildiğine inanmaktan başka şansı yoktu ama Baretski'nin bunu da doğrudan yapacağına hiç inanmıyordu. Beklemekten ve çalışmak zorunda kalmayacağı bir pazar gününün çok uzak olmadığını ummaktan başka seçeneği yoktu.

•

Sonunda Lale'nin işinin erken bittiği bir gün geldi. Kampların arasındaki yolu koşarak aştı ve Birkenau idari binasına tam çalışanlar çıkarken ulaştı. Sabırsızlıkla bekledi. Gita bugün neden en son çıkanlar arasında olmak zorundaydı ki? Sonunda Gita kapıda görününce Lale'nin kalbi yerinden oynadı. Hiç zaman kaybetmeden onu kolundan tutup binanın arka tarafına götürdü. Onu duvara yaslarken Gita tir tir titriyordu.

"Öldün sandım," diye kekeledi genç kız. "Seni bir daha göremeyeceğim sandım. Ben..."

Lale yüzünü Gita'nın yüzünde dolaştırdı. "Baretski'den mesajımı almadın mı?"

"Hayır, kimseden mesaj almadım."

"Hişşşt, tamam," dedi Lale. "Birkaç haftadır her gün Auschwitz'deyim."

"O kadar korktum ki..."

"Biliyorum. Ama geldim işte. Ve sana söylemem gereken bir şey var."

"Neymiş o?"

"Önce seni öpeyim."

Birbirlerine sımsıkı tutunarak tutkuyla öpüştükten sonra Gita onu itti.

"Ne diyecektin?"

"Güzel Gita'm. Beni büyüledin. Sana âşık oldum."

Bu sözleri söylemek için hayatı boyunca beklemiş gibi hissediyordu Lale.

"Neden? Neden böyle söyledin? Bana baksana. Çirkinim, pisim. Saçlarım... Eskiden çok güzel saçlarım vardı."

"Saçlarının bu halini seviyorum, gelecekteki halini de seveceğim."

"Ama bizim bir geleceğimiz yok."

Lale onu belinden sıkıca kavrayıp gözlerine bakmaya zorladı.

"Evet, var. Bizim bir yarınımız olacak. Buraya geldiğim gece, bu cehennemden sağ çıkacağıma yemin ettim. Sağ kalacağız ve istediğimiz zaman öpüşebileceğimiz, istediğimiz zaman sevişebileceğimiz bir hayat kuracağız."

Yanakları kızaran Gita gözlerini kaçırdı. Lale onun yüzünü tutup nazik bir hareketle kendine çevirdi.

"Nerede ve ne zaman istersek sevişebileceğiz. Beni duyuyor musun?"

Gita başını salladı.

"Bana inanıyor musun?"

"İnanmak istiyorum ama..."

"Aması yok. Bana inan. Şimdi, kapon merak etmeye başlamadan blokuna dönsen iyi olur."

Lale dönüp uzaklaşmaya hazırlanırken Gita onu kendine çekti ve tutkuyla öptü.

Öpüşmelerinin sonunda Lale, "Belki senden daha sık uzak kalmalıyım," dedi.

"Bunu aklından bile geçirme," diye karşılık verdi Gita onun göğsüne vurarak.

•

O gece arkadaşlarını yeniden gülümserken görüp rahat bir nefes alan Ivana ve Dana, Gita'yı soru yağmuruna tuttular.

"Ona ailenden bahsettin mi?" dedi Dana.

"Hayır."

"Ama neden?"

"Yapamam. Bunu konuşmak bana çok acı veriyor... Hem beni gördüğüne çok sevinmişti."

"Gita, seni bu kadar çok seviyorsa aileni kaybettiğini de bilmek, seni teselli etmek isteyecektir."

"Haklı olabilirsin Dana ama bunu ona söylersem ikimiz de üzüleceğiz ve ben birlikte geçirdiğimiz zamanın farklı olmasını istiyorum. Nerede olduğumu ve ailemin başına gelenleri unutmak istiyorum. Ve beni kollarına aldığı zaman sadece birkaç dakika için de olsa bunları unutuyorum. Gerçeklikten biraz olsun kaçmak istemem çok mu yanlış?"

"Hayır, hiç yanlış değil."

"Benim bir kaçış yolum, Lale'm olduğu için üzgünüm. Aynısını bütün kalbimle sizin için de diliyorum, biliyorsunuz."

"Ona sahip olduğun için çok seviniyoruz," dedi Ivana.

"Birimizin birazcık mutlu olması bile bize yetiyor. Mutluluğunu bizimle paylaşıyorsun ve bu bize yetiyor," dedi Dana.

"Ama sakın bizden sır saklama, olur mu?" dedi Ivana.

"Sır yok," diye karşılık verdi Gita.

"Sır yok," dedi Dana da.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ertesi sabah Lale idari binaya girdi ve ön bürodaki Bella'ya yaklaştı.

"Lale, nerelerdeydin?" dedi Bella içten bir gülümsemeyle. "Başına bir şey geldi sandık."

"Auschwitz."

"Ah, daha fazlasını söylemene gerek yok. Malzemelerin azalmış olmalı. Sen burada bekle, ben stokunu tazeleyeyim."

"Çok fazla olmasın Bella."

Bella, Gita'ya doğru baktı. "Elbette. Yarın yine gelmeni sağlamalıyız."

"Beni çok iyi tanıyorsun küçük Bella. Teşekkürler."

Bella malzemelerini almaya gidince Lale masaya yaslanıp Gita'ya baktı. Gita'nın onun içeri girdiğini gördüğünü ama görmezlikten geldiğini ve başını kaldırmadığını biliyordu. Gita parmağını dudaklarının üstünde dolaştırdı. Lale arzuyla doldu.

Ayrıca Gita'nın yanındaki sandalyenin, Cilka'nın sandalyesinin boş olduğunu da fark etmişti. Kendine bir kez daha ona neler olduğunu mutlaka öğrenmesi gerektiğini hatırlattı.

Yeni mahkûmlarla dolu bir kamyonun geldiğini gördüğü için ofisten çıkınca doğruca ayıklama alanına yürüdü. Masasını kurarken Baretski belirdi.

"Seni görmek isteyen biri var Tätowierer."

Lale daha kafasını kaldırmadan fısıltı seviyesindeki tanıdık sesi duydu.

"Merhaba Lale."

Eskisinden daha zayıf, kamburu çıkmış bir Leon, solgun bir yüzle Baretski'nin yanında duruyordu, bir ayağını diğerinin önüne uzatmıştı.

"Hasret gidermeniz için ikinizi baş başa bırakayım." Baretski gülümseyerek uzaklaştı.

"Leon, aman Tanrım, yaşıyorsun." Lale arkadaşına sarılmak için öne atıldı. Gömleğinin altından genç adamın kemiklerini tek tek hissetmişti. Onu bir kol boyu mesafede tutup dikkatle inceledi.

"Mengele. Mengele miydi?" Leon başını sallamakla yetindi. Lale ellerini arkadaşının bir deri bir kemik kalmış kollarından aşağı kaydırıp yüzüne dokundu.

"Piç kurusu. Bir gün bunun hesabını verecek. Burada işim biter bitmez sana bol bol yiyecek bulabilirim. Çikolata, sosis... Ne istersin? Seni şişmanlatacağım."

Leon cılız bir gülümsemeyle, "Teşekkürler Lale," dedi.

"O piçin mahkûmları aç bıraktığını biliyordum. Bunu sadece kızlara yapıyor sanmıştım."

"Keşke sadece bu olsa."

"Ne demek istiyorsun?"

Leon, Lale'nin gözlerinin içine baktı. "Lanet olası hayalarımı kesip aldı, Lale," dedi güçlü ve düz bir sesle. "Hayaların alınınca nedense iştahın da kesiliyor."

Lale dehşet içinde geri çekildi ve yaşadığı şoku Leon'a göstermemek için gözlerini kaçırdı. Leon yerde odaklanacak

bir şey ararken hıçkırmamak için kendini zor tutuyor ve sesini bulmaya çalışıyordu.

"Üzgünüm, bunu bu şekilde söylememeliydim. Teklifin için sağ ol. Sana minnettarım."

Lale öfkesini kontrol etmeye çalışarak derin derin soludu. Fırlayıp gitmemek, arkadaşına karşı işlenen suçun intikamını almamak için kendini zor tutuyordu.

Leon boğazını temizledi. "İşimi geri alma şansım var mı?"

Lale'nin yüzü bir anda ısındı. "Elbette. Geri dönmene sevindim ama gücünü topladığından emin misin?" dedi. "Neden benim odama gitmiyorsun? Çingenelerden seni durduran olursa onlara arkadaşım olduğunu ve seni benim gönderdiğimi söylersin. Yatağın altında erzak bulacaksın. İşim bitince ben de gelirim."

Kıdemli bir SS subayı onlara yaklaşıyordu.

"Şimdi git, çabuk."

"Çabuk olmak şu anda yapabileceğim bir şey değil."

"Özür dilerim."

"Sorun değil. Gittim. Sonra görüşürüz."

Subay, Leon'un arkasından baktı ve biraz önce meşgul olduğu işe –kimin yaşayacağını, kimin öleceğini saptama görevi– geri döndü.

•

Ertesi gün Lale idari ofise gittiğinde o gün izinli olduğunu öğrendi. O gün ne Auschwitz'e ne Birkenau'ya sevkiyat gelecekti ve Herr Doktor'dan da yanında olması için bir talep gelmemişti. Lale sabahı Leon'la geçirdi. Gücünü geri kazanınca

onunla çalışmaya başlayacağı bilgisine dayanarak, 7. Blok'taki eski kaposuna Leon'u bloka tekrar alması için rüşvet vermişti. Roman arkadaşlarına ve dağıtması için Gita'ya vermeyi planladığı yiyeceği ona verdi.

Lale, Leon'dan ayrılırken Baretski seslendi: "Tätowierer, nerelerdesin? Seni arıyorum."

"Bana bugün izinli olduğum söylendi."

"Pekâlâ, artık değilsin. Gel, işimiz var."

"Çantamı almalıyım."

"Bu iş için aletlerine ihtiyacın olmayacak. Gel."

Lale koşar adımlarla Baretski'yi takip etti. Krematoryumlardan birine doğru yürüyorlardı.

Baretski'ye yetişti. "Nereye gidiyoruz?"

Baretski, "Endişelendin mi yoksa?" diyerek güldü.

"Siz olsanız endişelenmez miydiniz?"

"Hayır."

Lale'nin göğsü sıkışmıştı, sık sık nefes alıp veriyordu. Kaçmalı mıydı? Kaçarsa Baretski'nin silahını ona doğrultacağından emindi. Ama zaten bir şey fark eder miydi? Mermiyi fırınlara yeğlerdi.

Üç numaralı krematoryuma çok yaklaşmışken Baretski, Lale'nin telaşına son vermeye karar verdi. Adımlarını yavaşlattı.

"Endişelenme. Şimdi ikimizin de başı belaya girip kendimizi fırınlarda bulmadan acele et."

"Benden kurtulmuyor musunuz?"

"Henüz değil. Galiba burada aynı numarayı taşıyan iki mahkûm varmış. Bizden onlara bakmamız istendi. Dövmeyi ya sen ya da şu hadım yapmış olmalı. Bize hangisinin hangisi olduğunu söylemen gerek."

Kırmızı tuğla bina bütün ihtişamıyla karşılarında yükseliyordu. Geniş pencereler krematoryumun amacını saklıyor, bacaların boyutları dehşet verici gerçeği doğruluyordu. Onları kapıda karşılayan iki SS subayı Baretski'yle şakalaşırken Lale'yi yok saydı. Binanın içindeki kapalı kapıları işaret ettiler. Baretski ve Lale o tarafa yürüdüler. Lale, Birkenau'nun ölüme uzanan yolunun bu son kısmında çevresine baktı. Dünyada hiç kimsenin gönüllü olmayacağı bir işi –ölüleri gaz odalarından çıkarıp fırına atma– yerine getirmek için hazır bekleyen, yenilgiye uğramış sonderkommandoları* gördü. Adamlarla göz teması kurmaya, onlara kendisinin de düşman için çalıştığını anlatmaya çalıştı. O da kendisiyle aynı kaderi paylaşan insanların tenlerini lekelemek kaydıyla mümkün olduğunca uzun süre sağ kalmayı seçmişti. Adamların hiçbiri onunla göz teması kurmadı. Diğer mahkûmların bu adamlar ve ayrıcalıklı konumları hakkında söylediklerini duymuştu; ayrı bir yerde barındırılıyordu, fazladan istihkakları vardı ve sıcak tutacak giysilere, altında uyuyabilecekleri battaniyelere sahiptiler. Onların hayatı da Lale'ninkiyle paraleldi; bir an kampta oynadığı rol yüzünden ondan da nefret edildiği düşüncesiyle Lale'nin içi bulandı. Bu adamlara onlarla dayanışma içinde olduğunu ifade etmenin bir yolunu bulamadan yürümeye devam etti.

Geniş, çelik bir kapıya götürüldüler. Kapının önünde bir nöbetçi bekliyordu.

"Her şey yolunda, hiç gaz kalmadı. Onları fırınlara göndermemiz lazım ama siz doğru numaraları saptamadan bir şey yapamıyoruz."

---

* (Alm.) Nazi Almanya'sında imha kampı mahkûmlarından oluşan çalışma birimlerine verilen ad. (ç. n.)

Nöbetçi, Lale ve Baretski'ye kapıyı açtı. Lale sırtını olabildiğince dik tutarak Baretski'nin gözlerinin içine baktı ve elini soldan sağa doğru kaydırarak, "Önden buyurun," dedi.

Baretski bir kahkaha patlattı ve Lale'nin sırtına bir şaplak indirdi. "Hayır, sen önden buyur."

"Hayır, siz önden buyurun," diye tekrarladı Lale.

"Israr ediyorum Tätowierer."

SS subayı kapıyı ardına kadar açtı ve mağarayı andıran geniş odaya girdiler. İçerisi ölülerle, yüzlerce çıplak ölüle doluydu. Uzuvları çarpılmış bir halde, üst üste yığılmış ölüler. Açık kalmış ölü gözler. Genç, yaşlı erkekler, en altta çocuklar. Kan, kusmuk, idrar ve dışkı. Ölümün kokusu bütün alanı kaplamıştı. Lale nefesini tutmaya çalıştı. Ciğerleri yanıyordu. Dizlerinin bağı çözülecek gibi oldu. Arkasından Baretski'nin, "Siktir," dediğini duydu.

Bir sadistin ağzından dökülen bu tek kelime, Lale'nin içinde boğulduğu insanlık dışı kuyuyu daha da derinleştirdi.

"Şu taraftan," dedi bir subay. Baretski ve Lale odanın iki erkek ölünün yere yan yana yatırıldığı tarafına yürüdüler. Subay, Baretski'yle konuşmaya başladı. Baretski ilk kez ne diyeceğini bilemediği için Lale'nin Almanca anladığını işaret etti.

"İkisinde de aynı numara var. Bu nasıl mümkün olabilir?" dedi subay.

Lale başını iki yana sallayıp omuz silkmekle yetindi. *Ben nereden bileyim?*

"Şunlara iyice bak. Hangisi doğru?" diye çıkıştı subay.

Lale eğildi ve kollardan birini tuttu. Diz çökmek için bir nedeninin olmasına minnettardı, bu sayede dengesini sağlayabilmeyi umdu. Tuttuğu koldaki numaraya dikkatle baktı.

"Ya diğeri?" diye sordu.

Diğer adamın kolu kaba bir hareketle önüne uzatıldı. Lale iki numarayı da dikkatle inceledi.

"Şurayı görüyor musunuz? Bu üç değil, sekiz. Rengi kısmen solmuş ama aslında sekiz."

Nöbetçi iki soğuk kola doğru numaraları karaladı. Lale izin beklemeden ayağa kalkıp binadan çıktı. Baretski arkasından yetişti ve Lale iki büklüm halde derin derin nefes alıp verirken bir iki dakika bekledi.

"İyi misin?"

"Hayır, hiç iyi değilim. Sizi *alçak herifler.* Daha kaçımızı öldüreceksiniz?"

"Üzgünsün. Bunu anlayabiliyorum."

Baretski daha çocuktu, eğitimsiz bir çocuk. Ama nasıl olurdu da az önce gördüğü insanlar için hiçbir şey hissetmezdi? Ölümün yüzlerine ve çarpılmış vücutlarına kazınan acısını nasıl göremezdi?

"Haydi gidelim," dedi Baretski.

Lale kendini doğrulmaya ve Baretski'nin yanında yürümeye zorlasa da ona bakamıyordu.

"Biliyor musun Tätowierer? Bahse girerim bugüne dek bir fırına girip geri çıkabilen tek Yahudi sensindir."

Gürültülü bir kahkaha attı, Lale'nin sırtına vurdu ve hızlanıp önüne geçerek uzaklaştı.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Lale kararlı adımlarla blokundan çıkıp yerleşkenin diğer tarafına yürüdü. Tüfeklerini çekmiş iki SS subayı yanına yaklaştı. Lale hız kesmeden çantasını havaya kaldırdı.

"Politische Abteilung!"

Tüfekler indirildi ve Lale tek kelime daha etmeden yola devam etti. Kadınlar kampına girdi, doğruca 29 numaralı blokun yolunu tuttu. Orada duvara yaslanmış halde duran, canı sıkkın kapoyla karşılaştı. Sorumlu olduğu mahkûmlar işlerinin başındaydı. Lale çantasından bir kalıp çikolata çıkarıp ona yaklaşırken yerinden bile kıpırdamadı. Baretski tarafından Tätowierer'in 34902 numaralı mahkûmla ilişkisine karışmaması konusunda uyarıldığı için rüşvetini sorgulamadan aldı.

"Lütfen Gita'yı getir bana. İçeride bekleyeceğim."

Kapo çikolatayı dolgun göğüslerinin yanına sakladıktan sonra idari binanın yolunu tuttu. Lale içeri girip kapıyı arkasından kapattı. Çok beklemesi gerekmedi. İçeri dolan gün ışığı –kapı açılmıştı– ona Gita'nın geldiğini haber verdi. Gita onu yarı karanlıkta, başı öne eğik beklerken buldu.

"Sen!"

Lale ona doğru bir adım attı ama Gita bir adım geri çekilip sırtını kapıya yasladı, gerginliği her halinden belliydi.

"İyi misin sen? Gita, benim."

Lale ona doğru bir adım attı ve kızın gözle görülür biçimde titrediğini görünce şaşırdı.

"Bir şey söyle Gita."

"Sen... sen..." dedi Gita.

"Evet, benim, Lale." Lale onun iki bileğini birden sıkıca tuttu.

"SS karşısına dikilince insanın aklından neler geçtiği konusunda bir fikrin var mı senin?"

"Gita..."

"Bunu nasıl yapabildin? SS'in beni almasına nasıl izin verdin?"

Lale afallamıştı. Gita'nın bileklerini tutan ellerini gevşetince genç kız ellerini ondan kurtarıp arkasını döndü.

"Çok özür dilerim. Seni korkutmak istememiştim. Ben sadece kaponuzdan seni buraya getirmesini rica ettim. Seni görmem gerekiyordu."

"SS'in götürdüğü insanları bir daha gören olmuyor. Anlıyor musun? Ölüme götürüldüğümü sandım ve tek düşünebildiğim sendin. Arkadaşlarımı bir daha göremeyebileceğimi ya da gidişime tanık olduğu için kim bilir ne kadar üzülen Cilka'yı değil, seni bir daha göremeyebileceğimi düşündüm. Ve işte karşımdasın."

Lale utanmıştı. Bencilce ihtiyacı biricik aşkının bu sıkıntıyı yaşamasına neden olmuştu. Gita birden yumruklarını kaldırıp üstüne atıldı. Tam Lale'ye çarpacağı anda genç adam ellerini uzattı. Gözlerinden yaşlar inerken Gita, Lale'nin göğsüne vurdu. Lale hiç sesini çıkarmadan onun vurmaktan vazgeçmesini bekledi. Sonra yavaşça Gita'nın yüzünü kaldırdı, gözyaşlarını silip onu öpmek için eğildi. Tam dudak-

ları buluşacakken Gita geri çekilip ona ters ters baktı. Lale genç kızın ona geri dönmesi için kollarını açtı. İsteksizliğini görünce kollarını indirdi. Gita bir kez daha üstüne atıldı ve bu kez onu gömleğinin önünü yırtarcasına açmaya çalışarak duvara çarptı. Şaşıran Lale onu kol mesafesinde tutmaya çalıştı ama besbelli Gita'nın onu dinlemeye hiç niyeti yoktu. Gita vücudunu onunkine bastırıp Lale'yi vahşice öpmeye başladı. Lale onu kalçalarından tutup kaldırınca genç kız bacaklarını onun beline sardı ve onu dudaklarını ısıracak kadar büyük bir açlıkla öpmeye devam etti. Lale aldığı kan tadına rağmen öpüşmeyi bırakmadı ve Gita'yı yakındaki bir ranzaya taşıdı. Birbirlerinin giysilerini parçalarcasına soyarak yatağa devrildiler. Sevişmeleri umutsuzca ve tutkuluydu. Çok uzun süredir biriken ihtiyaçları artık inkâr edilemez bir boyuta gelmişti. Bu sevişmeyle birbirlerine bağlılıklarını mühürlemiş oldular ve Lale ondan başkasını sevemeyeceğini anladı. Ne kadar uzun sürerse sürsün, Gita'ya verdiği "ne zaman ve nerede isterseler sevişecek kadar özgür olma" sözünü tutana dek, bin gün de olsa dayanma azmine kavuşmuştu.

Bitkin bir halde birbirlerinin kolları arasında yattılar. Gita uyuyakalınca Lale uzunca bir süre onu seyretti. Aralarındaki fiziksel kavga yerini Lale'nin içinde kabaran bir kargaşaya bırakmıştı. *Burası bize ne yaptı böyle? Bizi neye dönüştürdü? Daha ne kadar dayanabiliriz buna? Gita bugün her şeyin bittiğini sanmış. Bu acıya ben neden oldum. Bunu bir daha asla yapmamalıyım.*

Dudağına dokundu ve yüzünü buruşturdu. Karamsarlığı bir anda silindi, acının kaynağını hatırlayıp gülümsedi. Gita'yı usulca öperek uyandırdı.

"Hey," diye fısıldadı.

Gita yüzükoyun döndü ve ona endişeyle baktı. "Sen iyi misin? Biraz şey görünüyordun, nasıl desem?.. İçeri girdiğimde

altüst olmuş haldeydim ama şimdi düşünüyorum da sen de korkunç görünüyordun."

Lale gözlerini kapattı ve derin bir iç çekti.

"Ne oldu?"

"Cehenneme bir adım daha attım ama geri çıkma şansım oldu diyelim."

"Bir gün bunu bana anlatır mısın?"

"Muhtemelen hayır. Beni zorlama Gita."

Gita başını salladı.

"Sanırım Cilka ve diğerlerinin iyi olduğunu görmesi için ofise dönsen iyi olur."

"Hımmm, ben sonsuza dek burada, seninle kalmak istiyorum."

"Sonsuzluk uzun bir zaman."

"Yarına kadar da olabilir," dedi Gita.

"Hayır, olmaz."

Gita yanakları pembeleşirken başını çevirdi ve gözlerini kapattı.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Lale.

"Dinliyorum. Duvarları."

"Ne diyorlar?"

"Hiç."

"Ağır ağır nefes alıp veriyorlar, sabahları buradan çıkıp akşamları geri dönmeyenler için ağlıyorlar."

"Ama senin için ağlamıyorlar aşkım."

"Bugün ağlamıyorlar. Artık bunu biliyorum."

"Ya da yarın. Hiçbir zaman senin için ağlamayacaklar. Şimdi işinin başına dönme zamanı."

Gita top gibi kıvrıldı. "Önce sen gitsen? Giysilerimi bulmalıyım."

Lale onu bir kez daha öptükten sonra eğilip giysilerini topladı. Giyindi ve çıkmadan önce Gita'yı bir kez daha öptü. Blokun önünde kapo az önceki yerini almıştı.

"Daha iyisin ya Tätowierer?"

"Evet, teşekkürler."

"Çikolata çok lezzetliydi. Sosisi de severim."

"Elimden geleni yapacağım."

"Bence de öyle yap Tätowierer. Görüşürüz."

ON ALTINCI BÖLÜM
MART 1944

Kapının tıklatılması Lale'yi derin bir uykudan uyandırdı. Kapıyı kısmen Roman çocuklardan birini görmeyi bekleyerek, çekinerek açtı. Ama eşikte aleni bir korku içinde bir sağa, bir sola bakan iki genç adam duruyordu.

"Ne istiyorsunuz?" diye sordu Lale.

Biri Lehçe, "Sen Tätowierer misin?" diye sordu.

"Kimin sorduğuna bağlı."

"Tätowierer'e ihtiyacımız var. Bize burada yaşadığı söylendi," dedi diğer genç.

"Bebekleri uyandırmadan içeri girin."

Lale kapıyı delikanlıların arkasından kapattı ve yatağa oturmalarını işaret etti. İkisi de uzun boylu ve zayıftı, birinin yüzünde çiller vardı.

"Tekrar ediyorum, ne istiyorsunuz?"

"Bir arkadaşımız var," diye kekeledi çilli oğlan.

Lale sözünü kesti. "Hangimizin yok ki?"

"Arkadaşımızın başı belada."

"Hangimizin değil?"

İki genç adam söze devam edip etmemeye karar vermeye çalışır gibi birbirlerine baktılar.

"Özür dilerim. Devam edin."

"Yakalandı, öldürülmesinden korkuyoruz."

"Ne yaparken yakalandı?"

"Şey, geçen hafta firar etti ve onu yakalayıp buraya geri getirmişler. Sizce ona ne yaparlar?"

Lale kulaklarına inanamıyordu.

"Buradan kaçmayı nasıl başardı ve yakalanma aptallığını nasıl etti?"

"Tam hikâyeden emin değiliz."

"Pekâlâ, muhtemelen yarın sabah ilk iş asılacaktır. Gerçekten başarmak şöyle dursun, kaçmayı denemenin cezası bile bu."

"Hiçbir şey yapamaz mısınız? İnsanlar ona yardım edebileceğinizi söylüyorlar."

"Fazladan yiyeceğe ihtiyacınız varsa size yardımcı olabilirim ama hepsi bu kadar. Delikanlı şu anda nerede?"

"Dışarıda."

"Bu binanın önünde mi?"

"Evet."

"Tanrı aşkına, onu hemen içeri sokun," dedi Lale kapıyı açarak.

Gençlerden biri dışarı çıktı ve çok geçmeden yanında korkudan tir tir titreyen, başı öne eğik bir genç adamla geri geldi. Lale yatağı işaret etti. Delikanlı oturdu. Gözleri ağlamaktan şişmişti.

"Arkadaşların bana kaçtığını söylediler."

"Evet, efendim."

"Bunu nasıl yaptın?"

"Şey, dışarıda çalışıyordum ve nöbetçiden tuvaletimi yapmak için izin istedim. Bana ağaçlığa gitmemi söyledi çünkü koku duymak istemiyordu. Daha sonra birlikte çalıştığım grubun yanına döndüğümde yürümeye başlamışlardı. Arkalarından koşarsam nöbetçilerden biri tarafından vurulurum diye korktum ve ormana geri yürüdüm."

"Ve?" dedi Lale.

"Şey, ne yapayım? Yürümeye devam ettim. Sonra yiyecek çalmak için bir köye girince yakalandım. Açlıktan ölüyordum. Askerler dövmemi görüp beni buraya getirdiler."

"Ve yarın sabah ilk iş seni asacaklar, değil mi?"

Delikanlının başı önüne düştü. Lale onun ertesi sabah boynundaki ilmik sıkılarak canı alındığında da böyle görüneceğini düşündü.

"Bize yardım etmenizin bir yolu var mı Tätowierer?"

Lale küçük odanın içinde volta atmaya başladı. Delikanlının kolunu açıp numarasına baktı. *Benimkilerden.* Tekrar volta atmaya döndü. Delikanlı sessizce oturuyordu.

"Burada kalın," dedi çantasını kapıp aceleyle odadan ayrılırken.

Spot ışıklar öldürecek birini arayan vahşi gözler gibi yerleşkeyi tarıyordu. Lale duvar diplerinden ayrılmadan idari binaya gitti ve içeri girdi. Ön büroda Bella'yı görünce rahat bir nefes aldı. Bella kafasını kaldırdı.

"Lale, burada ne arıyorsun? Sana verecek işim yok."

"Merhaba Bella. Sana bir şey sorabilir miyim?"

"Elbette, ne olursa. Bunu biliyorsun Lale."

"Bugün erken saatlerde buradayken bir sevkiyat yapılacağını duymuş olabilir miyim?"

"Evet, gece yarısından sonra başka bir kampa sevkiyat var."

"Kaç kişiler?"

Bella yakınında duran bir kâğıdı eline aldı. "Yüz isim var. Neden?"

"Numara değil, isim mi?"

"İsim, numaralandırılmamışlar. Daha bugün geldiler ve bir erkekler kampına gönderiliyorlar. Orada kimse numaralandırılmıyor."

"O listeye birini daha ekleyebilir miyiz?"

"Sanırım. Kimi? Seni mi?"

"Hayır, Gita'sız buradan ayrılmayacağımı biliyorsun. Başka biri, ne kadar az şey bilirsen o kadar iyi."

"Tamam, bunu senin için yaparım. Adı ne?"

"Lanet olsun," dedi Lale. "Hemen dönerim."

Kendine kızarak aceleyle odasına döndü. "Adın... adın ne?"

"Mendel."

"Mendel ne?"

"Özür dilerim, Mendel Bauer."

•

Lale ofise dönünce Bella daktiloda yazılmış listenin sonuna Mendel'i ekledi.

"Nöbetçiler diğerleri gibi daktiloda yazılmamış bir ismi sorgulamazlar mı?" diye sordu Lale.

"Hayır, bunu sorgulamayacak kadar tembeller. Buna karışmaları başlarına bir sürü iş çıkarır. O kişi her kimse ona kamyonun yüklendiğini görünce yerleşkede olmasını söyle."

Lale çantasından yakut ve pırlanta kakmalı bir yüzük çıkarıp Bella'ya uzattı. "Teşekkürler. Bu senin. Onu ister sakla, ister sat. O kişinin sevkiyata katılmasını sağlayacağım."

•

Lale odaya dönünce Mendel'in iki arkadaşını yataktan kaldırdı, çantasını alıp delikanlının yanına oturdu.

"Kolunu bana uzat."

Oğlanların meraklı bakışları altında numarayı bir yılana dönüştürmek için işe koyuldu. Dövme kusursuz değildi ama numarasını gizleyecek kadar iyiydi.

"Bunu neden yapıyorsun?" diye sordu oğlanlardan biri.

"Mendel'in gittiği yerde kimsenin numarası yokmuş. Numarasının görülmesi fazla sürmezdi ve cellatla randevusunu kaçırmaması için tekrar buraya postalanırdı."

İşini tamamlayınca onları izleyen diğer iki oğlana döndü. "Şimdi ikiniz blokunuza dönün ve dikkatli gidin. Bir gecede sadece bir kişiyi kurtarabilirim. Arkadaşınız yarın burada olmayacak. Gece yarısı gidiyor. Nereye gideceğini bilmiyorum ama gideceği yerde en azından hayatta kalma şansı olacak. Bunu anlıyor musunuz?"

Gençler kucaklaştılar ve birbirlerine bu kâbus son bulunca yeniden buluşmak için söz verdiler. Arkadaşları gidince Lale yeniden Mendel'in yanına oturdu.

"Gitme zamanı gelene kadar burada kal. Ben seni sevkiyata dâhil edeceğim, sonra kendi başınasın."

"Size nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum."

"Bir daha kaçmayı başarırsan sakın yakalanma. Bu bana yeter."

Bir süre sonra Lale yerleşkenin hareketlendiğine işaret eden sesler duydu.

"Haydi, gitme zamanı."

Gizlice dışarı çıkıp duvar diplerinden ayrılmadan yavaş yavaş ilerlediler ve delikanlıların yüklendiği iki kamyonu gördüler.

"Hızlı ol ve şu sıralardan birine ortasından girmeye çalış. Kendine yol aç ve sorulduğunda adını söyle."

Mendel hızlı adımlarla ilerleyip sıraya girmeyi başardı. Soğuktan korunmak ve yeni yılan dövmesini saklamak için kollarını vücuduna sardı. Lale nöbetçi askerin listede Mendel'i bulup kamyona bindirmesini seyretti. Motor çalıştırılıp kamyon hareket edince Lale de kimseye görünmeden odasına döndü.

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Sonraki aylar hepten zor geçti. Mahkûmlar çok farklı şekillerde can veriyordu. Çoğu hastalıklara, yetersiz beslenmeye ve soğuğa yenik düşüyordu. Birkaç tanesi elektrikli tel örgülere ulaşıp kendini öldürmüştü. Diğerleri elektrikli tele ulaşamadan nöbetçi askerler tarafından vurulmuştu. Gaz odaları ve krematoryumlar da fazla mesai yapıyor, Lale ve Leon'un çalışma istasyonu Auschwitz ve Birkenau'ya nakledilen on binlerce insanla dolup taşıyordu.

Lale ve Gita mümkün olduğunda pazar günleri görüşüyorlardı. O günlerde diğerlerinin arasına karışıp kaçamak dokunuşlarla hasret gideriyorlardı. Arada bir Gita'nın blokunda baş başa kalacak zamanı çalmayı başardıkları da oluyordu. Bu buluşmalar hayatta kalma ve Lale açısından ortak bir gelecek planlama kararlılıklarını güçlendiriyordu. Gita'nın kaposu Lale'nin taşıdığı yiyecekler sayesinde şişmanlamaya başlamıştı. Bazen Lale, Gita'yı uzun süre göremediğinde kapo, Gita'ya açıkça, "Erkek arkadaşın bir daha ne zaman gelecek?" diye soruyordu.

Bir pazar günü Lale'nin ısrarları üzerine Gita sonunda ona Cilka'nın başına gelenleri anlattı. "Cilka, Schwarzhuber'in oyuncağı oldu."

"Aman Tanrım. Bu ne kadar zamandır sürüyor?"

"Tam olarak bilmiyorum. Belki bir yıl, belki daha fazla."

"O herif ayyaş, sadist piçin teki," dedi Lale yumruklarını sıkarak. "Ona nasıl davrandığını tahmin edebiliyorum."

"Böyle söyleme! Bunu düşünmek bile istemiyorum."

"Cilka size birlikte geçirdikleri zamanlar hakkında ne anlatıyor?"

"Hiçbir şey. Sormuyoruz da. Ona nasıl yardım edeceğimi bilmiyorum."

"Cilka onu herhangi bir şekilde reddederse herif onu kendi elleriyle öldürür. Cilka'nın bunu zaten çözdüğünü tahmin ediyorum, aksi takdirde uzun zaman önce ölmüş olurdu. Hamile kalması en büyük tehdit."

"Sorun yok, kimse hamile falan kalmayacak. Bunun olması için âdet görüyor olmak lazım, biliyorsun. Bunu biliyorsun, değil mi?"

Lale biraz mahcup bir tavırla, "Şey, evet, biliyordum," dedi. "Ama bu konuştuğumuz bir şey değildi. Sanırım düşünemedim."

"Ne senin ne de o sadist piçin benim ya da Cilka'nın hamile kalmamızdan endişelenmesine gerek var. Tamam mı?"

"Beni onunla karşılaştırma. Cilka'ya bir kahraman olduğunu ve onu tanıdığım için gurur duyduğumu söyle."

"Kahraman ne demek? O bir kahraman falan değil," dedi Gita biraz sinirlenerek. "Sadece yaşamak istiyor."

"Ve bu onu kahraman yapar. Sen de bir kahramansın sevgilim. İkinizin de hayatta kalmayı seçmesi bu Nazi piçlerine karşı bir tür direniş. Yaşamayı seçmek bir meydan okuma, bir tür kahramanlıktır."

"Bu durumda sen ne oluyorsun?"

"Bana kendi insanlarımızın yıkımına katılma seçeneği sunuldu ve ben hayatta kalmak için bunu yapmayı seçtim. Sadece günün birinde bir fail ya da iş birlikçi olarak yargılanmamayı umabilirim."

Gita uzanıp onu öptü. "Benim için sen bir kahramansın."

Zaman hızla akıp gitmişti ve diğer kızların bloka dönmeye başlaması onları hazırlıksız yakaladı. Tamamen giyinik oldukları için Lale'nin çıkışı aksi takdirde olacağı kadar utanç verici olmadı.

"Merhaba. Selam. Dana, seni görmek ne güzel. Kızlar. Hanımlar," diyerek bloktan çıktı.

Blokun girişinde, her zamanki yerinde duran kapo, Lale'ye bakarak başını salladı.

"Diğerleri geldiğinde çıkmış olmalısın. Anlaşıldı mı Tätowierer?"

"Özür dilerim, bir daha olmayacak."

Lale canlı adımlarla yerleşkenin içinde ilerledi. Adını duyunca şaşırarak arkasını döndü. Victor'du bu. O ve diğer Polonyalı işçiler kampın çıkışına doğru yürüyorlardı. Victor ona yanına gelmesini işaret etti.

"Selam Victor. Yuri. Nasılsınız?"

"Görünüşe bakılırsa senin kadar iyi değiliz. Neler oluyor?"

Lale elini salladı. "Hiç. Yok bir şey."

"Senin için bir şeyler getirdik ama sana veremeyeceğimizi sanmıştık. Çantanda yer var mı?"

"Kesinlikle. Özür dilerim. Size daha önce uğramalıydım ama şey... meşguldüm."

Lale çantasını açtı, Victor da Yuri de içine bir şeyler koydular. Getirdiklerini çantaya sığdırmakta zorlandılar.

"Kalanını yarın getirmemi ister misin?" diye sordu Victor.

"Hayır, şimdi alayım, sağ ol. Yarın ödeme yapmaya gelirim."

Birkenau'daki on binlerce kız arasında SS'in Cilka gibi saçının uzun bırakılmasına izin verdiği bir kız daha vardı. Gita'yla aynı yaşlardaydı. Lale onunla hiç konuşmasa da onu arada bir görüyordu. Kız uçuşan sarı saçlarıyla göze çarpıyordu. Diğerleri kırpılmış kafalarını genellikle gömleklerinden yırttıkları eşarpların altına gizlemeye çalışırdı. Bir keresinde Lale, Baretski'ye kızın farkının ne olduğunu sordu. Saçlarının uzun bırakılmasına nasıl izin verilmişti?

"Bir gün kampa geldi," diye karşılık verdi Baretski. "Kumandan Hoess ayıklamanın başındaydı. Kızı gördü, güzel buldu ve saçlarına dokunulmamasını tembihledi."

Lale her iki kampta da şaşıracağı pek çok şeyle karşılaşmıştı ama Hoess'in kampa gelen yüz binlerce kız arasından birini güzel bulması kafasını gerçekten karıştırmıştı.

Lale pantolonunun içine tıktığı bir sosisle koşar adımlarla odasına dönerken bir köşeden döndü ve kampın tek "güzel" kızıyla karşı karşıya geldi, kız ona dik dik baktı. Lale o gün odasına rekor sürede ulaştı.

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

Bahar kışın en amansız iblislerini kovalamıştı. Havaların ısınması, onları tutsak edenlerin acımasız bir anda kapıldıkları acımasız isteklerin yanında kötü hava şartlarına dayanabilmeyi başaran herkese az da olsa umut vermişti. Baretski bile daha az duyarsız hareket ediyordu.

"Bir şeylere ulaşabildiğinden haberim var Tätowierer," dedi her zamankinden alçak sesle.

"Ne demek istediğinizi anlamadım."

"Bir şeylere ulaşabiliyorsun diyorum. Dışarıyla bağlantılarının olduğunu biliyorum."

"Bunu da nereden çıkardınız?"

"Bak, seni severim, tamam mı? Seni vurmadım, değil mi?"

"Bir sürü insanı vurdunuz."

"Ama seni vurmadım. Sen ve ben kardeş gibiyiz. Sana sırlarımı açmadım mı?"

Lale bu kardeşlik iddiasına kafa tutmamayı tercih etti.

"Siz konuşuyorsunuz. Ben dinliyorum."

"Bazen bana akıl verdin, ben de seni dinledim. Hatta kız arkadaşıma hoş şeyler yazmayı bile denedim."

"Bunu bilmiyordum."

"Artık biliyorsun," dedi Baretski samimi bir ifadeyle. "Şimdi beni dinle. Benim için getirmeyi denemeni istediğim bir şey var."

Lale birinin bu konuşmaya kulak misafiri olabileceğinden endişeliydi.

"Size söyledim..."

"Kız arkadaşımın doğum günü yaklaşıyor ve ona göndermek için bir naylon çorap bulmanı istiyorum."

Lale, Baretski'ye kulaklarına inanamayarak baktı.

Baretski ona gülümsedi. "Çorabı getir, seni vurmayayım." Güldü.

"Bir bakayım. Bu birkaç gün sürebilir."

"Fazla uzun sürmesin."

"Sizin için yapabileceğim başka bir şey var mı?" diye sordu Lale.

"Hayır, bugün izinlisin. Git, *Gita*'yla zaman geçir."

Lale'nin canı sıkıldı. Baretski'nin onun Gita'yla zaman geçirdiğini bilmesi yeterince kötü değilmiş gibi, o piçin, sevdiği kadının adını ağzına aldığını duymaktan nefret etmişti.

Baretski'nin önerisini yerine getirmeden önce Victor'u aramaya gitti. Sonunda Yuri'yi bulunca Victor'un hasta olduğunu, o gün işe gelmediğini öğrendi. Bunu duyduğuna üzüldüğünü söyleyip gitmek için arkasını döndü.

"Ben senin için bir şey yapabilir miyim?"

Lale arkasına döndü. "Bilmem. Özel bir isteğim var."

Yuri tek kaşını kaldırdı. "Belki ben sana yardımcı olabilirim."

"Naylon çorap. Bilirsin, kızların bacaklarına giydiği şeyden."

"Çocuk değim Lale. Naylon çorabın ne olduğunu biliyorum."

"Bana bir tane bulabilir misin?" Lale ona avucundaki iki pırlantayı gösterdi.

Yuri taşları aldı. "Bana iki gün ver. Sanırım sana yardım edebilirim."

"Teşekkürler Yuri. Babana geçmiş olsun dileklerimi ilet. Umarım en kısa zamanda iyileşir."

•

Bir hava aracının sesini duyduğunda Lale kadınlar kampına doğru yürüyordu. Kafasını kaldırınca küçük bir uçağın yerleşkenin üstünden alçaktan uçup geri döndüğünü gördü. Uçak Lale'nin Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetleri sembolünü tanıyabileceği kadar alçalmıştı.

Bir mahkûm, "Amerikalılar!" diye bağırdı. "Amerikalılar geldi!"

Herkes yukarı baktı. Birkaç kişi kollarını havaya sallayarak zıplamaya başlamıştı. Lale yerleşkeyi çevreleyen kulelere bakınca nöbetçilerin tetikte olduğunu, tüfeklerini kadın ve erkeklerin yaygara çıkardıkları yerleşkeye çevirdiklerini gördü. Mahkûmlardan bazıları sadece pilotun ilgisini çekmek için el sallıyor, diğerleri krematoryumu işaret ederek, "Bombalayın. Bombalayın!" diye haykırıyordu. Lale uçak ikinci kez üstlerinden geçip üçüncü tur için dönünce onlara katılmayı düşündü. Birçok mahkûm mesajlarını duyurmak için çaresizlik içinde krematoryumu işaret ederek oraya doğru koşuyordu. "Bombalayın! Bombalayın!"

Uçak Birkenau'nun üstünden üçüncü geçişinin ardından irtifa kazanıp uzaklaştı. Mahkûmlar bağırmayı sürdürdüler. Aralarında haykırışlarının duymazlıktan gelinmesi karşısında yıkılarak dizlerinin üstüne düşenler vardı. Lale en yakın binaya doğru geri çekilmeye başladı. Kıl payı. Kulelerden güvenli bir yere kaçma konusunda yavaş kalan düzinelerce insanın üstüne mermi yağıyordu.

Silaha sarılmış nöbetçilerle karşı karşıya kalan Lale, Gita'yla buluşmayı ayarlamaktan vazgeçti. Haykırışlar ve ağlamalarla karşılandığı blokuna döndü. Kadınlar kurşun yarası almış küçük kız ve oğlanları kucaklamıştı.

"Uçağı gördüler ve diğer mahkûmlara uyup yerleşkenin içinde koşmaya başladılar," dedi erkeklerden biri.

"Ben size nasıl yardım edebilirim?"

"Diğer çocukları içeri al. Bunu görmelerine gerek yok."

"Elbette."

"Teşekkürler Lale. Yaşlı kadınları sana yardıma göndereceğim. Ölüleri ne yapacağımızı bilmiyorum. Onları burada bırakamam."

"SS subaylarının ölüleri toplamaya geleceklerinden eminim." Söyledikleri kulağa fazla duyarsız gelse de Lale ağlamamak için kendini zor tutuyordu. Huzursuzca kıpırdandı. "Çok üzgünüm."

"Bize ne yapacaklar?" diye sordu adam.

"Hiçbirimizin kaderinde ne olduğunu bilmiyorum."

"Burada ölmek mi?"

"Elimden bir şey gelirse hayır ama bilmiyorum."

Lale küçük çocukları içeri sokmaya girişti. Bazıları ağlıyordu, bazıları ağlayamayacak kadar şaşkındı. Birkaç yaşlı kadın Lale'ye katıldı. Hayatta kalan çocukları blokun uzak bir

köşesine götürüp onlara hikâye anlatmaya koyuldular ama bu kez işe yaramadı. Çocukları teselli etmek mümkün değildi. Çoğu travmanın etkisiyle derin bir sessizliğe gömülmüştü.

Lale odasına gidip çikolata aldı ve Nadya'yla onu parçalara bölüp dağıttılar. Çocuklardan bazıları çikolata alırken diğerleri çikolataya onlara zarar verecek bir şeymiş gibi bakıyordu. Lale'nin elinden daha fazlası gelmiyordu. Nadya onu elinden tutup ayağa kaldırdı.

"Teşekkürler. Sen elinden geleni yaptın." Elinin tersiyle Lale'nin yanağını okşadı. "Şimdi git."

"Gidip erkeklere yardım edeyim," dedi sesi titreyen Lale.

Sendeleyerek dışarı çıktı. Orada erkeklerin minik ölüleri SS subaylarının götürmesi için bir araya toplamasına yardım etti. Yerleşkenin etrafına saçılmış ölüleri toplamaya başladıklarını görebiliyordu. Annelerden bazıları kıymetli evlatlarını vermeyi reddediyordu ve küçücük cansız bedenlerin annelerinin kollarından zorla koparıldığını görmek Lale'nin içini parçaladı.

"*Yisgadal veyiskadaş şmei rabbah* – ulu Tanrı'nın adı şereflensin ve mukaddes sayılsın..." Lale, Kadiş duasını fısıldadı. Romanların ölülerini nasıl ve hangi sözcüklerle onurlandırdıklarını bilmiyordu ama içinden bu ölümlere bildiği tek şekilde tepki vermek gelmişti. Uzun süre dışarıda oturup gökyüzüne baktı ve Amerikalıların ne gördüğünü, ne düşündüğünü merak etti. Erkeklerin çoğu artık sakin olmayan derin bir sessizlikle ona eşlik etti. Etrafları aşılmaz bir keder duvarıyla çevrilmişti.

Lale tarihi düşündü. 4 Nisan 1944. O hafta çalışma kâğıtlarında "nisan" kelimesini görmek onu sarsmıştı. Nisan, nisanın nesi vardı ki? Sonra fark etmişti. Üç hafta sonra buradaki ikinci yılını dolduracaktı. *İki yıl*. Bunu nasıl başarmıştı?

İnsanların pek çoğu artık nefes almazken o nasıl hâlâ hayattaydı? Kampa ilk geldiğinde ettiği yemini hatırladı. Hayatta kalacağına ve sorumlulara bunu ödeteceğine yemin etmişti. Belki, sadece belki uçaktakiler neler olduğunu anlamıştı ve yardım yoldaydı. Bugün ölenler için çok geç olacaktı ama belki de ölümleri tamamen boşuna olmayacaktı. *Bu düşünceye tutun. Yarın sabah yataktan çıkmak için bunu kullan. Ve ertesi sabah. Ve sonraki sabah.*

Gökyüzünde göz kırpan yıldızlar artık onu teselli etmiyordu. Ona hayatın nasıl olabileceği ile şu anki hali arasında yer alan derin uçurumu anımsatıyorlardı. Küçük bir çocukken herkes yattıktan sonra gece esintisinin yüzünü okşayıp uykusunu getirmesi için gizlice dışarı çıktığı ılık yaz gecelerini, genç kadınlarla parkta, göl kıyısında, binlerce yıldızın ışığında el ele yürüdüğü akşamları. Gece göğünün cenneti andıran çatısı Lale'ye kendini bildi bileli iyi gelirdi. *Ailem bir yerlerde aynı yıldızlara bakıp nerede olduğumu merak ediyor olmalı. Umarım onlar yıldızlarda benden daha fazla teselli bulabiliyorlardır.*

•

Lale yaşadığı Krompachy'de annesine, babasına ve kardeşlerine veda ettiğinde 1942 Mart'ının ilk günleriydi. İşinden ve Bratislava şehrindeki dairesinden bir önceki ekim ayında ayrılmıştı. Bu kararı hükümet için çalışan ve Yahudi olmayan eski bir arkadaşıyla uzun bir aradan sonra yaptığı görüşmeden sonra almıştı. Arkadaşı onu bütün Yahudi vatandaşlar için işlerin politik açıdan değiştiği konusunda uyarmış, Lale'nin şeytan tüyünün bile onu olacaklardan koruyamayacağını söylemiş ve arkadaşına onu infazdan kurtaracak bir iş teklifinde bu-

lunmuştu. Lale arkadaşının üstüyle buluştuktan sonra Slovak Ulusal Partisi'nin liderinin asistanlığını yapma teklifini kabul etmişti. SUP'nin parçası olmanın dinle alakası yoktu. Amaçları ülkeyi Slovakların elinde tutmaktı. Lale asker üniformasına çok benzeyen üniforması içinde birkaç hafta boyunca bütün ülkeyi dolaşıp bültenler dağıtmış, moral toplantılarında konuşmuştu. Parti özellikle gençleri birlik olmanın, Hitler'e karşı durmak ve bütün Slovaklara koruma sağlamak konusunda büsbütün başarısız olan hükümete meydan okumanın önemini anlatmaya çalışıyordu.

Slovakya'daki bütün Yahudilere halka açık yerlere çıkarken giysilerine sarı Davut Yıldızı takmaları emredilmişti. Lale bunu reddetmişti. Korkudan değil. Ama kendini bir Slovakyalı gibi görüyordu; gururlu, inatçı ve hatta düşününce dünyadaki yeri konusunda kibirli biri olarak. Yahudi olması bir tesadüftü ve daha önce ne yaptığıyla ya da kimlerle arkadaşlık ettiğiyle bir ilgisi olmamıştı. Konusu açılırsa Yahudi olduğunu belirtip önüne bakardı. Lale için tanımlayıcı bir özellik değildi bu. Hatta yatak odasında, bir restoranda ya da kulüpte olduğundan daha fazla konu olurdu.

1942 Şubat'ında Alman Dış İşleri Bakanlığı'nın Slovak hükümetinden Yahudileri iş gücü kaynağı olarak ülkeden göndermesini talep ettiği konusunda bir ön uyarı aldı. Ailesini ziyaret etmek için izin istedi, izni aldı ve ona partideki konumuna istediği zaman dönebileceği, oradaki konumunun emniyette olduğu söylendi.

Lale kendini hiçbir zaman saf biri olarak görmemişti. Avrupa'da yaşayan pek çok insan gibi, Hitler'in yükselişinden ve diğer küçük milletlere yaşattığı dehşetlerden endişe duyuyordu ama Nazilerin Slovakya'yı işgal edeceğini kabul edemiyordu. Buna ihtiyaçları yoktu ki. Hükümet onlara ne

isterlerse, ne zaman isterlerse veriyor ve hiç tehlike teşkil etmiyordu. Slovakya sadece rahat bırakılmak istiyordu. Ailesi ve arkadaşlarıyla akşam yemeklerinde veya bir araya geldiklerinde Yahudilerin başka ülkelerde maruz uğradıkları zulümleri tartışıyorlardı ama grup olarak Slovak Yahudilerin özellikle risk altında olduklarını düşünmüyorlardı.

•

Ve işte buradaydı. İki yıl geçmişti. Milliyetlerine değil, ırklarına göre tanımlanarak ikiye ayrılmış –Yahudiler ve Romanlar– bir topluluk içinde yaşıyorlardı ve bu, Lale'nin anlayamadığı bir şeydi. Uluslar ulusları tehdit edebilirdi. Güçleri vardı, orduları vardı. Ama çok sayıda kıtaya yayılmış bir ırk nasıl olurdu da tehdit olarak görülürdü? Lale ne kadar sürerse sürsün –uzun ya da kısa– ömrünün sonuna kadar bunu asla anlayamayacağını biliyordu.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

"Yoksa inancını mı kaybettin?" diye sordu Gita idari binanın arkasındaki yerlerinde başını yeniden Lale'nin göğsüne yaslarken. Cevabını görmek değil, duymak istediğinden bu soruyu sormak için özellikle bu anı seçmişti.

"Bunu neden sordun?" dedi Lale onun başını okşayarak.

"Çünkü bana kaybetmişsin gibi geliyor," dedi Gita, "ve bu beni üzüyor."

"Bu durumda sen inancını kaybetmemiş olmalısın?"

"Önce ben sordum."

"Evet, sanırım kaybettim."

"Ne zaman?"

"Buraya ilk geldiğim gece. Sana olanları, gördüklerimi anlattım. Merhametli bir Tanrı buna nasıl izin verebilir bilmiyorum. Ve o geceden sonra fikrimi değiştirecek hiçbir şey olmadı. Hatta tam aksi oldu."

"Bir şeye inanmalısın."

"İnanıyorum zaten. Sana ve bana, buradan çıkmaya ve birlikte kuracağımız hayata..."

"Biliyorum, nerede ve ne zaman istersek..." Gita derin bir iç çekti. "Ah, Lale, keşke."

Lale onu kendine çevirdi.

"Yahudi olmanın beni tanımlamasına izin vermeyeceğim. Bunu inkâr etmeyeceğim ama ben öncelikle insanım, sana âşık bir adamım."

"Peki ya ben inancımı korumak istiyorsam? Bu benim için önemliyse?"

"Bu konuda bana söz düşmez."

"Hayır, düşer."

Huzursuz bir sessizliğe gömüldüler. Lale, Gita'yı süzerken genç kız bakışlarını yere indirdi.

"Senin inancını korumanla hiçbir sorunum yok," dedi Lale kibarca. "Aslında bunun senin için anlamı büyükse ve seni yanımda tutacaksa inancını teşvik ederim. Buradan çıkınca seni inancının gereklerini yerine getirmeye teşvik ederim ve bebeklerimiz dünyaya gelince onlar da annelerinin inancına sahip olabilirler. Bu seni tatmin eder mi?"

"Bebekler mi? Çocuğum olur mu bilmiyorum. Sanırım içimde bir şeyler bozuldu."

"Buradan çıkıp seni biraz şişmanlatınca bebeklerimiz olacak, hem de çok güzel bebekler. Annelerine benzeyecekler."

"Teşekkürler aşkım. Bende geleceğe inanma isteği uyandırıyorsun."

"İyi. Yoksa bu bana soyadını ve nereli olduğunu söyleyeceğin anlamına mı geliyor?"

"Henüz değil. Sana dedim, buradan çıktığımız gün söyleyeceğim. Lütfen, bunu bana bir daha sorma."

•

Gita, Lale'den ayrıldıktan sonra Leon'u ve 7. Blok'tan birkaç kişiyi aramaya gitti. Güzel bir yaz günüydü ve fırsatı varken güneşin ve arkadaşlarının tadını çıkarmak istiyordu. Bloklardan birinin duvarına yaslanarak oturdular. Sohbetleri basitti. Siren sesi duyulunca Lale arkadaşlarıyla vedalaşıp kendi blokuna döndü. Binaya yaklaşırken bir sorun olduğunu hissetti. Roman çocuklar onu karşılamaya koşmak yerine o geçerken kenara çekiliyorlardı. Lale çocuklara laf attı ama ona cevap vermediler. Lale bunun nedenini odasının kapısını açtığı anda anladı. Şiltesinin altında duran değerli taşlar ve paralar yatağın üstüne serilmişti. İki SS subayı onu bekliyordu.

"Bunu bize izah eder misin Tätowierer?"

Lale'nin dili tutulmuştu.

Subaylardan biri Lale'nin çantasını elinden aldı, malzemelerini ve mürekkep şişelerini yere boşalttı. Sonra zuladaki ganimetlerini çantaya doldurdular. Tabancalarını Lale'ye doğrultup yürümesini işaret ettiler. Lale kendine göre Çingene kampından son kez çıkarılırken çocuklar kenara çekildi.

•

Lale çantasının içindeki ganimetlerin masasının üstüne yayılmış olduğu Houstek'in karşısında ayakta duruyordu.

Houstek kıymetli taşları ve mücevherleri tek tek alıp dikkatle inceledi. "Bunları nereden buldun?" diye sordu kafasını kaldırmadan.

"Mahkûmlar verdi."

"Hangi mahkûmlar?"

"Adlarını bilmiyorum."

Houstek sert bir hareketle başını kaldırıp Lale'ye baktı. "Sana bütün bunları kimin verdiğini bilmiyorsun, öyle mi?"

"Evet, bilmiyorum."

"Buna inanmamı mı bekliyorsun?"

"Evet, efendim. Bunları bana getiriyorlar ama ben onlara adlarını sormuyorum."

Houstek yumruğunu masaya indirip taşların zıplamasına neden oldu.

"Bu beni çok kızdırdı Tätowierer. İşinde çok iyisin. Şimdi yerine başkasını bulmam gerekecek." Lale'ye eşlik eden subaylara döndü. "Onu 11. Blok'a götürün. Orada isimleri hatırlaması çok sürmez."

Lale dışarı çıkarılıp bir kamyona bindirildi. İki SS subayı tabancalarının namlularını Lale'nin kaburgalarına bastırarak iki yanına oturdu. Dört kilometrelik yol boyunca Lale içinden Gita'ya ve daha biraz önce hayal ettikleri geleceğe veda etti. Gözlerini kapattı ve aile üyelerinin adlarını tek tek saydı. Kardeşlerini zihninde eskisi kadar net canlandıramıyordu. Annesini ise kusursuz bir şekilde görebiliyordu. Ama insan annesine nasıl veda edebilirdi ki? Ona can veren, nasıl yaşanacağını öğreten insana?.. Annesine veda edemezdi. Babasının görüntüsü gözlerinin önüne gelince derin bir iç çekti ve subaylardan birinin tabancasını kaburgasına bastırmasına neden oldu. Babasını son gördüğünde yaşlı adam ağlıyordu. Lale onu böyle hatırlamak istemediği için başka bir görüntü aradı ve babasının çok sevdiği atlarıyla çalışırkenki halini düşündü. Babası çocuklarıyla iletişim kurduğu zamanların tam aksine atlarıyla hep çok sevecen bir şekilde konuşurdu. Lale'nin ağabeyi Max ondan daha aklı başında biriydi. Lale ona, onu hayal kırıklığına uğratmadığını umduğunu, Max'in onun yerinde

olsa davranacağı şekilde davranmaya çalıştığını söyledi. Kız kardeşi Goldie'yi düşünmek ise bambaşka bir acıydı.

Kamyon aniden durunca Lale yanındaki subaya çarptı.

11. Blok'ta küçük bir odaya yerleştirildi. 10. ve 11. blokların adı çıkmıştı. Ceza bloklarıydılar. Bu gözlerden uzak işkence evlerinin arkasında Kara Duvar denen infaz duvarı yer alıyordu. Lale işkence sonrası oraya götürülmeyi bekliyordu.

İki gün boyunca sadece kapının altındaki bir çatlaktan biraz ışığın süzüldüğü hücresinde oturdu. Diğerlerinin feryat ve çığlıklarını dinlerken Gita'yla geçirdiği her anı tekrar tekrar yaşadı.

İki gün sonra odaya dolan güneş ışığı gözlerini kamaştırdı. İri bir adam eşikte durup ona sıvı dolu bir kâse uzattı. Lale kâseyi aldı ve gözleri ışığa alışınca adamı tanıdı.

"Jakub, sen misin?"

Jakub içeri girdi, alçak tavan yüzünden başını eğmek zorunda kalıyordu.

"Tätowierer. Burada ne arıyorsun?" Jakub gözle görülür şekilde şaşırmıştı.

Lale elini ona uzatarak, zorla ayağa kalktı. "Sana ne olduğunu hep merak etmiştim."

"Tahmin ettiğin gibi bana bir iş buldular."

"Yani muhafız mı oldun?"

"Sadece muhafız değilim dostum." Jakub'un sesi tatsızdı. "Otur, yemeğini ye, sonra sana burada ne yaptığımı ve sana ne olacağını anlatırım."

Lale endişeyle oturdu ve Jakub'un getirdiği yiyeceğe baktı. İçinde sadece bir parça patates olan, sulu, pis görünüşlü bir çorbaydı bu.

"İyiliğini hiç unutmadım," dedi Jakub. "Buraya geldiğim gece açlıktan öleceğimden emindim ve sen karnımı doyurdun."

"Şey, senin çoğu insandan daha fazla yiyeceğe ihtiyacın var."

"Yemek kaçırdığına dair hikâyeler duydum. Doğru mu?"

"Bu yüzden buradayım. Kanada'da çalışan mahkûmlar bana para ve değerli taşlar getiriyor, ben de onlarla köylülerden yiyecek ve ilaç alıp mahkûmlara dağıtıyorum. Bundan faydalanamayan biri beni ele vermiş olmalı."

"Kim olduğunu bilmiyor musun?"

"Sen biliyor musun?"

"Hayır, bilmek benim işim değil. Benim işim senden isim koparmak. Kaçmayı ya da direnmeyi planlayan mahkûmların isimleri ve elbette sana para ve mücevher getiren mahkûmlarınkiler."

Lale başını çevirdi. Jakub'un sözlerinin ne anlama geldiğini yeni idrak etmişti.

"Senin gibi, Tätowierer, ben de hayatta kalmak için yapmam gerekeni yapıyorum."

Lale başını salladı.

"Benden seni bana isimleri verene kadar dövmem bekleniyor. Ben bir katilim Lale."

Lale öne eğdiği başını iki yana sallarken bildiği bütün küfürleri mırıldandı.

"Başka seçeneğim yok."

Lale'nin içi karmaşık duygularla dolmuştu. Aklından ölen mahkûmların adları geçiyordu. Jakub'a o isimleri verebilir miydi? *Hayır, gerçeği eninde sonunda öğrenirler ve kendimi yine burada bulurum.*

"Mesele şu ki," dedi Jakub, "bana isim vermene izin veremem."

Kafası karışan Lale ona boş gözlerle baktı.

"Sen bana iyilik yaptın ve dayağı olduğundan kötü göstereceğim ama seni bana isim vermene fırsat bırakmadan öldüreceğim. Ellerime mümkün olduğunca az masum kanı bulaşsın istiyorum," diye açıkladı Jakub.

"Ah, Jakub. Sana bulacakları işin bu olacağı hiç aklıma gelmemişti. Çok üzgünüm."

"On tanesini öldürmek için bir Yahudi öldürmem gerekecekse bunu yaparım."

Lale elini iri yarı adamın omzuna koydu. "Ne gerekiyorsa yap."

"Sadece Yiddiş* konuş," dedi Jakub gözlerini kaçırarak. "Buradaki SS subaylarının seni tanıdıklarını ya da Almanca bildiğini bildiklerini sanmıyorum."

"Tamam, öyle olsun."

"Dana sonra tekrar geleceğim."

Lale karanlıkla baş başa kalınca kaderini düşündü. Jakub'a hiç isim vermemeye karar verdi. Artık iş kimin onu öldüreceğine kalmıştı: akşam yemeği soğuyan canı sıkkın bir SS subayı ya da başkalarını kurtarmak için birini öldürme görevini yerine getiren Jakub. Ölümüne teslim olurken Lale'nin üstüne bir sükûnet çöktü.

Acaba başına gelenleri Gita'ya bir anlatan olur muydu, yoksa genç kız hayatının geri kalanını onu merak ederek mi geçirecekti?

Lale derin, yorgun bir uykuya daldı.

•

Babası, "Nerede o?" diye kükreyerek eve girdi.

* Yahudi Almancası. (ç. n.)

Lale yine işe gitmemişti. Babası Lale'nin işini de yapmak zorunda kaldığı için akşam yemeğine gecikmişti. Lale kaçıp annesinin arkasına saklanmaya, onu başında durduğu tezgâhtan çekip babasıyla arasına siper etmeye çalıştı. Annesi elini arkaya uzatıp Lale'nin ya da giysisinin neresi denk gelirse sımsıkı tutarak onu en iyi ihtimalle kafasına inecek bir tokattan kurtardı. Babası annesini Lale'nin önünden çekilmeye zorlamadı ve oğluna ulaşmak için ikinci bir girişimde bulunmadı.

"Ben icabına bakarım," dedi annesi. "Akşam yemeğinden sonra ona ceza vereceğim. Şimdi oturun."

Lale'nin ağabeyi ve kız kardeşi gözlerini devirdiler. Bunu daha önce de çok görmüş ve duymuşlardı.

O akşamın ilerleyen saatlerinde Lale annesine, babasına daha fazla yardımcı olmaya çalışacağı konusunda söz verdi. Ama babasına yardım etmek çok zordu. Lale sonunun onun gibi olmasından, vaktinden önce yaşlanmaktan ve karısının güzelliğine ya da hazırlamak için bütün gününü verdiği yemeğe iltifat edemeyecek kadar yorgun düşmekten korkuyordu. Olmak istediği adam bu değildi.

"Ben senin göz bebeğinim, değil mi anne?" diye sorardı. İkisi evde yalnızsa annesi onu sımsıkı kucaklar, "Evet, hayatım, öylesin," derdi. Ama kardeşlerinden biri evdeyse, "Hepiniz göz bebeğimsiniz," derdi. Lale ne ağabeyinin ne kız kardeşinin bu soruyu sorduğunu duymuştu ama yokluğunda soruyor olabilirlerdi. Lale küçükken ailesine sık sık büyüyünce annesiyle evleneceğini söylerdi. Babası da onu duymamış gibi yapardı. Kardeşleri Lale'ye annelerinin zaten evli olduğunu hatırlatarak kavganın fitilini ateşlerlerdi. Anneleri kavgalarına son verdikten sonra Lale'yi bir kenara çeker ve ona günün birinde seveceği ve değer vereceği birini bulacağını anlatırdı. Lale ona asla inanmak istemezdi.

Delikanlı olduktan sonra da her gün kucaklanarak karşılanmak, annesinin insanı rahatlatan sıcaklığını, yumuşacık tenini ve alnına kondurduğu öpücükleri hissetmek için eve, annesine koşardı.

"Sana nasıl yardım edebilirim?" diye sormuştu ona.

"Sen çok iyi bir çocuksun. Bir gün harika bir eş olacaksın."

"İyi bir koca olmak için ne yapmam gerektiğini anlatsana bana. Babam gibi olmak istemiyorum. Yüzünü güldürmüyor. Sana yardım etmiyor."

"Baban bizi geçindirecek parayı kazanmak için çok çalışıyor."

"Biliyorum ama ikisini birden yapamaz mı? Hem para kazanıp hem seni güldüremez mi?"

"Büyümeden önce öğreneceğin çok şey var genç adam."

"O zaman öğret bana. Evleneceğim kızın beni beğenmesini, benimle mutlu olmasını istiyorum."

Annesi oturunca Lale de karşısına çökmüştü. "Önce onu dinlemeyi öğrenmelisin. Yorgun dahi olsan hiçbir zaman sana anlatacaklarını dinleyemeyecek kadar yorgun olma. Nelerden hoşlandığını, daha önemlisi nelerden hoşlanmadığını öğren. Mümkün olunca ona küçük hediyeler ver; çiçekler, çikolatalar. Kadınlar bu tür şeylere bayılır.

"Babam sana en son ne zaman hediye aldı?"

"Bir önemi yok. Sen bana, bana ne verildiğini değil, kızların ne istediğini sordun."

"Söz veriyorum, param olunca ben sana çiçekler, çikolatalar getireceğim."

"Paranı kalbini çalacak kıza saklamalısın."

"Bunu nasıl anlayacağım?"

"Ah, anlarsın."

Annesi onu kollarının arasına çekmiş, küçük oğlunun, biricik delikanlısının saçlarını okşamıştı.

•

Annesinin görüntüsü silinip giderken –gözyaşları, görüntü bulanıklaştı, Lale gözlerini kırptı– Gita'nın kollarının arasında olduğunu, genç kızın saçlarını okşadığını hayal etti.

"Haklıymışsın anne. Anladım."

•

Jakub onu almaya geldi. Lale'yi koridorda küçük, penceresiz bir odaya sürükledi. Tavandan çıplak bir ampul sarkıyordu. Arka duvardaki zincire kelepçeler asılıydı. Yerde huş dallarından bir kamçı vardı. Lale'nin varlığına aldırmaz görünen iki SS subayı aralarında konuşuyorlardı. Lale gözlerini yerden kaldırmadan geriye doğru bir adım attı. Jakub hiç uyarmadan Lale'nin suratına bir yumruk indirip onu duvara doğru savurdu. Şimdi subayların dikkati onların üzerindeydi. Lale ayağa kalkmaya yeltendi. Jakub sağ ayağını yavaşça geri çekti. Lale gelen tekmeye kendini hazırladı. Jakub'un ayağı kaburgalarına değerken geri çekildi ve Lale yerde nefes almakta zorlanır gibi göğsünü tutup yuvarlanarak tekmenin etkisini abarttı. Ağır hareketlerle ayağa kalkarken, Jakub suratına bir yumruk daha yapıştırdı. Jakub ona vurmak üzere olduğunu önceden hissettirmiş olmasına rağmen Lale bu kez yumruğu tüm şiddetiyle kabullendi. Ezilen burnundan kan akıyordu. Jakub, Lale'yi sert bir hareketle yerden kaldırdı, duvardaki zincire kelepçeledi.

Yerdeki kamçıyı aldı, Lale'nin gömleğinin sırt kısmını yırttı ve onu beş kez kamçıladı. Sonra Lale'nin pantolonunu ve iç çamaşırını aşağı çekip beş kez de kalçasına vurdu. Lale'nin acı dolu iç çekişleri numara değildi. Jakub, Lale'nin kafasını tutup arkaya çekti.

"Bize senin için hırsızlık yapan mahkûmların adlarını ver," dedi sert ve tehditkâr bir sesle.

Subaylar rahat bir tavırla olanları seyrediyorlardı.

Lale başını iki yana salladı ve ağlamaklı bir sesle, "Bilmiyorum," dedi. Jakub, Lale'ye on kez daha vurdu. Artık Lale'nin bacaklarından kan akıyordu. Dikkat kesilen iki subay onlara yaklaştı. Jakub, Lale'nin başını hızla çekip arkaya yatırdı ve "Konuş!" diye hırladı. Kulağına, "Bilmediğini söyle ve bayıl," diye fısıldadı. Sonra daha yüksek sesle, "Bize isim ver!" dedi.

"Bunu onlara hiç sormam! Bilmiyorum. Bana inanmak zorundasınız..."

Jakub, Lale'nin midesine bir yumruk indirdi. Lale dizlerinin bağı çözülmüş gibi kendini bıraktı ve gözlerini çevirerek bayılmış gibi yaptı. Jakub, SS subaylarına döndü.

"Zayıf bir Yahudi," dedi. "İsimleri bilseydi çoktan söylerdi." Zincirde asılı duran Lale'nin bacaklarını tekmeledi.

Subaylar başlarıyla onaylayarak odadan çıktılar.

Kapı kapanınca Jakub, Lale'yi derhâl çözüp yere yatırdı. Gömleğinin içine sakladığı bir bezle Lale'nin vücudundaki kanı sildi ve pantolonunu nazik hareketlerle yukarı çekti.

"Çok üzgünüm Lale."

Lale'nin ayağa kalkmasına yardım etti, onu odasına taşıdı ve yüzüstü yatırdı.

"İyi iş çıkardın. Bir süre böyle uyuman gerekecek. Daha sonra sana biraz su ve temiz bir gömlek getireceğim. Şimdi biraz dinlen."

•

Sonraki birkaç gün boyunca Jakub, Lale'yi her gün biraz yiyecek ve suyla, zaman zaman da temiz bir gömlekle ziyaret etti. Lale'ye yaralarının durumu hakkında bilgi verdi ve iyileştiklerini söyledi. Lale o izleri hayatının sonuna kadar taşıyacağını biliyordu. *Belki de Tätowierer olarak bunu çoktan hak etmişti.*

"Bana kaç kez vurdun?" diye sordu.

"Bilmiyorum."

"Hayır, biliyorsun."

"Bitti Lale ve iyileşiyorsun. Boş ver gitsin."

"Burnumu kırdın mı? Nefes almakta zorlanıyorum."

"Muhtemelen ama çok kötü değil. Şişi indi ve şekli bozulmuşa benzemiyor. Hâlâ yakışıklısın. Kızlar peşini bırakmayacak."

"Kızların peşime düşmesini istemiyorum."

"Neden ki?"

"İstediğim kızı buldum."

Ertesi gün kapı açıldı ve Lale, Jakub'u selamlamayı bekleyerek kafasını kaldırdı ama kapıda iki SS subayı vardı. Lale'ye ayağa kalkıp onlarla gelmesini işaret ettiler. Lale kafasını toplamaya çalışırken bir süre kıpırdayamadı. *Sona gelmiş olabilir miyim? Kara Duvar yolu görüntü mü?* İçinden bütün ailesine ve son olarak Gita'ya veda etti. Sabırsızlanmaya başlayan SS subayları tüfeklerini ona doğrultarak içeri girdiler. Lale titre-

yen bacaklarla hücreden çıktı. Bir haftadan daha uzun süredir güneşi yüzünde ilk kez hissederek ve iki subayın arasında sendeleyerek yürüdü. Kaderiyle yüzleşmeye kendini hazırlarken kafasını kaldırınca birkaç mahkûmun yakındaki bir kamyona bindirildiklerini gördü. *Belki de sona gelmemişimdir.* Dizlerinin bağı çözülünce subaylar kalan kısa mesafede onu sürüklemek zorunda kaldılar. Onu kamyondan içeri tıktılar, Lale arkasına bakmadı. Birkenau'ya kadar kamyonun yan tarafına tutundu.

YİRMİNCİ BÖLÜM

Lale kamyondan indirildi ve Oberscharführer Houstek'in ofisine sürüklendi. İki SS subayı onu kollarından tutuyordu.

"Koca Yahudi devreye girse de ona hiçbir şey söyletemedik," dedi biri.

Houstek ona dönünce Lale kafasını kaldırdı.

"Yani isimlerini gerçekten bilmiyor muydun? Ve seni vurmadılar?.."

"Hayır, efendim."

"Bana geri döndün, ha? Yine benim sorunum oldun demek."

"Evet, efendim."

Houstek subaylara, "Onu 31. Blok'a götürün," dedi. Sonra Lale'ye döndü: "Sıran gelene kadar seni iyice çalıştıralım bakalım. Bu dediğimi unutma."

Lale sürüklenerek ofisten çıkarıldı. SS subaylarının hızına ayak uydurmaya çalışıyordu. Ama yerleşkenin yolunu yarılamışken pes edip ayaklarının üstündeki deriyi yerdeki taşlara feda etti. Subaylar 31. Blok'un kapısını açtılar ve onu içeri ittikten sonra tekrar kapattılar. Lale bedenen ve ruhen tükenmiş bir halde yerde yattı. Bloktaki mahkûmlardan birkaçı temkinli bir şekilde ona yaklaştı. İkisi onu kaldırmaya yeltendi ama Lale acıyla haykırınca durdular. Adamlardan biri

Lale'nin gömleğini sıyırınca sırtındaki ve kalçasındaki büyük kamçı izleri ortaya çıktı. Bu kez onu daha nazik hareketlerle kaldırıp bir ranzaya yatırdılar. Çok geçmeden Lale uyuyakaldı.

•

"Kim olduğunu biliyorum," dedi mahkûmlardan biri.

"Kim?" dedi bir başkası.

"Tätowierer. Onu tanımadın mı? Muhtemelen numaranı o kazımıştır."

"Evet, haklısın. Kim bilir kimi kızdırdı."

"6. Blok'tayken bana fazladan yiyecek vermişti. Her zaman yiyecek dağıtırdı."

"Benim bundan haberim yok. Ben hep bu blokta kaldım. Geldiğim gün birini kızdırmıştım." Adamlar alçak sesle güldüler.

"Yemeğe çıkamaz. Ona benimkinden biraz getireyim. Yarın ihtiyacı olacak."

Bir süre sonra Lale küçük birer parça ekmek getiren iki adam tarafından uyandırıldı. Adamların ona ikram ettiği ekmekleri minnetle aldı.

"Buradan çıkmalıyım."

Adamlar güldüler.

"Elbette dostum. Bu durumda iki seçeneğin var: biri hızlı, diğeri biraz daha uzun zaman alabilir."

"Neymiş o seçenekler?"

"Pekâlâ, yarın dışarı çıkıp buradan geçerken kendini ölüm arabasının üstüne atabilirsin. Ya da bizimle birlikte tarlalara gelir, yere yığılıp seni vurmaları için yalvarana kadar çalışırsın."

"İki seçeneği de sevmedim. Başka bir yol bulmalıyım."

"Sana bol şans dostum. Biraz dinlensen iyi olur. Seni uzun bir gün bekliyor. Hele bu haldeyken."

•

O gece Lale rüyasında evden ayrılışlarını gördü.

Evden ilk kez kendi geleceğini kurma isteğiyle ayrıldığında içi umut doluydu. Hoşuna giden ve içinde büyüyebileceği bir iş bulacaktı. Zengin tecrübeler yaşayacak, Avrupa'nın kitaplarda okuduğu romantik şehirlerini ziyaret edecekti: Paris, Roma, Viyana. Her şeyden önce âşık olacağı kadını bulmak, ona şefkat ve annesinin önemli bulduğu şeyleri –çiçekler, çikolatalar, zamanı ve dikkati– vermek istiyordu.

Evden belirsizlik ve bilinmezliklerle dolu ikinci ayrılışı ise onu fazlasıyla sarsmıştı. Onu ne bekliyordu?

Uzun ve duygusal açıdan acı verici bir yolculuğun ardından Prag'a ulaşmıştı. Talimattaki gibi ilgili hükümet birimine başvurmuştu ve ona kendine yakınlarda kalacak bir yer bulması ve görevine karar verilene kadar oraya her hafta uğraması tembihlenmişti. Bir ay sonra, 16 Nisan'da ondan eşyalarıyla birlikte yerel bir okula gitmesi istenmişti. Orada Lale, Slovakya'nın dört bir yanından gelmiş birçok genç Yahudi'yle birlikte kalmıştı.

Dış görünüşüyle gurur duyardı ve hayat şartları onu çok iyi görünmekten alıkoymuyordu. Her gün yıkanıyor, okul tuvaletinde giysilerini temizliyordu. Nereye gideceğini bilmiyordu ama oraya gittiğinde en iyi haliyle olmak istiyordu.

Beş gün sıkıntı ve korku –daha çok sıkıntı– içinde oturduktan sonra Lale ve diğerlerine eşyalarını toplamaları ve tren istasyonuna gitmeleri söylenmişti. Nereye gidecekleri

konusunda hiçbir şey belirtilmemişti. Büyükbaş hayvan taşımacılığı için tasarlanmış bir tren gelmiş ve erkeklere trene binmeleri emredilmişti. İçlerinde bu pis vagonun özsaygılarına hakaret olduğunu söyleyerek buna itiraz edenler olmuştu. Lale kendi vatandaşlarının Yahudilere tüfek doğrulttuklarına ve itiraza devam edenlere vurduklarına ilk kez şahit olmuştu. Diğerleriyle birlikte trene binmişti. Vagonda hiç yer kalmayınca kapıların görevleri onu korumak olması gereken Slovak ordusu mensupları tarafından çarpılarak kapanmasını ve sürgülenmesini izlemişti.

Kapıların tek tek çarpılıp sürgülenmesini dinlemişti.

•

Ertesi sabah iyi kalpli iki mahkûm, Lale'nin bloktan çıkıp yoklamayı beklerken ayakta durmasına yardım etti. *En son ne zaman böyle durdum?* Numaralar, numaralar. Hayatta kalmak numaranızla ilgiliydi. Kaponun listesinde adınızın yanına bir işaret atılmaması hayatta olduğunuz anlamına geliyordu. Lale 31. Blok'un son sakini olduğu için listenin en sonundaydı. Numarasının ilk okunuşunda tepki vermedi, dürtülmesi gerekti. Bir kap bayat ve su gibi kahve ve incecik bir dilim bayat ekmeğin ardından işlerinin başına gönderildiler.

Onlardan Auschwitz ve Birkenau kampları arasındaki bir tarlada kocaman taşları bir taraftan diğer tarafa taşımaları isteniyordu. Taşların tamamı taşınınca mahkûmlardan taşları tekrar eski yerlerine taşımaları istendi. Gün böyle geçti. Lale bu tarlanın kenarındaki yoldan yüzlerce kez geçtiğini ve bu faaliyete tanık olduğunu düşündü. *Hayır, sadece kısacık bir an için bakardım. Bu adamların katlanmak zorunda bırakıldıkları*

bu eziyeti seyredemezdim. SS subaylarının son taşı getireni vurduklarını da çok geçmeden öğrenmiş oldu.

Bütün gücünü kullanması gerekiyordu. Kasları acı içindeydi ama zihni gücünü koruyordu. Bir keresinde sondan ikinci oldu. Günün sonu geldiğinde hâlâ hayatta olanlar katledilenlerin ölülerini toplayıp kampa geri taşıdılar. Lale bu görevden azat edildi ama ona bunun bir günlük bir lütuf olduğu belirtildi. Ertesi gün –tabii hâlâ hayatta olursa– onun da yük taşıması gerekecekti.

Birkenau'ya yaklaşınca Lale, Baretski'nin kapıların iç tarafında durduğunu gördü. Baretski onunla birlikte yürümeye başladı.

"Başına gelenleri duydum."

Lale ona baktı. "Baretski, bir konuda bana yardım eder misiniz?" Yardım isteyerek diğerlerine onlardan farklı olduğunu itiraf etmiş oluyordu. Subayın adını biliyor ve ondan yardım isteyebiliyordu. Düşmanla iyi ilişkiler içindeymiş gibi görünmek şiddetli utanç demekti ama Lale'nin buna ihtiyacı vardı.

"Belki... Konu nedir?" Baretski durumdan rahatsız görünüyordu.

"Gita'ya bir mesaj ulaştırabilir misiniz?"

"Gerçek yüzünü bilmesini sahiden istiyor musun? Seni öldü bilmesi daha iyi olmaz mı?"

"Ona nerede olduğumu söyleseniz yeter. 31. Blok'tayım. Ve ona bunu Cilka'ya da söylemesini söyleyin."

"Gita'nın arkadaşının senin nerede olduğunu bilmesini mi istiyorsun?"

"Evet, çok önemli. O beni anlayacaktır."

"Hımmm. Canım isterse iletirim. Şiltenin altında pırlantalardan oluşan bir servet olduğu doğru mu?"

"Yakutlardan, zümrütlerden, Yankee dolarlarından, İngiliz ve Güney Afrika sterlinlerinden de bahsettiler mi?"

Baretski gülerek başını iki yana salladı ve yanından ayrılmadan önce Lale'nin sırtına acı verici bir şaplak indirdi.

"Cilka. Gita, Cilka'ya söylemeli," diye seslendi Lale arkasından.

Baretski elini arkaya doğru sallayarak Lale'yi geçiştirdi.

•

Baretski kadınlar kampına girdiğinde kızlar akşam yemeği için sıraya giriyorlardı. Cilka onun yaklaştığını gördü ve Gita'yı işaret etti. Bunun üzerine kapo, Gita'ya parmağıyla yanına gelmesini işaret etti. Gita ağır adımlarla Baretski'ye doğru yürürken Cilka, Dana'yı yanına çekti. Baretski'nin ne dediğini duyamıyorlardı ama mesaj Gita'nın ellerini yüzüne kapatmasına neden olmuştu. Sonra Gita hızla arkadaşlarına dönüp kollarına atıldı.

"Yaşıyor! Lale hayatta!" dedi. "31. Blok'ta olduğunu sana da söylememi istemiş Cilka."

"Neden bana?"

"Bilmiyorum ama Baretski bana Lale'nin bunu sana söylemem için ısrar ettiğini söyledi."

"Cilka ne yapabilir ki?" dedi Dana.

Cilka gözlerini kaçırdı, zihni hızla çalışmaya başlamıştı.

Durumu analiz edecek ruh halinde olmayan Gita, "Bilmiyorum," dedi. "Tek bildiğim hayatta olduğu."

"Cilka, sen ne yapabilirsin ki? Ona nasıl yardım edebilirsin?" diye sordu Dana yalvarır gibi.

"Düşüneceğim," dedi Cilka.

Gita tekrarladı: "Yaşıyor. Aşkım yaşıyor."

•

Cilka o gece Schwarzhuber'in kollarında yatıyordu. Ona bir şey söylemek için ağzını açtı ama adamın kolunu altından çekmesiyle susmak zorunda kaldı.

Böyle mahrem bir sorudan şüphelenmesinden korkarak, çekingen bir tavırla, "İyi misiniz?" diye sordu.

"Evet."

Schwarzhuber'in sesinde daha önce duymadığı bir yumuşaklık vardı ve cesaretlenen Cilka, "Hiçbir zaman hiçbir şey için size hayır demedim, değil mi?" dedi. "Ve daha önce sizden hiçbir şey istemedim," diye ekledi çekinerek.

"Bu doğru," dedi adam.

"Sizden bir şey rica edebilir miyim?"

•

Lale ertesi günü sağ çıkardı. Payına düşeni yapıp öldürülen adamlardan birinin kampa geri taşınmasına yardım etti. Ölü adama pek bir şefkat beslemeden, sadece bunun kendisine verdiği acıyı düşündüğü için kendinden nefret ediyordu. *Bana neler oluyor?* Attığı her adımda omuzlarındaki ağrı onu biraz daha yere çekiyordu. *Diren, diren, diren.*

Kampa girince mahkûmları personel binalarından ayıran çitin hemen arkasında duran iki kişi Lale'nin dikkatini çekti. Küçücük kalan Cilka, Lagerführer Schwarzhuber'in

yanındaydı. Çitin Lale'nin olduğu tarafında duran bir nöbetçi onlarla konuşuyordu. Lale ölüyü tutuşunu gevşeterek bir anda durunca ölünün diğer ucunu tutan mahkûm tökezleyip düştü. Lale, Cilka'ya baktı, onu gören Cilka, Schwarzhuber'e bir şey söyledi. Lagerführer başını hafifçe eğip Lale'yi işaret etti. Nöbetçi, Lale'ye yaklaşırken Cilka ve Schwarzhuber uzaklaşmaya başladılar.

"Benimle gel."

Lale taşıdığı adamın bacaklarını yere bıraktı ve ölü adamın yüzüne ilk kez baktı. Merhameti geri dönmüştü, trajik bir şekilde sonlanan bir hayatın daha önünde saygıyla başını eğdi. Ölüyü taşıyan diğer adama özür dilediğini anlatan bir bakış attıktan sonra nöbetçiye yetişmek için adımlarını hızlandırdı. 31. Blok'un diğer mahkûmları arkasından bakakalmışlardı.

Nöbetçi, Lale'ye, "Seni Çingene kampındaki eski odana götürmek için talimat aldım," dedi.

"Yolu biliyorum."

"Keyfin bilir." Nöbetçi, Lale'nin yanından ayrıldı.

Lale, Çingene kampının önünde durup koşturan çocukları izledi. İçlerinden bazıları geri dönüşüne bir anlam vermeye çalışarak ona bakıyordu. Onlara Tätowierer'in öldüğü söylenmişti. Biri Lale'ye koşup kollarını beline doladı ve ona "ev"e hoş geldin dercesine sımsıkı sarıldı. Diğerleri de ona katıldılar ve çok geçmeden yetişkinler onu karşılamak için dışarı çıktılar. "Nerelerdeydin?" diye sordular. "Yaralı mısın?" Lale bütün soruları geçiştirdi.

Nadya grubun arka tarafında duruyordu. Lale onunla göz göze geldi. Erkekleri, kadınları ve çocukları yararak ilerledi ve Nadya'nın karşısında durdu. Parmağının ucuyla kadının

yanağındaki gözyaşı damlasını sildi. "Seni gördüğüme çok sevindim Nadya."

"Seni özledik. Ben de özledim."

Lale sadece başını eğmekle yetindi. Herkesin gözü önünde dağılmadan oradan bir an önce uzaklaşmalıydı. Odasına koştu, kapıyı dünyaya kapatıp eski yatağına uzandı.

YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM

"Kedi olmadığından emin misin?"

Lale sesi duydu ve nerede olduğunu hatırlamaya çalıştı. Nihayet gözlerini açınca Baretski'nin sırıtarak üstüne eğildiğini gördü.

"Ne?"

"Kedi olmalısın çünkü buradaki herkesten daha çok canın olduğu kesin."

Lale doğrulmaya çalıştı.

"Ben..."

"Cilka, evet, biliyorum. Yüksek yerlerde dostlarının olması hoş olmalı."

"Onun o tür arkadaşlara ihtiyacının olmaması için seve seve canımı verirdim."

"Neredeyse veriyordun da. Gerçi bunun ona biraz olsun faydası olmazdı ya."

"Evet, elimden hiçbir şeyin gelmediği bir durum."

Baretski güldü. "Gerçekten bu kampları yönettiğini düşünüyorsun, değil mi? Lanet olsun, belki de öyledir. Hâlâ hayattasın ama olmamalısın. 11. Blok'tan nasıl çıktın?"

"Hiçbir fikrim yok. Beni oradan çıkarırlarken Kara Duvar'a götürüleceğimden emindim ama sonra bir kamyona atıldım ve buraya geri getirildim."

"Strafkompanie'den çıkabilen kimseyi görmedim, bu yüzden aferin sana," dedi Baretski.

"Tarihe böyle geçmekten şikâyetçi değilim. Nasıl oldu da eski odamı geri aldım?"

"Çok basit. İşin bir parçası."

"Ne?"

"Sen Tätowierer'sin ve tek söyleyebileceğim, Tanrı'ya şükürler olsun. Yerine geçen hadım seninle boy ölçüşemez."

"Houstek işimi geri almama izin mi verdi?"

"Ben olsam o adamın yakınından bile geçmezdim. O seni geri istemedi, vurulmanı istedi. Senin için farklı planları olan, Schwarzhuber'di."

"En azından Cilka için biraz çikolata bulmalıyım."

"Tätowierer, sakın. Çok dikkatli bir şekilde izleneceksin. Şimdi kalk, seni işe götüreyim."

Odadan çıkarlarken Lale, "İstediğiniz naylon çorabı bulamadığım için üzgünüm," dedi. "Gerekli ayarlamayı yapmıştım ama önüm kesildi."

"Şey, en azından denemişsin. Her neyse, zaten artık kız arkadaşım yok. Beni terk etti."

"Bunu duyduğuma üzüldüm. Umarım söylemenizi önerdiğim bir şey yüzünden değildir."

"Sanmıyorum. Onunla aynı kasabadan –lanet olsun, hatta aynı ülkeden– birini bulmuş."

Lale ona bir şey daha söylemeyi düşündü ama sonra vazgeçti. Baretski onu blokundan çıkarıp bir kamyon dolusu adamın

indirildiği ve ayıklamanın başladığı yerleşkeye götürdü. Lale, Leon'u iş başında görünce –dövme çubuğunu düşürüp etrafa mürekkep saçmıştı– kendi kendine gülümsedi.

Baretski uzaklaşınca Lale, Leon'a arkadan yaklaştı.

"Yardıma ihtiyacın var mı?"

Leon hızla arkasına dönüp Lale'nin elini sevinçle, hararetle sıkarken bir şişe mürekkebi devirdi ve "Seni görmek ne güzel!" diye haykırdı.

"İnan bana, geri dönmek çok güzel. Nasılsın?"

"Hâlâ oturarak işiyorum. Onun dışında iyiyim. Artık sen burada olduğuna göre daha iyi olacağım."

"O zaman işe koyulalım. Bize bayağı insan göndereceğe benziyorlar."

"Gita'nın senin döndüğünden haberi var mı?"

"Sanırım. Beni çıkaran Cilka'ydı."

"Hani şu?.."

"Evet. Yarın onları görmeye çalışacağım. Şu çubuklardan birini bana versene. Onlara beni geldiğim yere geri tıkmaları için bahane vermesem iyi olur."

Leon kendi dövme çubuğunu Lale'ye uzatıp çantasında başka bir çubuk aradı. Birlikte çalışmaya, Birkenau'nun en yeni sakinlerinin dövmelerini yapmaya koyuldular.

•

Ertesi gün öğleden sonra kızlar işten çıkmaya başladıklarında Lale idari binanın önünde bekliyordu. Dana ve Gita, Lale karşılarına dikilip yollarını kesene kadar onu görmediler. Tepki vermeleri bir iki saniye daha sürdü. Sonra ikisi de Lale'nin

boynuna atılıp ona sımsıkı sarıldı. Dana ağladı. Gita hiç gözyaşı dökmedi. Lale geri çekilince ikisinin de elini tuttu.

"İkiniz de hâlâ çok güzelsiniz," dedi.

Gita boştaki eliyle Lale'nin koluna vurdu.

"Öldün sandım. Yine. Seni bir daha hiç görmeyeceğim sandım."

"Ben de," dedi Dana.

"Ama ölmedim. Senin ve Cilka'nın sayesinde ölmedim. Burada sizinleyim, olmam gereken yerde."

Gita ağlamaklı bir sesle, "Ama..." dedi.

Lale onu kendine çekti ve ona sımsıkı sarıldı.

Dana, Lale'nin yanağına bir öpücük kondurdu. "İkinizi baş başa bırakayım. Seni görmek çok güzel Lale. Biraz daha dönmeseydin Gita üzüntüden ölecek diye korkuyordum."

"Teşekkürler Dana," dedi Lale. "Sen ikimiz için de çok iyi bir dostsun."

Dana yüzünde gülümsemeyle yanlarından ayrıldı.

Lale ve Gita ne yapacaklarını bilemeyerek orada dururlarken yüzlerce mahkûm yerleşkenin içinde yer değiştiriyordu.

"Gözlerini kapat," dedi Lale.

"Ne?"

"Gözlerini kapat ve ona kadar say."

"Ama..."

"Dediğimi yap."

Gita önce bir gözünü, sonra ikisini birden kapatıp Lale'nin dediğini yaptı. Ona kadar sayıp gözlerini açtı. "Anlamadım."

"Hâlâ buradayım. Seni bir daha hiç bırakmayacağım."

"Haydi, hareket etmeliyiz," dedi Gita.

Kadınlar kampına doğru yürüdüler. Lale kapoya verecek rüşveti olmadığı için Gita'nın geç dönmesi riskini alamazdı. Birbirlerine sokuldular.

"Buna daha ne kadar dayanabilirim bilmiyorum."

"Sonsuza dek sürecek değil ya. Sadece dayan, lütfen dayan. Hayatımızın geri kalanını birlikte geçireceğiz."

"Ama..."

"Aması yok. Sana buradan çıkıp birlikte bir hayat kuracağımıza söz verdim."

"Nasıl olacak bu? Yarının ne getireceğini bilemeyiz. Başına gelenlere baksana."

"Ama şimdi burada, yanındayım, öyle değil mi?"

"Lale..."

"Unut gitsin Gita."

"Bana başına neler geldiğini anlatacak mısın? Nerelerdeydin?"

Lale başını iki yana salladı. "Hayır. Burada, yanındayım. Önemli olan tek şey, sana daha önce defalarca söylediğim gibi buradan çıkıp birlikte özgür bir hayat kuracak olmamız. Bana güveniyor musun Gita?"

"Evet."

Bu kelimeyi onun ağzından duymak Lale'nin çok hoşuna gitmişti.

"Bir gün bu kelimeyi bana başka şartlar altında söyleyeceksin. Bir hahamın karşısında, ailelerimiz ve arkadaşlarımızın arasında."

Gita kıkırdadı ve kadınlar kampının girişine yaklaşırken başını kısacık bir an Lale'nin omzuna yasladı.

•

Lale blokuna dönerken iki genç yanına sokulup onunla birlikte yürümeye başladı.

"Siz Tätowierer misiniz?"

"Kim soruyor?" dedi Lale.

"Duyduğumuza göre bize fazladan yiyecek bulabilirmişsiniz."

"Bunu size her kim söylemişse yanılıyor."

"Parasını ödeyebiliriz," dedi içlerinden biri yumruğunu açıp küçük ama kusursuz bir pırlantayı açığa çıkarırken.

Lale dişlerini sıktı.

"Durmayın, alın. Bize herhangi bir şey bulabilirseniz size gerçekten minnettar kalırız bayım."

"Hangi bloktasınız?"

"Dokuzuncu Blok."

Bir kedinin kaç canı vardır?

•

Lale ertesi sabah elinde çantasıyla ana kapının yakınında oyalanırken SS subayları iki kez yanına yaklaştı.

Lale ikisinde de, "Politische Abteilung," dedi ve nöbetçiler ona ilişmediler. Ancak Lale eskisinden daha endişeliydi. Victor ve Yuri kampa giren adamların arasından ayrılıp onu içtenlikle selamladılar.

"Sana nerelerde olduğunu sorabiliyor muyuz?" dedi Victor.

"Sormasanız daha iyi," diye karşılık verdi Lale.

"Hâlâ var mısın?"

"Eskisi gibi değil. İşi küçülteceğim, anlaştık mı? Yapabilirseniz az miktarda yiyecek getirin, artık naylon çorap falan yok."

"Elbette. Hoş geldin," dedi Victor heyecanla.

Victor, Lale'nin uzattığı eli tuttu ve pırlanta el değiştirdi.

"Peşinat. Yarın görüşür müyüz?"

"Anlaştık."

Yuri ona bakıyordu. "Seni yeniden görmek çok güzel," dedi alçak sesle.

"Seni de Yuri. Sen büyüdün mü?"

"Evet, sanırım büyüdüm."

"Söylesenize," dedi Lale. "Üstünüzde biraz çikolata olma ihtimali var mı? Kız arkadaşımla biraz zaman geçirmeye gerçekten çok ihtiyacım var."

Yuri'nin çantasından çıkardığı bir kalıp çikolata göz açıp kapayıncaya dek el değiştirdi.

Lale kadınlar kampına ve 29. Blok'a yürüdü. Kapo her zamanki yerinde güneşleniyordu. Lale'nin yaklaşmasını seyretti.

"Tätowierer, seni yeniden görmek ne güzel."

"Sen kilo mu verdin? İyi görünüyorsun?" dedi Lale ince bir alaycılıkla.

"Bir süredir yoksun."

"Artık geri döndüm." Lale çikolatayı ona verdi.

"Kızı çağırıp geleyim."

Lale kaponun idari binaya doğru yürümesini ve kapının önündeki kadın SS subayıyla konuşmasını seyretti. Sonra bloka girip oturdu ve Gita'nın kapıdan içeri girmesini bekledi. Çok fazla beklemesi gerekmedi. Gita eşikte göründü, sonra kapıyı kapatıp ona doğru yürüdü. Lale ayağa kalkıp ranzanın direğine

yaslandı. Söylemesi gereken sözcükleri söylerken zorlanmaktan korkuyordu. Kontrollü bir maske takındı.

"İstediğimiz zaman, istediğimiz yerde sevişmek. Özgür olmayabiliriz ama şu anı ve burayı seçiyorum. Ne dersin?"

Gita onun kollarına atılıp yüzünü öpücüklere boğdu. Soyunmaya başlarken Lale durup Gita'nın ellerini tuttu.

"Sana nereye kaybolduğumu söyleyip söylemeyeceğimi sormuştun ve ben sana hayır demiştim, hatırlıyor musun?"

"Evet."

"Şey, bunu konuşmayı hâlâ istemiyorum ama senden saklayamayacağım bir şey var. Şimdi, korkacak bir şey yok ve ben iyiyim ama biraz hırpalandım."

"Göster bana."

Lale gömleğini yavaşça çıkarıp ona arkasını döndü. Gita tek kelime etmeden parmaklarını onun sırtındaki kamçı izlerinin üstünde dolaştırdı. Sonra parmaklarının yerini dudakları aldı ve Lale başka söze gerek olmadığını anladı. Sevişmeleri yavaş ve nazikti. Lale gözlerinin dolmasından korkuyordu, kendini güçlükle de olsa tuttu. Bu, hayatı boyunca hissettiği en derin aşktı.

YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM

Lale uzun yaz günlerini Gita'yla ya da onu düşünmekle geçiriyordu. İş yükü azalmak yerine artıyordu, artık her hafta binlerce Macar Yahudi'si, Auschwitz'e ve Birkenau'ya getiriliyordu. Sonuç olarak hem erkekler hem kadınlar kampında huzursuzluk çıkıyordu. Lale bunun nedenini çözmüştü. Birinin kolundaki numara ne kadar büyükse o kişi diğerlerinden o kadar az saygı görüyordu. Ne zaman yeni bir milletten çok sayıda mahkûm gelse ardından yer edinme savaşları patlıyordu. Gita ona kadınlar kampını anlatmıştı. En uzun süredir orada olan Slovak kızlar, Slovakların pazarlık edebilir duruma gelmek için çok emek verdiği küçük ayrıcalıklara haklarının olmadığını kabul etmemekte direnen Macar kızlardan hiç hazzetmiyorlardı. Gita ve arkadaşları hayatta kalmak için verdikleri mücadelenin bir anlamı olması gerektiğini düşünüyorlardı. Örneğin Kanada'dan günlük kıyafetler edinmişlerdi. Artık mavi beyaz pijamalar giymiyorlardı ve o giysileri paylaşmaya hazır değildiler. Kavga çıkınca SS subayları taraf tutmuyor, kavgaya dâhil olan herkes insafsızca cezalandırılıyordu; zaten insanların dişinin kovuğuna bile gitmeyen yiyecek hakları ellerinden alınabiliyor, dövülebiliyorlardı. Bazen tek bir dipçik ya da kamçı darbesiyle yetinilse de diğer zamanlarda kavga

edenler mahkûm arkadaşlarının zorunlu şahitliğinde vahşice dayak diyorlardı.

Gita ve Dana bütün kavgalardan uzak duruyordu. Gita'nın idari binadaki işine, sözde koruma altındaki Cilka'yla arkadaşlığı ve elbette erkek arkadaşı Tätowierer'in ziyaretlerine yönelik ucuz kıskançlıklarla başı yeterince dertteydi.

Lale de kamp kavgalarının büyük ölçüde dışında kalıyordu. SS subaylarının dışında sadece Leon ve birkaç mahkûmla birlikte çalıştığı için birbirleriyle kavga etmek, bir arada çalışmak, yaşamak ve ölmek zorunda olan binlerce aç erkeğin tatsız şartlarından uzaktı. Ayrıca Romanların arasında yaşamak ona bir tür güvenlik ve aidiyet hissi veriyordu. Büyük çoğunluğa kıyasla rahat bir hayat düzeni kurduğunun farkındaydı. Gerektiği zamanlarda çalışıyor, çalabildiği her anı Gita'yla geçiriyor, Roman çocuklarla oyunlar oynayıp ebeveynleriyle –genellikle genç erkeklerle ama zaman zaman yaşlı kadınlarla da– sohbet edebiliyordu. Onların sadece biyolojik ailelerini değil, herkesi sahiplenmelerine bayılıyordu. Bir tek, çocuklarla, genç yetişkinlerle ve yaşlı kadınlarla bile pek fazla muhatap olmadan bir köşede oturan ileri yaştaki erkeklerle çok iyi diyalog kuramıyordu. Onlara baktığı zaman aklına babası geliyordu.

•

Bir gece geç saatlerde SS subaylarının bağırışları, köpek havlamaları ve kadın ve çocukların çığlıklarıyla uyandı. Kapısını açınca kadın, erkek, çocuk demeden blokundaki insanların binadan zorla çıkarıldıklarını gördü. Son kadının da kucağında bebeğiyle gaddarca gecenin içine itilmesini de izledikten sonra peşlerinden dışarı çıktı ve afallamış bir halde durdu. Etrafın-

daki diğer Çingene blokları da boşaltılmıştı. Binlerce insan yakınlardaki kamyonlara dolduruluyordu. Yerleşkenin bütün ışıkları açıktı ve düzinelerce SS subayı köpekleriyle birlikte sürüye çobanlık ediyor, "Kamyona bin!" talimatına anında tepki vermeyen kim varsa onları vuruyorlardı.

Lale yanından geçen tanıdık bir subayı durdurdu. "Onları nereye götürüyorsunuz?"

Subay, "Yoksa sen de onlara katılmak mı istiyorsun Tätowierer?" dedikten sonra yürümeye devam etti.

Lale karanlıkta çöküp kalabalığı izledi. Nadya'yı görünce yanına koştu. "Nadya," dedi yalvarırcasına. "Lütfen gitme."

Nadya cesurca gülümsemeye çalışarak, "Seçme şansım yok Lale," dedi. "Halkım nereye, ben oraya. Hoşça kal dostum, benim için..." Sözünü tamamlayamadan bir subay tarafından itilerek uzaklaştırıldı.

Lale felç olmuş bir halde son mahkûmun da kamyona bindirilmesini izledi. Kamyonlar uzaklaşınca ağır adımlarla ürkütücü bir sessizliğe gömülen blokuna yürüdü. Yatağına döndü. Uyuması imkânsızdı.

•

Sabah dalgın ve sersem bir halde Leon'la buluştu ve yeni mahkûmlar geldiği için hummalı bir şekilde çalıştılar.

Mengele sessiz sıraları tarayarak dövmecilerin çalışma masasına yaklaşıyordu. Onu görünce Leon'un elleri titremeye başladı. Lale arkadaşını bakışlarıyla sakinleştirmeye çalıştı ama onu hadım eden pislik sadece birkaç metre uzaktaydı. Mengele durup çalışmalarını izledi. Arada bir, bir dövmenin yapılışını dikkatle izleyerek Lale ve Leon'un gerginliğini artırıyordu.

Ölümcül sırıtışı yüzünden hiç silinmiyordu. Gözlerini üstünde çalıştığı kolun hizasından yukarıya kaldırmamaya özen gösteren Lale'yle göz teması kurmaya çalışıyordu.

Mengele masanın üstüne eğilerek, "Tätowierer, Tätowierer," dedi. "Belki bugün seni alırım." Lale'nin rahatsızlığından keyif duyar gibi başını yana yatırdı. Sonra yeterince eğlenmiş olacak ki yanlarından uzaklaştı.

Lale kafasında hafif bir şey hissedince başını kaldırdı. Yakındaki krematoryum kül kusuyordu. Lale titremeye başladı ve dövme çubuğunu elinden düşürdü. Leon onu sakinleştirmeye çalıştı.

"Lale, sorun ne? Ne oldu?"

Lale'nin feryadı hıçkırığıyla boğuldu. "Pislik herifler, lanet olası piçler!"

Leon arkadaşının koluna yapışarak kendini kontrol etmesini sağlamaya çalışırken Mengele onlara bakıp geri yürümeye başladı. Lale'nin gözü dönmüştü. Kontrolden çıkmıştı. *Nadya.* Mengele yanlarına geldiğinde Lale çaresizce kendini dizginlemeye çalışıyordu. Kusacak gibi hissediyordu.

Mengele yüzüne doğru soluyarak, "Burada her şey yolunda mı?" diye sordu.

"Evet, Herr Doktor, her şey yolunda," diye karşılık verdi Leon titrek bir sesle.

Eğilip Lale'nin çubuğunu yerden aldı. "Çubuk kırıldı, o kadar. Onu hemen tamir edip işe koyuluruz," diye devam etti.

"İyi görünmüyorsun Tätowierer. Seni muayene etmemi ister misin?" diye sordu Mengele.

Lale, "Ben iyiyim, sadece çubuk kırıldı," diyerek öksürdü. Başını kaldırmadan arkasını döndü ve tekrar işe koyulmaya çalıştı.

Mengele, "Tätowierer!" diye kükredi.

Lale çenesini sıkarak ve başını kaldırmadan Mengele'nin olduğu tarafa döndü.

Mengele tabancasını kılıfından çıkarmıştı. Gevşek bir şekilde yan tarafında tutuyordu. "Bana arkanı döndüğün için seni vurabilirim." Silahı Lale'nin alnına doğrulttu. "Bana bak. Seni şu anda vurabilirim. Ne dersin?"

Lale bakışlarını kaldırdı ama Doktor'un gözlerine bakmayı reddederek alnına sabitledi. "Evet, Herr Doktor. Özür dilerim, bir daha olmaz, Herr Doktor," diye mırıldandı.

Mengele, "İşine dön. İşi aksatıyorsun!" diye kükredikten sonra uzaklaştı. Lale, Leon'a baktı ve etraflarına yağan külü işaret etti.

"Dün gece Çingene kampını boşalttılar."

Leon dövme çubuğunu Lale'ye uzattıktan sonra sessizlik içinde işine döndü. Lale kafasını kaldırıp güneşi aradı. Ama güneş, külün ve dumanın arkasında kaybolmuştu.

O akşam odasına dönünce Lale blokun o gün Leon'la birlikte dövmelerini yaptıkları insanlarla dolu olduğunu gördü. Odasına kapandı. Arkadaş edinmek istemiyordu. Ne bu gece ne de bundan sonra edinecekti. Blokunda sadece sessizlik istiyordu.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sonraki haftalarda Lale ve Gita birlikte geçirdikleri zamanın çoğunu genç kadının Lale'yi teselli etmek için boşuna çabaladığı bir sessizlikle geçirdiler. Lale ona olanları anlatmıştı ve Gita onun üzüntüsünü anlasa da aynı derecede paylaşmıyordu. Lale'nin "diğer aile"sini hiç tanımamış olması onun hatası değildi. Çocukların hikâyelerini ve oyuncaksız oyun oynama çabalarını, kardan ya da molozdan yapılma topların peşinde koşmalarını, binalarındaki ahşap çıtalara değmek için en yükseğe sıçrama yarışmaları yapmalarını, çoğu zaman sadece kovalamaca oynamalarını dinlemekten mutluluk duymuştu. Lale'yi biyolojik ailesi hakkında konuşturmaya çalışıyordu ama Lale işi inada bindirmişti ve Gita kendi hayatı hakkında bilgi paylaşana kadar o da ona herhangi bir şey anlatmayı reddediyordu. Gita, Lale'nin kederini nasıl aşacağını bilemiyordu. İkisi de iki buçuk yıldan uzun bir süredir insanlığın en kötü yüzüne katlanmıştı. Ancak Gita, Lale'nin bu kadar derin bir depresyona girdiğine ilk kez şahit oluyordu. Sonunda bir gün, "Ya bizim binlerce insanımız?" diye haykırdı. "Auschwitz'de Mengele'nin yanında gördüklerin? Bu iki kamptan kaç kişinin geçtiğini biliyor musun? *Biliyor musun?*" Lale ona cevap vermedi. "Üstünde isimler ve yaşlar olan kartlar görüyorum.

Bebekler, büyükanneler, büyükbabalar. Adlarını ve numaralarını görüyorum. Ben o kadar sayamam bile."

Lale'nin Gita'nın ona bu kamplardan geçen insan sayısını hatırlatmasına ihtiyacı yoktu. O numaraları tenlerine kendi elleriyle işlemişti. Gita'ya baktı, genç kadın bakışlarını yere dikmişti. Lale kendisi için sadece birer numara olan o insanların Gita için isim olduğunu o an fark etti. Gita'nın işi o insanlar hakkında Lale'den daha fazla şey öğrenmesini gerektiriyordu. Genç kadın onların adlarını ve yaşlarını biliyordu ve Lale bu bilgilerin onu ebediyen rahat bırakmayacağını anlamıştı.

"Çok üzgünüm, haklısın," dedi. "Her ölüm fazla. Bu kadar hüzünlü olmamaya çalışacağım."

"Benim yanımda kendin gibi olmanı isterim ama bu iş fazla uzadı Lale ve bizim için bir gün bile çok uzun."

"Akıllı ve güzelsin. Onları asla unutmayacağım, bunu biliyorsun, değil mi?"

"Unutsaydın ben seni sevemezdim. Ailen olduklarının farkındayım. Bunu söylememin tuhaf olduğunu biliyorum ama hayatta kalarak, buradan sağ çıkıp dünyaya burada yaşananları anlatarak onları onurlandıracaksın."

Lale kalbinde sevginin ve hüznün ağırlığıyla onu öpmek için uzandı.

Oturdukları yer dev bir patlama sesiyle sarsıldı. İdari binanın arkasındaki köşelerinde ayağa fırlayıp binanın ön tarafına koştular. İkinci bir patlama sesi bakışlarının yakındaki krematoryuma çevrilmesine neden oldu; oradan duman yükseliyordu ve kargaşa yaşanıyordu. Sonderkommandolar binadan koşarak çıkıyor ve çoğu, kampı çevreleyen tel örgülere doğru koşuyordu. Krematoryumun tepesinden ateş açıldı.

Lale oraya bakınca çılgınca ateş eden sonderkommandoları gördü. SS subayları onlara ağır makineli tüfekleriyle karşılık verdiler. Birkaç dakika içinde ateşe son vermişlerdi.

"Neler oluyor?" dedi Gita.

"Bilmiyorum. İçeri girmeliyiz."

SS subayları görüş alanlarındaki herkese nişan alırken etraflarından mermiler sekiyordu. Lale, Gita'yı bir binanın duvarına yasladı. Güçlü bir patlama daha oldu.

"Dört Numaralı Krematoryum, biri orayı havaya uçuruyor. Buradan hemen uzaklaşmalıyız."

İdari binadan koşarak kaçan mahkûmlar vurulup yere seriliyordu.

"Seni blokuna ulaştırmalıyım. Güvende olacağın tek yer orası."

Hoparlörlerden bir anons duyuldu: "Bütün mahkûmlar bloklarına dönsün. Hemen giderseniz ateş açılmayacak."

"Git, çabuk ol."

"Korkuyorum, beni de yanında götür," diyerek ağladı Gita.

"Bu akşam kendi blokunda daha güvende olursun. Mutlaka yoklama yapacaklardır. Sevgilim, blokundan başka bir yerde yakalanmamalısın."

Gita tereddütlüydü.

"Hemen git. Bu gece blokunda kal ve yarın normal bir şekilde işe git. Onlara seni aramaları için bir neden vermemelisin. Yarın sabah uyanmalısın."

Gita derin bir nefes aldı ve koşmak için arkasını döndü.

Lale ondan ayrılırken, "Yarın seni bulacağım," dedi. "Seni seviyorum."

•

O gece Lale öğleden sonra yaşananlar hakkında olabildiğince bilgi toplamak için kendi kuralını çiğneyip blokundaki çoğu Macarlardan oluşan yeni erkeklere katıldı. Anlaşılan yakındaki bir cephane fabrikasında çalışan kadınlardan bazıları, bir süredir tırnaklarının arasına doldurdukları az miktarda barutu gizlice Birkenau'ya sokuyordu. Barutu ulaştırdıkları sonderkommandolar sardalye konservesi kutularından kaba el bombaları yapmıştı. Ayrıca aralarında küçük tabancaların, bıçakların ve baltaların da olduğu bir silah zulası oluşturmuşlardı.

Lale'nin blokundaki erkekler ona genel bir ayaklanmayla ilgili bir söylentiden bahsettiler. Ayaklanmaya katılmak istemişlerdi ama bugün olacağına inanmamışlardı. Rusların yaklaştığını duymuşlardı ve kampı kurtarmalarına yardım etmek için ayaklanmanın onların gelişine denk gelmesi planlanmıştı. Lale bloktaki insanlarla daha önce arkadaşlık kurmadığı için kendine kızdı. Bu bilgiye sahip olmaması az kalsın Gita'nın canına mal olacaktı. Adamlara Ruslar ve ne zaman gelebilecekleri konusunda detaylı sorular sordu. Cevaplar belirsiz olmakla birlikte az da olsa iyimserlik uyandırmaya yetmişti.

Amerikan uçağı kampın üstünden uçalı aylar olmuştu. Sevkiyatlar sürüyordu. Lale, Nazi makinesinin Yahudilerin ve diğer grupların kökünü kazıma kararlılığında hiçbir eksilme görmüyordu. Yine de son gelen grupların dış dünyayla daha taze bir bağlantısı vardı. Belki de özgürlük yakındı. Lale öğrendiklerini Gita'ya anlatacak ve ondan ofiste kulaklarını açık tutup toplayabildiği kadar bilgi toplamasını isteyecekti.

Sonunda cılız da olsa bir umut ışığı görünmüştü.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sonbahar acı bir soğukla geldi ve pek çok insan soğuğa yenik düştü. Lale ve Gita o cılız umut ışığına tutunuyordu. Gita blok arkadaşlarına Ruslarla ilgili söylentileri anlatmış ve onları Auschwitz dışında yaşayabileceklerine inanmaya ikna etmişti. 1945 yılı başlarken sıcaklık iyice düştü. Gita morallerin her an biraz daha bozulmasına engel olamıyordu. Kanada'dan edinilen kalın paltolar bile soğuğu ve Auschwitz-Birkenau dünyasında bir yıl daha tutsak kalma korkusunu önleyemiyordu. Sevkiyatlar yavaşlamıştı. Bu durum SS için çalışan mahkûmlar, özellikle sonderkommandolar üstünde ters etki yarattı.

Yapacak daha az işin olması onları infaz tehlikesiyle karşı karşıya bırakıyordu. Lale'ye gelince, biraz rezerv oluşturmuştu ama yeni para kaynağı büyük ölçüde azalmıştı. Ve Victor ile Yuri'nin aralarında olduğu yerliler artık çalışmaya gelmez olmuştu. İnşaat durdurulmuştu. Lale direnişçilerin neden olduğu patlamalarda hasar gören iki krematoryumun onarılmayacağı yönünde umut vadeden haberler duymuştu. O geldiğinden beri ilk kez, Birkenau'dan ayrılan insanların sayısı kampa girenlerinkini geçmişti. Gita ve çalışma arkadaşları güya diğer toplama kamplarına sevk edilenlerin işlemlerini nöbetleşe yapar olmuşlardı.

Ocak ayının sonunda zeminin kalın bir kar tabakasıyla kaplı olduğu bir gün Lale'ye Leon'un "gittiği" söylendi. Lale birlikte yürürlerken Baretski'ye onun nereye gittiğini bilip bilmediğini sordu. Baretski ona cevap vermedi ve Lale'yi onun da Birkenau dışına sevk edilebileceği konusunda uyardı. Ama Lale sabahları ve akşamları yoklamaya katılması talep edilmediği için çoğu zaman gözlerden uzak kalmayı başarabiliyordu. Bunun onu kampta tutacağını umuyor olsa da Gita'nın kalacağından o kadar emin değildi. Baretski her zamanki sinsi kahkahasını attı. Leon'un muhtemel ölümünün haberi Lale'nin hâlâ duyabildiğini bilmediği derin bir acıyı harekete geçirmişti.

"Dünyanızı aynaya yansıtılmış olarak görüyorsunuz ama benim başka bir aynam var," dedi.

Baretski durdu, Lale'ye baktı. Lale gözlerini kaçırmadı. "Ben kendi aynama bakıyorum ve sizinkini yerle bir edecek bir dünya görüyorum," dedi.

Baretski gülümsedi. "Ve sağ kalıp bunun olduğunu göreceğini mi sanıyorsun?"

"Evet, öyle."

Baretski elini tabancasının kılıfının üstüne koydu. "Aynanı şu anda paramparça edebilirim."

"Bunu yapmayacaksınız."

"Çok fazla soğukta kaldın Tätowierer. Git, biraz ısın da aklın başına gelsin." Baretski uzaklaştı.

Lale arkasından ona baktı. Karanlık bir gecede eşit şartlarda karşılaşsalar dönüp gidenin kendisi olacağını biliyordu. Bu adamın canını alırken bir an bile tereddüt etmezdi. Son sözü o söylerdi.

•

Ocak sonunda bir sabah Gita karın içinde düşe kalka Lale'nin asla yaklaşmamasını tembihlediği blokuna doğru koşuyordu.

"Bir şeyler oluyor!" diye haykırdı.

"Ne demek istiyorsun?"

"SS subayları tuhaf davranıyorlar. Paniğe kapılmış gibiler."

Lale endişeyle, "Dana nerede?" diye sordu.

"Bilmiyorum."

"Onu bul, blokunuza git ve ben gelene kadar oradan sakın ayrılmayın."

"Seninle kalmak istiyorum."

Lale onu kendinden uzaklaştırdı ve bir kol mesafesinde tutarak, "Acele et Gita," dedi. "Dana'yı bul, birlikte blokunuza gidin. İlk fırsatta gelip sizi bulacağım. Neler olduğunu öğrenmeliyim. Haftalardır yeni mahkûm gelmiyor. Bu, sonun başlangıcı olabilir."

Gita döndü ve Lale'den hiç istemeyerek uzaklaştı.

Lale idari binaya ulaştı ve her gün malzeme ve talimat aldığı yıllar içinde artık iyice aşina olduğu ofise temkinli tavırlarla girdi. İçeriye kaos hâkimdi. SS subayları avazları çıktığı kadar bağırarak, korkudan masalarına sinmiş çalışanların elinden defterleri, kartları ve evrakı topluyordu. Bir SS çalışanı kucağı kâğıtlar ve kayıt defterleriyle dolu bir halde telaşla Lale'nin yanından geçti. Lale kıza çarpınca her şey yere saçıldı.

"Çok özür dilerim, dur, sana yardım edeyim."

İkisi de kâğıtları toplamak için yere çömeldi.

"İyi misin?" dedi Lale olabildiğince nazik bir sesle.

"İşsiz kalmış olabilirsin Tätowierer."

"Neden? Neler oluyor?"

Kız Lale'ye sokuldu ve fısıldayarak konuştu.

"Yarından itibaren kampı boşaltıyoruz."

Lale'nin yüreği yerinden oynadı. "Bana bu konuda ne söyleyebilirsin? Lütfen?.."

"Ruslar. Gelmeleri yakındır."

Lale binadan kadınlar kampına koştu. 29. Blok'un kapısı kapalıydı ve kapıda nöbet tutan kimse yoktu. Lale içeri girince kadınları arka tarafta birbirlerine sokulmuş halde buldu. Korku içinde ve bir sürü soru sorarak Lale'nin etrafını sardılar.

"Size tek söyleyebileceğim, SS subaylarının kayıtları imha eder gibi göründükleri," dedi Lale. "İçlerinden biri bana Rusların çok yaklaştığını söyledi." Onlara buradan nereye gideceklerini bilmediğini itiraf ederek daha fazla telaşa neden olmak istemediği için kampın ertesi gün boşaltılacağı haberini kendine sakladı.

"Sence SS bize ne yapacak?" diye sordu Dana.

"Bilmiyorum. Kaçacaklarını ve Rusların kamptakileri özgür bırakmasına izin vereceklerini umalım. Daha fazla bilgi edinmeye çalışacağım. Geri gelip size bildiklerimi anlatacağım. Sakın bloktan çıkmayın. Dışarıda ateş etmek için fırsat kollayan nöbetçiler olduğundan eminim."

Dana'nın iki elini birden tuttu. "Dana, ne olacağını bilmiyorum ama hazır fırsatım varken sana Gita'nın arkadaşı olduğun için ne kadar minnettar olduğumu söylemek istiyorum. Pes ettiği pek çok zamanda ayakta kalmasına yardımcı olduğunu biliyorum."

Kucaklaştılar. Lale onu alnından öptükten sonra Gita'ya teslim etti. Sonra Cilka ve Ivana'ya dönüp ikisini de kucakladı.

Cilka'ya, "Sen tanıdığım en cesur insansın," dedi. "Burada olanlar yüzünden herhangi bir suçluluk duymamalısın. Sen masumsun, bunu hiç aklından çıkarma."

Cilka hıçkırıklara boğularak, "Hayatta kalmak için yapmam gerekeni yaptım. Ben yapmasaydım bir başkası o domuzun elinde eziyet görecekti," dedi.

"Sana hayatımı borçluyum Cilka ve bunu asla unutmayacağım."

Lale, Gita'ya döndü.

"Sakın hiçbir şey söyleme. Tek kelime edeyim deme."

"Gita..."

"Hayır. Bana yarın beni göreceğinden başka hiçbir şey söylemene izin vermiyorum. Senden duymak istediğim tek şey bu."

Lale karşısındaki genç kadınlara baktı ve söylenecek hiçbir şey kalmadığını fark etti. Bu kampa genç kızlar olarak gelmişlerdi ve şimdi –henüz hiçbiri yirmi bir yaşını doldurmamıştı– kırık dökük, hasarlı genç kadınlardı. Lale onların hiçbir zaman normal şartlarda olacakları kadınlar olamayacaklarını biliyordu. Gelecekleri raylarından çıkarılmıştı ve aynı yola geri dönmelerinin imkânı yoktu. Bir zamanlar kendileri için evlat, kız kardeş, eş ve anne, işçi, gezgin ve âşık olarak kurdukları bütün hayaller, şahit oldukları ve katlandıkları her şeyin lekelerini sonsuz dek taşıyacaktı.

Lale kızlardan ayrıldı ve Baretski'yi bulmak, ertesi gün olacaklar hakkında bilgi edinmek için harekete geçti. Subay hiçbir yerde yoktu. Lale kendi blokuna geri dönünce Macarları kaygı ve endişe içinde beklerken buldu. Onlara bildiklerini anlatması da pek teselli edici olmadı.

•

O gece SS subayları kadınlar kampındaki bütün bloklara girip kızların her birinin paltosuna kırmızı bir çizgi halinde boya sürdüler. Kızlar bir kez daha onları bekleyen kader için işaretlenmişlerdi. Ertesi gün her ne olacaksa hepsine olacaktı, birlikte yaşayacak ya da birlikte öleceklerdi.

•

Gece bir ara Lale sonunda uyuyakaldı. Büyük bir yaygarayla uyandı. Seslerin uyku sersemi beynine işlemesi birkaç dakika sürdü. Romanların götürüldüğü gecenin anıları yeniden canlanmıştı. Şimdi nasıl bir dehşet yaşanıyordu? Tüfek sesleri onu tamamen ayılttı. Ayakkabılarını giydi, omuzlarına bir battaniye alıp temkinli bir şekilde dışarı çıktı. Binlerce kadın mahkûm sıraya sokuluyordu. Ne beklemeleri gerektiğini ne nöbetçiler ne de mahkûmlar biliyormuş gibi ortama bariz bir kargaşa hâkimdi. Lale soğuktan ve olacakların verdiği korkudan birbirine sokulmuş kadın sıralarının arasında hızla dolaşırken SS subayları ona bakmadı bile. Kar yağmaya devam ediyordu. Kaçmak imkânsızdı. Lale köpeklerin kadınlardan birinin bacaklarına saldırıp onu yere devirmelerini seyretti. Bir arkadaşı kadının ayağa kalkmasına yardım etmek için ona uzandı ama köpeği tutan SS subayı tabancasını çekip yerdeki kadını vurdu.

Lale telaşla sıraları ararken umutsuzluğa kapılmıştı. Sonunda onu gördü. Gita ve arkadaşları birbirlerine sımsıkı tutunarak ana kapılara doğru itiliyorlardı ama Cilka yanlarında ya da görünürde yoktu. Lale, Gita'ya odaklandı. Genç kadının başı öne eğikti ve Lale onun omuzlarının hareketinden hıçkırarak ağladığını anladı. *Sonunda ağlıyor ve ben onu teselli edemiyorum.*

O sırada Dana, Lale'yi gördü. Gita'yı sıralarının dışına doğru çekip ona Lale'yi işaret etti. Gita sonunda kafasını kaldırınca onu gördü. Göz göze geldiklerinde Gita'nın yalvaran gözleri ıslak, Lale'ninkiler ise kederliydi. Dikkati Gita'da olduğu için SS subayını göremedi. Kendisine savrulan dipçikten kaçmayı başaramadı ve yüzüne aldığı darbenin etkisiyle dizlerinin üstüne düştü. Gita ve Dana çığlık atarak, kapıya doğru ilerleyen kadınların arasından geri dönmeye çalıştılar. Ama çabaları sonuçsuz kaldı. Hareket halindeki bedenlerin akışına kapılıp ileri itildiler. Lale güçlükle ayağa kalkarken sağ gözünün üstündeki yarıktan kan akıyordu. Çılgına dönerek hareket halindeki kalabalığın arasına daldı ve şaşkınlık içindeki kadınlardan oluşan sıraları tek tek aradı. Kapıya yaklaşırken Gita'yı tekrar gördü, aralarında sadece bir kol mesafesi vardı. Bir nöbetçi, Lale'nin önüne dikildi ve tüfeğinin namlusunu göğsüne dayadı.

"Gita!" diye haykırdı Lale.

Dünyası altüst oluyordu. Göğe baktı, gün ağardıkça gökyüzü daha da kararır gibiydi. Bağıran nöbetçilerin ve havlayan köpeklerin arasında Gita'nın sesini duydu.

"Furman. Adım Gita Furman!"

Lale kıpırdamayan nöbetçinin önünde dizlerinin üstüne çökerken, "Seni seviyorum!" diye seslendi.

Cevap gelmedi. Lale dizlerinin üstünde kalakaldı, nöbetçi kenara çekildi. Kadınların feryatları kesilmişti. Köpekler sustu.

Birkenau'nun kapıları kapandı.

Lale hızla yağan karın içinde dizlerinin üstünde durmaya devam etti. Alnındaki yaradan akan kan bütün yüzünü kaplamıştı. İçeride kapalı kalmıştı. Tek başına. Yenilmişti.

Bir subay yanına geldi. "Soğuktan donacaksın. Haydi kalk, blokuna dön."

Elini uzatıp Lale'yi ayağa kaldırdı. Düşmandan son dakikada gelen bir iyilik.

•

Lale ertesi sabah top atışı ve patlama seslerine uyandı. Macarlarla birlikte dışarı koşunca panik halindeki SS subaylarıyla, birbirinden habersiz görünen mahkûm ve gardiyanların yarattığı bir kaosla karşılaştı.

Ana kapılar ardına kadar açıktı.

Yüzlerce mahkûm kimse tarafından durdurulmadan kapıdan çıkıyordu. Serseme dönmüş ve yetersiz beslenmekten güçsüz düşmüş mahkûmların arasında yalpalayarak ortalıkta dolaştıktan sonra soğuktan kaçmak için bloklarına dönmeyi seçenler de vardı. Lale daha önce yüzlerce kez Auschwitz'e giderken yaptığı gibi kapıdan geçti. Yakınlarda hareket etmeye hazır, duman püskürten bir tren vardı. Nöbetçiler ve köpekler adamları toplayıp trene doğru itmeye başladılar. Lale de kalabalığın arasına karıştı ve kendini trene binerken buldu. Vagonun kapıları çarpılarak kapandı. Lale insanları itip kenara yaklaştı ve dışarı baktı. Yüzlerce mahkûm dışarıda amaçsızca dolaşmayı sürdürüyordu. Tren harekete geçerken SS subaylarının geride kalanlara ateş açtıklarını gördü.

Ayakta durdu ve vagonun çıtaları arasından, hızla ve acımasızca yağan karın altındaki Birkenau'nun gözden kaybolmasını izledi.

YİRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM

Gita ve arkadaşları Birkenau ve Auschwitz'den binlerce kadınla birlikte bilek hizasında karın içinde ağır ağır yürüyordu. Gita ve Dana olabildiğince dikkat ederek ve gruptan ayrılır gibi olanların icabına bir mermiyle bakıldığının fazlasıyla farkında olarak sıraları arıyorlardı. Yüzlerce kez, "Cilka'yı gördünüz mü? Ivana'yı gördünüz mü?" diye sordular. Cevap hep aynıydı. Kadınlar kol kola girip birbirlerine destek olmaya çalışıyordu. Rastgele durduruluyorlardı ve onlara dinlenmeleri söyleniyordu. Soğuğa rağmen sırf ayaklarını biraz rahatlatmak için kara oturuyorlardı. Diğerleri yeniden hareket ettiğinde öldüğü ya da ölmek üzere olduğu ya da bir adım daha atacak hali kalmadığı için olduğu yerde kalanların sayısı az değildi.

Gün geceye döndüğünde hâlâ yürüyorlardı. Sayılarının gittikçe azalması SS subaylarının dikkatli gözlerinden kaçmalarını zorlaştırıyordu. Gece bir ara Dana dizlerinin üstüne düştü. Daha fazla yürüyemeyecekti. Gita onunla durdu ve bir süre diğer kadınların oluşturduğu paravanın arkasında görünmez oldular. Dana, Gita'ya onu bırakıp yola devam etmesini söylüyordu. Gita buna karşı çıktı. Burada, Polonya'da bir tarlada arkadaşıyla ölmeyi tercih ederdi. Dört genç kız Dana'yı taşımak için ona yardım teklif etti. Ama Dana bunun lafını bile ettirmedi. Onlara Gita'yı alıp gitmelerini söyledi.

Bir SS subayı yanlarına yaklaşırken dört kız Gita'yı ayağa kaldırıp yanlarında sürükledi. Gita arkasına dönüp Dana'nın yanında duran ama silahına davranmayan subaya baktı. Silah sesi duyulmadı. Belli ki SS subayı, Dana'nın zaten öldüğünü düşünüyordu. Kızlar Gita'yı sürüklemeye devam ettiler. Ellerinden kurtulup Dana'nın yanına gitme girişimlerine fırsat vermediler.

Kadınlar karanlıkta, zaman zaman silah sesleri arasında ağır aksak ilerliyorlardı. Artık kimin düştüğüne dönüp bakmaz olmuşlardı.

Gün ağarırken tren raylarının kıyısındaki bir alanda durduruldular. Bir lokomotif ve birkaç büyükbaş hayvan vagonundan oluşan bir tren onları bekliyordu. *Beni buraya bu vagonlar getirdi, şimdi de alıp götürecekler*, diye düşündü Gita.

Birlikte yolculuk ettiği dört kızın Polonyalı olduğunu, Yahudi olmadıklarını öğrenmişti. Polonyalı kızlar ailelerinden niçin koparıldıklarını bile bilmiyorlardı. Dört farklı kasabadan geliyorlardı ve Birkenau'ya gelene kadar birbirlerini tanımıyorlardı.

Arazinin karşı ucunda tek bir ev vardı. Evin arkasında sık bir orman uzanıyordu. Lokomotife kömür takviyesi yapılırken SS subayları emirler yağdırıyordu. Polonyalı kızlar Gita'ya döndüler. Biri, "Şu eve kaçmayı deneyeceğiz. Vurulursak burada ölürüz ama daha ileri gitmeyeceğiz. Bizimle gelmek ister misin?" diye sordu.

Gita ayağa kalktı.

Kızlar koşarken arkalarına bakmadılar. Binlerce yorgun kadını trene bindirmek nöbetçi askerleri yeterince meşgul ediyordu. Evin kapısı daha kızlar oraya varmadan açıldı. İçeri girince gürül gürül yanan ateşin önüne çökerlerken damar-

larında gezinen adrenalin, rahatlama duygusuna karışmıştı. Ellerine sıcak içecekler ve ekmek tutuşturuldu. Polonyalı kızlar evin sahiplerine durmadan bir şeyler anlatıyor, ev sahipleri duyduklarına inanamayarak başlarını sallıyorlardı. Gita aksanının Polonyalı olmadığını ele vermemesi için ağzını açmadı. Kurtarıcılarının onu da onlardan biri ama sessiz bir kız olarak düşünmesi en iyisiydi. Evin erkeği onlara Almanlar sık sık arama yaptığı için orada kalamayacaklarını söyledi. Kızlardan paltolarını çıkarmalarını istedi ve paltoları evin arka tarafına götürdü. Geri döndüğünde kırmızı çizgiler silinmişti ve paltolar benzin kokuyordu.

Dışarıdan silah sesleri gelmeye devam ediyordu, perdelerin arasından bakınca sağ kalan kadınların trene bindirildiğini gördüler. Rayların yanındaki kara ölüler saçılmıştı. Adam kızlara yakındaki bir köyde yaşayan bir akrabasının adresiyle birlikte biraz ekmek ve bir battaniye verdi. Evden ayrılıp ormana girdiler ve geceyi buz tutmuş zeminde ısınmak için boş yere birbirlerine sokularak geçirdiler. Çıplak ağaçlar onları görülmekten ve doğa şartlarından korumaya yetmiyordu.

•

Bir sonraki köye vardıklarında akşamın erken saatleriydi. Güneş batmıştı ve sokak lambalarından cılız bir ışık yayılıyordu. Ellerindeki adresi bulmak için yoldan geçen birinden yardım istemek zorunda kaldılar. İyi kalpli kadın onları aradıkları eve kadar götürdü ve kapıyı çalarlarken yanlarından ayrılmadı.

Kapı açılınca, "Onlara iyi bakın," dedi ve uzaklaştı.

Kapıyı açan kadın kenara çekilerek onları içeri buyur etti. Kapı kapanınca kızlar onları oraya kimin gönderdiğini açıkladılar.

"Az önceki kadın kimdi, biliyor musunuz?" dedi kadın kekeleyerek. "Bir SS. Kıdemli bir SS subayı."

"Sizce kim olduğumuzu anlamış mıdır?"

"Aptal değildir. Toplama kamplarındaki en acımasız insanlardan biri olduğuna dair hikâyeler duymuştum."

Mutfaktan yaşlıca bir kadın çıktı.

"Anne. Misafirlerimiz var. Bu zavallıcıklar kamplardan birindeymiş. Onlara yiyecek sıcak bir şeyler vermeliyiz."

Yaşlı kadın kızları mutfağa götürüp masaya oturttu. Gita en son ne zaman bir mutfak masasının sandalyesine oturduğunu hatırlamıyordu. Kadın tabaklara ocağın üstünde duran çorbadan doldurdu ve onları soru yağmuruna tuttu. Evin sahipleri kızların orada kalmasının güvenli olmadığına karar verdiler. SS subayının kızları ihbar etmesinden çekiniyorlardı.

Yaşlı kadın izin isteyerek evden çıktı. Bir süre sonra yanında bir komşusuyla geri döndü. Komşusunun evinin hem çatı katı hem bodrumu vardı. Beşini çatı katında yatırmaya gönüllüydü. Şömineden yükselen sıcak hava sayesinde çatı katı bodrumdan daha sıcak olurdu. Ancak gün içinde evde kalmaları mümkün olmayacaktı çünkü Almanlar geri çekiliyor gibi görünseler de her an bütün evleri arayabilirlerdi.

Gita ve dört Polonyalı arkadaşı her gece o çatı katında uyuyup gündüzleri yakındaki ormanda saklanarak geçirdiler. Küçük kasabada haber kulaktan kulağa yayılmıştı ve kasabanın rahibi cemaatindekilerin evin sahibine her gün biraz yiyecek bırakmalarını sağlıyordu. Birkaç haftanın sonunda, kalan Almanlar da ilerleyen Rus askerleri tarafından tamamen temizlenince

birkaç Rus askeri Gita ve arkadaşlarının uyuduğu evin tam karşısındaki eve yerleşti. Bir sabah kızlar ormana gitmek için evden çıkmakta gecikince binanın önünde nöbet tutan bir Rus tarafından durduruldular. Ona dövmelerini gösterip eskiden nerede olduklarını ve orada bulunma nedenlerini açıklamaya çalıştılar. Yaşadıkları zorlukları düşününce onlara merhametle yaklaşan asker evin önüne bir nöbetçi yerleştirmeyi teklif etti. Böylece günlerini ormanda geçirmek zorunda kalmayacaklardı. Nerede yaşadıkları artık sır değildi ve eve girip çıkarlarken askerlerin gülümsemeleriyle, selamlarıyla karşılanıyorlardı.

Bir gün askerlerden biri doğrudan Gita'ya bir soru sordu ve Gita ona cevap verince asker onun Polonyalı olmadığını derhâl anladı. Gita ona Slovakyalı olduğunu söyledi. O akşam asker kapıyı çaldı ve Rus üniforması giyen ama aslında Slovak olan genç bir adamı onlara takdim etti. Gita ve Slovak genç gecenin ilerleyen saatlerine kadar konuştular.

Kızlar gece geç saate kadar ateşin karşısında oturarak şanslarını zorluyordu. Biraz rehavete kapılmaya başlamışlardı. Bir akşam ön kapı hızla açılıp sarhoş bir Rus yalpalayarak içeri girince hazırlıksız yakalandılar. Kızlar "muhafız"larının dışarıda baygın yattığını gördüler. Sarhoş Rus, tabancasını sallayarak kızlardan birini seçti ve giysilerini yırtmaya girişti. Bir yandan da kendi pantolonunu indirdi. Gita ve diğerleri çığlığı bastılar. Çok geçmeden içeriye birkaç Rus askeri daldı. Yoldaşlarını kızlardan birinin üstünde görünce içlerinden biri tabancasını çekip onu başından vurdu. Tecavüze yeltenen askeri evden sürükleyerek çıkarıp kızlardan defalarca özür dilediler.

Dehşete kapılan kızlar artık yola devam etme zamanının geldiğine karar verdiler. İçlerinden birinin Kraków'da yaşayan bir kız kardeşi vardı. Hâlâ orada olması mümkündü. Kıdemli

bir Rus askeri önceki gece yaşanan saldırıya özür olarak onları Kraków'a götürmesi için bir şoför ve küçük bir kamyon ayarladı.

•

Kızın kardeşini bir bakkalın üstündeki küçük dairesinde buldular. Dairesi daha önce şehirden kaçan ve şimdi geri dönen evsiz arkadaşlarıyla doluydu. Kimsenin parası yoktu. İdare etmek için her gün bir pazarı geziyorlardı ve her biri bir parça yiyecek çalıyordu. Çaldıkları malzemelerle bir akşamlık yemek hazırlıyorlardı.

Bir gün pazarda mal boşaltan bir kamyon şoförünün kendi ana dilini konuştuğunu duyan Gita kulak kesildi. Ondan her hafta Bratislava'dan Kraków'a taze meyve ve sebze getiren birçok kamyon olduğunu öğrendi. Kamyon şoförü, Gita'nın onlarla birlikte Slovakya'ya dönme talebini kabul etti. Gita koşarak eve gitti ve birlikte yaşadığı insanlara evine gideceğini haber verdi. Birlikte kaçtığı dört arkadaşına veda etmek çok zordu. Kızlar onunla birlikte pazara gelip onu ve iki hemşehrisini bilinmeyene taşıyan kamyonun arkasından el salladılar. Gita anne babasının ve iki kardeşinin ölümünü çoktan kabullenmişti ama erkek kardeşlerinden en azından birinin sağ olması için dua ediyordu. Rusların yanında gerilla olarak savaşmak hayatlarını kurtarmış olabilirdi.

•

Gita, Bratislava'da da tıpkı Kraków'da olduğu gibi kamplardan sağ kurtulan ve kalabalık dairelerde yaşayan insanlara katıldı. Geri dönebilen bütün mahkûmların kayıp akraba ve

arkadaşlarını bulabilmek umuduyla böyle yaptığını duyunca Kızıl Haç'a adını ve adresini bıraktı.

Bir öğleden sonra pencereden dışarı bakarken oturduğu evin arka tarafındaki çitin üstünden atlayan iki genç Rus askeri gördü. Korkuya kapıldı ama biraz daha yaklaştıkları zaman iki erkek kardeşi Doddo ve Latslo'yu tanıdı. Merdivenden uçarcasına indi, kapıyı hızla açıp onlara sımsıkı sarıldı. Kardeşleri ona orada kalmaya cesaret edemeyeceklerini söylediler. Her ne kadar kasabayı Almanlardan Ruslar temizlemiş olsa da halk Rus üniformalı herkesten şüphe duyuyordu. Kavuşmalarının tadını kaçırmak istemeyen Gita ailelerinin geri kalanı hakkında bildiklerini kendine sakladı. Yakında öğreneceklerdi zaten ve bu, birkaç dakika içinde ayaküstü konuşulacak bir şey değildi.

Kardeşleri gitmeden önce Gita onlara kendisinin de bir Rus üniforması giydiğini anlattı, Auschwitz'e girer girmez ona verilen ilk giysi Rus üniformasıydı. Üniformanın ona daha çok yakıştığını söyleyince hep birlikte güldüler.

YİRMİ ALTINCI BÖLÜM

Lale'nin treni kırsalda yol alıyordu. Kompartımanın duvarına yaslanmış dururken pantolonunun içine bağladığı ve yanında taşıma riskini göze aldığı değerli taşların durduğu iki keseyi yokladı. Zulasının büyük bir kısmını şiltesinin altında bırakmıştı. Odasını her kim ararsa onları alabilirdi.

O akşamın ilerleyen saatlerinde tren gıcırdayarak durdu ve tüfeğini üzerlerine doğrultan bir SS subayı, yaklaşık üç yıl önce Birkenau'da olduğu gibi onlara trenden inmelerini emretti. Yeni bir toplama kampı. Lale'nin vagonundaki adamlardan biri onunla birlikte trenden atladı.

"Burayı biliyorum. Buraya daha önce de geldim."

"Öyle mi?" dedi Lale.

"Avusturya, Mauthausen. Birkenau kadar korkunç değil ama ona yakındır."

"Adım Lale."

"Joseph. Tanıştığımıza memnun oldum."

Hepsi trenden inince SS subayları adamları kapıdan içeri sokup onlara kendilerine yatacak yer bulmalarını söylediler. Lale, Joseph'in peşinden bir bloka girdi. Buradaki adamlar açlıktan ölmek üzereydiler –bir deri bir kemik kalmışlardı– ama yine de yerlerine sahip çıkacak kadar yaşama istekleri vardı.

"Defolup gidin, burada yer yok."

Herkese bir ranza düşüyordu ve adamlar sahiplendikleri yatakları korumak için dövüşmeye hazır görünüyorlardı. İki bloktan daha aynı tepkiyi aldılar. Sonunda yer olan bir blok buldular. Başkaları uyuyacak bir yer bulmak için içeri girince bu kez onlar herkesçe kabul görmüş cümleyi seslendiler: "Defolup gidin, burası dolu."

Ertesi sabah Lale bloklardaki erkeklerin sıraya girdiğini fark etti. Bunun çırılçıplak soyulup kim oldukları ve nereden geldikleri konusunda sorguya çekilmek için olduğunu anladı. Bir kez daha. Mücevherleri sakladığı keseden en büyük üç pırlantayı alıp ağzına koydu. Diğer erkekler toparlanırlarken bloka geri koşup taşları oraya serpiştirdi. Çıplak erkekler sırasının denetimi başladı. Nöbetçi askerlerin, önündekilere ağızlarını açtırdığını görünce taşları dilinin altına kaydırdı. Denetim ekibi karşısına dikilmeden ağzını açtı. Ağzına hızlıca göz atıp sonraki mahkûma geçtiler.

•

Lale haftalarca diğer mahkûmlarla birlikte neredeyse hiçbir şey yapmadan oturdu. Tek yapabildiği izlemekti; kime yaklaşılabileceğini, kimden uzak durması gerektiğini çözmek için özellikle onlara göz kulak olan SS subaylarını izliyordu. Bir süre sonra içlerinden biriyle konuşmaya başladı. SS subayı, Lale'nin akıcı Almancasından etkilenmişti. Auschwitz'i ve Birkenau'yu duymuş ama oralara hiç gitmemişti ve o kampları merak ediyordu. Lale gerçekten farklı bir tablo çizdi. Bu Alman'a oradaki mahkûmlara nasıl muamele edildiğini olduğu gibi anlatmanın ona hiçbir faydası olmazdı. SS subayına orada ne iş yaptığını ve oturmak yerine çalışmayı yeğleyeceğini söyledi. Birkaç gün

sonra asker ona Mauthausen'in Viyana, Saurer Werke'deki bir alt kampına geçmek isteyip istemediğini sordu. Buradan daha kötü olmayacağını düşünen ve askerden oradaki şartların biraz daha iyi, kumandanın ise hiçbir şeye aldırmayacak kadar yaşlı olduğunu duyan Lale teklifi kabul etti. Asker o kampın Yahudi almadığını, bu yüzden dini konusunda sessiz kalması gerekeceğini özellikle belirtti.

Ertesi gün subay, Lale'ye, "Eşyalarını topla, gidiyorsun," dedi.

Lale etrafına baktı. "Eşyalarım toplu."

"Bir saat içinde kamyonla gidiyorsun. Kapıda sıraya gir. Adın listede," dedi asker gülerek.

"Adım mı?"

"Evet. Numaralı kolunu gizlemen gerekecek, anlaştık mı?"

"Adıma cevap verebilir miyim?"

"Evet. Bunu sakın unutma. Bol şans."

"Gitmeden önce size bir şey vermek isterim."

Asker şaşırmış gibiydi.

Lale ağzından bir pırlanta çıkardı, onu gömleğiyle silip adama uzattı. "Artık bir Yahudi'den asla bir fayda görmediğinizi söyleyemezsiniz."

•

Viyana. Kim Viyana'ya gitmek istemezdi ki? Çapkınlık günlerinde Lale için rüya şehirdi burası. Adı bile başlı başına romantikti; tarz ve olasılık demekti. Ama Lale şehrin şimdi bu algıyı karşılayamayacağını biliyordu.

Kampa vardıklarında nöbetçiler Lale'ye ve diğerlerine kayıtsız kaldı. Kendilerine bir blok buldular ve onlara nereden

ve ne zaman yiyecek alacakları söylendi. Lale'nin aklı fikri Gita'da ve ona nasıl ulaşabileceğindeydi. Kamptan kampa sürülmeye daha fazla dayanamayacaktı.

Günlerce etrafını gözlemledi. Kamp kumandanını ortalıkta titrek adımlarla dolaşırken görünce adamın nasıl hâlâ nefes aldığını merak etti. Muhatap olmanın mümkün olduğu nöbetçilerle sohbet etti ve mahkûmlar arasındaki dinamiği anlamaya çalıştı. Muhtemelen kamptaki tek Slovakyalı mahkûm olduğunu keşfedince bu bilgiyi kendine saklamaya karar verdi. Polonyalılar, Ruslar ve İtalyanlar gün boyu kendi milletlerinden adamlarla oturuyor, Lale'yi büyük ölçüde dışlıyorlardı.

Bir gün iki erkek Lale'ye sokuldu. "Senin Auschwitz'in Tätowierer'i olduğunu söylüyorlar."

"'Onlar' kim?"

"Biri seni oradan tanıyor olabileceğini ve oradaki mahkûmların dövmelerini senin yaptığını söyledi."

Lale genç adamın elini tutup giysisinin kolunu sıyırdı. Numara yoktu. İkinci adama döndü.

"Ya sen? Sen orada mıydın?"

"Hayır, ama söyledikleri doğru mu?"

"Tätowierer'dim, ne olmuş?"

"Hiç. Sadece sorduk."

Delikanlılar uzaklaştı. Lale hayallerine geri döndü. Yaklaşan SS subayları onu tutup ayağa kaldırana ve yaka paça yakındaki bir binaya götürene kadar görmedi. Sonra kendini yaşlı kumandanın karşısında dikilirken buldu. Kumandan başıyla SS subaylarından birine işaret verdi. Subay, Lale'nin kolunu sıyırıp numarasını açığa çıkardı.

"Auschwitz'de miydin?" diye sordu kumandan.

"Evet, efendim."

"Oranın Tätowierer'i miydin?"

"Evet, efendim."

"Yani Yahudi'sin."

"Hayır, efendim, Katolik'im."

Kumandan tek kaşını kaldırdı. "Ah, Auschwitz'de Katoliklerin de olduğunu bilmiyordum."

"Orada bütün dinlerden insan vardı efendim, suçlular ve siyasi mahkûmlarla birlikte."

"Sen suçlu musun?"

"Hayır, efendim."

"Ve Yahudi değilsin."

"Hayır, efendim. Katolik'im."

"İki kez 'hayır' dedin. Sadece bir kez daha soracağım. Yahudi misin?"

"Hayır, değilim. İzin verin, bunu size ispatlayayım." Lale bunu söylerken pantolonunun belini tutan ipi çözdü, kumaş ayaklarının dibine yığıldı. Parmaklarını iç çamaşırının kenarına takıp onu aşağı çekmeye hazırlandı.

"Dur. Görmeme gerek yok. Tamamdır, gidebilirsin."

Lale onu ele vermek üzere olan nefesini kontrol etmeye çalışarak pantolonunu kaldırdı. Ofisten hızlı adımlarla çıktı. Dışarıdaki ofislerden birinde durup bir sandalyeye çöktü. Yakındaki bir masanın arkasında oturan bir subay ona baktı.

"İyi misin?"

"Evet, iyiyim. Sadece biraz başım döndü. Tarihi biliyor musunuz?"

"Nisanın yirmi ikisi, pardon, yirmi üçü. Neden?"

"Hiç. Teşekkürler. Hoşça kalın."

Lale dışarı çıkınca etrafta tembel tembel oturan mahkûmlara ve daha tembel görünen nöbetçilere baktı. *Üç yıl. Hayatımın üç yılını aldınız. Bir günümü daha alamayacaksınız.* Blokların

arka tarafına geçti zayıf bir noktasını bulmak için tel örgüyü sarsarak yürümeye başladı. Zayıf noktayı bulması çok sürmedi. Tel örgü zeminden ayrıldı, Lale onu kolayca kendine çekebildi. Kendisini izleyen var mı diye bakmaya bile gerek görmeden tel örgünün altından sürünerek geçti ve sakin bir tavırla yürümeye devam etti.

Orman onu devriye gezmesi olası Almanların gözlerinden saklayacaktı. Lale ormanın derinliklerine doğru ilerlerken top ve tüfek sesleri duydu. Seslerin geldiği yöne mi gitmeliydi, yoksa aksi yöne mi kaçmalıydı? Kısa bir ateşkes anında su sesi duydu. Akarsuya yaklaşmak için silah seslerine de yaklaşması gerekecekti ama iç pusulası her zaman iyi çalışırdı ve içinden bir ses ona doğru yönde olduğunu söylüyordu. Akarsuyun karşı tarafında Almanlar, hatta Amerikalılar varsa Lale onlara memnuniyetle teslim olurdu. Gün akşama dönerken silahların ve uzaktaki topların ateşini görebilmeye başladı. Yine de suya, mümkünse bir köprüye ve buradan uzaklaşabileceği bir yola ulaşmak istiyordu. Nihayet suya varınca karşısında bir akarsudan çok, bir nehir buldu. Nehrin karşı kıyısına bakarak top seslerini dinledi. *Ruslar olmalı. Size doğru geleceğim.* Suya inince buz gibi soğuk karşısında şok yaşadı. Görülmesi ihtimaline karşı kulaçlarıyla suyu çok fazla hareketlendirmemek için yavaş yavaş yüzüyordu. Duraksadı, başını kaldırıp sesleri dinledi. Silah sesleri yaklaşmıştı. "Lanet olsun," diye mırıldandı. Yüzmeyi bıraktı ve akıntının onu görmezlikten gelinebilecek bir ağaç dalı ya da bir ölü misali çapraz ateşin tam altına sürüklemesine izin verdi. Ateş hattından çıktığını düşündüğü anda çılgınca karşı kıyıya yüzmeye başladı. Sudan çıktı, sırılsıklam vücudunu binbir güçlükle ağaçların arasına sürükledi ve titreyerek yere yığıldı. Bayılmıştı.

YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

Lale güneşi yüzünde hissederek uyandı. Giysileri biraz kurumuştu ve aşağıda kalan nehrin sesini duyabiliyordu. Onu gece boyunca gizleyen ağaçların arasından yüzüstü sürünerek bir yolun kıyısına geldi. Rus askerleri yürüyordu. Ateş açmalarından korkarak Lale birkaç dakika onları seyretti. Ama askerler rahat görünüyordu. Eve dönüş planını hızlandırmaya karar verdi.

Ellerini havaya kaldırıp yola çıkınca bir grup asker şaşkınlıkla irkildi.

"Slovakyalıyım. Üç yıldır bir toplama kampındaydım."

Askerler bakıştılar.

"Siktir git," dedi biri ve yürümeye devam ettiler. Hatta içlerinden biri geçerken Lale'yi itekledi. Lale birkaç dakika durup daha bir sürü askerin onu yok sayarak yanından geçmesini seyretti. Kayıtsızlıklarını kabullenerek ve askerlerin bakışlarını nadiren üstüne çekerek yürümeye devam etti. Rusların muhtemelen Almanlarla çarpışmaya gittiğini düşünerek onların geldiği yöne yürümeye karar verdi. Onlardan mümkün olduğunca uzaklaşmak mantıklı olabilirdi.

Bir süre sonra bir cip yanında durdu. Arka taraftan bir subay onu süzdü. "Sen de kimsin?"

"Slovakyalıyım. Üç yıldır Auschwitz'de esirdim." Numarasını göstermek için sol kolunu sıvadı.

"Orayı hiç duymadım."

Lale yutkundu. Öylesine dehşet dolu bir yerin bilinmemesini aklı almıyordu.

"Polonya'da. Size bu kadarını söyleyebilirim."

"Rusçan kusursuz," dedi asker. "Bildiğin başka dil var mı?"

"Çekçe, Almanca, Fransızca, Macarca ve Lehçe."

Subay onu daha dikkatli süzdü. "Ve nereye gittiğini sanıyorsun?"

"Eve, Slovakya'ya."

"Hayır, gitmiyorsun. Tam sana göre bir işim var. Atla."

Lale kaçmak istedi ama hiç şansı olmazdı. Bu yüzden yolcu koltuğuna geçti.

"Geri dön, karargâha gidiyoruz," dedi subay şoföre.

Cip çukurların ve hendeklerin üstünden sarsılarak geldiği yöne döndü. Birkaç kilometre sonra küçük bir kasabanın içinden geçtiler ve toprak yolu izleyip güzel bir vadiye yukarıdan bakan bir tepenin zirvesine kondurulmuş büyük bir dağ evine doğru ilerlediler. Pahalı görünüşlü araçların park edildiği büyük, daire çizen bir araç yoluna girdiler. Gösterişli ana girişin iki yanına birer nöbetçi asker dikilmişti. Cip kayarak durdu, şoför derhâl inip arkada oturan subayın kapısını açtı.

"Benimle gel," dedi subay, Lale'ye.

Lale koşar adımlarla adamın peşinde bir dağ evinin holüne girdi. Gördüğü ihtişam karşısında şoke olup duraksadı. Gösterişli bir merdiven, bütün duvarlarda sanat eserleri –tablolar ve duvar halıları– ve daha önce hiç görmediği kalitede mobilyalar. Lale aklının bile alamayacağı bir dünyaya adım atmıştı. Gördüklerinden sonra bu neredeyse acı vericiydi.

Subay ana holün biraz uzağında kalan bir odaya yönelirken Lale'ye onu takip etmesini işaret etti. Geniş ve özenle döşenmiş bir odaya girdiler. Odaya maun bir çalışma masası ve arkasında oturan kişi hâkimdi. Üniformasına ve rütbelerine bakılırsa Lale çok kıdemli bir Rus yetkilinin huzurundaydı. İçeri girdikleri anda adam kafasını kaldırdı.

"Misafirimiz kim?"

"Üç yıl boyunca Nazilerin elinde esir olduğunu iddia ediyor. Ben Yahudi olduğunu tahmin ediyorum ama bunun bir önemi olduğunu sanmıyorum. Önemli olan hem Rusça hem Almanca konuşması," dedi subay.

"Ve?"

"İşimize yarayabileceğini düşündüm. Bilirsiniz, yerlilerle konuşurken."

Kıdemli subay bunu değerlendirir gibi arkasına yaslandı. "O zaman onu derhâl işe koş. Ona muhafızlık edecek ve kaçmaya yeltenirse onu vuracak birini bul." Lale odadan çıkarılırken kıdemli subay ekledi: "Temizlenmesini ve daha iyi bir şeyler giymesini de sağla."

"Evet, efendim. İşimize yarayacağına inanıyorum."

Lale subayı takip etti. *Benden ne istediklerini bilmiyorum ama bu banyo ve temiz giysiler anlamına geliyorsa...* Holü geçip merdivenlerden birinci katın sahanlığına çıktılar. Lale yukarıda iki kat daha olduğunu fark etti. Bir yatak odasına girdiler. Rus subay dolaba gidip kapağı açtı. Kadın giysileri. Subay tek kelime etmeden odadan çıkıp bir sonrakine girdi. Bu kez erkek giysileri bulmuştu.

"Üstüne olacak ve iyi görünecek bir şeyler bul. Buralarda bir yerde bir banyo olmalı." Subay eliyle etrafı işaret etti. "Temizlen. Ben birazdan döneceğim."

Kapıyı arkasından kapattı. Lale etrafına baktı. Dört direkli geniş karyolanın üstü ağır örtülerle ve her biçimde ve boyutta yastıklarla kaplıydı. Lale'nin yekpare fil dişinden yapıldığını tahmin ettiği bir şifonyer, Tiffany tarzı vitray camlı bir lambanın tamamladığı küçük bir masa ve gösterişli nakışlarla kaplanmış bir ayak uzatma koltuğu vardı. Keşke Gita da orada olsaydı. Lale bu düşünceyi bir kenara itti. Onu düşünme lüksü yoktu. Henüz olmazdı.

Elini dolaptaki günlük ve resmî takım elbiselerin ve gömleklerin üstünde ve eski Lale'yi diriltmek için gerekli olan aksesuarların üstünde dolaştırdı. Bir takım elbise seçip onu üstüne tuttu ve aynadaki görüntüsüne hayranlıkla baktı. Takım elbise neredeyse tam üstüne göreydi. Lale onu yatağın üstüne attı. Çok geçmeden beyaz bir gömlek de onun yanındaki yerini aldı. Bir çekmeceden yumuşak bir iç çamaşırı, tertemiz çoraplar ve pürüzsüz, kahverengi bir deri kemer seçti. Başka bir dolapta takım elbiseye çok uyacak, güzelce cilalanmış bir çift ayakkabı buldu. Ayakkabıları çıplak ayaklarına geçirdi. Mükemmeldi.

Bir kapı banyoya açılıyordu. Duvarları ve zemini kaplayan beyaz karoların üstünde altın aksesuarlar ışıldıyordu. Akşamüstü güneşi geniş vitraylı pencereden içeri açık sarı ve koyu yeşil tonlara boyanarak doluyordu. Lale banyoya girdi ve uzun süre durup beklentinin tadını çıkardı. Sonra derin küveti doldurdu, suyun içinde uzandı ve su soğuyana kadar keyif yaptı. Sonra küvete biraz daha sıcak su ekledi, üç yıldır yaptığı ilk banyoyu sonlandırmak için hiç acelesi yoktu. Bir süre sonra banyodan çıktı ve orada asılı duran çok sayıdaki yumuşak havludan birini alıp kurulandı. Odaya döndü, pürüzsüz, pamuklu kumaşların ve yün çorapların verdiği hissi iyice sindirmek için yavaş yavaş giyindi. Ona batan, vücudunu

kaşındıran ya da sıska bedeninden dökülen hiçbir şey yoktu. Bu giysilerin sahibi de zayıf bir adam olmalıydı.

Bir süre yatağın üstünde oturup muhafızının dönmesini bekledi. Sonra odayı biraz daha keşfetmeye karar verdi. Büyük perdeyi çekince bir balkona açılan Fransız kapılarla karşı karşıya kaldı. Kapıyı gösterişli bir hareketle açıp dışarı çıktı. *Vay canına! Neredeyim ben?* Önünde son derece bakımlı bir bahçe uzanıyor, çimenlik ormanda son buluyordu. Daire şeklindeki araç girişini olduğu gibi görebiliyordu, birkaç arabanın daha kapıya yanaşmasını, içlerinden Rus yetkililerin inmesini seyretti. Odanın kapısının açıldığını duyunca arkasını döndü ve onu işe alan subayın yanında daha düşük rütbeli bir askerle içeri girdiğini gördü. Balkonda kaldı. İki adam balkona çıkıp manzaraya baktı.

"Sence de çok hoş değil mi?" dedi subay.

"Çok iyi iş çıkarmışsınız. Kendinize bayağı iyi bir yer bulmuşsunuz."

Subay güldü. "Evet, öyle oldu. Bu karargâh cephedeki karargâhımızdan birazcık daha konforlu."

"Bana ne yapacağımı söyleyecek misiniz?"

"Bu Fredrich. Muhafızın olacak. Kaçmaya çalışırsan seni vuracak."

Lale adama baktı. Adamın gömleğinin altından kol kasları belli oluyordu ve geniş göğsü onu içeride tutan düğmeleri her an patlatacakmış gibi duruyordu. İnce dudaklarında ne bir gülümseme vardı ne de kenarları aşağı bakıyordu. Lale'nin ona başını eğerek verdiği selam karşılıksız kaldı.

"Sana sadece burada muhafızlık etmeyecek, aynı zamanda seni her gün alışverişimizi yapman için köye götürecek. Beni anlıyor musun?"

"Ne alacağım?"

"Şey, şarap değil. Şarapla dolu bir mahzenimiz var. Yiyecekleri aşçılar alıyor. Ne istediklerini biliyorlar."

"Yani geriye..."

"Eğlence kalıyor."

Lale yüzünün ifadesizliğini korudu.

"Her sabah köye inip akşam burada bizimle zaman geçirmekle ilgilenen hoş genç hanımlar bulacaksın. Anladın mı?"

"Yani sizin pezevenginiz olacağım?"

"Çok iyi anlamışsın."

"Onları nasıl ikna edeceğim. Hepinizin onlara iyi davranacak yakışıklı adamlar olduğunuzu söyleyerek mi?"

"Sana akıllarını çelecek şeyler vereceğiz."

"Ne tür şeyler?"

"Benimle gel."

Üç adam alt kattaki bir başka gösterişli odaya indi. Orada bir subay duvara gömülü büyük bir kasayı açtı. Lale'yi işe alan subay kasaya girdi ve kasadan iki metal kutuyla çıktı. Kutuları masanın üstüne koydu. Birinde para, diğerinde mücevherler vardı. Lale kasada bunlara benzer daha bir sürü kutu olduğunu görebiliyordu.

"Fredrich seni her sabah buraya getirecek ve kızlar için hem para hem mücevher alacaksın. Her gece sekiz ila on kıza ihtiyacımız olur. Onlara ödenecek şeyleri göster ve gerek olursa avans olarak küçük bir miktar para ver. Onlara ödemenin tamamının dağ evine geldikleri zaman yapılacağını ve gece bitince evlerine güven içinde, sağ salim götürüleceklerini söyle."

Lale mücevher kutusuna elini uzatırken kutunun kapağı şak diye kapandı.

"Belirlediğiniz bir ücret var mı?" diye sordu.

"Buna karar verme işini sana bırakıyorum. Mümkün olan en iyi fiyata ayarla, yeter. Anlaşıldı mı?"

"Elbette birinci kalite bifteği sosis fiyatına almak istersiniz." Lale ne deneceğini biliyordu.

Subay güldü. "Fredrich'le git. Sana etrafı göstersin. Yemeklerini mutfakta ya da odanda yiyebilirsin, aşçılara bildirmen yeterli."

Fredrich, Lale'yi aşağıya indirdi ve aşçılardan ikisiyle tanıştırdı. Lale onlara yemeklerini odasında yemeyi tercih ettiğini söyledi. Fredrich, Lale'ye birinci kattan yukarı çıkmamasını ve birinci katta da kendi odasından başka bir odaya girmemesini tembihledi. Lale mesajı çok net bir şekilde almıştı.

Birkaç saat sonra Lale'ye koyu kıvamlı, kremamsı bir sosun içinde kuzu eti getirildi. Havuçlar dişe gelecek kıvamda pişirilmiş ve tereyağına bulanmıştı. Yemek tuz, karabiber ve taze maydanozla süslenmişti. Lale zengin lezzetlerin değerini anlama becerisini kaybetmiş olabileceğini düşünürdü. Kaybetmemişti. Ancak önündeki yemeğin tadını çıkarma becerisini kaybettiği kesindi. Gita yanında yokken bu nasıl mümkün olabilirdi ki? Onun yiyecek bir lokması olup olmadığını bile bilmezken?.. Onun... Fakat Lale bu düşünceyi bastırdı. Şu anda buradaydı ve Gita'yı bulmadan önce yapması gerekeni yapmalıydı. Tabağındakilerin sadece yarısını yedi. Son birkaç yılını yemeğinin her zaman bir kısmını sonraya saklayarak geçirmişti. Yemeğin yanında şişedeki şarabın büyük bir kısmını içti. Kendini yatağına bırakıp sarhoş bir halde uykuya dalmadan önce soyunmakta bir hayli zorlandı.

Ertesi sabah masanın üstüne bırakılan kahvaltı tepsisinin tangırtısına uyandı. Kapısını kilitleyip kilitlemediğini hatırla-

yamıyordu. Belki de aşçılarda anahtar vardı. Akşamdan kalan boş tepsi ve şişe alındı. Tek kelime edilmeden.

Kahvaltıdan sonra Lale hızlı duş aldı. Ayakkabılarını giydiği sırada Fredrich içeri girdi. "Hazır mısın?"

Lale başını salladı. "Gidelim."

İlk durak kasanın olduğu çalışma odasıydı. Lale, Fredrich ve bir başka subayın gözetiminde bir miktar nakit –para sayılıp bir deftere kaydedildi– ve küçük mücevher parçaları ile birkaç değerli taş –onlar da not edildi– seçti.

"Muhtemelen ihtiyaç duyacağımdan daha fazlasını alıyorum çünkü şu anda fiyatın ne olduğu konusunda hiçbir fikrim yok, tamam mı?" dedi iki adama da.

Omuz silktiler.

"Vermediğin her şeyi geri getir yeter," dedi muhasebeyle ilgilenen subay.

Lale parayı bir cebine, mücevherleri diğerine koydu ve Fredrich'in peşinden dağ evinin yan tarafındaki büyük garaja doğru yürüdü. Fredrich bir cip aldı, Lale onun yanına oturdu ve dün içinden geçtiği birkaç kilometre uzaktaki köye indiler. *Dün miydü gerçekten? Nasıl oluyor da kendimi şimdiden bu kadar farklı hissedebiliyorum?* Yolculuk sırasında Fredrich ona akşam kızları almak için küçük bir kamyonet götüreceklerini söyledi. Rahat değildi ama on iki kişi alabilecek tek araçları oydu. Köye girerlerken Lale ona, "Kızları nerede aramalıyım?" diye sordu.

"Seni sokağın başında indireceğim. Bütün dükkânlara gir. Genç ve tercihen hoş oldukları sürece çalışan ya da müşteri, hiç fark etmez. Fiyatlarını belirle, onlara ödemeyi göster. Avans isteyen olursa sadece nakit ver. Kızlara onları akşam saat altıda fırının önünden alacağımızı söyle. İçlerinde oraya daha önce gelenler de olacaktır."

"Eşleri ya da sevgilileri olmadığını nereden anlayacağım?"

"Sana hayır derler diye düşünüyorum. Ayrıca kafana bir şey de fırlatabilirler, bu yüzden her an kendini sakınmaya hazır ol." Lale cipten inerken Fredrich, "Ben seni bekliyor ve izliyor olacağım," diye devam etti. "Acele etme ve sakın aptalca bir şey yapma."

Lale o gün hiçbir kocanın ya da erkek arkadaşın partneriyle birlikte alışverişe çıkmadığını umarak yakındaki bir butiğe girdi. İçeri girince herkes ona baktı. Lale onlara Rusça selam verdikten sonra Avusturya'da olduğunu hatırladı ve Almancaya geçti.

"Merhaba hanımlar, bugün nasılsınız?"

Kadınlar birbirlerine baktılar. Birkaçı kıkırdarken dükkândaki satış görevlisi, "Size nasıl yardımcı olabilirim? Eşiniz için bir şey mi arıyorsunuz?" diye sordu.

"Tam olarak öyle sayılmaz. Sizlerle konuşmak istiyorum."

"Rus musunuz?" diye sordu bir müşteri.

"Hayır, Slovak'ım. Ancak Rus ordusu adına burada bulunuyorum."

"Dağ evinde mi kalıyorsunuz?" diye sordu bir başka müşteri.

"Evet."

Dükkândaki satış görevlilerinden biri, "Bize bu akşam eğlenmek ister miyiz diye sormaya mı geldiniz?" deyince Lale rahat bir nefes aldı.

"Evet, evet, öyle. Daha önce dağ evinde bulundunuz mu?"

"Ben gittim. Bize bu kadar ürkekçe bakmayın. Ne istediğinizi hepimiz biliyoruz."

Lale etrafına baktı. Dükkânda iki çalışan, dört müşteri vardı.

"Eee?" dedi temkinli bir tavırla.

"Bize neyin var, göster," dedi bir müşteri.

Lale ceplerindekileri tezgâhın üstüne boşaltırken kızlar etrafında toplandı.

"Ne kadar alabiliriz?"

Lale daha önce dağ evine giden kıza döndü.

"Geçen sefer ne aldınız?"

Kız pırlantalı, incili bir yüzüğü Lale'nin gözünün önünde salladı. "Üstüne de on mark."

"Pekâlâ, size şimdi beş mark, akşam beş mark daha ve birer parça da mücevher versem?.."

Kız mücevherleri karıştırdı ve incili bir bileklik seçti. "Bunu alırım."

Lale bilekliği kızın elinden nazikçe aldı. "Henüz değil. Akşam saat altıda fırının önünde olun. Anlaştık mı?"

"Anlaştık," dedi kız.

Lale'nin verdiği beş markı sutyeninin içine tıktı.

Diğer kızlar mücevherleri dikkatle inceleyip istediklerini seçtiler. Lale her birine beşer mark verdi. Onunla pazarlık yapan olmadı.

"Teşekkürler hanımlar. Gitmeden önce bana sizin gibi düşünen güzelleri nerede bulabileceğimi söyleyebilir misiniz?"

"Birkaç kapı ötedeki kafeyi ya da kütüphaneyi deneyebilirsiniz," dedi içlerinden biri.

"Kafedeki büyükannelere dikkat edin," dedi bir kadın kıkırdayarak.

Lale, "'Büyükanneden kastınız ne?" diye sordu.

"Bilirsiniz işte. Yaşlı kadınlar. Bazıları otuzunu geçmiş."

Lale gülümsedi.

"Bakın," dedi ilk gönüllü, "sokakta istediğiniz kadını durdurabilirsiniz. Ne istediğinizi hepimiz biliyoruz ve o çirkin Rus domuzlarla paylaşmak zorunda olsak bile iyi bir yemeğe ve içkiye ihtiyaç duyanlarımız hiç de az değil. Burada bize yardım edecek erkek kalmadı. Biz de gerekeni yapıyoruz."

"Benim gibi," dedi Lale. "Hepinize çok teşekkür ederim. Bu akşam sizleri görmek için sabırsızlanıyorum."

Lale dükkândan çıktı ve nefes almak için duvara yaslandı. İstenen kızların yarısını bir dükkândan toplamıştı. Sokağın karşı tarafına baktı. Fredrich ona bakıyordu. Başparmağını kaldırıp ona her şey yolunda işareti yaptı.

Şimdi, şu kafe nerede? Lale kafeye yürürken üç genç kadını durdurdu, ikisi partiye gelmeyi kabul etti. Kafede üç kişi daha buldu. Otuzlu yaşlarının başında olduklarını düşündü ama herkesin birlikte görülmek isteyeceği kadar güzel kadınlardı.

O akşam Lale ve Fredrich söylendiği gibi fırının önünde bekleyen kadınları almaya gittiler. Hepsi zarif giysiler içinde ve makyajlıydı. Belirlenen mücevher ve nakit ödemesi Fredrich'in bakışları altında gerçekleşti.

Lale kadınların dağ evine girmelerini izledi. El ele tutuşuyorlardı, yüzlerinde kararlı ifadeler vardı ve arada bir gülüyorlardı.

"Kalanları alayım," dedi Fredrich, Lale'ye sokularak.

Lale ceplerinden birkaç banknot ve bir iki mücevher çıkarıp alışverişin doğru şekilde gerçekleşmesinden hoşnut görünen Fredrich'e teslim etti. Fredrich malları cebine koyduktan sonra ellerini Lale'nin ceplerinin en dibine kadar sokarak üstünü aramaya başladı.

"Hey, dikkatli ol," dedi Lale. "Seni o kadar iyi tanımıyorum."

"Tipim değilsin."

•

Lale'nin döndüğü haberi mutfağa ulaşmış olmalıydı çünkü odasına girmesinden kısa süre sonra akşam yemeği geldi. Lale yemeğini yedikten sona balkona çıktı. Bir süre korkuluklara dayanıp araçların giriş çıkışını izledi. Arada bir aşağıdaki partinin sesleri de kulağına geliyordu, sadece gülüşme ve sohbet sesleri duymak onu sevindirdi. Odasına girince yatmak için soyunmaya başladı. Pantolonunun paçalarını kurcalayıp oraya sakladığı küçük pırlantayı buldu. Çekmeceden bir çorap teki çıkardı ve yatağına girmeden önce pırlantayı onun içine sakladı.

Birkaç saat sonra balkon kapısından içeri süzülen kahkaha ve konuşma sesleriyle uyandı. Dışarı çıktı ve kızların eve dönmek için kamyona bindiklerini gördü. Çoğu sarhoş görünüyordu ama kimse sıkıntılı değildi. Lale yatağına döndü.

•

O geceyi izleyen birkaç hafta boyunca Lale ve Fredrich köyü günde iki kez ziyaret ettiler. Lale orada tanınır olmuştu, dağ evine hiç gelmeyen kadınlar bile onun kim olduğunu biliyor ve geçerken ona selam veriyorlardı. Butik ve kafe Lale'nin favori mekânlarıydı ve çok geçmeden kızlar onun geleceğini bildikleri saatlerde orada toplanmaya başladılar. Lale müdavimleri tarafından genellikle yanağa kondurulan bir öpücükle ve o geceki

partiye onun da katılması ricasıyla karşılanıyordu. Lale'nin eğlenceye hiç katılmamasına samimiyetle üzülür gibiydiler.

Bir gün kafenin garsonu Serena yüksek sesle, "Lale, savaş bitince benimle evlenir misin?" dedi. Diğer kızlar kıkırdarken daha ileri yaştaki kadınlar onu ayıplar gibi cık cıkladılar.

"Serena sana âşık oldu Lale. Ne kadar paraları olursa olsun şu Rus domuzların hiçbirini istemiyor," diye ekledi müşterilerden biri.

"Çok güzel bir kızsın Serena. Ama korkarım benim kalbim bir başkasına ait."

"Kim? Adı ne?" diye sordu Serena öfkeyle.

"Adı Gita ve ona sözüm var. Onu seviyorum."

"Seni bekliyor mu? Nerede peki?"

"Şu anda nerede olduğunu bilmiyorum ama onu bulacağım."

"Hayatta olduğunu nereden biliyorsun?"

"Ah, kesinlikle hayatta. Hiç herhangi bir şeyi hissettiğin olmadı mı?"

"Emin değilim."

"Demek ki hiç âşık olmamışsın. Sonra görüşürüz kızlar. Saat altıda. Sakın gecikmeyin."

Lale koro halinde edilen vedalar arasında kapıdan çıktı.

•

O gece savaş ganimetlerine iri bir yakut eklerken derin bir ev özlemiyle sarsıldı. Uzun süre yatağının kenarında oturdu. Eviyle ilgili anıları savaş anılarıyla lekelenmişti. Değer verdiği her şeye ve herkese artık sadece acının ve kaybın kararttığı camlardan bakabiliyordu. Kendini toplamayı başarınca çorabın

içindekileri yatağının üstüne boşalttı ve haftalar içinde yürütmeyi başardığı değerli taşları saydı. Sonra balkona çıktı. Artık akşamları hava ısınmaya başladığı için partideki insanların bir kısmı çimenlerin üstüne yayılmıştı. Kimi bir yerlerde uzanıyor, diğerleri bir tür kovalamaca oynuyordu. Kapı çalınınca Lale yerinden sıçradı. İlk geceden beri odadayken ya da dışarıdayken kapıyı kilitlemeyi alışkanlık edinmişti. Yatağın üstündeki taşları gördü ve aceleyle üzerlerini örttü. Son yakutun yere düştüğünü fark etmedi.

"Kapın neden kilitliydi?" diye sordu Fredrich.

"Kendimi yatağımı birçoğunun getirdiğimiz kızlara hiçbir ilgisi olmadığını fark ettiğim meslektaşlarından biriyle paylaşırken bulmak istemiyorum."

"Anlıyorum. Yakışıklı bir adamsın. Bu yönde bir eğilimin olsaydı karşılığını hoş bir şekilde alabilirdin, biliyorsun."

"Eğilimim o yönde değil."

"Kızlardan birini ister misin? Ücretleri çoktan ödendi."

"Hayır, teşekkürler."

Fredrich'in gözü halıdaki ışıltıya takıldı. Yere eğilip yakutu aldı. "Ve bu nedir?"

Lale şaşkın gözlerle taşa baktı.

"Bunun neden sende olduğunu bana açıklayabilir misin Lale?"

"Cebimin astarına takılmış olmalı."

"Gerçekten mi?"

"Sence onu ben almış olsaydım bulman için yerde bırakır mıydım?"

Fredrich söylediklerini düşündü. "Sanırım bırakmazdın." Yakutu cebine attı. "Onu kasaya iade ederim."

Lale konuyu değiştirmek için, "Beni neden görmek istemiştin?" diye sordu.

"Yarın başka yere aktarılıyorum, bu yüzden artık sabah turunu ve kızları alma işini tek başına yapacaksın."

"Yani başka biriyle mi?" dedi Lale.

"Hayır, güvenilirliğini ispatladın. General senden çok etkilendi. İşini eskisi gibi yapmaya devam edersen herkes buradan ayrılırken küçük bir prim bile alabilirsin."

"Gitmene üzüldüm. Kamyonetteki sohbetlerimizden keyif alıyordum. Kendine iyi bak. Dışarıda hâlâ savaş var."

El sıkıştılar.

Lale yalnız kalıp kapısını kilitleyince yatağındaki taşları topladı, çorabın içine sokuşturdu. Dolaptan en şık takım elbiseyi seçip bir kenara ayırdı. Masaya bir gömlek, birkaç iç çamaşırı ve çorap koyduktan sonra bir çift de ayakkabı seçti.

•

Lale ertesi sabah duşunu aldı ve dört kat iç çamaşırı ile üç çift çorabı üst üste giyerek hazırlandı. Değerli taşların durduğu çorabı ceketinin iç cebine yerleştirdi. Odasına son kez baktıktan sonra kasanın yolunu tuttu. Normal miktarda para ve mücevher seçip çıkmaya hazırlanırken muhasebeci onu durdurdu.

"Bekle. Bugün yanına fazladan para al. Bu öğleden sonra Moskova'dan çok kıdemli iki subay geliyor. Onlar için en iyileri satın al."

Lale fazladan para ve mücevherleri aldı. "Bu sabah biraz geç dönebilirim. Kitap ödünç alıp alamayacağıma bakmak için kütüphaneye de uğrayacağım."

"Burada çok iyi bir kütüphanemiz var."

"Teşekkürler ama orada her zaman subaylar oluyor ve... şey, onları hâlâ sinir bozucu buluyorum. Anlarsın ya?"

"Ah, tamam. Nasıl istersen."

Lale garaja gitti ve araba yıkamakla meşgul olan görevliyi başıyla selamladı. "Çok güzel bir gün Lale. Anahtarlar cipte. Duyduğuma göre bugün köye yalnız gidecekmişsin."

"Evet, Fredrich başka yere aktarılmış. Umarım cepheye değildir."

Görevli güldü. "O da onun makûs talihi."

"Ah, bugün her zamankinden biraz daha geç dönmek için izin aldım."

"Biraz hareket istiyorsun desene?"

"Onun gibi bir şey. Sonra görüşürüz."

"Tamam, günün güzel geçsin."

Lale rahat bir tavırla cipe atladı ve arkasına bakmadan dağ evinden ayrıldı. Köye varınca cipi ana caddenin başına park etti, anahtarları üstünde bırakıp yanından uzaklaştı. Bir dükkânın önünde gözüne kestirdiği bir bisikleti rahat bir tavırla aldı. Sonra bisiklete atlayıp kasabanın dışına doğru pedal çevirdi.

Birkaç kilometre sonra bir Rus devriyesi tarafından durduruldu.

Genç bir subay ona kafa tutar gibi, "Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

"Üç yıldır Almanların elinde esirdim. Slovakyalıyım ve evime dönüyorum."

Rus subay bisikletin gidonunu tutup Lale'yi inmeye zorladı. Lale arkasını dönünce kıçına sağlam bir tekme yedi.

"Yürümek sana iyi gelir. Şimdi yaylan bakalım."

Lale yürüdü. *Tartışmaya değmez.*

Akşam oldu ama o yürümeyi sürdürdü. Karşıda küçük bir kasabanın ışıklarını görünce adımlarını hızlandırdı. Kasaba Rus askerleriyle doluydu ve her ne kadar ona aldıran olmasa da Lale yürümeye devam etmesinin en iyisi olacağına karar verdi. Kasabanın dışında bir istasyona rastladı ve birkaç saat kafasını koyabileceği bir bank bulmayı umarak içeri girdi. Perona çıkınca içinde hiçbir hayat belirtisi olmayan bir tren gördü. Tren içini kötü duygularla doldursa da Lale korkusunu bastırdı ve tren boyunca bir ileri bir geri yürüyüp içeriye baktı. Vagonlar. İnsanlar için tasarlanmış vagonlar. Yakındaki istasyon ofisinin ışığı dikkatini çekti, o tarafa yürüdü. İçeride sallanan koltuğunda uykuya direnmeye çalışırken kafası önüne düşen bir istasyon görevlisi vardı. Lale geri çekildi ve aslında hissetmediği bir özgüvenle pencereye tekrar yaklaşırken sahte bir öksürük krizine tutulmuş gibi yaptı. Uyanan istasyon görevlisi pencereye geldi ve camı sadece konuşabilecekleri kadar araladı.

"Size yardımcı olabilir miyim?"

"Tren nereye gidiyor?"

"Bratislava'ya."

"Binebilir miyim?"

"Ücretini ödeyebilecek misin?"

Lale cebinden çorabı çıkardı ve seçtiği iki pırlanta tanesini adama verdi. Bunu yaparken ceketinin sol kolu sıyrılmış, dövmesi açığa çıkmıştı. İstasyon görevlisi taşları aldı. "Sondaki vagon. Sizi orada kimse rahatsız etmez. Ama sabah altıdan önce kalkmayacak."

Lale istasyonun içindeki saate baktı. *Sekiz saat var.*

"Bekleyebilirim. Yol ne kadar sürüyor?"

"Yaklaşık bir buçuk saat."

"Teşekkürler. Çok teşekkür ederim."

Lale vagona doğru yürürken istasyon görevlisi ona seslenince durdu. Adam ona yetişti, eline biraz yiyecek ve bir termos tutuşturdu.

"Karımın yaptığı bir sandviç ama kahve sıcak ve serttir."

Yiyeceği ve kahveyi alırken omuzları çöken Lale gözyaşlarını tutamadı. İstasyon görevlisine bakınca onun da gözlerinin dolduğunu gördü.

Adam ofisine dönerken Lale'nin ağzından sadece, "Teşekkürler," sözcüğü çıkabildi.

•

Slovakya sınırına vardıklarında gün ağarıyordu. Resmî bir görevli Lale'ye yaklaşıp ona belgelerini sordu. Lale ona tek kimlik bilgisini göstermek için kolunu sıvadı: 32407.

"Slovakyalıyım," dedi.

"Evine hoş geldin."

YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

Bratislava. Lale trenden üç yıl öncesine kadar yaşadığı, mutlu olduğu ve son üç yılını da geçirmiş olması gereken şehre indi. Çok iyi tanıdığı mahallelerden geçti. Bombalamalar yüzünden çoğu tanınmaz haldeydi. Burada onun için hiçbir şey yoktu. Dört yüz kilometre uzaktaki Krompachy'ye dönmenin bir yolunu bulmalıydı, eve uzun bir yolculuk onu bekliyordu. Dört gün boyunca zaman zaman bir at arabasında, çıplak at sırtında ve bir traktörün çektiği arabada yaptığı kısa yolculuklarla kesintiye uğrayan uzun bir yürüyüş yaptı. Gerektiğinde elindeki tek kaynakla –bir pırlanta sana, bir zümrüt sana– ödeme yapıyordu. Sonunda büyüdüğü sokağa girdi ve evinin karşısında durdu. Ön çitin kazıkları gitmiş, geriye sadece çarpılmış direkler kalmıştı. Bir zamanlar annesinin gurur ve neşe kaynağı olan çiçeklerin arasını ayrık otları basmış, çimenler bakımsız kalmıştı. Kırık bir camın üstü kalasla kapatılmıştı.

Karşıdaki evden çıkan yaşlıca bir kadın Lale'nin yanına geldi. "Ne yaptığını sanıyorsun? Git buradan," dedi tahta kaşığını havada sallayarak.

"Özür dilerim. Ben... eskiden burada yaşıyordum."

Yaşlı kadın ona dikkatle baktı, onu geç de olsa tanımıştı. "Lale? Sen misin?"

"Evet. Ah, Bayan Molnar, siz misiniz? Siz... çok..."

"Yaşlandım. Biliyorum. Ah, Tanrım, Lale, gerçekten sen misin?"

Kucaklaştılar. Boğuk seslerle doğru düzgün cevap bile beklemeden birbirlerine nasıl olduklarını sordular. Sonunda kadın geri çekildi.

"Ne diye burada dikiliyorsun? Haydi içeri, evine gir."

"Orada yaşayan kimse var mı?"

"Kız kardeşin yaşıyor elbette. Aman Tanrım, hayatta olduğunu bilmiyor mu?"

"Kız kardeşim mi? Goldie yaşıyor mu?"

Lale sokağın karşısına koştu ve kapıya hızla vurdu. Hemen cevap gelmeyince tekrar vurdu. İçeriden bir ses duydu: "Geliyorum, geliyorum."

Goldie kapıyı açtı ve ağabeyini görünce bayıldı. Lale onu kucaklayıp içerideki kanepeye yatırırken Bayan Molnar da arkasından geldi ve bir bardak su getirdi. Lale, Goldie'nin başını sevgiyle kucaklayarak gözlerini açmasını bekledi. Goldie kendine gelince Lale ona su verdi. Genç kız öylesine şiddetli hıçkırıyordu ki suyun büyük bir kısmını döktü. Lale kız kardeşine sımsıkı sarılıp onu kollarının arasında sallarken Bayan Molnar evden sessizce çıktı. İki kardeşin gözyaşları birbirine karışıyordu. Lale'nin konuşabilmesi ve cevaplanmasını deli gibi istediği soruları dile getirmesi biraz zaman aldı.

Haberler tatsızdı. Anne ve babası Lale'nin gidişinden sadece birkaç gün sonra götürülmüştü. Goldie'nin onların nereye gittikleri ya da hayatta olup olmadıkları konusunda hiçbir fikri yoktu. Max gerillalara katılmaya gitmiş ve Almanlarla savaşırken ölmüştü. Max'in karısı ve iki küçük çocuğu da götürülmüştü ve Goldie onların da nerede olduğunu bilmiyordu. Goldie'nin verebileceği tek iyi haber kendisiyle ilgiliydi. Bir Rus'a âşık

olmuş ve onunla evlenmişti. Soyadı artık Sokolov'du. Kocası iş seyahatindeydi ve birkaç gün içinde dönecekti.

Lale kız kardeşini gözünün önünden ayırmak istemediği için kardeşi onlara yemek hazırlarken o da onunla birlikte mutfağa gitti. Yemeklerini yedikten sonra geç saatlere kadar konuştular. Goldie'nin, son üç yıldır nerede olduğunu öğrenmek için döktüğü onca dile rağmen Lale sadece Polonya'da bir çalışma kampında olduğunu ve artık eve döndüğünü söylemekle yetindi.

Ertesi gün kız kardeşine ve Bayan Molnar'a Gita'ya olan aşkını ve onun hâlâ hayatta olduğuna inandığını anlattı.

"Onu bulmalısın," dedi Goldie. "Onu aramalısın."

"Aramaya nereden başlayacağımı bilmiyorum."

"Pekâlâ, nereliymiş?" diye sordu Bayan Molnar.

"Bilmiyorum. Söylemedi."

"Şunu anlamama yardım et. Onu üç yıldır tanıyorsun ve onca zaman sana kökeni hakkında hiçbir şey anlatmadı, öyle mi?"

"Anlatmak istemedi. Kamptan ayrıldığı gün bana bunu söyleyecekti ama her şey bir anda oluverdi. Sadece soyadını biliyorum: Furman."

"Bu da bir şey ama çok fazla sayılmaz," dedi Goldie onu azarlar gibi.

"İnsanların kamplardan eve dönmeye başladıklarını duymuştum," dedi Bayan Molnar. "Bratislava'ya geliyorlarmış. Belki o da oradadır."

"Bratislava'ya döneceksem bir ulaşım aracına ihtiyacım olacak."

Goldie gülümsedi. "O zaman neden burada zaman kaybediyorsun?"

Lale kasabada bir at, bisiklet, araba, kamyonet sahibi kimi görse para teklif etti. Ama teklifini kimse kabul etmedi.

Lale çaresizliğe kapılmak üzereyken yaşlı bir adam tek bir atın çektiği arabasıyla ona yaklaştı. Lale hayvanın önünde durup adamı dizginlere asılmak zorunda bıraktı.

"Atınızı ve arabanızı satın almak istiyorum."

"Kaç para verirsin?"

Lale cebinden birden fazla değerli taş çıkardı. "Bunlar gerçek. Ve çok para ederler."

Yaşlı adam hazineyi inceledikten sonra, "Tek bir şartla," dedi.

"Neymiş o? Ne isterseniz."

"Önce beni evime bırakacaksın."

Kısa bir süre sonra Lale kız kardeşinin evinin önünde durdu ve yeni ulaşım aracını ona gururla gösterdi.

"Ona verecek yiyeceğim yok ki," dedi Goldie endişeyle.

Lale uzamış otları işaret etti. "Ön bahçenin biçilmeye ihtiyacı var."

O gece at ön bahçede bağlı dururken Bayan Molnar ve Goldie, Lale'ye yol için yiyecek hazırlamaya giriştiler. Lale eve dönmesinden bu kadar kısa süre sonra onlarla vedalaşmaktan nefret ediyordu ama ikisi de gitmeyeceğine dair tek bir laf duymak istemiyordu.

Lale arabaya binip atın ani hareketiyle düşecek gibi olurken Goldie'nin son sözü, "Sakın Gita'sız dönme," oldu. Lale yola çıkarken arkasına, aile evinin önünde sarmaş dolaş duran ve ona gülümseyerek el sallayan iki kadına baktı.

•

Lale ve yeni yol arkadaşı üç gün, üç gece boyunca delik deşik yolları ve bombalarla yerle bir edilmiş kasabaları aştılar. Köprüleri tahrip edilmiş nehirlerin içinden geçtiler. Yolda karşılaştıkları insanları bir yerlere taşıdılar. Lale kumanyasını dikkatle tüketiyordu. Dağılan ailesi için duyduğu keder çok büyüktü. Bir yandan da Gita'yı özlüyor ve yola devam etmek için ihtiyaç duyduğu azmi bu özlemde buluyordu. Onu bulmalıydı. Ona bir söz vermişti.

Nihayet Bratislava'ya varınca doğruca tren istasyonuna gitti. "Toplama kamplarından sağ kurtulanların evlerine döndükleri doğru mu?" diye sordu. Ona bunun doğru olduğu söylendi ve tren saatleri verildi. Gita'nın nereye gitmiş olabileceği konusunda hiçbir fikri olmadığı için –hangi ülkede olduğunu bile bilmiyordu– Lale yapabileceği tek şeyin gelen her treni karşılamak olduğuna karar verdi. Kalacak bir yer bulmayı düşündü ama yabancı bir adam ve bir at, kiracı olarak insanlara çok cazip gelmediği için atın otları yemesi bitene ya da durdukları yerden ayrılmaları istenene kadar bulduğu boş bir alanda, arabasında uyuyordu. Çingene kampındaki dostları ve hayat tarzlarıyla ilgili hikâyeler sık sık aklına düşüyordu. Yaz bitmek üzereydi. Çok yağmur yağması Lale'yi caydırmıyordu.

İki hafta boyunca gelen her treni istasyonda karşıladı. Peronda bir o yana bir bu yana yürüyor, trenden inen her kadına, "Birkenau'da mıydınız?" diye soruyordu. Arada "Evet," cevabı alırsa bu kez, "Gita Furman'ı tanıyor musunuz? 29. Blok'taydı," diyordu. Kimse Gita'yı tanımıyordu.

Bir gün istasyon görevlisi ona Gita'yı kayıpların ve geri dönüp sevdiklerini arayanların adlarını alan Kızıl Haç'a kaydettirip kaydettirmediğini sordu. Lale kaybedecek bir şeyi olmadığı için şehir merkezine, ona verilen adrese gitti.

•

Bir atın çektiği komik görünüşlü arabayı gördüğünde Gita iki arkadaşıyla birlikte ana caddede yürüyordu. Arabanın arka tarafında rahat bir tavırla duran bir adam vardı.

Gita yola indi.

At genç kadının karşısında kendi iradesiyle dururken zaman da durdu.

Lale arabadan indi.

Gita ona doğru bir adım attı. Lale kıpırdamadı. Gita bir adım daha attı.

"Merhaba," dedi Gita.

Lale dizlerinin üstüne çöktü. Gita şaşkın gözlerle onlara bakan iki arkadaşına döndü.

Biri, "Bu o mu?" diye haykırdı.

"Evet," dedi Gita. "Bu o."

Besbelli Lale kıpırdamayacaktı ya da kıpırdayamıyordu, bu yüzden Gita ona gitti. Karşısında o da dizlerinin üstüne çöktü ve "Birkenau'dan çıkarken beni duymadıysan diye söylüyorum: Seni seviyorum," dedi.

"Benimle evlenir misin?" dedi Lale.

"Evet, evlenirim."

"Beni dünyanın en mutlu erkeği yapacak mısın?"

"Evet."

Lale, Gita'yı kollarının arasına alıp öptü. Gita'nın arkadaşlarından biri gelip atı kenara çekti. Sonra Gita, Lale'nin beline sarılıp başını omzuna yasladı ve birlikte, savaşın yakıp yıktığı bir şehirdeki sayısız çiftten biri olarak kalabalığın arasına karıştılar.

EPİLOG

Lale, Sovyet kontrolündeki Rusya'da Eisenberg'den daha kolay kabul görecek bir isim olduğu için soyadını değiştirerek evli kız kardeşinin Rusça soyadını –Sokolov– aldı. O ve Gita, Ekim 1945'te evlenip Bratislava'ya yerleştiler. Lale, Avrupa ve Asya'nın çeşitli yerlerinden kaliteli pamuklu, ipek kumaşlar ithal etmeye başladı. Bunları ülkelerini yeniden inşa etmek ve giydirmek için çabalayan üreticilere satıyordu. Çekoslovakya, Sovyetler Birliği'nin hâkimiyetine girdikten sonra, kendi ifadesine göre, komünist yöneticilerin derhâl kamulaştırmadığı tek şirket onunki oldu. Sonuçta hükümet hiyerarşisinin kişisel kullanım için istediği materyalleri onlara Lale tedarik ediyordu.

İş büyüyünce Lale bir ortak edindi ve daha fazla kâr elde etmeye başladı. Yeniden şık giysiler giymeye başladı. O ve Gita en iyi restoranlarda yemek yiyor, tatillerini Sovyetler Birliği'ndeki spa tesislerinde yapıyorlardı. İsrail'de bir Yahudi devletinin kurulmasının güçlü destekçileri arasında yer aldılar. Özellikle Gita sahne gerisinde ciddi faaliyetler yürütüyor, varlıklı halktan topladığı paranın gizli yollardan ülke dışına çıkarılmasını sağlıyordu. Ancak Lale'nin iş ortağının evliliği son buldu ve ortağının eski eşi, Lale ve Gita'nın faaliyetlerini yetkililere şikâyet etti. 20 Nisan 1948'de Lale tutuklandı ve

"Çekoslovakya'dan mücevher ve diğer değerli eşyaları ihraç etmek"le suçlandı. Tutuklama emrinde ayrıca, "Bunun sonucunda Çekoslovakya büyük ekonomik kayıplar yaşamakta ve Sokolov bu kanun dışı ve yağmacı eylemiyle önemli miktarda para ve mal varlığı sağlamaktadır," ifadesi yer alıyordu. Oysa Lale'nin dışarıya gönderdiği mücevher ve paranın ona finansal bir getirisi yoktu. Kendisi para bağışlıyordu.

İki gün sonra şirketi kamulaştırıldı ve Lale savaş sonrası siyasi ve Alman mahkûmları barındırmasıyla ünlü Ilava Hapishanesi'nde iki yıl hapse mahkûm edildi. Lale ve Gita varlıklarının bir kısmını kenara koyma akıllılığını göstermişlerdi. Yerel hükümette ve hukuk camiasındaki bağlantıları sayesinde Gita rüşvet yoluyla yetkililerden yardım almayı başardı. Lale bir gün Katolik bir rahip tarafından ziyaret edildi. Bir süre sonra rahip, Lale'nin itirafını duyabilmek için hapishane yetkililerinden odayı terk etmelerini rica etti. İtiraf rahiple aralarında kalacaktı. Yalnız kaldıklarında rahip, Lale'ye çıldırmış gibi davranmaya başlamasını söyledi. Yeterince iyi iş çıkarırsa hapishane yönetimi onu görmesi için bir psikiyatr getirtmek zorunda kalırdı. Lale çok geçmeden kendini bir psikiyatrın karşısında buldu. Psikiyatr ona birkaç gün için eve çıkmasına izin verilmesini ayarlayacağını, sonra da "durumunun iyice çığırından çıktığı gerekçesiyle geri dönemeyeceği"ne dair belge hazırlanacağını anlattı.

Bir hafta sonra Lale, Gita'yla birlikte yaşadıkları daireye götürüldü. İki gün sonra ona cezasını tamamlamak üzere geri alınacağı söylendi. O gece Lale ve Gita arkadaşlarının yardımıyla yanlarına eşyalarının olduğu birer valiz ve Gita'nın geride bırakmayı reddettiği bir tabloyu alarak evlerinin arka kapısından gizlice çıktılar. Tablo bir Çingene kadının tablosuydu. Yanlarında İsrail'e götürülmek üzere Viyana'daki

kontaklarına teslim edilecek büyük miktarda para da vardı. Bratislava'dan Avusturya'ya mal taşıyan bir kamyonun gizli bölmesine saklandılar.

Daha önce karşılaşmadıkları kontaklarını bulmak için onlara verilen bir gün ve saatte Viyana tren istasyonuna gittiler. Lale o günü Le Carré romanlarından bir sahne gibi anlattı. İçlerinden biri uygun cevabı verene kadar bir sürü yalnız beyefendiye parolayı mırıldanmak zorunda kalmışlardı. Lale'nin para dolu çantayı teslim ettiği adam hızla gözden kaybolmuştu.

Viyana'dan Paris'e geçtiler ve orada bir daire kiralayıp birkaç ay boyunca, savaştan önceki haline dönen şehrin kafe ve barlarının keyfini çıkardılar. Amerikalı siyahi şarkıcı ve dansçı Josephine Baker'ı bir kabarede izlemek Lale'nin asla unutamayacağı bir anı oldu. Kendi bel hizasını işaret ederek sanatçının "bacaklarının ta oraya kadar olduğunu" anlatırdı.

Fransız olmayan vatandaşlara iş imkânı olmadığı için Lale ve Gita, Fransa'dan ayrılmaya karar verdiler. Avrupa'dan mümkün olduğunca uzaklaşmak istiyorlardı. Bu yüzden sahte pasaportlar satın alıp Sidney'ye yelken açtılar ve 19 Temmuz 1949'da oraya ulaştılar.

Gemide onlara Melbourne'da birlikte yaşamayı planladıkları ailelerinden bahseden bir çiftle arkadaş oldular. Bu, Lale ve Gita'yı Melbourne'a yerleşmeye ikna etmek için yeterliydi. Lale bir kez daha tekstil ticaretine başladı. Küçük bir depo satın aldı ve yerel üreticilerden ve yurt dışından aldığı kumaşları satmaya koyuldu. Gita da işin bir parçası olmak istediğine karar vermiş ve bir giysi tasarım kursuna yazılmıştı. Zamanla kadın giysileri tasarlamaya başladı ve bu girişimi işlerine yepyeni bir boyut kazandırdı.

En büyük arzuları çocuk sahibi olmaktı ama bu bir türlü olmuyordu. Zaman içinde umudu kestiler. Sonra büyük bir şaşkınlık ve sevinçle Gita'nın hamile olduğunu öğrendiler. Oğulları Gary 1961 yılında, Gita 36, Lale 44 yaşındayken dünyaya geldi. Bir çocuk, dostlar, başarılı bir iş ve Gold Coast'ta tatillerle, hiçbir zorluğun yıkamadığı bir aşkın desteklediği dopdolu bir hayat sürdüler.

Gita'nın Slovakya'dan ayrılırken yanında götürdüğü Çingene kadın tablosu bugün hâlâ Gary'nin evinin duvarını süslüyor.

NOT

Yaşlıca bir adamın evinin oturma odasındayım. Onu henüz çok iyi tanımıyorum ama biri bir midilli boyutlarında, diğeri benim kedimden daha ufak olan köpekleri Tootsie ve Bam Bam'la hemen dost oldum. Neyse ki kalplerini kazandım ve şimdi uyuyorlar.

Bir an gözlerimi kaçırdım. Bunu ona söylemek zorundayım.

"Yahudi olmadığımı biliyorsunuz, değil mi?"

Tanışalı bir saat oldu. Karşımdaki koltukta oturan yaşlı adam sabırsızlığına işaret eden ama düşmanca olmayan bir ses çıkardı. Başka yere bakarak parmaklarını birbirine kenetledi. Bacak bacak üstüne atmış ve boştaki ayağı sessiz bir tempoyla sallanıyor. Gözleri pencereye ve açık alana çevrili.

"Evet," dedi sonunda ve gülümseyerek bana döndü. "Bu yüzden seni istedim."

Biraz gevşedim. Belki de gerçekten doğru yerdeyim.

"Söyle bakalım," dedi espri yapmaya hazırlanır gibi, "Yahudiler hakkında ne biliyorsun?"

Söyleyecek bir şey bulmaya çalışırken aklıma yedi kollu şamdan geldi.

"Hiç Yahudi tanıdığın var mı?"

Aklıma biri geldi. "Bella adında bir kızla çalışıyorum. Yahudi sanırım."

Küçümseyici bir cevap beklerken heyecanla karşılandım. "İyi!" dedi yaşlı adam.

Bir testi daha geçtim.

Sonra ilk talimat geldi. "Anlatacaklarım konusunda önyargılı davranmayacaksın." Yaşlı adam duraksadı. "Hikâyeme kimsenin kişisel geçmişinin yükü katılsın istemiyorum."

Huzursuzca kıpırdanıyorum. "Belki bende biraz vardır."

Öne doğru eğilirken dengesini kaybeder gibi oldu. Bir eliyle sehpaya tutundu. Sehpa da sallandı ve kısa bacağı yere çarpıp yankıya neden oldu. Köpekler irkilerek uyandı.

Yutkundum. "Annemin kızlık soyadı Schwartfeger'miş," dedim. "Ailesi Alman'dı."

Rahatladı. "Hepimiz bir yerlerden geliyoruz."

"Evet, ama ben bir Kiwi'yim. Annemin ailesi yüz yılı aşkın bir süredir Yeni Zelanda'da yaşıyor."

"Göçmenler."

"Evet."

Tamamen gevşemiş bir halde arkasına yaslandı. "Ne kadar hızlı yazabilirsin?"

Hazırlıksız yakalandım. Burada bana tam olarak ne soruyor? "Şey, ne yazdığıma bağlı."

"Hızlı yazman gerek. Çok fazla zamanım yok."

Panik. Bu ilk buluşmaya özellikle bir kayıt cihazı ya da yazacak materyal getirmemiştim. Buraya onu dinlemek ve hayat hikâyesini yazıp yazmamayı değerlendirmek için davet edilmiştim. Şimdilik sadece onu dinlemek istiyorum ve "Ne kadar zamanınız var?" diye soruyorum.

"Çok az."

Aklım karıştı. "Bir yere mi gitmeniz gerekiyor?"

"Evet," dedi ve gözleri yeniden açık pencereye çevrildi. "Gita'nın yanında olmalıyım."

•

Gita'yla hiç karşılaşmadım. Lale'yi hikâyesini anlatmaya iten, Gita'nın ölümü ve kendisinin ona katılma ihtiyacıydı. Kendi sözcükleriyle, "Bir daha asla tekrarlanmasın," diye hikâyesinin kayıt altına alınmasını istiyordu.

O ilk buluşmadan sonra Lale'yi haftada iki ya da üç kez ziyaret ettim. Hikâyeyi çözmek üç yıl sürdü. Güvenini kazanmak zorundaydım ve hikâyesinin bazı kısımlarının gerektirdiği derin öz değerlendirmeye girişmeye istekli olması zaman aldı. Arkadaş olmuştuk; hayır, arkadaştan daha fazlasıydık. Lale elli yılı aşkın bir süredir taşıdığı suçluluk yükünü ve kendisinin ve Gita'nın Nazi iş birlikçisi olarak görülebileceği korkusunu üstünden atarken hayatlarımız iç içe geçti. Mutfak masasında elleri ve sesi titreyen ve insanlık tarihinin bu en dehşet verici olaylarını yaşamasından altmış yıl sonra bile gözleri dolan bu adamın karşısında otururken onun yükü kısmen bana geçti.

Hikâyesini parça parça, zaman zaman yavaş yavaş, zaman zaman makineli tüfek gibi ve sayısız olay arasında net bir bağlantı kurmadan anlattı. Ama bunun bir önemi yoktu. Onunla ve iki köpeğiyle oturup alakasız bir kulağa yaşlı bir adamın saçmalıkları gibi gelebilecek hikâyelerini dinlemek muhteşemdi. Bunun sebebi o muhteşem Doğu Avrupa aksanı mıydı? Bu yaşlı serserinin cazibesi miydi? Anlam vermeye

başladığım karman çorman hikâye miydi? Bunların hepsi ve daha fazlasıydı belki de.

Lale'nin hikâyesinin anlatıcısı olarak hafıza ve tarihin uyumla dans ettiği ve kimi zaman ayrı yönlere saptığı noktaları ayırt etmek, herhangi bir tarih dersi değil, insanlık tarihinin benzersiz bir dersini sunmak benim için büyük önem kazanmıştı. Lale'nin anıları bir bütün olarak hatırı sayılır derecede net ve kesindi. Kişiler, tarihler ve yerlerle ilgili araştırmalarımla örtüşüyorlardı. Bu beni rahatlattı mı? Bu korkunç olayları yaşamış bir insanı tanımak, durumu daha dehşet verici kılıyordu. Bu güzel yaşlı adam için hafıza ve tarih birbirinden ayrı düşmüyor, kusursuz bir uyumla dans ediyordu.

Auschwitz Dövmecisi olağanüstü bir zamanda yaşayan ve sadece özgürlükleri değil, öz saygıları, adları ve kimlikleri de ellerinden zorla alınmış iki sıradan insanın öyküsü ve hayatta kalmak için yapmak zorunda oldukları her şeyin Lale tarafından dile getirilmesidir. Lale hayatını şu düsturla yaşadı: "Sabah uyandıysanız o gün güzel bir gündür." Cenazesinin olduğu sabaha o günün benim için güzel bir gün olmadığını bilerek uyandım ama onun için çok güzel olmalıydı. Artık Gita'nın yanındaydı.

EK BİLGİ

Lale 28 Ekim 1916'da Krompachy, Slovakya'da Ludwig Eisenberg olarak dünyaya geldi. 23 Nisan 1942'de Auschwitz'e götürüldü ve koluna 32407 numarasının dövmesi yapıldı.

Gita 11 Mart 1925'te Vranov nad Topl'ou, Slovakya'da Gisela Fuhrmannova (Furman) olarak dünyaya geldi. 3 Nisan 1942'de Auschwitz'e götürüldü. Shoah Görsel Tarih Arşivi'ne göre Gita'nın numarası 4562'ydi. Fakat Lale numarayı 34902 olarak hatırladığı için Gita'nın numarası bu kitabın daha önceki baskılarında o şekilde geçti.

Lale'nin babası Jozef ve annesi Serena Eisenberg, 26 Mart 1942'de (henüz Lale Prag'dayken) Auschwitz'e gönderildi. Araştırmalar Auschwitz'e gider gitmez öldürüldüklerini ortaya çıkardı. Lale bunu hiçbir zaman öğrenmedi. Bu bilgi kendisinin ölümünden sonra ortaya çıktı.

Lale 16 Haziran ve 10 Temmuz 1944 tarihleri arasında Jakub'dan işkence gördüğü Strafkompanie'de (ceza birimi) hapis yattı.

Gita hastalandığında Lale'nin ona getirdiği ilaç, penisilinin öncülerindendi. Gita ifadesinde antibiyotik dışı bir antibakteriyel olan "prontosil" adlı ilaçtan bahsetmişti. Prontosil

1932'de keşfedilmiş ve yirminci yüzyılın ortalarına kadar yaygın olarak kullanılmıştı.

Gita'nın komşusu Bayan Goldstein hayatta kaldı ve Vranov nad Topl'ou'daki evine dönebildi.

Cilka, Nazi iş birlikçiliğiyle suçlandı ve ağır işçilikle cezalandırıldı. Cezasını Sibirya'da çektikten sonra Bratislava'ya döndü. O ve Gita sadece bir kez, 1970'lerin ortasında Gita iki ağabeyini ziyarete gidince görüştüler.

Stefan Baretski 1961'de Frankfurt'ta yargılandı ve savaş suçlarından ömür boyu hapse mahkûm edildi. 1988'de Bad Nauheim, Almanya'daki Konitzky-Sift Hastanesi'nde intihar etti.

Gita, 3 Ekim 2003'te hayata veda etti.

Lale, 31 Ekim 2006'da Gita'ya kavuştu.

GARY SOKOLOV'UN SON SÖZÜ

Bu kitap için bir son söz yazmamın istenmesi ürkütücüydü. Pek çok farklı düzeyde anılar zihnime aktığı için yazmaya bir türlü başlayamadım.

Hem annem hem babam için ama özellikle buzdolabının tavuk şnitzellerle, soğuk etlerle ve çeşit çeşit pasta ve meyveyle dolu olmasıyla gurur duyan annem için öncelikli odak noktası olan yiyeceklerden mi bahsetsem? On birinci sınıfta büyük bir diyete girdiğim zaman nasıl yıkıldığını hatırlıyorum. Cuma akşamları tabağıma geleneksel üç şnitzelimi koyardı ve ben ikisini servis tabağına iade edince yüzünün aldığı şekli asla unutamam. "Sorun ne? Yoksa artık iyi yemek yapamıyor muyum?" diye sorardı. Eskisi kadar yiyemediğimi anlamak onun için çok zordu. Bunu telafi etmek için arkadaşım bize gelince bana merhaba dedikten sonra doğruca buzdolabının yolunu tutardı. Bu annemi çok mutlu ederdi. Evimiz her zaman herkese açık ve davetkâr bir ev oldu.

Annem de babam da denemek istediğim her türlü hobi konusunda bana büyük destek verdiler; beni farklı şeylerle –kayak, seyahat, binicilik, deniz paraşütü ve daha pek çok şey– tanıştırmak için can atarlardı. Kendi gençliklerinin ellerinden alındığını hissettikleri için benim hiçbir şeyden mahrum kalmamı istemezlerdi.

Sevgi dolu bir ailede büyüdüm. Anne ve babamın birbirlerine düşkünlükleri kusursuz ve tavizsizdi. Arkadaş çevrelerinden pek çok insan boşanmaya başlayınca anneme babamla onca yıl bir arada kalmayı nasıl başardıklarını sordum. Cevabı çok basitti: "Kimse mükemmel değildir. Baban Birkenau'da tanıştığımız ilk günden beri bana gözü gibi baktı. Kusursuz olmadığını biliyorum ama beni her zaman ön plana koyduğunu da biliyorum." Evimiz her zaman sevgi ve şefkatle doluydu ve elli yıllık evliliğin ardından onları hâlâ sarılırken, el ele tutuşurken ve öpüşürken görmenin benim sevgisini gösteren ve değer veren bir eş ve baba olmama büyük katkısının olduğuna inanıyorum.

Anne ve babam olanları öğrenmem konusunda her zaman çok kararlıydı. *The World at War* dizisi başladığında on üç yaşındaydım ve o diziyi bana her hafta kendi başıma izlettirirlerdi. Diziyi benimle birlikte izlemeye dayanamazlardı. Kamplardan görüntüler yayımlanırken annemi ve babamı görebilecek miyim diye dikkatle baktığımı hatırlıyorum. O görüntüler bugün bile aklımdadır.

Babam kamptaki maceralarından bahsetmek konusunda çok rahat davranırdı ama sadece Yahudi festivallerinde o ve diğer erkeklerin masanın etrafında toplanıp her biri birbirinden sürükleyici tecrübelerini paylaştıkları zamanlarda. Ama annem bir keresinde bana kampta çok hastayken rüyasında annesini gördüğünü ve annesinin ona, "İyileşeceksin, çok uzak bir ülkeye gideceksin ve orada bir oğlun olacak," dediğini anlatması dışında detaylardan hiç bahsetmedi.

O yılların ikisini birden nasıl etkilediğini size anlatmaya çalışacağım. Ben on altı yaşındayken babam işini tasfiye etmek zorunda kaldığında okuldan eve tam da arabamız bir çekiciyle götürülürken ve evimizin önüne bir açık artırma tabelası

asılırken döndüm. Annem içeride eşyalarımızı topluyordu. Şarkı söylüyordu. İçimden, *vay canına*, diye geçirdim. *Az önce her şeylerini kaybettiler ve annem şarkı söylüyor, öyle mi?* Annem beni karşısına oturtup her şeyi anlatınca ona, "Nasıl şarkı söyleyebiliyorsun?" diye sordum. Annem yüzünde kocaman bir gülümsemeyle, "İnsan yıllarca beş dakika sonra sağ olup olmadığını bilmeden yaşayınca altından kalkamayacağı çok fazla şey kalmıyor," dedi. "Hayatta ve sağlıklı olduğumuz sürece her şey yoluna girer."

Bazı şeyler onlarda yer etmişti. Sokakta yürürken annem birden eğilip dört ya da beş yapraklı bir yonca koparabiliyordu çünkü kamptayken bir yonca bulup onu şans getirdiğine inanan Alman askerlerine verdikleri zaman fazladan çorba veya ekmek alabiliyorlarmış. Babama gelince, duygu eksikliği ve keskin hayatta kalma güdüleri onda öylesine yer etmişti ki kız kardeşi öldüğünde tek bir damla gözyaşı dökmedi. Ona bunun sebebini sorduğumda bana onca yıl çok fazla ölüme şahit olduktan, ebeveynini ve ağabeyini kaybettikten sonra ağlayamaz olduğunu söyledi. Tabii annem ölene kadar. Babamı ilk kez o zaman ağlarken gördüm.

En çok da her zaman sevgi, gülümsemeler, şefkat, yiyecek ve babamın keskin ve kıvrak zekâsıyla dolu olan evimizin sıcaklığını hatırlıyorum. Büyümek için müthiş bir ortamdı ve bana hayatın bu yönünü gösterdikleri için anne ve babama her zaman minnettar kalacağım.

TEŞEKKÜR

Lale'nin hikâyesi 12 yıl boyunca senaryo olarak var oldu. Hayalim sürekli büyük ya da küçük bir ekrana yansıyordu. Şimdi ise bir romana dönüştü ve bu yolculuğun çeşitli aşamalarında yanımda olanlara ve uzakta kalanlara teşekkür ve selamlarımı gönderme fırsatım var.

Gary Sokolov, babanızın hayatına girmeme izin verdiğiniz ve ebeveyninizin inanılmaz hikâyesini anlatırken beni yüzde yüz desteklediğiniz için size minnet ve sevgilerimi sunuyorum. Bu noktaya ulaşacağıma dair inancınızı hiçbir zaman kaybetmediniz.

Lale'yle ve metni geliştirmeme yardım eden diğer kişilerle buluşmak için ofisten tüymeme göz yuman yirmi bir yıllık patronum Glenda Bawden'a, Monash Tıp Merkezi Sosyal Hizmetler Departmanı'nda geçmişte ve bugün birlikte çalıştığım mesai arkadaşlarıma da teşekkürler.

"Tüyme" olayının büyük bir kısmında ziyaret ettiğim Instinct Entertainment'tan David Redman'a, Shana Levine'e, Dean Murphy'ye ve Ralph Moser'a minnet borçluyum. Tutkunuz ve bu projeye yıllarca süren bağlılığınız için teşekkürler.

Hikâye ve hafızanın kusursuz bir vals yaptığından emin olmak adına "olgular"ı araştırmadaki müthiş becerileri için Lisa Savage ve Fabian Delussu'ya çok teşekkür ederim.

Lale'nin hikâyesinin orijinal film senaryosu sırasında yapılan araştırmaya finansal destekleri için Film Victoria'ya çok teşekkürler.

Aushwitz'den sağ kurtulmayı başaran Lotte Weis'a desteği ve Lale ile Gita'ya dair anılarını benimle paylaştığı için çok teşekkür ederim.

Avukatım, Shaun Miller; anlaşmalar senden sorulur. Çok teşekkürler.

Kickstarter'dan destekçilerim, bu hikâyenin bir roman olarak anlatılmasının arkasında duran ilk isimler olduğunuz için size çok teşekkür ederim. Desteğinizin değeri çok büyük. Bella Zefira, Thomas Rice, Liz Attrill, Bruce Williamson, Evan Hammond, David Codron, Natalie Wester, Angela Meyer, Suzie Squire, George Vlamakis, Ahren Morris, Ilana Hornung, Michelle Tweedale, Lydia Regan, Daniel Vanderlinde, Azure-Dea Hammond, Stephanie Chen, Snowgum Films, Kathie Fong-Yoneda, Rene Barten, Jared Morris, Gloria Winstone, Simon Altman, Greg Deacon, Steve Morris, Suzie Eisfelder, Tristan Nieto, Yvonne Durbridge, Aaron K., Lizzie Huxley-Jones, Kerry Hughes, Marcy Downes, Jen Sumner, Chany Klein, Chris Key, sizden bahsediyorum.

Bonnier Publishing Avustralya'nın Echo kitap satın alma editörü yetenekli, muhteşem Angela Meyer olmasa bu kitap ve içinden akan hiçbir şey olmazdı. Sana sonsuza dek borçlu kalacağım ve Lale gibi senin de ebediyen içime işlediğini his-

sediyorum. Bu hikâyeyi benimkine denk bir tutku ve arzuyla sahiplendin. Hikâye ilerledikçe benimle ağlayıp benimle güldün. Sende kendini Lale ve Gita'nın yerine koyabilen bir insan gördüm. Onların acılarını ve aşklarını hissettin ve bana elimden gelen en iyi şekilde yazmam için ilham verdin. Teşekkür etmek yetersiz kalsa da sana gerçekten çok teşekkür ederim.

Angela bu kitabı hayata geçirme konusunda Echo'da yalnız değildi. Kay Scarlett, müthiş kapak tasarımıyla Sandy Cull, iç kısımlarda Shaun Jury, düzeltmeleri yapan ve kitabı son haline ulaştıran olağanüstü editörler Ned Pennant-Rae ve Talya Baker, ek editoryal yardımlarıyla Cath Ferla ve Kate Goldsworthy, yayım sürecinin son aşamalarını yöneten Clive Hebard, hepinize çok teşekkür ederim.

Londra Bonnier Zaffre'da Kate Parkin'in başında olduğu, bu kitaba arka çıkan ve onu dünyanın dört bir yanına ulaştırmak için çabalayan bir ekip var. Size ebediyen borçlu kalacağım. Teşekkürler Kate. Mark Smith ve Ruth Logan, teşekkürler. Bu hikâyenin değerini daha en başında gören Richard Johnson ve Julian Shaw'a da çok teşekkürler.

İlk taslağı yazmam için bana kışın ortasında Big Bear, Kaliforniya'daki evlerini veren kardeşim Ian Williamson ve eşi Peggi, çok teşekkür ederim. Sör Edmund Hillary'nin deyişiyle: "Dağı dize getirdik."

Senaryomu romana dönüştürme kararımda oynadıkları küçük ama hiç de azımsanmayacak rol için hem damadım Evan'a hem de gelinimiz Peggi'ye çok teşekkür ederim. Siz ne yaptığınızı biliyorsunuz.

Beni çekincesiz destekleyen ve bana anne ve babamın benimle çok gurur duyacağını hatırlatan kardeşlerim John, Bruce ve Stuart, çok teşekkür ederim.

Sevgili dostlarım Kathie Fong-Yoneda ve Pamela Wallace, senelerce bu hikâyenin hangi formatta olursa olsun anlatılması konusunda sergilediğiniz sevgi ve destek benim için kelimelerle ifade edilemeyecek kadar değerli.

Dostum Harry Blutstein, umarım ilginin ve yazma konusundaki tüyolarının hakkını vermiş ve seni gururlandırmışımdır.

Lale'nin beni defalarca götürdüğü ve "canlı" tur rehberliğimi üstlendiği Melbourne Yahudi Soykırımı Müzesi'ne teşekkür ederim. Lale ve Gita'nın yaşadığı dünyayı gözlerimin önüne serdi.

Kalplerini ve zihinlerini Lale'ye açıp onu sevgi ve hürmetle ailemize kabul eden oğullarım Ahren ve Jared'a teşekkürler.

Kızım Azure-Dea, Lale seninle sen Gita'nın onunla tanıştığı yaşta, on sekiz yaşındayken tanıştı. Bana o ilk gün sana biraz âşık olduğunu anlatmıştı. Sonraki üç yıl boyunca beni her görüşünde ilk cümlesi, "Sen ve güzel kızın nasılsınız?" oldu. Lale'nin seninle birazcık flört etmesine izin verdiğin ve yüzünü gülümsettiğin için teşekkürler.

Çocuklarımın hayat arkadaşları Bronwyn, Rebecca ve Evan'a çok teşekkür ederim.

Kırk küsur yıldır sevgili eşim olan Steve... Bir ara onunla çok fazla zaman geçirdiğim için bana Lale'yi kıskanman gerekip gerekmediğini sormuştun. Hem evet hem hayır. Lale'nin benimle paylaştığı acılarla dolup eve asık suratla ve mutsuz

geldiğimde yanımdaydın. Evimizi ona açtın ve onu onur ve saygıyla ailemize kabul ettin. Biliyorum ki bu yolculuğa yanı başımda devam edeceksin.

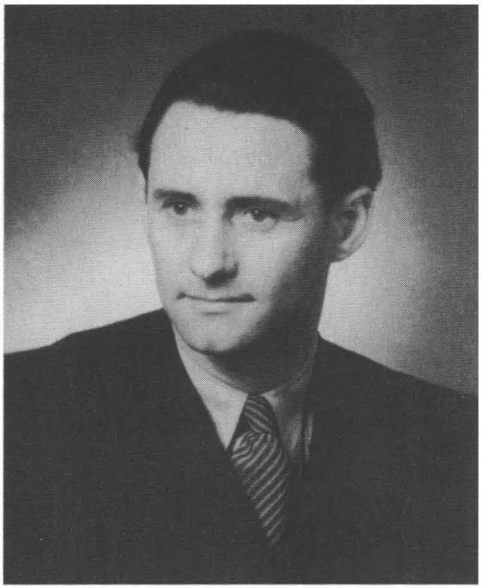
Lale'nin inanılmaz gerçek hikâyesi hakkında daha fazlasını, fotoğraflar, haritalar, belgeler ve yazarın Auschwitz-Birkenau'ya ve Lale'nin doğup büyüdüğü Krompachy'ye ziyaretinden gözlemleri eşliğinde bu bölümde bulabilirsiniz.

Daha fazla kaynak için Heather Morris'in internet sayfasını ziyaret edebilirsiniz: heathermorris.com.au

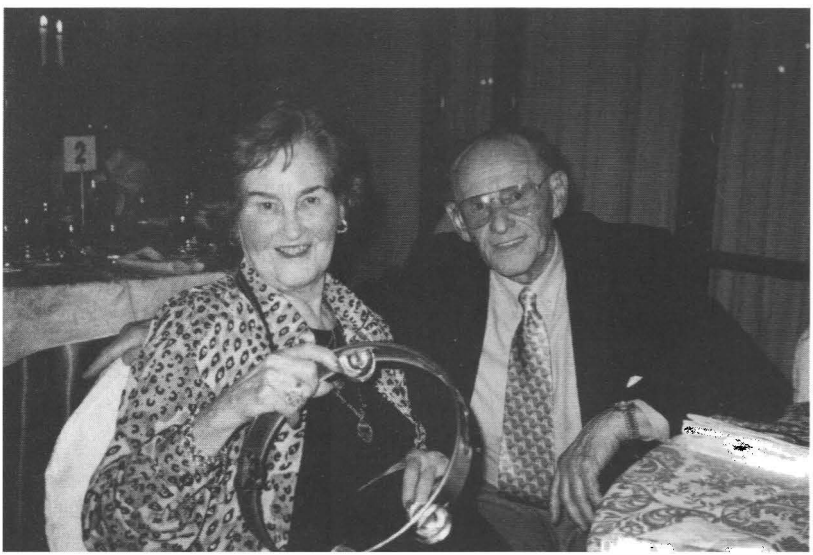

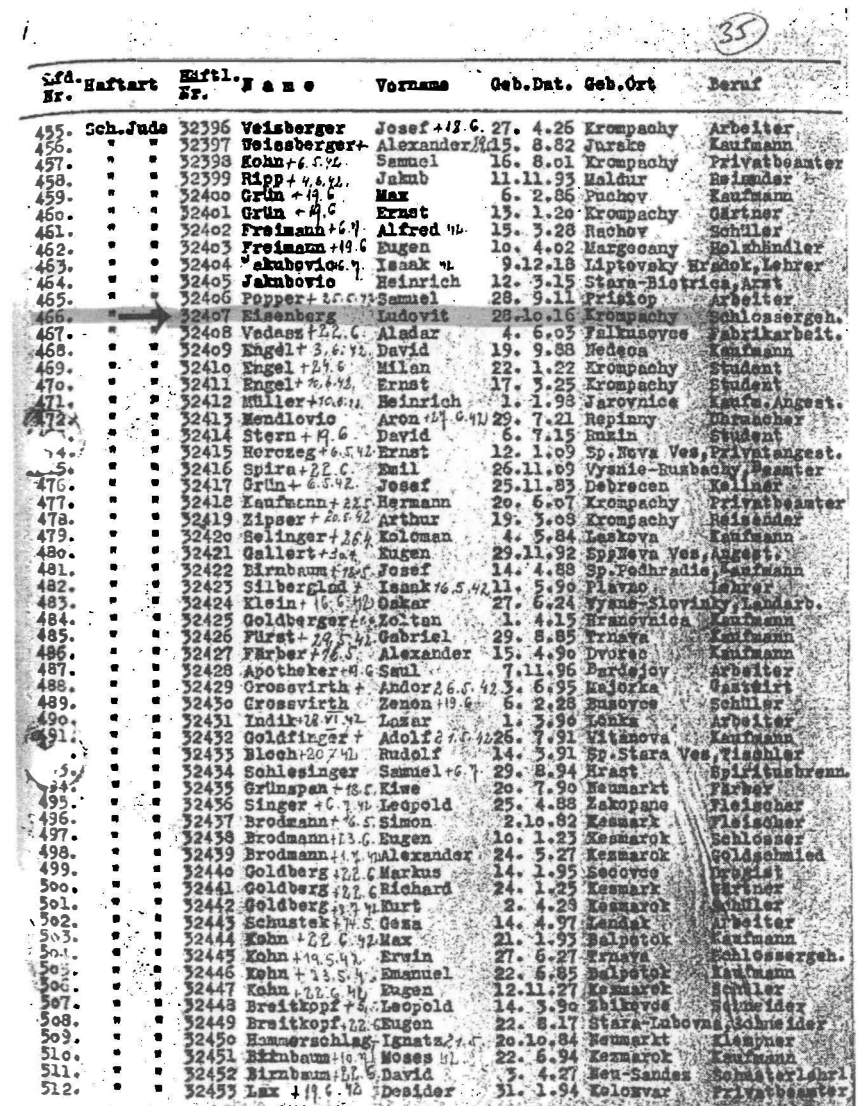

2

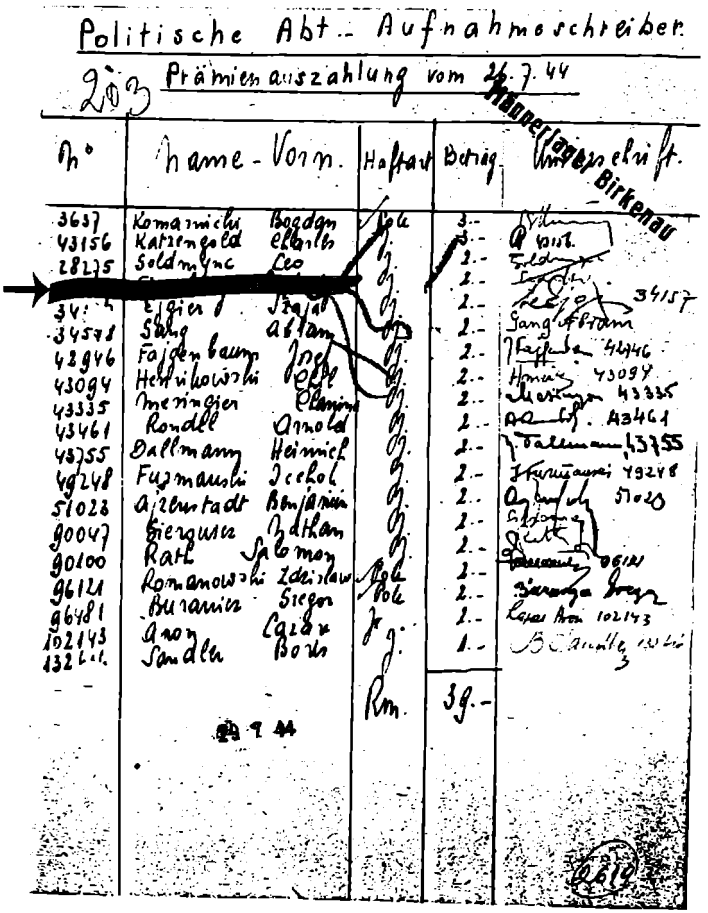

Kıta Avrupası 1942-1945

Lfd. Nr.	Haftart	Häftl. Nr.	N a m e	Vorname	Geb.Dat.	Geb.Ort	Beruf
455.	Sch.Jude	32396	Weisberger	Josef	27. 4.26	Krompachy	Arbeiter
456.	" "	32397	Weisberger	Alexander	15. 8.32	Jurske	Kaufmann
457.	" "	32398	Kohn	Samuel	16. 8.01	Krompachy	Privatbeamter
458.	" "	32399	Ripp	Jakub	11.11.93	Maldur	Reisender
459.	" "	32400	Grün	Max	6. 2.86	Puchov	Kaufmann
460.	" "	32401	Grün	Ernst	13. 1.20	Krompachy	Gärtner
461.	" "	32402	Freimann	Alfred	15. 3.28	Rachov	Schüler
462.	" "	32403	Freimann	Eugen	10. 4.02	Margecany	Holzhändler
463.	" "	32404	Jakubovic	Isaak	9.12.18	Liptovsky Hradok	Lehrer
464.	" "	32405	Jakubovic	Heinrich	12. 3.15	Stara-Bistrica	Arzt
465.	" "	32406	Popper	Samuel	28. 9.11	Priesop	Arbeiter
466.	" "	32407	Eisenberg	Ludovit	28.10.16	Krompachy	Schlossergeh.
467.	" "	32408	Vadasz	Aladar	4. 6.05	Falkusovce	Fabrikarbeit.
468.	" "	32409	Engel	David	19. 9.88	Medeca	Kaufmann
469.	" "	32410	Engel	Milan	22. 1.22	Krompachy	Student
470.	" "	32411	Engel	Ernst	17. 3.25	Krompachy	Student
471.	" "	32412	Müller	Heinrich	1. 1.98	Jarovnice	Kaufm.Angest.
472.	" "	32413	Mendlovic	Aron	29. 7.21	Repiny	Uhrmacher
473.	" "	32414	Stern	David	6. 7.15	Rmin	Student
474.	" "	32415	Herczeg	Ernst	12. 1.09	Sp.Nova Ves	Privatangest.
475.	" "	32416	Spira	Emil	26.11.09	Vysnie-Ruzbachy	Beamter
476.	" "	32417	Grün	Josef	25.11.83	Debrecen	Kellner
477.	" "	32418	Kaufmann	Hermann	20. 6.07	Krompachy	Privatbeamter
478.	" "	32419	Zipser	Arthur	19. 3.09	Krompachy	Reisender
479.	" "	32420	Selinger	Koloman	4. 5.84	Laskova	Kaufmann
480.	" "	32421	Gallert	Eugen	29.11.92	Spp.Nova Ves	Angest.
481.	" "	32422	Birnbaum	Josef	14. 4.88	Sp.Podhradie	Kaufmann
482.	" "	32423	Silberglad	Isaak	11. 5.90	Plavec	Lehrer
483.	" "	32424	Klein	Oskar	27. 6.24	Vysne-Slovinky	Landarb.
484.	" "	32425	Goldberger	Zoltan	1. 4.15	Hranovnica	Kaufmann
485.	" "	32426	Fürst	Gabriel	29. 8.85	Trnava	Kaufmann
486.	" "	32427	Färber	Alexander	15. 4.90	Dvorec	Kaufmann
487.	" "	32428	Apotheker	Saul	7.11.96	Bardejov	Arbeiter
488.	" "	32429	Grossvirth	Andor	3. 6.95	Majorka	Gastwirt
489.	" "	32430	Grossvirth	Zenon	6. 2.28	Busovce	Schüler
490.	" "	32431	Indik	Lazar	1. 3.96	Lonka	Arbeiter
491.	" "	32432	Goldfinger	Adolf	26. 7.91	Vitanova	Kaufmann
492.	" "	32433	Bloch	Rudolf	14. 5.91	Sp.Stara Ves	Tischler
493.	" "	32434	Schlesinger	Samuel	29. 8.94	Kralt	Spiritusbrenn.
494.	" "	32435	Grünspan	Kiwe	20. 7.90	Neumarkt	Färber
495.	" "	32436	Singer	Leopold	25. 4.88	Zakopane	Fleischer
496.	" "	32437	Brodmann	Simon	2.10.82	Kesmark	Fleischer
497.	" "	32438	Brodmann	Eugen	10. 1.23	Kesmarok	Schlosser
498.	" "	32439	Brodmann	Alexander	24. 5.27	Kesmarok	Goldschmied
499.	" "	32440	Goldberg	Markus	14. 1.95	Sedovce	Drogist
500.	" "	32441	Goldberg	Richard	24. 1.25	Kesmark	Färber
501.	" "	32442	Goldberg	Kurt	2. 4.29	Kesmarok	Schüler
502.	" "	32443	Schustek	Geza	14. 4.97	Landak	Arbeiter
503.	" "	32444	Kohn	Max	21. 1.93	Balpetok	Kaufmann
504.	" "	32445	Kohn	Erwin	27. 6.27	Trnava	Schlossergeh.
505.	" "	32446	Kohn	Emanuel	22. 6.85	Balpetok	Kaufmann
506.	" "	32447	Kohn	Eugen	12.11.27	Kesmarok	Schüler
507.	" "	32448	Breitkopf	Leopold	14. 3.90	Zbikovce	Bäckermeister
508.	" "	32449	Breitkopf	Eugen	22. 8.17	Stara-Lubovna	Schneider
509.	" "	32450	Hammerschlag	Ignatz	20.10.84	Neumarkt	Klempner
510.	" "	32451	Birnbaum	Moses	22. 6.94	Kezmarok	Kaufmann
511.	" "	32452	Birnbaum	David	5. 4.27	Nen-Sandez	Schülerlehrl.
512.	" "	32453	Lax	Desider	31. 1.94	Kolocsvar	Privatbeamter

Lale'nin Auschwitz-Birkenau'ya gelişini belgeleyen listeden bir alıntı. Belge Lale'nin dövmesi yapılan numarasını, adını, adresini, doğum tarihini, doğum yerini ve mesleğini içeriyor.

Politische Abt. – Aufnahmeschreiber

203 Prämienauszahlung vom 24.7.44

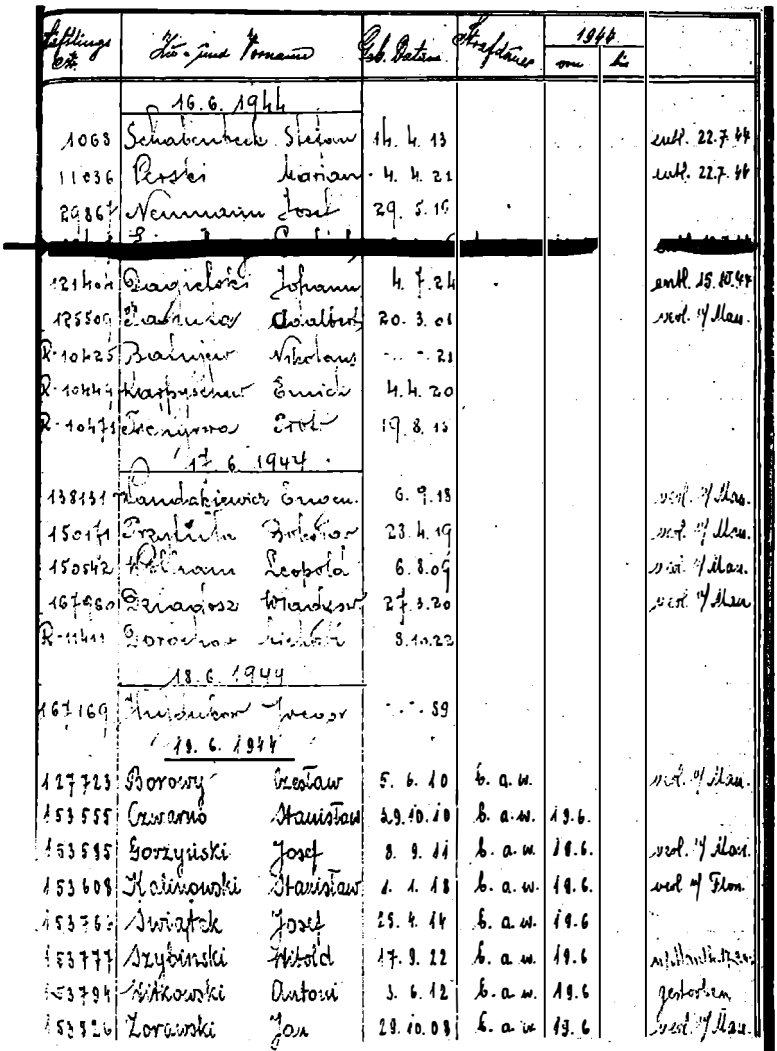
Häftlingseigentum Birkenau

Nr.	Name – Vorn.	Haftart	Betrag	Unterschrift
3637	Komarnicki Bogdan	Pole	3.–	
43156	Katzenzopf Elkanh	J.	3.–	
28135	Soldmync Leo	J.	2.–	
		J.	2.–	
		J.	2.–	
34578	Sang	J.	2.–	
42946	Faigenbaum	J.	2.–	
43094	Herrnkowski	J.	2.–	
43335	Meringier	J.	2.–	
43461	Rondell Arnold	J.	2.–	
43355	Dallmann Heinrich	J.	2.–	
42948	Fuxmanski Jechiel	J.	2.–	
51028	Aizenstadt Benjamin	J.	2.–	
90047	Bierguscz Adolf	J.	2.–	
90100	Ratl Salomon	J.	2.–	
96121	Romanowski Zdzislaw	Pole	2.–	
96481	Buraniu Siegen	J.	2.–	
102143	Aron Cezar	J.	2.–	
132[illegible]	Sandler Boris	J.	1.–	
		Rm.	39.–	

24.7.44

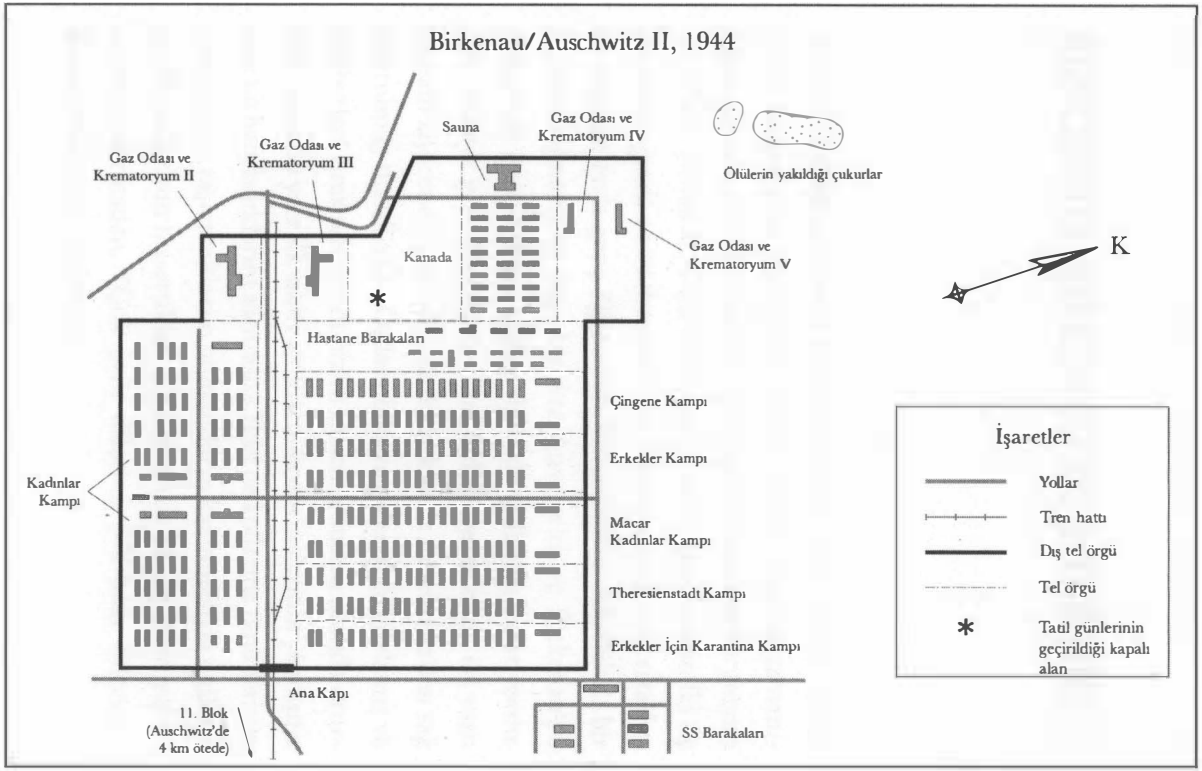
SS'in kamp hiyerarşisine değil, Berlin'e karşı sorumlu bir kolu olan Politik Kanat'ın kayıtlarından. Başlık "Politik Kanat İdaresi" anlamına geliyor. Lale'nin SS'in bu kolu altında sınıflandırıldığına ve onlar için çalışması karşılığında ücret aldığına dair imza attığına işaret ediyor.

Lale'nin dövmecilik görevi için ücret almış olması tartışmalıdır. Bana bu uygulamayı Ceza Birimi'nde geçirdiği süreden sonra görevine döndüğü zaman başlattıklarını anlatmıştı. Politik Kanat için benzer roller üstlenen diğer insanlara da ücret verildiğini düşünmüş ve ücret almayı reddetmesi halinde neler olabileceğini bilmiyormuş. Bu parayı harcamasının tek yolu, parayı ona subay dükkânından kızlara dağıtabileceği çikolatalar alması için Baretski'ye vermekmiş.

Häftlings Nr.	Zu- und Vorname	Geb. Datum	Strafart	1944 vom	1944 bis	
	16.6.1944					
1068	Schabenbeck Stefan	14. 4. 13				entl. 22.7.44
11036	Pastei Marian	4. 4. 21				entl. 22.7.44
29867	Neumann Josef	29. 5. 19				
[illegible]	[illegible]	[illegible]				[illegible]
121404	Gawielski Johann	4. 7. 24				entl. 15.10.44
125506	Zabinicz Adalbert	20. 3. 01				verl. n. Mau.
R-10425	Balmier Nikolaus	[illegible]				
R-10444	Harbuschek Emrich	4. 4. 20				
R-10471	Tschirner Emil	19. 8. 15				
	17.6.1944					
138131	Landakiewicz Erwin	6. 9. 18				verl. n. Mau.
150171	Franitza Viktor	23. 4. 19				verl. n. Mau.
150542	Hellmann Leopold	6. 8. 09				verl. n. Mau.
167980	Gniadosz Wladyslaw	27. 3. 20				verl. n. Mau.
R-11411	Gorowski Heinrich	8. 10. 22				
	18.6.1944					
161169	Hudziak Ignaz	[illegible] 89				
	19.6.1944					
127723	Borowy Czesław	5. 6. 10	b. a. w.			verl. n. Mau.
153555	Cwiarno Stanislaw	29.10.10	b. a. w.	19.6.		
153595	Gorzyński Josef	8. 9. 11	b. a. w.	19.6.		verl. n. Mau.
153609	Kaliszowski Stanislaw	1. 1. 18	b. a. w.	19.6.		verl. n. Flos.
153763	Switalek Josef	25. 4. 14	b. a. w.	19.6		
153777	Szybinski Witold	17. 9. 22	b. a. w.	19.6		[illegible]
153794	Witkowski Antoni	3. 6. 12	b. a. w.	19.6		gestorben
153826	Zoralski Jan	29. 10. 08	b. a. w.	19.6		verl. n. Mau.

Lale'nin 16 Haziran 1944'te Jakub'un işkencesine maruz kalacağı Ceza Birimi'ne (ceza hücreleri) götürüldüğünü ve 10 Temmuz 1944'te salıverildiğini gösteren kayıt. Yanında "b.a.w." (*bist auf waiteres*, ikinci bir emre kadar süresiz mahkûmiyet anlamına geliyor) ibaresi olmayan isimlerin idam mangasıyla karşı karşıya geldiği sonucu çıkarılabilir.

Birkenau/Auschwitz II, 1944
Gaz Odası ve Krematoryum II
Gaz Odası ve Krematoryum III
Sauna
Gaz Odası ve Krematoryum IV
Ölülerin yakıldığı çukurlar
Gaz Odası ve Krematoryum V
Kanada
K
Hastane Barakaları
Çingene Kampı
Erkekler Kampı
Kadınlar Kampı
Macar Kadınlar Kampı
Theresienstadt Kampı
Erkekler İçin Karantina Kampı
Ana Kapı
11. Blok (Auschwitz'de 4 km ötede)
SS Barakaları
İşaretler
Yollar
Tren hattı
Dış tel örgü
Tel örgü
Tatil günlerinin geçirildiği kapalı alan

AUSCHWITZ-BIRKENAU'YU ZİYARETİM

Auschwitz-Birkenau'yu ilk kez 12 Nisan 2018'de "Yaşam Yürüyüşü" katılımcılarıyla birlikte ziyaret ettim. Oradaki zamanımızın sonuna gelirken kendimi Auschwitz'deki krematoryumun önündeki çimlerde, Rudolf Hoess'ün asıldığı noktanın iki üç metre uzağında otururken buldum. Avustralya ve Amerika'dan üç yüzden fazla genç öğrenciyle birlikteydim. Amerikalı bir haham, öğrencilere hep birlikte Auschwitz ve Birkenau'yu dolaşarak geçirdiğimiz günle ilgili duygularını anlatıyordu. Bize buraya gelmeden önce Florida'daki cemaatinin iki yaşlı üyesini ziyaret ettiğini söyledi. Her ikisi de Auschwitz'den sağ kurtulmuş tutsaklardı. Onlara buraya geleceğini söylemiş ve sohbetleri sırasında şimdi bizim sıcacık güneşin altında oturduğumuz bu yere ilk adım attıklarında dövmelerinin yapılışına dair ne hatırladıklarını sormuştu. İkisi de kollarına ömürlerinin sonuna dek taşıyacakları o numaraların kazınmasıyla ilgili en güçlü anılarının hissettikleri fiziksel acı değil, dövmeyi yapan adamın durmadan, "Çok özür dilerim, çok özür dilerim," demesi olduğunu anlatmış.

Lale'nin buradan ayrılmasından yetmiş sene sonra burada oturmak ve beni tanımayan, Lale'yi dinlediğimi bilmeyen bir yabancıdan bu hikâyeyi duymak beni darmadağın etti. Lale kızların dövmelerini yaparken yakınlarda bir SS subayı ya da "doktor" olmadığı zamanlarda onlara yaptığı şeyden ötürü çok üzgün olduğunu söylediğini bana anlatmıştı.

Hayatımda hafızama ebediyen kazınan bir an daha yaşadım ve Lale'ye olan sevgim bir kat daha arttı.

LALE'NİN DOĞUP BÜYÜDÜĞÜ KASABAYI ZİYARETİM, HAZİRAN 2018

Auschwitz ziyaretinin en inanılmaz yönlerinden biri Lale'nin doğup büyüdüğü Krompachy'den bir grup insanla tanışmak oldu. Aslen Krompachyli olan Richard Bartko adlı Avustralyalıyla iletişime geçtikten sonra beni görmeye geldiler. Beni Lale'nin büyüdüğü yerleri görmek için Krompachy'ye davet ettiler. Ve bir sonraki Avrupa seyahatimde, Slovakya'nın başkenti Bratislava'da kitabımın tanıtımına katıldıktan sonra rotamı o yöne çevirdim.

Editörümle birlikte otelimden Bratislava tren istasyonuna giderken sokaklara baktım ve gülümseyerek şöyle düşündüm: *Lale ve Gita bu sokakta yürümüş olmalı. Arkadaşlarıyla buluşup dışarıda yemek yedikleri bir akşamın sonunda eve dönerken, el ele, Lale gözlerini Gita'dan bir an olsun ayırmadan... Buradan, tam buradan geçmişlerdir.*

Arabamız tren istasyonuna yaklaşırken zamanda geriye gitmiş gibi hissettim; Lale'nin her gün trenden inen kadın yolculara, "Gita'yı tanır mıydınız? Birkenau'da bulundunuz mu?" diye sormaya geldiği zamanlarda da istasyonun ön cephesi muhtemelen böyle görünüyordu.

Angela ve ben onlarca yıldır pek değişmemiş gibi görünen küçük bir kafede kahve içtik. Varaklı duvar kâğıdı,

masalar ve sandalyeler geçmişin izlerini taşıyordu. Peronda bizi Krompachy'ye götürecek treni ararken gözümde aynı dar yolda, yeni gelen trenin pencerelerinden içeri bakarak yürüyen genç bir adam canlandırdım. Kendimi ona çok yakın hissettim.

Bratislava istasyonunda treni beklerken

Tren istasyondan çıkarken tarlalara, Bratislava'ya, sağ kurtulmayı başarmış bir tutsak olarak geri döndüğü gün onun da aynı manzaraya baktığını bilerek baktım.

Spišská Nová Ves'te istasyona varınca tanıdık bir ses duydum: "Bayan Morris, Bayan Morris!" Altı hafta önce Auschwitz'de beni görmeye gelen Krompachyli gruptan Pali Rabatin'in gülümseyen güzel yüzünü gördüm.

Onu tekrar görmek çok güzeldi ve diğer yirmi dördüyle birlikte geçirdiğim harika zamanların anısı bir anda canlanıverdi. Şoförlüğümüzü üstlenen arkadaşıyla hızlıca tanıştıktan sonra Krompachy'ye doğru yola çıktık.

Aralara köylerin serpiştirildiği yemyeşil arazilerde yol alırken sohbet su gibi aktı.

•

Lale'nin küçükken gittiği okula vardığımızda beni hiç ummadığım bir karşılama bekliyordu. Belediye başkanı, başkan yardımcısı, veliler ve öğretmenler hazır bekliyordu ve bizim için bir davet hazırlanmıştı. Gerçi bana göre tatlı bisküviler şarap ve şampanyadansa kahveyle ya da çayla daha iyi giderdi.

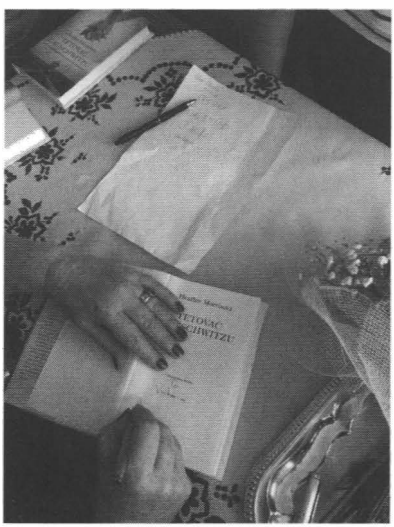
Avrupa'ya yaptığım bir önceki ziyaretten başka tanıdık simalar da oradaydı, gözyaşları içinde kucaklaştık. Havalarda uçuşan "hoş geldiniz"leri tercüme etmesi için Pali'den ve bulduğumuz herkesten yardım istedik. Bir süre sonra yerlerimizi aldık ve bize müzikal yeteneklerini sunan genç öğrencileri izledik.

İçlerinden biri gözlerimi şükranla gökyüzüne çevirmeme neden oldu. Kemanla Ed Sheeran'ın "Perfect" şarkısını çalmasını dinlerken duygularıma hâkim olmakta zorlandım. Bu şarkıyla kızım aracılığıyla tanışmıştım, bir gün beni aramış ve "Bu şarkıyı mutlaka dinlemelisin, Lale ve Gita için yazılmış sanki," demişti.

Lale'nin koşturduğu ve tahminimce top kovaladığı koridorlarda yürüdük. Onu arkadaşlarıyla gülüşürken, sınıfının penceresinden kasabayı seyre dalarken hayal etmek hiç zor değildi. Seksen yıl geriye ışınlanıp onu zihnimde bu denli net canlandırabilmek beni çok şaşırtmıştı.

Pali, tercümanımız ve şehrin önde gelenleriyle bir yürüyüşe çıktık. Krompachy ilk bakışta cennetten bir parçaya benziyor; içinden bir derenin aktığı, güzel, renkli ve ağaçlık

bir kasaba. Lale'nin okuldan biraz sıkılınca kıyısında zaman geçirdiği, içinde yüzdüğü bir dere. Etrafa "kasabalarıyla" haklı bir gurur duyan ev sahiplerimizin pembe gözlükleriyle baktım. Elbette kapanan işyerleri ve restorasyona ihtiyacı olan dükkânlar da vardı – ekonomik gerçekler işte.

Kitabın Slovakça baskısını imzalarken

Bize sinagogun yeri gösterildi. Kasabada orada ibadet edecek kimse kalmayınca kapatılmış.

Eskiden Lale'nin evinin olduğu yerde şimdi pencereleri tahtalarla kapatılmış, terk edilmiş bir dükkân vardı.

Turumuza ya bir heykelin ya bir ağacın arkasına gizlenerek her hamlemizi dikkatle izleyen meraklı bir kedi de eşlik ediyordu.

Sonrasında eski belediye başkanlarının ve şehrin önde gelenlerinin fotoğraflarıyla donatılmış belediye binasına girdik

ve konsey salonuna alındık. İçeride heybetli bir masa vardı ve duvarlar bu gururlu kasabanın tarihini anlatan fotoğraflarla kaplıydı.

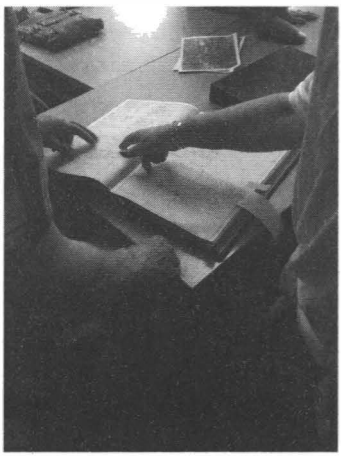
Önüme şehrin tarihini vurgulayan ve Lale'nin doğumunun elle tutulmuş kaydını da içeren kocaman ciltler kondu. Kayıtlar Lale'nin doğduğu zamanlarda bu kasabanın Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun bir parçası olduğunu ve Lale'nin adının Ludwig'in Macarca telaffuzuyla, Lajos olarak kaydedildiğini gösteriyordu. Gözlerim sayfalarda dolaştı, anne babasının adlarını, annesinin kızlık soyadını ve Lale'nin resmî varlığını belgeleyen bütün bilgileri tek tek inceledim.

Kaydın sonunda sayfanın üstüne sararmış, küçük bir kâğıt parçası yapıştırılmıştı. Biraz oynak bir kâğıt parçasıydı ama yerine sabitlendiğinde 1945 yılında Lale'nin Sokolov soyadını aldığını gösteriyordu. *Aferin sana delikanlı*, diye düşündüm. *Resmîleştirmişsin!* Bu, şüphe duyduğum bir konuydu.

Oturup şampanya içtik ve etrafımızda toplanan bir düzine kadar kasabalıdan doğal olarak hikâyeler akmaya başladı. Bu insanların ebeveynlerinin ve ailelerinin yaptıklarını ve toplanıp götürülürlerken Yahudilere cesurca yardım etme girişimlerini dinlerken mahcup oldum.

Belediye Başkanı Iveta Rušinová bize küçük bir çocukları olan Yahudi bir doktor çiftin uzun yıllar boyunca bir evin bodrum katında saklandıklarını anlattı. Pek çok hasta onlara götürülmüş ve onların becerileri, yardım etmeye gönüllü olmaları sayesinde hayatta kalmıştı. Ama başkalarına yardım ederlerken hastalanan kendi çocukları kurtulamamıştı.

Ne çok hikâye. Ne çok cesur insan.

Krompachy belediye binasındaki resmî belgeler

Şampanya kadehim esrarengiz bir şekilde hiç boş kalmıyordu ve ertesi güne *Auschwitz Dövmecisi*'nin Slovakça baskısı için resmî bir tanıtım planlanıyordu. Belediye başkanı bize ofisini göstermeyi teklif etti. İlk düşüncem ne kadar gösterişli bir ofis olduğuydu. Kasabanın en çok saygı duyulan insanına yakışacak bir odaydı. Angela'nın, Belediye başkanının masasının fotoğraflarını çekmesini ve dikkatle incelemesini, kendi ofisine de bir benzerini koyma hayallerini dile getirmesini sevinçle izledim.

Yakındaki mezarlığa kısa bir yürüyüş için belediye binasından ayrılırken kedi yine peşimizdeydi. İki Yahudi doktorun, isimleri hem Slovakça hem İbranice yazılmış bakımlı mezarları bize gururla gösterildi. Ayrıca burada olmamızda katkısı çok büyük olan Sydneyli dostumuzun anne ve babası Bay ve Bayan Bartko'nun mezarlarını da ziyaret ettik. Mezarlıktan çıkınca hiç İngilizce konuşmayan Belediye Başkanı Yardımcısı Sta-

nislav Barbus ve tercümanımız Pali'yle birlikte akşam yemeği yemek için yerel bir restorana gittik. Ne harika bir akşamdı.

Stanislav'la iletişim kurmanın yolunu yemeklerimizi birbirimizle paylaşarak bulduk. Pali hepimizin sözlerini tercüme ederken çok yoruldu. Bolca kokteyl, şarap ve Slivovitz içildi ve kalacağımız yerlere bırakılırken şoförümüzü çok eğlendirdiğimizi söylemeliyim. Daha fazlasını söylemeyeceğim.

•

Ertesi sabah ortaokul binasında müdürle ve diğer öğretmenlerin yanı sıra ellerinde kameraları olan birkaç medya mensubuyla tanıştırıldım.

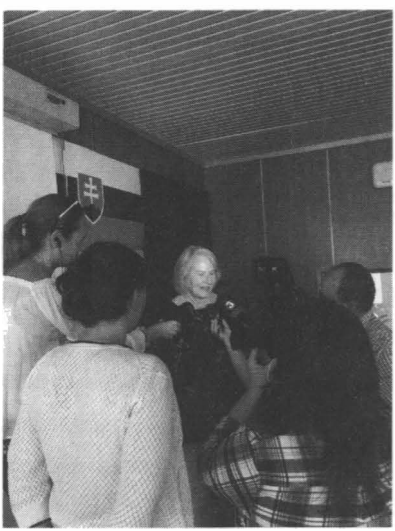
Klimasız ve küçük bir pervanenin bizi boş yere serinletmeye çalıştığı bir salonda elli altmış son sınıf öğrencisi toplanmıştı. Bana öğrencilerin İngilizce öğrendiği ve yapacağım konuşmanın tercüme edilmeyeceği söylendi.

Onlara bugün oturdukları sıralarda oturmuş bir adamın ve yakınlardaki bir kasabada yaşamış, tarihin en kötü dönemlerinin birinden sağ kurtulmuş, o dönemde altmış yıl sürecek bir aşk bulmuş, onlarla neredeyse aynı yaştaki bir kızın hikâyesini dikkatle dinlediler.

Ağır ağır, basit bir dille konuşuyor ve sorularından beni anladıklarını, duyduklarından etkilendiklerini anlıyordum. Onlardan Lale ve Gita'nın sonrasında geçmişlerini ve özellikle de kurtulamayanları hiç unutmadan uzun, mutlu ve başarılı bir yaşam sürdüklerini düşünmelerini istedim. Kendi yolunuzu çizin, hayatınızı yaşayın ama geçmişi asla unutmayın.

Bu olayın en dokunaklı anı müdürün sözleri oldu. Tercüman aracılığıyla bana, söylediklerimin tek kelimesini anlamasa da tutkulu konuşmamın gözlerini yaşarttığını söyledi. Vay canına.

Bana uzanmak için birbiriyle yarışan mikrofonların ve ne zaman tercümanım Katarína Šoltésová'dan yardım isteyerek bir muhabirden diğerine dönsem birbiriyle itişen kameramanların önünde birkaç yerel ve ulusal televizyon kanalına ve radyo istasyonuna röportaj verdim. Çok eğlenceliydi doğrusu, o güne dek yaşadığım şeylerden öylesine uzaktı ki.

Ortaokula televizyon kanallarından gelenler

Ama resmî kitap tanıtımında bizi bekleyen karşılamaya beni hiçbir şey hazırlayamazdı.

Arabamız durduğunda bizi karşılamak için kapıda bekleyen insanları görüp şaşkınlıkla iç geçirdim. Resmî başkanlık zincirlerini kuşanmış belediye başkanı, başkan yardımcısı,

meclis üyeleri, halktan düzinelerce insan ve yerel kostümler içindeki, biri küçük ekmek parçalarıyla dolu bir tabak, diğeri bir kâse tuz tutan biri kız biri erkek iki güzel genç insan. Belediye başkanı beni sevecen bir tavırla selamladıktan sonra onların yanına götürdü ve bir parça ekmeği tuza banıp yememe rehberlik etti. Çevremizi saran insanları selamladıktan sonra başkanla birlikte davet salonuna girdim.

İçerisi en şık giysilerini giymiş oturan ya da kenarlarda ayakta duran insanlarla doluydu. Başkanla birlikte içeri girip salonun ön tarafına geçerken bizi ayakta uzun uzun alkışladılar. Çok duygulandım ve titreyen bacaklarımın üstünde durabilmek için Angela'ya sarıldım.

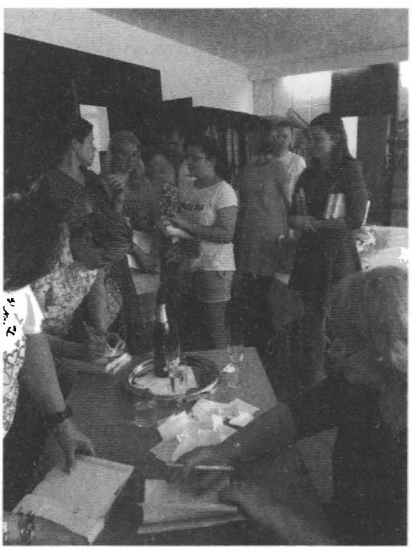
Belediye başkanı bize oturmamızı işaret etti ve gençlerin gösterileri başladı. İki delikanlı akordeonla coşkulu bir parça çaldı, sonra bir piyanist çıktı ve ardından yedi sekiz yaşlarında küçük bir kız çok güzel bir halk şarkısı seslendirdi. Konuşmalar yapıldı, hediyeler, çiçek buketleri sunuldu. Televizyon kameraları her şeyi kaydetti ve müdahaleleri beni zaman zaman biraz yordu.

Bitişikteki bir odaya buyur edilince bana kitabımın Slovakça bir kopyası takdim edildi. Belediye başkanı elinde geniş bir tabak tutarken başkan yardımcısı bana açılmış bir şampanya şişesi uzattı. Ben şampanyayı kitabın üstüne döküp onu bir güzel ıslatırken alkışlar yükseldi ve böylece kitabım Slovakya'da vaftiz edilmiş oldu. Hepimizin Lale ve Gita'ya, *Auschwitz Dövmecisi*'ne kadeh kaldırmasıyla daha geleneksel bir kutlama yapıldı.

Bir kez daha mikrofonları birbirine çarpan televizyoncularla karşı karşıya kaldım ve onlara benden istenen yorumları ve bilgileri sundum. Bir masada oturup kitaplarını imzalatmaya gelen insanlarla tek tek konuştum. Zavallı tercümanım isim-

leri alıp soruları aktarırken ve geldikleri için onlara en içten teşekkürlerimi sunarken hayli yoruldu.

Önceki gün belediye başkanıyla dondurmayı çok sevdiğimizi keşfetmiştik. Son kitap da imzalanınca bizi yerel bir dondurmacıya götürdüler. Törende şarkı söyleyen küçük kız ve erkek kardeşi de dondurma almaya gelmişti. Böylece onunla konuşma ve ona güzel şarkısı için teşekkür etme fırsatı buldum.

İmza kuyrukları ve şampanya

Yaklaşık on kişilik bir grupla kasabanın ana caddesinde dondurma yiyerek ve kasaba merkezindeki parkta oyun oynayan çocukları seyrederek yürüdük. Krompachy'deki organizasyonların büyük bir kısmında bana eşlik eden çoğu isimle vedalaşma zamanı gelmişti. Bana gösterilen sevgi ve minnet sarsıcıydı. Lale'yi kasabalarının kahramanı olarak görüyorlardı

ve ben de onun hikâyesini anlattığım için kahraman yerine konuyordum. Bu güzel insanlara Lale'nin kahraman olarak görülmek istemeyeceğini, Auschwitz-Birkenau'da yaptıklarının ona kendini böyle hissettirmediğini anlatmaya çalıştım. Bunu duymak istemedikleri için şimdilik vedalaştık. Onları ziyaret ettiğim ve hikâyeyi anlattığım için bana minnetlerini sundular ve Lale'nin adının Krompachy'de unutulmayacağını ifade ettiler.

Bu küçük kasabada tanıştığım insanlar bende büyük bir hayranlık uyandırdı ve bu inanılmaz toplulukla, kelimelerin anlamını bilen bu insanlarla derin bir bağ kurduğumu hissettim.

Burası Lale'nin yetiştiği dönemde de böyleydiyse demek ki tanıma şansı bulduğum o adam hiç değişmemişti. Hayatını toplumuna bir şeyler vererek, ihtiyaç halinde insanlara

Editörüm Angela Meyer ve tercümanlar Katarína Šoltésová ve Pali Rabatin'le belediye binasında

elinden geldiğince destek olarak yaşamıştı. Gücünü ailesine ve arkadaşlarına duyduğu sevgiden alıyordu; aynı sevgiyi ve bağlılığı Krompachy'de tanıdığım diğer insanlarda, birbirlerinin cümlelerini tamamlamalarında ve yarım bırakılan yorumların sonrasında ne geleceğini bilerek kıkırdamalarında da gördüm.

Nihayet vedalaştığımızda ne Angela ne de ben akşamı bitirmeye hazırdık. Odasına gittim, birlikte bana ilk geldiğimizde sunulan hediye sepetini inceledik. Ah, iki farklı şişe Slivovitz bizi bekliyordu.

Banyodan aldığımız bardakları doldurup kasabaya ve arka plandaki göz alıcı Tatra Dağları'na bakan pencerenin önüne yerleştik. Sabahın ilk saatlerine kadar içip sohbet ettik ve dünya meselelerini çözdük. Burada olmak, bu an bize ilham vermişti. Cilka'nın hikâyesini de Lale'nin hikâyesinde hissettiğimiz tutku ve adanmışlıkla aktarmak için birbirimize söz verdik. Cilka hayatta kalmayı başardığı için bir kahraman olarak selamlanmayı hak ediyor.

Bizi bu güzel kasabaya ve bu güzel insanlara getirdiği için Lale'ye teşekkür ederken yazar ve editör olarak aramızdaki bağ güçlendi. Krompachy'yi hiç unutmayacağız. Çok özel bir yer.

Yeni Zelanda'da dünyaya gelen Heather Morris, Melbourne, Avustralya'da yaşamakta ve çalışmaktadır. 2003'te Lale Sokolov'la tanışmaları ikisinin de hayatını değiştirmiştir. Aralarındaki dostluk güçlendikçe Lale Sokolov, Yahudi Soykırımı yıllarında yaşadıklarının en gizli detaylarını tüm dünyaya anlatması konusunda Morris'e güvenmiştir.

Kapak tasarımı: **Nick Stearn**
Kapak fotoğrafları: © **Ammentorp Photography / Alamy Stock Photo (eller), akg-images / Alamy Stock Photo (Auschwitz)**

Ben onun koluna bir dövme yaptım,
o ise adını kalbime kazıdı.

Slovakyalı bir Yahudi olan Lale Sokolov, Nisan 1942'de Auschwitz-Birkenau toplama kamplarına götürüldü ve Naziler tarafından diğer esirlerin kollarına, numaralarının dövmelerini yapmakla görevlendirildi.

İki buçuk yıldan uzun bir süre esir tutulan Lale hem vahşete hem de inanılmaz sevgi ve cesaret eylemlerine tanık oldu. Kendisiyle aynı kaderi paylaşan insanların hayatlarını kurtarmak amacıyla canını tehlikeye atarak ayrıcalıklı konumunu, katledilen Yahudilerden kalan mücevher ve paralar karşılığında yiyecek satın almak için kullandı.

1942 Temmuz'unda bir gün, 32407 numaralı Lale, koluna 4562 numarasının dövmesinin yapılması için titreyerek sırada bekleyen genç bir kadınla karşılaştı. O genç kadının adı Gita'ydı ve Lale onu gördükten sonra ne olursa olsun hayatta kalıp onunla evlenmeye yemin etti.

Binlerce mahkûmun koluna Yahudi Soykırımı'nın en çarpıcı sembollerinden biri haline gelecek olan dövmeleri yapmakla görevlendirilmiş Lale Sokolov'un gerçek yaşam öyküsü, umudun, aşkın ve insanlığın en kötü, en karanlık şartlarda bile ayakta kalabildiğine dair güçlü bir kanıt.

"Aşk bir yolunu buluyor, ne kadar ihtimal dışı,
ne kadar imkânsız görünse de buluyor ve bu yürek sızlatan
kitap da bunun güzel bir ifadesi."
The Bookbag

"Savaş dehşetinin ortasında aşka, sadakate ve dostluğa dair
hem acı hem de moral veren bir roman."
Jill Mansell

www.pegasusyayinlari.com